

Tartalom

IV Tájékoztatások

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS ÜGYNÖKSÉGEITŐL
SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

Európai Bizottság

2021/C 280/01

A Bizottság közleménye az InvestEU Alaphoz kapcsolódó fenntarthatósági vizsgálatra vonatkozó
technikai iránymutatásról 1

IV

(Tájékoztatók)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

az InvestEU Alaphoz kapcsolódó fenntarthatósági vizsgálatra vonatkozó technikai iránymutatásról

(2021/C 280/01)

FELELŐSSÉGGKIZÁRÓ NYILATKOZAT:

E közlemény célja, hogy az InvestEU-rendelet (13) preambulumbekzdésével, valamint 8. cikkének (5) és (6) bekezdésével összhangban technikai iránymutatást nyújtson az InvestEU-támogatásban részesülő projektek átvilágításához és fenntarthatósági vizsgálatához.

A dokumentumot a Bizottság készítette a JASPERS program támogatásával és a potenciális végrehajtó partnerekkel együttműködésben. Az éghajlati dimenzió tekintetében a dokumentum összhangban áll a 2021–2027 közötti időszakban az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatára vonatkozó technikai iránymutatással. Emellett – a lehetséges és releváns mértékben – két tanulmány eredményeit is tükrözi. Az egyik tanulmányt a Környezetvédelmi Főigazgatóság készítette „Technical Support Document for Environmental Proofing of Investments under the InvestEU Programme” (Technikai támogatási dokumentum az InvestEU program keretében megvalósuló beruházások környezeti vizsgálatához) címmel. A másik a Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága „InvestEU Programme: Guidance on social sustainability proofing of investment and financing operations” (InvestEU program: iránymutatás a beruházási és finanszírozási műveletek társadalmi fenntarthatósági vizsgálatához) című tanulmánya.

A fenntarthatósági vizsgálatra vonatkozó iránymutatás az InvestEU Alap végrehajtásában részt vevő végrehajtó partnerek, pénzügyi közvetítők és projektgazdák, illetve végső kedvezményezettek számára készült. A fenntarthatósági vizsgálattal kapcsolatos iránymutatás más programok szempontjából is releváns lehet.

Az iránymutatás a vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtása során szerzett tapasztalatok fényében frissíthető. Az iránymutatás nemzetközi, nemzeti vagy ágazati megfontolások vagy iránymutatások alapján kiegészíthető.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
1. BEVEZETÉS	5
1.1. Alkalmazási kör	5
1.2. Jogszabályi megfelelés	6
1.3. Értékhatárok	7
1.4. A fenntarthatósági vizsgálattal kapcsolatos iránymutatás és az uniós taxonómia kritériumai	7
1.5. Az iránymutatás féldős értékelése és felülvizsgálata	10
2. A KÖZVETLEN FINANSZÍROZÁSI MŰVELETEK FENNTARTHATÓSÁGI VIZSGÁLATA	10
2.1. Általános elvek és átfogó vizsgálati megközelítés	10
2.2. Éghajlati dimenzió	12
2.2.1. Bevezetés	12
2.2.2. Az éghajlatváltozással kapcsolatos fenntarthatósági vizsgálat általános megközelítése	13
2.2.3. Jogszabályi megfelelés	15
2.2.4. Az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia	16
2.2.5. Klímasemlegesség és az éghajlatváltozás mérséklése	21
2.2.6. Jelentéstétel és nyomon követés	25
2.3. Környezeti dimenzió	26
2.3.1. A környezeti vizsgálat általános megközelítése	26
2.3.2. Jogszabályi megfelelés	29
2.3.3. A környezeti dimenzióra vonatkozó InvestEU-átvilágítás	33
2.3.4. Vizsgálat: Mérséklés, számszerűsítés és pénzbeli kifejezés	35
2.3.5. Pozitív menetrend	37
2.3.6. Jelentéstétel és nyomon követés	37

	Oldal
2.4. Társadalmi dimenzió	38
2.4.1. A társadalmi fenntarthatósági vizsgálat általános megközelítése	38
2.4.2. A társadalmi dimenzió jogszabályi megfelelési kerete	40
2.4.3. A műveletek társadalmi átvilágítása	40
2.4.4. A társadalmi kockázatok besorolása	44
2.4.5. Társadalmi vizsgálat	47
2.4.6. Pozitív menetrend	54
2.4.7. Jelentéstétel és nyomon követés	56
2.5. A három dimenzióra vonatkozó horizontális rendelkezések	56
2.5.1. A projektgazda kapacitása	56
2.5.2. Szerződéses megállapodások	57
2.6. A műveletek gazdasági értékelése	57
2.6.1. A gazdasági értékelés formái	58
2.6.2. A gazdasági értékelés jelenlegi gyakorlata	59
2.6.3. Az InvestEU-ra vonatkozó ajánlások	59
2.7. Általános célú vállalati finanszírozás	60
3. A KÖZVETETT FINANSZÍROZÁSI MŰVELETEK FENNTARTHATÓSÁGI VIZSGÁLATÁVAL KAPCSOLATOS MEGKÖZELÍTÉS	61
3.1. Általános vizsgálati követelmények	61
3.2. A finanszírozás típusai	62
3.2.1. Infrastrukturális alapok	62
3.2.2. Nem infrastrukturális magántőke- vagy hitelalapok	64
3.2.3. A kkv-kat, a közepes piaci tőkeértékű kisvállalkozásokat és más támogatható vállalkozásokat célzó közvetített hitelkeretek vagy egyéb hitelfinanszírozási termékek	65

	Oldal
4. SZEREPEK, FELADATKÖRÖK ÉS AZ INVESTEU-FOLYAMAT	66
4.1. Szerepek és feladatkörök	66
4.1.1. A projektgazda/végső kedvezményezett szerepe és feladatkörei	66
4.1.2. A végrehajtó partner szerepe és feladatkörei	67
4.1.3. A pénzügyi közvetítő szerepe és feladatkörei	68
4.1.4. A beruházási bizottság szerepe	68
4.1.5. A Bizottság szerepe	68
4.1.6. Illetékes hatóságok	69
4.2. Az InvestEU-folyamat	69
4.2.1. Szakpolitikai ellenőrzés	69
4.2.2. Garancia-igénylőlap	70
4.2.3. Eredménytábla	70
4.2.4. Jelentéstétel a Bizottságnak	70
1. melléklet – A jogi előírások felsorolása	72
2. melléklet – Az InvestEU beruházási bizottsága számára szolgáltatandó információk (2. fejezet)	76
3. melléklet – A végrehajtó partnerek által az egyes dimenziók vizsgálatakor használandó ellenőrzőlisták	79
4. melléklet – Az InvestEU-hoz kapcsolódó fenntarthatósági vizsgálat szempontjából figyelembe vehető egyéb források és iránymutatások	108
5. melléklet – Glosszárium	111
6. melléklet – További iránymutatás a közvetített finanszírozásra vonatkozóan (3. fejezet)	114

1. BEVEZETÉS

Az InvestEU-rendelet ⁽¹⁾ az uniós garancia igénybevételének jóváhagyásakor alkalmazott döntéshozatali folyamat fontos elemeként bevezeti a finanszírozási és beruházási műveletek **fenntarthatóságát**. E dokumentumban a **fenntarthatóság** ⁽²⁾ az InvestEU-rendelet 8. cikkének (5) bekezdésében meghatározott három dimenzióra: az éghajlatra, a környezetre és a társadalomra értendő.

Annak érdekében, hogy az InvestEU-támogatásban részesülő finanszírozási és beruházási műveletek összhangban legyenek az EU általánosabb fenntarthatósági kötelezettségvállalásaival, illetve hozzájáruljanak azok teljesítéséhez, az InvestEU-rendelet előzetes fenntarthatósági vizsgálatot ír elő a három dimenzióra esetlegesen gyakorolt jelentős (negatív és pozitív) hatások azonosítása és kezelése céljából.

A jelen iránymutatás célja, hogy segítse a végrehajtó partnereket, a pénzügyi közvetítőket, valamint a projektgazdákat, illetve a végső kedvezményezetteket az InvestEU-rendelet fenntarthatósági vizsgálattal kapcsolatos követelményeinek teljesítésében. Bár a Bizottság kifejezetten az InvestEU Alaphoz kapcsolódóan dolgozta ki ezt az iránymutatást, szélesebb összefüggésben bármely olyan fél (pl. projektgazda, pénzügyi intézmény vagy hatóság) felhasználhatja, amely a tevékenysége során fenntarthatósági szempontokat kíván figyelembe venni. A jelen iránymutatás kidolgozására a potenciális végrehajtó partnerekkel együttműködésben került sor.

Az iránymutatás tiszteletben tartja az arányosság, az átláthatóság és az indokolatlan adminisztratív terhek elkerülésének elvét. Az éghajlati, környezeti és társadalmi dimenzióval kapcsolatban javasolt megközelítések figyelembe veszik az e területeken meglévő gyakorlatokat és sajátos szükségleteket.

Az iránymutatás felépítése a következő:

- Az **1. fejezet** meghatározza az általános **jogi háttér**et, és pontosít néhány, az iránymutatásban használt **fogalmat**.
- A **2. fejezet** bemutatja a **közvetlenül finanszírozott műveletek** fenntarthatósági vizsgálatával kapcsolatos megközelítést. A fejezet i. részletes iránymutatást nyújt a három fenntarthatósági dimenzió tekintetében elvégzendő elemzéshez, továbbá ii. ajánlásokat fogalmaz meg az elemzési eredményeknek a projekt gazdasági értékelésében történő szerepeltetésének módjára vonatkozóan.
- A **3. fejezet** a különböző finanszírozási formák és az alkalmazandó követelmények alapján iránymutatást nyújt a közvetett finanszírozású műveletek fenntarthatósági vizsgálatához kapcsolódó szempontokról, figyelembe véve az ilyen műveletek sajátosságait.
- A **4. fejezet** ismerteti a különböző érintett szereplők **szerepét és felelősségi körét**, valamint tájékoztatást ad arról, hogy a fenntarthatósági vizsgálat hogyan illeszkedhet az InvestEU átfogó folyamataihoz.
- A **mellékletek** tartalmazzák egyrészt azokat az ellenőrző listákat, amelyek segítséget nyújtanak a végrehajtó partnerek és a projektgazdák számára a fenntarthatósági vizsgálat elvégzésében, másrészt a rendelkezésre álló további források összefoglalását.

1.1. Alkalmazási kör

A fenntarthatósági szempontokat az InvestEU Alap valamennyi keretéhez tartozó finanszírozási és beruházási műveletek esetében ellenőrizni kell. Mindazonáltal az arányosság biztosítása és az indokolatlan adminisztratív terhek csökkentése érdekében különbséget kell tenni a műveletek és a keretek között. Az InvestEU-rendelet 8. cikkének (5) és (6) bekezdése meghatározza a fenntarthatósági vizsgálat szempontjából releváns követelményeket.

Az InvestEU-rendelet 8. cikkének (5) bekezdése értelmében az iránymutatás 1.3. alfejezetében meghatározott értékhárít megvalósuló, InvestEU-támogatásra pályázó finanszírozási és beruházási műveleteket (a továbbiakban: műveletek) először **InvestEU-átvilágításnak** ⁽³⁾ kell alávetni. Az átvilágítás célja, hogy segítségével a végrehajtó partnerek megállapíthassák, hogy a műveleteknek van-e akár negatív, akár pozitív környezeti, éghajlati vagy társadalmi hatásuk.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/523 rendelete (2021. március 24.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2015/1017 rendelet módosításáról (HL L 107., 2021.3.26., 30. o.), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0523&from=HU>

⁽²⁾ Ez a dokumentum nem foglalkozik az InvestEU támogatásban részesülő finanszírozási és beruházási műveletek pénzügyi helyzetével.

⁽³⁾ Az InvestEU-átvilágítás kizárólag a jelen iránymutatás alkalmazásában használt fogalom, amely nem tévesztendő össze az érintett illetékes hatóságok által például a KHV-irányelvvel és más vonatkozó jogszabályokkal összefüggésben végzett előzetes vizsgálattal.

Ha az InvestEU-átvizsgálást követően a végrehajtó partner arra a következtetésre jut, hogy egy műveletnek jelentős hatása van a három dimenzió bármelyikére, akkor a műveletet **fenntarthatósági vizsgálatnak** kell alávetni. A vizsgálat terjedelme az InvestEU-átvizsgálás eredményétől függően egy vagy több dimenziót is magában foglalhat. A vizsgálat célja, hogy a három dimenzió bármelyike tekintetében minimalizálja a művelet káros hatásait, és maximalizálja annak előnyeit.

Az iránymutatás alkalmazásában a **projekt** tárgyi eszközökbe és/vagy egyértelműen behatárolt terjedelemmel és célkitűzésekkel rendelkező tevékenységekbe, például i. infrastruktúrába, ii. berendezések, gépek beszerzésébe vagy egyéb tőkekiadásokba, iii. technológiafejlesztésbe, valamint iv. egyedi kutatásba, digitális és/vagy innovációs tevékenységbe, v. energiahatékonysági felújításokba történő befektetés. **Az átvilágítás és a vizsgálat a projektre és annak hatásaira irányul.**

Általános célú finanszírozás (pl. általános célú vállalati finanszírozás) vagy közvetlen tőkebefektetések esetében az értékelés arra terjed ki, hogy a végső kedvezményezett i. milyen megközelítésben építi be a folyamataiba a fenntarthatósági megfontolásokat, valamint ii. milyen mértékben képes kezelni a tevékenységeiből eredő, ehhez kapcsolódó szempontokat és hatásokat.

1.2. Jogszabályi megfelelés

Az InvestEU Alapból támogatott valamennyi finanszírozási és beruházási műveletnek – méretétől és attól függetlenül, hogy sor került-e vizsgálatra vagy sem – meg kell felelnie a vonatkozó uniós és nemzeti jogszabályoknak. Ez az uniós jogban vagy a nemzeti jogban, a kollektív szerződésekben, illetve a 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv⁽⁴⁾ X. mellékletében felsorolt szociális és környezetvédelmi nemzetközi egyezményekben meghatározott, alkalmazandó környezetvédelmi, szociális és munkajogi kötelezettségeknek való megfelelést foglalja magában.

A végrehajtó partnernek – közvetett finanszírozás esetén a pénzügyi közvetítőnek – meg kell határoznia a műveletre vonatkozó jogszabályi követelményeket⁽⁵⁾, és ellenőriznie kell⁽⁶⁾ a környezetvédelmi és társadalmi vonatkozású jogszabályoknak és előírásoknak való megfelelést.

Az InvestEU-rendelet alapján végzett fenntarthatósági vizsgálat nem helyettesíti az uniós jogszabályokban és a nemzeti jogban előírt követelményeknek való megfelelés ellenőrzését. Az uniós és nemzeti jogszabályok alapján elvégzett értékelések biztosítják a szükséges bemeneti adatokat (az alapkibocsátásokra vonatkozó becsléseket, a projekt valószínűsíthető jelentős hatásainak ismertetését, a pozitív hatásokat stb.), amelyek adott esetben felhasználhatók a vizsgálatához. A fenntarthatósági vizsgálat megállapítja, hogy vannak-e fennmaradó hatások. Emellett számszerűsíti és lehetőség szerint pénzben is kifejezi a magas és/vagy közepes értékelést kapott fennmaradó hatásokat. Ezt követően a vizsgálat a projekt gazdasági értékelésében foglalkozik a megállapított fennmaradó hatásokkal, a projekt pozitív hatásaiból származó várható előnyökkel együtt. A jogszabályi követelményeknek való megfelelésen felüli ez a fenntarthatósági vizsgálat valódi hozzáadott értéke.

A társjogalkotók kifejezetten előírták a végrehajtó partnerek számára az InvestEU Alapból finanszírozott befektetések fenntarthatósági vizsgálatát, ami azt jelenti, hogy „a lécezt magasabbra helyezve” túl kell lépni a pusztán a meglévő jogszabályoknak való megfelelés követelményén. A társjogalkotók erre vonatkozóan iránymutatást nyújtanak az InvestEU-rendeletben. Például egyes preambulumbekezdései hivatkoznak a szociális jogok európai pillérére⁽⁷⁾, a Párizsi Megállapodásra⁽⁸⁾, az ENSZ fenntartható fejlődési céljaira⁽⁹⁾, valamint a Világgazdasági Fórum globális kockázatokról szóló 2018. évi jelentésére⁽¹⁰⁾. A 8. cikk (5) bekezdése kimondja, hogy az éghajlat-politikai célkitűzésekkel össze nem egyeztethető projektek nem jogosultak az InvestEU Alap keretében nyújtott támogatásra. Az InvestEU-rendelet 8. cikkének (6) bekezdése megemlíti továbbá, hogy az éghajlattal szembeni sebezhetőségre és éghajlati kockázatokra vonatkozó elemzésnek ki kell terjednie az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciára, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás költségeire, a természeti tőke fő összetevőit érő hatások elszámolására, a projektek társadalmi hatására, valamint az éghajlat-politikai célkitűzésekkel össze nem egyeztethető projektek azonosítására.

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (2014. február 26.) a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 94., 2014.3.28., 65. o.), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0024&from=HU>

⁽⁵⁾ A figyelembe veendő és adott esetben alkalmazandó jogszabályi követelmények nem teljes körű felsorolását az iránymutatás 1. melléklete tartalmazza. Az alkalmazandó jogszabályok gazdasági ágazonként és országonként eltérőek lehetnek.

⁽⁶⁾ A végrehajtó partnerekkel vagy a pénzügyi közvetítővel szemben nem elvárás, hogy helyettesítsék a jogszabályi követelmények érvényesítéséért felelős illetékes hatóságokat. Feladatuk a jogszabályi megfelelést igazoló engedélyek, jogosítványok meglétének ellenőrzése, vagy adott esetben nyilatkozat bekérése stb.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_hu

⁽⁸⁾ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

⁽⁹⁾ <https://sdgs.un.org/goals>

⁽¹⁰⁾ <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2018>

1.3. Értékhatárok

Az arányosság elvével összhangban és az InvestEU-rendelet 8. cikkének (5) bekezdésében előírtaknak megfelelően a **meghatározott értékhatar alatti műveletek mentesülnek az átvilágítás és a fenntarthatósági vizsgálat követelménye alól**. Ez az értékhatar kifejezetten az InvestEU-hoz kapcsolódó fenntarthatósági vizsgálatra vonatkozik, és semmilyen módon nem helyettesíti a környezeti hatásvizsgálatról szóló 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvből⁽¹¹⁾ (a továbbiakban: KHV-irányelv) vagy más alkalmazandó uniós vagy nemzeti jogból eredő, a projektfejlesztőkre vonatkozó jogszabályi kötelezettségeket.

A jelenlegi gyakorlat, valamint az infrastrukturális projektek környezeti hatásvizsgálata és fenntarthatósági vizsgálata terén szerzett tapasztalatok alapján az alábbi két pontban megjelölt **értékhatarok alatt nem kötelező fenntarthatósági vizsgálatot végezni**:

i. Közvetlen műveletek:

- a) (Beruházási) projektek esetében a projekt teljes beruházási költsége alapján az értékhatar **10 millió EUR**⁽¹²⁾.
- b) Általános vállalati finanszírozás/közvetlen tőkebefektetések esetében a végrehajtó partner által a végső kedvezményezettnek nyújtott teljes finanszírozás alapján az értékhatar **10 millió EUR**.

ii. Közvetített műveletek:

- a) Az infrastrukturális alapoknál ugyanaz az értékhatar vonatkozik az alapul szolgáló projektekre, mint a közvetlen műveletekre. A projekt teljes beruházási költsége alapján az értékhatar **10 millió EUR**.
- b) A kkv-k, a közepes piaci tőkeértékű kisvállalkozások és más támogatható vállalkozások finanszírozása esetében átvilágítás vagy teljes körű fenntarthatósági vizsgálat nem kötelező⁽¹³⁾. Alkalmazni kell azonban a fenntarthatósági vizsgálat egyedi biztosítékokkal ötvözött, egyszerűsített formáját, amelynek célja az uniós kötelezettségvállalással való minimális összhang biztosítása, valamint az, hogy az összetett követelmények ne terheljék túl a kisebb gazdasági szereplőket. A közvetített finanszírozásra vonatkozó fenntarthatósági vizsgálatot az iránymutatás 3. fejezete részletezi.

1.4. A fenntarthatósági vizsgálatl kapcsolatos iránymutatás és az uniós taxonómia⁽¹⁴⁾ kritériumai

Az InvestEU-rendelet fenntarthatósági vizsgálatra vonatkozó követelményének célja, hogy ösztönözze és jutalmazza a pozitív éghajlati, környezeti és társadalmi hatású projekteket, egyúttal csökkentse a negatív hatásokat. A fenntarthatósági vizsgálat lehetővé teszi: i. a projekt hatásainak azonosítását; ii. az e hatások kezelését célzó mérséklési intézkedések bevezetését; valamint iii. a projekt fenntarthatósági teljesítményének javítására esetlegesen kínálkozó lehetőségek felismerését.

Az uniós taxonómia lehetővé teszi a gazdasági tevékenységek környezetvédelmi szempontból fenntarthatóként való besorolását, amennyiben azok jelentős mértékben hozzájárulnak a taxonómiai rendeletben meghatározott hat környezetvédelmi célkitűzés⁽¹⁵⁾ legalább egyikéhez, nem járnak jelentős károkozással a másik öt környezetvédelmi célkitűzés vonatkozásában, és megfelelnek a minimális társadalmi biztosítékoknak. A fenntarthatósági vizsgálat figyelembe veheti ezt az osztályozást, majd részletesebben azonosíthatja a pozitív és negatív hatásokat. Ezért a hatálybalépést követően az uniós taxonómia technikai vizsgálati kritériumait, beleértve a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet is, értelemszerűen és a lehető legnagyobb mértékben alkalmazni kell a teljes átvilágítási és vizsgálati folyamat során.

Említést érdemel ugyanakkor, hogy az uniós taxonómia hatálya alá tartozó gazdasági tevékenységekhez képest az InvestEU Alap a befektetések szélesebb támogathatósági spektrumát fedi le. Az InvestEU Alap továbbá kiegyensúlyozott megközelítésre törekszik a különböző uniós szakpolitikai prioritások tekintetében, amelyek közül nem feltétlenül rendelkezik mindegyik nagy fenntarthatósági potenciállal, míg az uniós taxonómia olyan osztályozási rendszer, amelyet elsősorban a környezetvédelmi célkitűzésekhez jelentősen hozzájáruló tevékenységek meghatározására hoztak létre.

⁽¹¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács a 2014/52/EU irányelvvel módosított, 2011/92/EU irányelve (2011. december 13.) az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról (HL L 26., 2012.1.28., 1. o.).

⁽¹²⁾ Héa nélkül.

⁽¹³⁾ Ez nem érinti a különböző termékekre kidolgozott egyedi támogathatósági kritériumokat.

⁽¹⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról (HL L 198., 2020.6.22., 13. o.).

⁽¹⁵⁾ A taxonómiai rendelet szerinti hat környezetvédelmi célkitűzés: az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való áttérés; a szennyezés megelőzése és csökkentése; valamint a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

A jelentős károkozás elkerülésére vonatkozó kritériumok

Annak érdekében, hogy a projektek ne károsítsák jelentősen az EU uniós taxonómia szerinti környezetvédelmi célkitűzéseit, a vonatkozó uniós környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelést kell kiindulópontnak tekinteni. További követelmény a vonatkozó nemzeti környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelés, valamint a projektek kivitelezéséhez és működtetéséhez szükséges környezetvédelmi engedélyek megléte, beleértve a jelentős károkozás elkerülésére vonatkozó kritériumokban és az uniós taxonómiában meghatározottakat is. Figyelembe véve az InvestEU-rendelet rendelkezéseit és a jelen iránymutatásban foglaltakat, a jogszabályi megfelelés minden finanszírozási vagy beruházási művelet esetében az InvestEU-támogatásra való jogosultság előfeltétele.

A jelentős károkozás elkerülésére vonatkozó egyéb, környezetvédelmi jogszabályt nem említő kritériumokat a hatálybalépést követően a lehetséges mértékben, a legnagyobb gondosság elve alapján kell alkalmazni a mérséklési intézkedésekre irányuló javaslatok és az éghajlat-politikai célkitűzések elérésével össze nem egyeztethető projektek azonosításának viszonyítási alapjaként azokban az esetekben, amikor ezzel az iránymutatással összhangban vizsgálatra van szükség (mind közvetlen, mind közvetett finanszírozás esetében, a 2. és a 3. fejezetben részletezettek szerint).

A gyakorlatban a következő lépéseket kell végrehajtani:

1. Az InvestEU-átvilágítás alapján a végrehajtó partner megállapítja, hogy szükség van-e vizsgálatra egy adott kritérium vagy dimenzió tekintetében

2. Annak ellenőrzése, hogy a tevékenység az uniós taxonómia hatálya alá tartozik-e ⁽¹⁶⁾

3. Annak ellenőrzése, hogy a tevékenységhez kapcsolódóan vannak-e a jelentős károkozás elkerülésére vonatkozó kritériumok

4. Szükség esetén kiegészítő intézkedésekre irányuló javaslat a jelentős károkozás elkerülésére vonatkozó kritériumok legnagyobb gondosság elve alapján történő alkalmazásával

Az InvestEU keretében végrehajtott valamennyi – közvetlen és közvetett finanszírozású – finanszírozási és beruházási műveletnek ⁽¹⁷⁾ teljesítenie kell az éghajlatváltozás mérséklésével kapcsolatos, a jelentős károkozás elkerülésére vonatkozó kritériumokon és a minimális társadalmi biztosítékokon alapuló alábbi feltételeket azzal az egyértelmű céllal, hogy ne módosuljanak az InvestEU általános támogathatósági kritériumai, amelyeket az InvestEU-rendelet és a beruházási iránymutatás határoz meg. E feltételeket az alábbi pontok ismertetik:

- Az olyan projektek esetében, amelyek magukban foglalják a biohulladék anaerob biológiai lebontása, valamint a hulladéklerakó-gázok leválasztása és hasznosítása tevékenységeit, nyomonkövetési tervet kell kidolgozni a létesítményben előforduló metánszivárgásra vonatkozóan.
- A szén-dioxid szállítása és a szén-dioxid föld alatti állandó geológiai tárolása tevékenységeit magukban foglaló projektek esetében részletes nyomonkövetési tervet kell kidolgozni a szén-dioxid-leválasztásáról és geológiai tárolásáról szóló 2009/31/EK irányelv ⁽¹⁸⁾ és az (EU) 2018/410 irányelv ⁽¹⁹⁾ (EU ETS irányelv) rendelkezéseivel összhangban.

⁽¹⁶⁾ Ezzel az iránymutatással összhangban fenntarthatósági vizsgálatot kell végezni az InvestEU programhoz kapcsolódó valamennyi tevékenység esetében, függetlenül attól, hogy az uniós taxonómia hatálya alá tartozik-e vagy sem.

⁽¹⁷⁾ A műveletnek meg kell felelniük a beruházási iránymutatásban, a pénzügyi termékismertetőkből vagy a garanciamegállapításban meghatározott támogathatósági kritériumoknak.

⁽¹⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/31/EK irányelve (2009. április 23.) a szén-dioxid geológiai tárolásáról, valamint a 85/337/EGK tanácsi irányelv, a 2000/60/EK, a 2001/80/EK, a 2004/35/EK, a 2006/12/EK és a 2008/1/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint az 1013/2006/EK rendelet módosításáról (HL L 140., 2009.6.5., 114. o.).

⁽¹⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/410 irányelve (2018. március 14.) a 2003/87/EK irányelvnek a költségvetés kibocsátáscsökkentés és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákba történő beruházások növelése érdekében történő módosításáról és az (EU) 2015/1814 határozat módosításáról (HL L 76., 2018.3.19., 3. o.).

- A vasúti áru fuvarozás, a belvízi áruszállítás, a belvízi személy- és áruszállító eszközök utólagos átalakítása, a tengeri, tengerpart menti áruszállítás, valamint a közúti áruszállítás tevékenységeit magukban foglaló projektek esetében nem nyújtható InvestEU-támogatás célzottan ⁽²⁰⁾ fosszilis tüzelőanyagok szállítását szolgáló hajók, illetve közúti és vasúti járművek, például szénbányászattal összefüggésben használt vasúti járművek, vagy olajszállító tartályhajók finanszírozására.
- A taxonómiai rendelet 18. cikkében meghatározott minimális társadalmi biztosítékok teljesítése ⁽²¹⁾. Az említett minimális biztosítékok nem érintik a munkahelyi egészségvédelemmel, a biztonsággal és a társadalmi fenntarthatósággal kapcsolatos, az uniós jogban meghatározott szigorúbb követelmények alkalmazását.

A végrehajtó partnereknek vagy a pénzügyi közvetítőeknek különösen az alábbiak megerősítését kell kérniük ⁽²²⁾ a projektgazdától vagy a végső kedvezményezettől annak műveleteivel kapcsolatban:

1. A projektgazda, illetve a végső kedvezményezett hatékony, a művelet jellegével és léptékével, valamint potenciális környezeti és társadalmi kockázataival és hatásaival arányos intézkedésekkel biztosítja:

- a) a szociális jogok tiszteletben tartását, vagyis az uniós jogszabályokban rögzített szociális jogok megsértésének elkerülését, valamint a működése által okozott emberi jogi kockázatok és kedvezőtlen hatások kezelését;
- b) adott esetben és a vonatkozó jogszabályok előírásainak megfelelően az érdekeltek érdemi bevonását ⁽²³⁾, beleértve a panaszok nyilvántartásba vételére és kezelésére szolgáló megfelelő mechanizmust is.

2. Projekt-munkavállalói ⁽²⁴⁾:

- a) nincsenek kitéve kényszermunkának vagy adósrabszolgaságnak, valamint gyermekmunkának;
- b) egyenlő bánásmódban részesülnek és egyenlő esélyeket élveznek (a férfiak és nők egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazást kapnak);
- c) nem szenvednek hátrányos megkülönböztetést faj, bőrszín, nem, vallás, politikai vélemény, nemzetiségi háttér vagy társadalmi származás alapján;
- d) gyakorolhatják az egyesülés szabadságát (szakszervezetet hozhatnak létre és abban tagságot vállalhatnak) és a szervezkedési jogot (sztrájkot szervezhetnek); valamint
- e) joguk van a kollektív tárgyaláshoz.

⁽²⁰⁾ Adott célt szolgál az a jármű, amelyet kifejezetten azzal a szándékkal szereztek be vagy építettek, hogy az a projekt teljes élettartama alatt túlnyomórészt fosszilis tüzelőanyagokat szállítson vagy tároljon (forrás: az EBB csoport 2021–2025 közötti időszakra vonatkozó klímabankütemterve).

⁽²¹⁾ A minimális társadalmi biztosítékok körébe tartozik továbbá az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó irányelveivel és az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvekkel való összhang biztosítása, beleértve a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek a munka világára vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló nyilatkozatában azonosított nyolc alapvető egyezményben, valamint az Emberi Jogok Nemzetközi Törvényében rögzített elveket és jogokat. Mivel a konkrét megfelelési követelmények meghatározására még nem került sor, ez a rész egyelőre nem alkalmazandó az InvestEU-műveleteknél.

⁽²²⁾ Ez történhet a végső kedvezményezett által tett nyilatkozat formájában, vagy e hivatkozásoknak i. a végrehajtó partner és a végső kedvezményezett közötti, vagy ii. esettől függően a végrehajtó partner és a pénzügyi közvetítő, illetve a pénzügyi közvetítő és a végső kedvezményezett közötti szerződéses megállapodásokba való belefoglalásával.

⁽²³⁾ Ismert még társadalmi részvételként (az információhoz való hozzáférést és a konzultációs folyamatot is beleértve), valamint az uniós jogi keretben az igazságszolgáltatáshoz való jogként, például az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, a 2014/52/EU irányelvvel módosított 2011/92/EU irányelv (KHV-irányelv) és az ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU irányelv (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) érvényesítése kapcsán.

⁽²⁴⁾ A „projekt-munkavállaló” fogalma a következőket foglalja magában: i. a projektgazda (beleértve a projekt támogatót és a projekt végrehajtó ügynökségeket is) által közvetlenül a projekt keretében történő munkavégzés céljából alkalmazott vagy foglalkoztatott személyek (közvetlen munkavállalók); ii. a projekt alappfeladatai keretében történő munkavégzés céljából harmadik feleken keresztül alkalmazott vagy foglalkoztatott személyek, helyszíntől függetlenül (szerződéses munkavállalók). Elemezni kell továbbá az ellátási láncban belüli gyermekmunka és/vagy kényszermunka kockázatait, és az azonosított kockázatokat kezelni kell.

1.5. Az iránymutatás féldős értékelése és felülvizsgálata

Az InvestEU-rendelet 29. cikke értelmében az Európai Bizottság 2024. szeptember 30-ig független időközi értékelő jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az InvestEU programról. Az értékelésnek ki kell terjednie a fenntarthatósági vizsgálat alkalmazására is. Az értékelés eredményei alapján, figyelembe véve a pénzügyi piac fejleményeit, az uniós taxonómia⁽²⁵⁾ és a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv (NFRD)⁽²⁶⁾ hatálybalépésével a jelen iránymutatásban ismertetett követelmények idővel módosulhatnak (mind a közvetlen, mind a közvetett finanszírozás tekintetében).

Ezért erősen ajánlott, hogy mind a végrehajtó partnerek, mind a pénzügyi közvetítők vegyék figyelembe ezeket a valószínűsíthető fejleményeket, mivel azok hatással lehetnek a jövőbeli műveletekre.

2. A KÖZVETLEN FINANSZÍROZÁSI MŰVELETEK FENNTARTHATÓSÁGI VIZSGÁLATA

2.1. Általános elvek és átfogó vizsgálati megközelítés

Ez a fejezet az InvestEU-rendelet 8. cikkének (5) bekezdésében előírtaknak megfelelően⁽²⁷⁾ biztosítja a végrehajtó partnerek számára az InvestEU-átvilágítás elvégzéséhez és a javasolt közvetlen finanszírozási és beruházási műveletek három fenntarthatósági dimenzió tekintetében történő vizsgálatához szükséges módszertanokat és eszközöket. A 8. cikk (6) bekezdése részletesebben ismerteti az iránymutatás célját, amelynek lehetővé kell tennie az alábbiakat:

- a) az alkalmazkodást illetően: az éghajlatváltozás esetleges kedvezőtlen hatásaival szembeni rezilienciának az éghajlattal szembeni sebezhetőség és az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok értékelése révén való biztosítása, adott esetben releváns alkalmazkodási intézkedések végrehajtásával; az éghajlatváltozás hatásainak enyhítését illetően: az üvegházhatásúgáz-kibocsátás költségeinek és az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló intézkedések kedvező hatásának figyelembevétele a költség-haszon elemzésben;
- b) a projektek által a természeti tőke alapvető elemeire, nevezetesen a levegőre, a vízre, a földterületekre és a biológiai sokféleségre gyakorolt összhatás figyelembevétele;
- c) a projektek társadalmi hatásának felmérése többek között a nemek közötti egyenlőség, egyes területek vagy népességcsoportok társadalmi befogadása, valamint olyan területek és ágazatok gazdasági fejlődése tekintetében, amelyek strukturális kihívásokkal, így például a gazdaság dekarbonizációjának szükségességével szembesülnek;
- d) az éghajlat-politikai célkitűzések elérésével össze nem egyeztethető projektek azonosítása;
- e) az (5) bekezdésben előírt átvilágítás céljából iránymutatás nyújtása a végrehajtó partnereknek.

A közvetlen finanszírozási és beruházási műveletek InvestEU programhoz kapcsolódó fenntarthatósági vizsgálatának javasolt megközelítését az 1. ábra szemlélteti. Ez az alábbi lépésekből áll:

- Az uniós és a nemzeti jogszabályoknak való **megfelelés értékelése**. Ez minden művelet esetében a finanszírozhatóság előfeltétele. A jogszabályi követelményeknek való megfelelés értékelése a fenntarthatóság három – éghajlati, környezeti és társadalmi – dimenziója mentén történik; elvégezhető a vizsgálati folyamat során, szükség esetén a kellő gondossági eljárással párhuzamosan, általános szabályként még az uniós garancia igénylése előtt. Amennyiben ez nem lehetséges, megfelelő feltételeket kell szerepeltetni a jogi dokumentációban, amelyek biztosítják, hogy a projekt teljes mértékben megfeleljen az alkalmazandó jogszabályoknak.
- **InvestEU-átvilágítás** a javasolt műveletek három dimenzióját érintő potenciális kockázatok és hatások azonosítása céljából.
- **Az egyes dimenziókba tartozó releváns kockázati elemek további értékelése és vizsgálata** az azonosított potenciális kockázatok és hatások alapján, beleértve a kockázatcsökkentő intézkedések meghatározását és az éghajlat-politikai célkitűzésekkel való összeegyeztethetőség értékelését is⁽²⁸⁾.

⁽²⁵⁾ A féldős felülvizsgálatig az uniós taxonómia hatályba lép, és megtörténik a technikai vizsgálati kritériumok meghatározása. Lehetséges, hogy a kritériumok alkalmazására vonatkozóan további iránymutatások is készülnek.

⁽²⁶⁾ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12129-Revision-of-Non-Financial-Reporting-Directive>

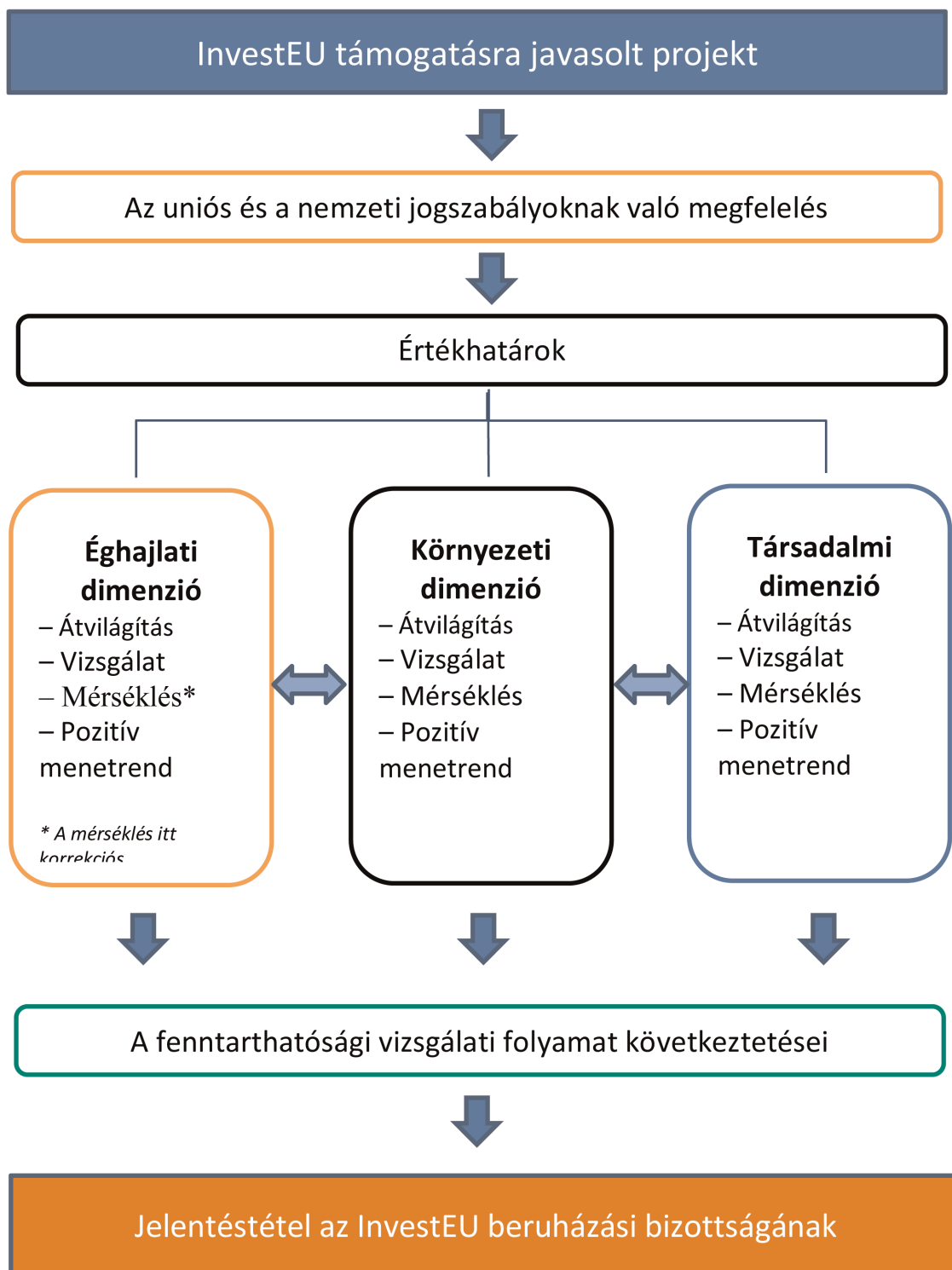
⁽²⁷⁾ Az InvestEU-rendelet 8. cikkének (5) bekezdése szerint „a[z] InvestEU Alap által támogatott] finanszírozási és beruházási műveleteket át kell vizsgálni annak megállapítása érdekében, hogy van-e környezeti, éghajlati vagy társadalmi hatásuk. Ha az említett műveleteknek van ilyen hatásuk, akkor azokat éghajlati, környezeti és társadalmi fenntarthatósági vizsgálatnak kell alávetni a káros hatások minimalizálása és az éghajlati, környezeti és társadalmi előnyök maximalizálása érdekében. Az éghajlat-politikai célkitűzések elérésével össze nem egyeztethető projektek e rendelet alapján nem jogosultak támogatásra”.

⁽²⁸⁾ Az esetleges fennmaradó negatív hatások elkerülését vagy csökkentését célzó kiegészítő intézkedések végrehajtása, vagy egy „pozitív menetrend” (azaz a művelet környezeti, társadalmi és éghajlati jellemzőinek javítását célzó intézkedések) megfontolása.

— A fenntarthatósági vizsgálat lezárása és jelentéstétel az InvestEU beruházási bizottságának az uniós garancia iránti igénytel kapcsolatos döntéshozatal támogatása céljából.

1. ábra

A fenntarthatósági vizsgálat megközelítésének áttekintése

Az InvestEU keretében támogatott valamennyi műveletnek – méretétől függetlenül – meg kell felelnie a vonatkozó uniós és nemzeti jogszabályoknak. Ezért **minden művelet esetében szükség lesz a jogszabályi megfelelés értékelésére és megerősítésére.**

Az előző fejezetben leírtaknak megfelelően a teljes beruházási művelet nagyságán alapuló értékhatárokat kell alkalmazni, és azok alatt nincs szükség további átvilágításra és vizsgálatra. E szabály alól kivételt képeznek azok a projektek, amelyek a KHV-irányelv értelmében környezeti hatásvizsgálatot igényelnek (az I. melléklet szerinti projektek vagy a II. melléklet szerinti, az előzetes vizsgálat alapján KHV-köteles projektek), ezek esetében a környezeti, társadalmi és éghajlati szempontoknak a KHV-jelentésben meghatározott hatásokra⁽²⁹⁾ vonatkozó, a jelentésre támaszkodó vizsgálata a projekt teljes költségétől függetlenül kötelező. Ez a megközelítés összhangban áll az InvestEU-rendelet követelményeivel.

Az értékhatár alatti projekteknel azonban a végrehajtó partnerek és a projektgazdák számára erősen ajánlott annak eseti értékelése, hogy i. az adott beruházási művelet jelentős potenciális kockázatot hordoz-e egy vagy több fenntarthatósági dimenzió tekintetében, és ii. előnyös lenne-e a műveletre vonatkozóan legalább a következő alfejezetekben leírt átvilágítási lépést elvégezni.

A pozitív menetrend alkalmazásának ösztönzése érdekében a végrehajtó partnerek számára erősen ajánlott, hogy a projektgazdákkal, illetve a végső kedvezményezettekkel együttműködve fontolják meg, hogy milyen lehetőségek vannak az általuk finanszírozott projektek pozitív hatásainak fokozására, és ezáltal általános fenntarthatósági teljesítményük növelésére. A pozitív hatások fokozására nyíló lehetőségek könnyebb azonosítása érdekében ellenőrző listák készültek (lásd a 3. mellékletet), amelyek használata választható.

Végül ez az iránymutatás azt ajánlja, hogy a három dimenzió értékelését integrált módon végezzék el, különös figyelmet fordítva a dimenziók közötti kapcsolatokra és szinergiákra⁽³⁰⁾.

Az infrastrukturális projektek esetében viszonylag hosszú időre van szükség az engedélyezéssel kapcsolatos valamennyi jogi eljárás lefolytatásához. Az olyan projektek esetében, amelyeknél a vizsgálat eredménye kiegészítő intézkedések indokoltságát állapította meg, amennyiben az érintett projektek már megkapták az összes vonatkozó engedélyt, bizonyos esetekben csak korlátozottan javasolhatók és hajthatók végre kiegészítő intézkedések (például olyan intézkedések, amelyeket a projektfejlesztési ciklus korábbi szakaszaiban lehetett volna végrehajtani, már nem hajthatók végre). Ezért a végrehajtó partner és a projektgazdák csak olyan kiegészítő intézkedéseket javasolhatnak, amelyek az ilyen előrehaladott fejlesztési szakaszban lévő projektek keretében reálisan végrehajthatók. Az ilyen helyzeteket külön ki kell emelni és megfelelően ki kell fejteni a beruházási bizottságnak benyújtandó dokumentációban (különösen a javasolt és végrehajtott kiegészítő intézkedések esetében).

Az InvestEU program általános összefüggésében használt terminológiával kapcsolatos (pl. a beruházási iránymutatást érintő) félreértések elkerülése érdekében ebben a fejezetben az InvestEU-átvilágítás és (adott esetben) vizsgálat tárgyát képező, alapul szolgáló műveletek említésekor az 1.1. alfejezetben meghatározott **projekt** fogalmának alkalmazását javasoljuk⁽³¹⁾.

2.2. Éghajlati dimenzió

2.2.1. Bevezetés

Ez az alfejezet a közvetlen InvestEU-finanszírozással összefüggésben az éghajlati dimenzió fenntarthatósági vizsgálata során követendő módszertant tárgyalja.

Az InvestEU-rendelet 8. cikkének (6) bekezdésében előírtaknak megfelelően e módszertan célja, hogy a végrehajtó partnerek számára biztosítsa a következőkhöz szükséges elveket és eszközöket: a) az alkalmazkodást illetően: az éghajlatváltozás esetleges kedvezőtlen hatásaival szembeni rezilienciának az éghajlattal szembeni sebezhetőség és az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok értékelése révén való biztosítása, releváns és arányos alkalmazkodási intézkedések végrehajtásával; valamint b) az éghajlatváltozás hatásainak enyhítését illetően: az uniós éghajlatvédelmi törekvésekkel és kötelezettségvállalásokkal való összhang értékelése, a javasolt projektekkel összefüggő üvegházhatásúgáz-kibocsátás költségeinek és az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló intézkedések kedvező hatásának figyelembevétele a lehetőségelemzésben, a gazdasági értékelésben és/vagy a költség-haszon elemzésben.

⁽²⁹⁾ A KHV-jelentésben meghatározott hatások tekintetében a KHV-eljárás kulcsfontosságú bemeneti adatokkal szolgál a fenntarthatósági vizsgálat számára. Lásd még a 2.4.3. alfejezetet, amely az értékhatár alatti projektekre vonatkozó ajánlásokat tartalmaz.

⁽³⁰⁾ Például a környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó projektek közül azok esetében, amelyeket a módosított KHV-irányelv követelményeivel összhangban hajtanak végre (I. melléklet szerinti, vagy II. melléklet szerinti, az előzetes vizsgálat alapján KHV-köteles projektek), a KHV-jelentésnek tükröznie kell az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat eredményét is.

⁽³¹⁾ A környezeti, éghajlati és/vagy társadalmi dimenziók értékelése során – a végrehajtó partnerek kellő gondosságra vonatkozó szokásos belső eljárásához hasonlóan – figyelembe kell venni azokat a kapcsolódó, illetve kiegészítő infrastruktúrákat és létesítményeket is, amelyek a projekt szerves részének tekinthetők, vagy amelyek nélkül a projekt nem lesz életképes (lásd például az EBB környezet- és társadalompolitikai kézikönyvét, valamint az EBRD környezeti és szociálpolitikáját). A témával kapcsolatos általános iránymutatás a következő internetcímen érhető el: <https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Note%20-%20Interpretation%20of%20Directive%2085-337-EEC.pdf>

Az itt bemutatott módszertan nagyrészt a **2021–2027 közötti időszakban az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatára vonatkozó technikai iránymutatásról szóló bizottsági közleményben** ⁽³²⁾ („Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban”) ismertett módszertant tükrözi. Ennélfogva nemzetközileg elismert módszertanokra támaszkodik mind az éghajlattal szembeni sebezhetőség és az éghajlati kockázatok értékelése, mind az ÜHG-kibocsátások értékelése és csökkentése tekintetében.

A módszertan céljai a következők: i. az arányos alkalmazkodási intézkedésekkel kapcsolatos döntéshozatal érdekében annak meghatározása, hogy az éghajlatváltozás és annak hatásai milyen jelleggel és mértékben károsíthatnak egy adott projektet; valamint ii. annak megállapítása, hogy hogyan járulhat hozzá egy projekt az általános ÜHG-csökkentési célokhoz, ideértve azt az esetet is, amikor a projekt koherens tervezési keretbe (pl. integrált városfejlesztési tervbe) és az ahhoz kapcsolódó beruházási programba illeszkedik. Bár a módszertant infrastrukturális projektekre dolgozták ki, az ajánlott megközelítések és eszközök a szigorúan vett infrastruktúra körén kívül is felhasználhatók a projektet érintő éghajlatváltozási kockázatok azonosítására, vagy az uniós éghajlat-politikai célkitűzések tekintetében a projekttel összefüggő ÜHG-kibocsátások értékelésére.

Az „Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban” című dokumentumban leírtaknak megfelelően a projektek éghajlati kockázatértékelésének elvégzéséhez az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tekintetében az iránymutatásban alapul vettek felül továbbra is alkalmazhatók más közelmúltbeli és nemzetközileg elismert megközelítések és/vagy módszertani keretek (pl. IPCC 5. értékelő jelentés, AR5) ⁽³³⁾, mivel a felhasználó várhatóan ezek alapján is egyenértékű következtetésekre jut.

Az „Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban” című dokumentumban ajánlott módon az éghajlatváltozás mérséklése tekintetében az ÜHG-kibocsátás értékelésének fő hivatkozási alapja az EBB szénlábnyom-módszertana ⁽³⁴⁾. Alternatív megoldásként nemzetközileg elfogadott, közzétett szénlábnyom-módszertanok is alkalmazhatók. A végrehajtó partnerek belső módszertanai is alkalmazhatók, amennyiben összhangban vannak az üvegházhatású gázok elszámolására vonatkozó harmonizált megközelítés nemzetközi pénzügyi intézményi keretével ⁽³⁵⁾.

Az alkalmazott módszertant egyértelműen közölni kell. Minden esetben jelteni kell a projektekhez kapcsolódó abszolút (bruttó) és relatív (nettó) kibocsátásokat. Egyértelművé kell tenni továbbá a projektre vonatkozó jelentéstétel terjedelmét (vagyis azt, hogy a jelentés a teljes projektről vagy annak egy részéről készül) és a relatív ÜHG-kibocsátások kiszámítására szolgáló alapfogatókönyv megválasztását.

A Párizsi Megállapodás ⁽³⁶⁾ kitűzi a globális átlaghőmérséklet-növekedés korlátozására vonatkozó, nemzetközileg elfogadott célt, valamint az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens fejlődés, illetve az e hatásokhoz való alkalmazkodás globális célját. Az e fejezetben bemutatott megközelítés célja, hogy támogassa a Párizsi Megállapodás céljaival, valamint elfogadását követően az európai klímarendelettel összhangban álló beruházási műveletek kidolgozását.

2.2.2. Az éghajlatváltozással kapcsolatos fenntarthatósági vizsgálat általános megközelítése

Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat annak a folyamatnak a rövid elnevezése, amely az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással és az éghajlatváltozás mérséklésével kapcsolatos megfontolásokat integrálja a meglévő eszközök és/vagy a tervezett beruházási műveletek kidolgozásába. Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat fő lépéseit a 2. ábra szemlélteti.

⁽³²⁾ Az „Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban” című dokumentumot 2021 első felében fogják közzétenni.

⁽³³⁾ Lásd még az európai finanszírozó intézmények éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással foglalkozó munkacsoportjában (EUFI-WACC) kidolgozott módszertani keretet: <https://www.eib.org/attachments/press/integrating-climate-change-adaptation-in-project-development.pdf>

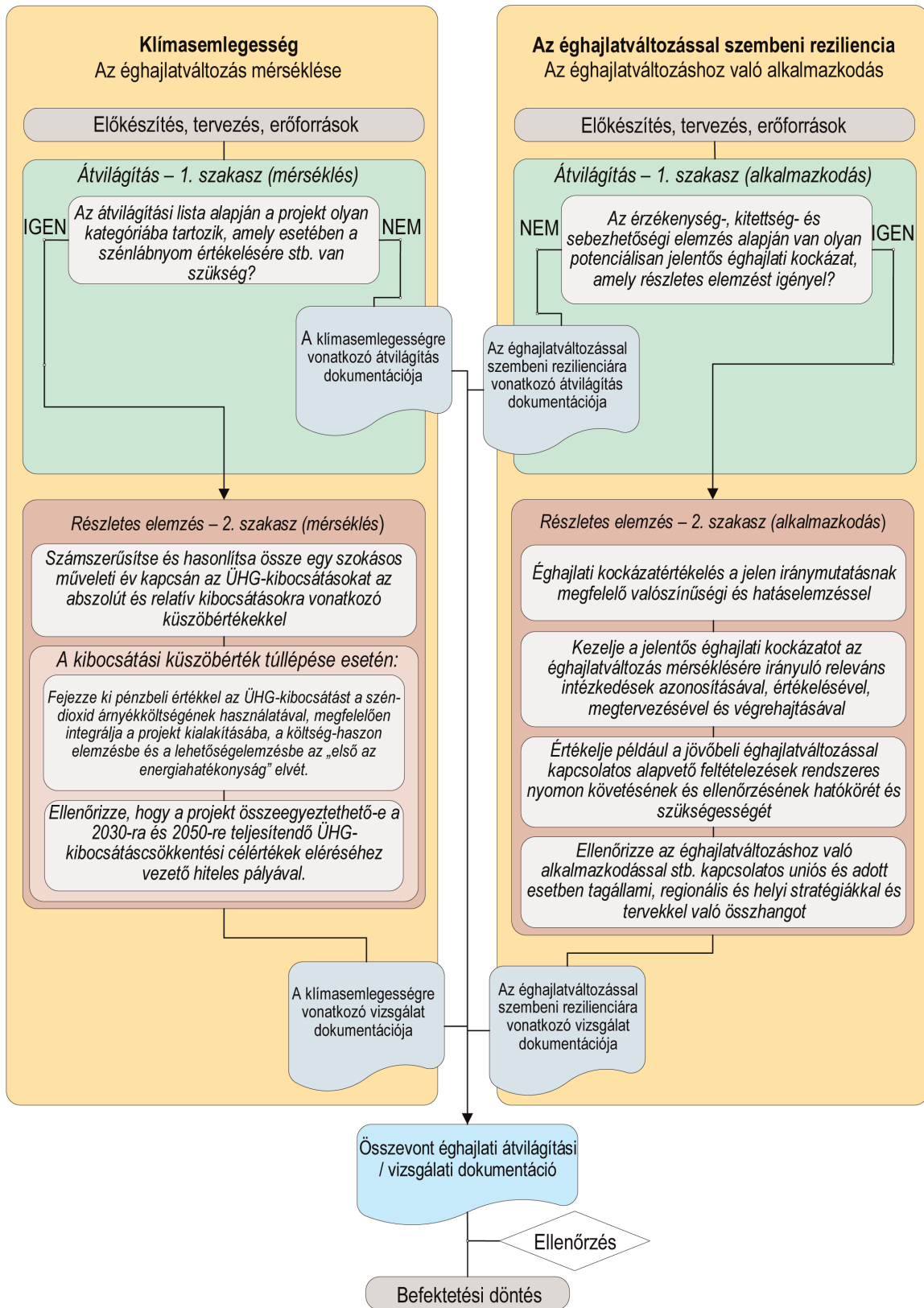
⁽³⁴⁾ https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

⁽³⁵⁾ A nemzetközi pénzügyi intézmények ÜHG-elszámolásával foglalkozó csoport jelenleg egy olyan dokumentumon dolgozik, amely további iránymutatást nyújt a bevált gyakorlatokról, közzétételét 2021-ben tervezik.

⁽³⁶⁾ Párizsi Megállapodás: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

2. ábra

Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat folyamatának áttekintése

Forrás: Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban.

Az ábra az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat két pillérét jeleníti meg. A jobb oldali pillér az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciára és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra, míg a bal oldali pillér a klímasemlegességre és az éghajlatváltozás mérséklésére összpontosít.

Az elemzés mindkét pillére két szakaszra oszlik. Az első szakasz egy **átvilágítási lépésből** áll, amelynek célja egyrészt annak azonosítása, hogy az esetleges éghajlati kockázatok milyen jelentőséggel bírnak a vizsgált beruházásra nézve (az alkalmazkodás szempontjából), másrészt pedig az uniós éghajlat-politikai kötelezettségvállalásokkal való összhang értékelése és a vonatkozó ÜHG-kibocsátások számszerűsítése (mérséklés céljából). Az átvilágítási szakasz eredménye határozza meg, hogy indokolt-e a **további részletes értékeléssel járó második szakasz** végrehajtása.

Az InvestEU program kapcsán a közvetlen finanszírozás esetében az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat elsősorban olyan egyedi projektekre irányul, amelyek a fejlesztés különböző szakaszaiban tartanak, és többféle – állami, illetve magánszektorbeli – érdekelt részvételével valósulnak meg. Mindemellett az éghajlattal kapcsolatos megfontolásoknak a beruházás előkészítésébe történő beépítése folyamatos eljárás, amelyet lehetőség szerint a projektciklus kezdetétől, majd azt követően a projektciklus valamennyi szakaszában ⁽³⁷⁾, valamint a kapcsolódó folyamatokban és elemzésekben is figyelembe kell venni.

Az **„Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban”** című dokumentum bővebb tájékoztatást nyújt a projektciklus különböző szakaszaiban végzett éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatról ⁽³⁸⁾.

2.2.3. Jogsabályi megfelelés

Az InvestEU-rendelet (8), (9) és (10) preambulumbekzdésével összhangban az InvestEU Alapból finanszírozott projekteknek hozzá kell járulniuk az uniós éghajlatvédelmi törekvések és kötelezettségvállalások teljesítéséhez, ideértve a 2050-ig megvalósítandó uniós klímasemlegesség célkitűzését és az Unió új 2030-as éghajlat-politikai céljait is. Emellett a 8. cikk (5) bekezdése kimondja, hogy az éghajlat-politikai célkitűzésekkel össze nem egyeztethető projektek nem jogosultak az InvestEU-rendelet szerinti támogatásra.

Az éghajlatváltozással kapcsolatos megfontolások szintén fontos elemei a projekt környezeti hatásvizsgálatának (KHV) (lásd a környezeti vizsgálatról szóló alábbi 2.3. alfejezetet). Ez vonatkozik az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat mindkét pillérére, tehát az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra is.

A környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó beruházási műveletek közül azok esetében, amelyeket a módosított KHV-irányelv követelményeivel összhangban hajtanak végre (I. melléklet szerinti, vagy II. melléklet szerinti, az előzetes vizsgálat alapján KHV-köteles projektek), a KHV-jelentésnek tükröznie kell az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat eredményét is. A környezeti hatásvizsgálat és az egyéb környezeti vizsgálatok megtervezésekor és a projekt életciklusába történő beépítésekor rendszerint az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat kellő figyelembevételével kell eljárni.

A jogsabályi megfelelésre vonatkozó követelmények teljesülésének ellenőrzését követően a projekt – a beruházás teljes projektköltségétől függően – átkerül az átvilágítási szakaszba.

A **10 millió EUR értékhatár alatti, KHV-t nem igénylő műveletek esetében** (ezek a II. melléklet szerinti, előzetes vizsgálat alapján nem KHV-köteles projektek, vagy nem tartoznak a KHV-irányelv hatálya alá) nincs szükség éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatra. Ugyanakkor az éghajlatváltozással kapcsolatos megfontolások pozitív megközelítésének előmozdítása, valamint a javasolt beruházás éghajlati kockázataival és ezekkel összefüggő hatásaival kapcsolatos tudatosság növelése érdekében a projektgazdák és a végrehajtó partnerek számára erősen ajánlottak az alábbiak:

- Mérleljék a következő alfejezetekben ismertetett, az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciára vonatkozó átvilágítási lépés végrehajtását a javasolt projektet (és a kapcsolódó eszközöket) esetlegesen érintő éghajlati kockázatok azonosítása érdekében. Adott esetben tervezzék meg a projektbe foglalandó megfelelő alkalmazkodási intézkedéseket.
- A szénlábnyom értékelését illetően a végrehajtó partnerek és a projektgazdák az 10 millió EUR értékhatár alatti beruházási projektek esetében is elvégezhetik az értékelést, különösen akkor, ha a) kétséges, hogy a javasolt beruházás az alábbi 2.2.5.1. alfejezetben leírt határértékeket meghaladó kibocsátásnövekedéshez vagy -csökkentéshez vezethet, valamint b) a javasolt projekt egy szélesebb beruházási program része, amelyre vonatkozóan elvégezték az ÜHG-kibocsátás átfogó értékelését ⁽³⁹⁾.

⁽³⁷⁾ A projektciklus-menedzsment (PCM) a projekt hatékony és eredményes megtervezésének, megszervezésének, koordinálásának és irányításának folyamata a projekt minden szakaszában, a tervezéstől a megvalósításon és üzemeltetésen át a leszerelésig.

⁽³⁸⁾ Lásd még: EUFIWACC (2016). Megtekinthető a következő internetcímen: <http://www.eib.org/attachments/press/integrating-climate-change-adaptation-in-project-development.pdf>

⁽³⁹⁾ Lásd az átvilágítással foglalkozó alfejezetet. Bizonyos ágazatokban – például a városi közlekedésben – a projekteket gyakran integrált tervezési dokumentum (pl. fenntartható városi mobilitási terv) rögzíti, amelynek célja egy koherens beruházási program meghatározása.

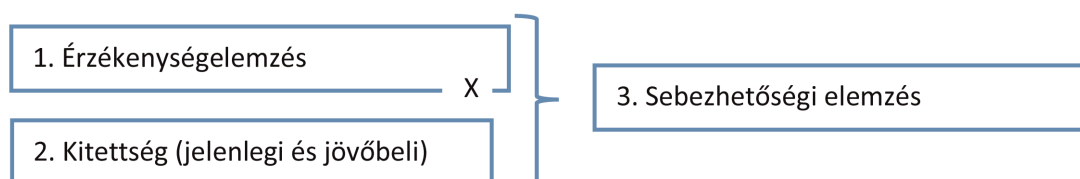
A 10 millió EUR értékhatárt meghaladó műveletek esetében attól függetlenül, hogy szükség van-e KHV-ra vagy sem, az értékelést adott esetben az InvestEU-átvilágítás és -vizsgálat folyamatával kell folytatni az alábbi alfejezetekben ismertetett, az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciára és a klímasemlegességre vonatkozó iránymutatásokkal összhangban.

2.2.4. Az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia

2.2.4.1. Átvilágítás az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás szempontjából

Az „**Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási reziliencivizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban**” című dokumentum ajánlásának megfelelően az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciára vonatkozó átvilágítási lépés a vizsgálati folyamat első lépése, amelynek célja az **InvestEU-támogatásra javasolt projekteket érintő, az éghajlatváltozással kapcsolatos jelenlegi és potenciális jövőbeli kockázatok azonosítása és értékelése**.

Az átvilágítási értékelés az alábbi három lépésből áll:

A **sebezhetőségi értékelés** ⁽⁴⁰⁾ célja, hogy a tervezett helyszín vonatkozásában azonosítsa az adott projektípust érintő jelentős éghajlati veszélyeket ⁽⁴¹⁾.

Egy projekt sebezhetősége két szempont figyelembevételével határozható meg: i. a projektelemek általános érzékenysége az éghajlati veszélyekre (**érzékenység**), és ii. annak valószínűsége, hogy ezek a veszélyek a projekt helyszínén a jelenben és a jövőben bekövetkeznek (**kitettség**). A két szempont részletesen vizsgálható külön-külön (az alábbiakban leírtak szerint), vagy együttesen is.

Az **érzékenységelemzés** célja, hogy helyszíntől függetlenül azonosítsa az adott beruházástípus szempontjából releváns éghajlati veszélyeket. Az elemzésnek átfogóan kell vizsgálnia a projektet, annak különböző elemeire, valamint a kiterjedtebb hálózaton vagy rendszeren belüli működésére kiterjedően.

Minden téma és éghajlati veszély „magas”, „közepes” vagy „alacsony” minősítést kaphat:

- **Magas érzékenység:** az éghajlati veszély jelentős hatást gyakorolhat az eszközökre és folyamatokra, az inputokra, az outputokra és a szállítási összeköttetésekre;
- **Közepes érzékenység:** az éghajlati veszély mérsékelt hatást gyakorolhat az eszközökre és folyamatokra, az inputokra, az outputokra és a szállítási összeköttetésekre;
- **Alacsony érzékenység:** az éghajlati veszélynek nincs hatása, vagy az jelentéktelen.

⁽⁴⁰⁾ A sebezhetőségnél és a kockázatnál többféle definíciója van, lásd például a sebezhetőségről szóló IPCC AR4 (2007), valamint a veszély bekövetkezése valószínűségétől és következményeitől függő kockázatról szóló IPCC SREX (2012) és IPCC AR5 (2014) dokumentumokat a <http://ipcc.ch/> címen.

⁽⁴¹⁾ Az éghajlatváltozási mutatók és az éghajlatváltozási hatásmutatók (veszélyek) strukturált áttekintéséhez lásd például az EEA „Éghajlatváltozás, hatások és sebezhetőség Európában 2016” című jelentését (<https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-and-vulnerability-2016>), az EEA „Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófakockázatok csökkentése Európában” c. jelentését (<https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-adaptation-and-disaster>), az ETC CCA „Rendkívüli időjárás és éghajlat Európában” c. szakmai anyagát (2015) (<http://cca.eionet.europa.eu/reports>), valamint a következőket: <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-cca/products/etc-cca-reports/extreme-20weather-20and-20climate-20in-20europe>, <https://www.eea.europa.eu/soer-2020/intro> (7. fejezet), és <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/climate-change-impacts-and-adaptation>

3. ábra

Az éghajlati veszélyekre való érzékenység elemzése

ÉRZÉKENYSÉGELEMZÉS				
Tájékoztató jellegű érzékenységi táblázat:	Éghajlati változók és veszélyek			
(példa)	Áradás	Hőség	...	Aszály
Helyszíni eszközök, ...	Alacsony	Magas	...	Alacsony
Inputok (víz,...)	Közepes	Közepes	...	Alacsony
Outputok (termékek, ...)	Magas	Alacsony	...	Alacsony
Szállítási összeköttetések	Közepes	Alacsony	...	Alacsony
A 4 témát tekintve a legmagasabb pontszám	Magas	Közepes	...	Alacsony

Az érzékenységi elemzés eredménye összefoglalható táblázatos formában, amely egy adott projekt típusra vonatkozóan – annak helyszínétől függetlenül –, például a négy témára bontva tartalmazza a releváns éghajlati változók és veszélyek érzékenységi rangsorolását, és megadja az alapvető paramétereket.

Forrás: Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban.

A **kitettségelemzés** célja a tervezett projekthelyszín szempontjából releváns veszélyek azonosítása, a projekt típusától függetlenül. A kitettségelemzés két részre bontható: i. a *jelenlegi éghajlattal*, valamint ii. a *várható jövőbeli éghajlattal* szembeni kitettség vizsgálatára. Az aktuális és a múltbeli éghajlati kitettség értékeléséhez fel kell használni az adott helyszínre vonatkozóan rendelkezésre álló korábbi és aktuális adatokat. Az éghajlati modellek előrejelzései ⁽⁴²⁾ felhasználhatók annak megértéséhez, hogy a kitettség mértéke hogyan változhat a jövőben. Különös figyelmet kell fordítani a szélsőséges időjárási események gyakoriságának és intenzitásának változásaira.

A jelenlegi és jövőbeli kitettségek tekintetében minden éghajlati veszély „magas”, „közepes” vagy „alacsony” minősítést kaphat.

4. ábra

Kitettségelemzés

KITETTSÉGELEMZÉS				
Tájékoztató jellegű kitettségi táblázat:	Éghajlati változók és veszélyek			
(példa)	Áradás	Hőség	...	Aszály
Jelenlegi éghajlat	Közepes	Alacsony	...	Alacsony
Jövőbeli éghajlat	Magas	Közepes	...	Alacsony
Legmagasabb pontszám (jelenlegi + jövőbeli)	Magas	Közepes	...	Alacsony

A kitettségelemzés eredménye összefoglalható táblázatos formában, amely tartalmazza a releváns éghajlati változók és veszélyek adott helyszínre vonatkozó kitettségi rangsorolását – a projekt típusától függetlenül – a jelenlegi és a jövőbeli éghajlat összefüggésében. Az érzékenységi és kitettségelemzéshez körültekintően meg kell tervezni a pontozási rendszert, és el kell látni magyarázattal, valamint az adott pontszámok indoklásával.

Forrás: Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban.

A **sebezhetőségi elemzés** az érzékenység- és a kitettségelemzés eredményeit ötvözve azonosítja a javasolt beruházás szempontjából legrelevánsabb veszélyeket (ilyenek a „közepes” és a „magas” minősítésű sebezhetőségek tekinthetők).

⁽⁴²⁾ Az éghajlat-modellzés javasolt előrejelzéseivel kapcsolatban további információk az „Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban” című dokumentumban található.

5. ábra

Sebezhetőségi elemzés

SEBEZHETŐSÉGI ELEMZÉS					
Tájékoztató jellegű sebezhetőségi tábla (példa)	jellegű sebezhetőségi	Kitettség (jelenlegi és jövőbeli éghajlat)			Jelölési magyarázat: Sebezhetőségi szint
		Magas	Közepes	Alacsony	
Érzékenység (a négy témát tekintve a legmagasabb)	Magas Közepes Alacsony				
<p>Az adott – meghatározott helyszínen levő – konkrét projekt típus esetében a sebezhetőségelemzés összefoglalható táblázatos formában. A sebezhetőségelemzés ötvözi az érzékenységi- és a kitettségelemzés eredményeit. A legfontosabb éghajlati változók és veszélyek azok, amelyek sebezhetőségi szintje magas vagy közepes, ezekre az alább ismertetett lépések alkalmazandók. A sebezhetőségi szinteket körültekintően meg kell határozni és magyarázattal kell ellátni, továbbá indokolni kell az adott pontszámokat.</p>					

Forrás: Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálathoz a 2021–2027 közötti időszakban.

Ha az érzékenység és a kitettség egyaránt „alacsony” minősítésű, vagy ha az együttes sebezhetőségi értékelés arra az indokolással alátámasztott következtetésre jut, hogy az összes sebezhetőség alacsonynak vagy jelentéktelennek tekinthető, további (éghajlati) kockázatértékelésre nem feltétlenül lesz szükség. Ilyenkor az InvestEU-átvilágítás folyamata ezen a ponton véget érhet, az elvégzett elemzés eredményeiről pedig a szükséges részleteket és indokolásokat tartalmazó jelentést kell készíteni.

Ha az érzékenység és/vagy a kitettség (vagy az együttesen értékelt sebezhetőség összesített mértéke) „közepes” és/vagy „magas” minősítésű, akkor a projektet a következő alfejezetben ismertetett módszertannak megfelelően éghajlati kockázatértékelésnek kell alávetni.

Mindenesetre az azonosított sebezhetőségeken alapuló részletes kockázatértékelés elvégzésére vonatkozó végső döntésnek a javasolt beruházás konkrét helyzetére vonatkozó, a végrehajtó partner által (a projektgazda és/vagy az éghajlati értékelést végző csoport támogatásával) készített, indokolással ellátott értékelésen kell alapulnia ⁽⁴³⁾, ⁽⁴⁴⁾.

Az átvilágítási szakaszra vonatkozó részletesebb módszertani útmutatást az „Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálathoz a 2021–2027 közötti időszakban” című dokumentum nyújt a végrehajtó partnerek és a projektgazdák számára.

2.2.4.2. Éghajlati kockázatértékelés és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

Azoknál a projekteknél, amelyek sebezhetőségi értékelése „közepes” vagy „magas” potenciális éghajlati kockázatot állapított meg, részletes éghajlati kockázatértékelést kell végezni.

Az **éghajlati kockázatértékelés** strukturált módszert ad a releváns éghajlati veszélyek és kapcsolódó hatásaik elemzéséhez, amely a javasolt beruházással kapcsolatos döntéshozatalt megalapozó információkkal szolgál. A projektet az éghajlatváltozás miatt fenyegető minden potenciálisan jelentős kockázatot a projektbe beágyazandó releváns és arányos alkalmazkodási intézkedésekkel kell kezelni és elfogadható szintre csökkenteni.

⁽⁴³⁾ Előfordulhat, hogy az éghajlati sebezhetőségi értékelésre a projekt fejlesztési ciklusának viszonylag korai szakaszában kerül sor, továbbá a projekt kiforrottságától függően az is, hogy a projektgazdának kell meghoznia a részletes éghajlati kockázatértékelés elvégzésére vonatkozó döntést. Ilyenkor az értékelés független ellenőrzésére (vagy a végrehajtó partner általi belső ellenőrzésére) lehet szükség a finanszírozási döntés szakaszába való továbblépés előtt.

⁽⁴⁴⁾ A 2021–2027 közötti időszakban az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálathoz az iránymutatás ajánlásának megfelelően a beruházás tágabb összefüggésben történő vizsgálata is releváns lehet. Az éghajlatváltozás hatással lesz az InvestEU-befektetés keretében finanszírozott eszközöket magukban foglaló környezeti és társadalmi rendszerekre, valamint azok e rendszerekkel való kölcsönhatásaira is. Emellett a befektetés működését súlyosan érintheti az éghajlatváltozásnak a befektetés tevékenységét támogató egyéb infrastruktúrára – többek között a kapcsolódó létesítményekre – gyakorolt hatása. Ez rávilágít arra, hogy az éghajlati kockázatoknak és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciának az ökoszisztémák és társadalmi rendszerek szélesebb összefüggésében végzett vizsgálata ágazatokon átívelő, egységes gondolkodásmódot igényel.

A folyamat elemei:

- az átvilágítási szakaszban elvégzett sebezhetőségi értékelésben azonosított veszélyekhez kapcsolódó hatások valószínűségének és súlyosságának értékelése,
- az azonosított potenciális kockázatok jelentőségének értékelése az adott beruházási művelet szempontjából,
- a potenciálisan jelentős éghajlati kockázatok kezelését célzó alkalmazkodási intézkedések meghatározása.

A **valószínűség** azt mutatja, hogy az azonosított éghajlati veszélyek mekkora eséllyel fordulnak elő egy adott időkereten belül, pl. a projekt élettartama alatt. Mértéke az egyes releváns éghajlati veszélyekre vonatkozó kvalitatív vagy kvantitatív becslésben foglalható össze. Említést érdemel, hogy a projekt élettartama alatt a valószínűség jelentősen változhat.

A **hatás** (más néven súlyosság vagy nagyságrend) azt mutatja, hogy mi történne, ha az azonosított éghajlati veszély bekövetkezne, és hogy ez milyen következményekkel járna a beruházásra nézve. Ezt az egyes veszélyek hatását mérő skálán kell értékelni. Az értékelés jellemzően i. a fizikai eszközökre és azok működésére, ii. az egészségre és a biztonságra, iii. a környezeti hatásokra, iv. a társadalmi hatásokra, v. a pénzügyi vonatkozásokra és vi. a reputációs kockázatra terjed ki. Az értékelés során figyelembe kell venni a projekt alkalmazkodóképességét és azt a rendszert, amelyben működik, pl. hogy mennyire képes megbirkózni a projekt a hatással, és mekkora kockázatot képes eltűnni. Mérlegelni kell továbbá, hogy az adott beruházási projekt mennyire alapvető fontosságú a kiterjedtebb hálózat vagy rendszer szempontjából (vagyis a projekt kritikusságát), és hogy lennének-e további nagyobb léptékű, illetve áttételes hatásai.

Az **egyes potenciális kockázatok szignifikanciaszintje** a valószínűség és a hatás két tényezőjének együttes figyelembevételével határozható meg. A kockázatok egy kockázati mátrix segítségével ábrázolhatók a legjelentősebb potenciális kockázatok, illetve azon kockázatok azonosítása céljából, amelyek esetében az alkalmazkodási intézkedések formájában további intézkedésekre van szükség.

6. ábra

A kockázatértékelés áttekintése

KOCKÁZATÉRTÉKELÉS						
Tájékoztató jellegű kockázati tábla: (példa)		A lényeges éghajlati változók és veszélyek általános hatása (példa)				Jelölési magyarázat: Kockázati szint
		Jelentéktelen	Csekély	Mérsékelt	Jelentős	Katasztrofális
Valószínűség	Rendkívül csekély					
	Valószínűtlen		Aszály			
	Mérsékelt		Hőség	Áradás		
	Valószínű					
	Majdnem bizonyos					

A kockázatelemzés eredménye összefoglalható táblázatos formában, amely együttesen mutatja be az alapvető éghajlati változók és veszélyek valószínűségét és hatását. Az értékelés következtetéseit részletes magyarázattal kell indokolni és alátámasztani. Ismertetni és indokolni kell a kockázati szinteket.

Forrás: Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban.

Annak megítélése, hogy mi minősül elfogadható kockázati szintnek, illetve mi jelentős és mi nem, a projektgazdának és az értékelést végző szakértői csoportnak a feladata, és a projekt körülményeitől függ. Minden esetben világos és logikus módon le kell írni, és következetesen integrálni kell a projektre vonatkozó átfogó kockázatértékelésbe. A végrehajtó partner számára ez az információ azért is nagyon fontos, mert a kockázatok bekövetkezése jelentős hatással lesz a javasolt beruházásra, és a támogatott művelet nemteljesítését eredményezheti.

Amennyiben a kockázatértékelés arra a következtetésre jut, hogy az éghajlatváltozás miatt a projektet potenciálisan jelentős kockázatok fenyegetik, azokat kezelni kell és elfogadható szintre kell csökkenteni ⁽⁴⁵⁾.

7. ábra

A releváns alkalmazkodási lehetőségek azonosításának, értékelésének és megtervezésének/integrációjának áttekintése

AZ ALKALMAZKODÁSI LEHETŐSÉGEK AZONOSÍTÁSA	AZ ALKALMAZKODÁSI LEHETŐSÉGEK ÉRTÉKELÉSE	AZ ALKALMAZKODÁS MEGTERVEZÉSE
<p>A lehetőségek azonosításának folyamata:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Azonosítsa a kockázatok kezelésére alkalmas lehetőségeket (például szakértőkkel folytatott munkaértekezletek, találkozók, értékelések stb. keretében) <p>Az alkalmazkodás több intézkedés ötvözését jelentheti:</p> <ul style="list-style-type: none"> — képzés, kapacitásépítés, monitoring — bevált gyakorlatok alkalmazása, standardok — természetalapú megoldások — műszaki megoldások, műszaki tervezés — kockázatkezelés, biztosítás 	<p>Az alkalmazkodási lehetőségek értékelése során megfelelően figyelembe kell venni a konkrét körülményeket és az adatok rendelkezésre állását. Egyes esetekben elegendő lehet a gyors szakértői véleményezés, míg más esetekben indokolt lehet a részletes költség-haszon elemzés. Fontos lehet mérlegelni a különböző alkalmazkodási lehetőségek megbízhatóságát az éghajlatváltozással kapcsolatos bizonytalanságok összefüggésében.</p>	<p>Integrálja az éghajlatváltozási rezilienciával kapcsolatos megfelelő intézkedéseket a projekt műszaki tervezésébe és az irányítási lehetőségek közé. Dolgozza ki a végrehajtási és a finanszírozási tervet, a nyomonkövetési és intézkedési tervet, a feltételezések, valamint az éghajlati sebezhetőségi és kockázatértékelések rendszeres felülvizsgálatára vonatkozó tervet stb. A sebezhetőségi és kockázatértékelések, valamint az alkalmazkodási intézkedések megtervezésének célja a fennmaradó éghajlati kockázatok elfogadható szintre történő csökkentése.</p>

Forrás: Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban.

Minden egyes azonosított jelentős kockázat esetében figyelembe kell venni és értékelni kell a megfelelő **alkalmazkodási intézkedéseket**. Az alkalmazkodás során gyakran ötvöződnek strukturális intézkedések (pl. a fizikai eszközök és infrastruktúrák kialakításának vagy specifikációjának módosítása, alternatív vagy továbbfejlesztett megoldások elfogadása) és nem strukturális intézkedések (pl. területrendezés, fokozott nyomonkövetési vagy veszélyhelyzet-reagálási programok, személyzet képzése és tudásmegosztás, stratégiai éghajlati kockázatértékelések kidolgozása, pénzügyi megoldások, például biztosítások).

Meg kell vizsgálni a különböző alkalmazkodási lehetőségeket a megfelelő intézkedés vagy intézkedéskombináció kialakítása érdekében, de mérlegelni lehet akár halasztott végrehajtási határidőket (rugalmas, adaptív intézkedéseket) is, amelyek a kockázat elfogadható szintre csökkentése érdekében alkalmazhatók. Az előnyben részesített intézkedéseket ezután be kell építeni a projekt kialakításába és/vagy működésébe, ezáltal fokozva az éghajlatváltozással szembeni rezilienciáját ⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴⁵⁾ A beruházási projektnek lehetnek olyan elemei is, amelyek nem minősülnek alapvető fontosságúnak, ha az alkalmazkodási intézkedések költségei meghaladják a kockázatok elkerülésének előnyeit; esetükben a legjobb megoldás annak eltérése lehet, hogy a nem alapvető fontosságú infrastruktúra bizonyos körülmények között meghibásodjon. Ez szintén a kockázatkezelés egyik formája.

⁽⁴⁶⁾ Egyre nagyobb mennyiségű szakirodalom és tapasztalat áll rendelkezésre az alkalmazkodás lehetőségeiről, értékeléséről és megtervezéséről, valamint az egyes tagállamok erre fordítható forrásairól. Az érdeklődő végrehajtó partnerek például a következőkből tájékozódhatnak:

- Climate-ADAPT (<http://climate-adapt.eea.europa.eu/>) – az alkalmazkodási intézkedésekhez kapcsolódó példák és esettanulmányok
- A Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság „Az infrastrukturális nagyprojektek alkalmazkodása az éghajlatváltozáshoz” című tanulmánya: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/studies/2018/climate-change-adaptation-of-major-infrastructure-projects
- Az EEA 8/2014. sz. jelentése: „A közlekedés hozzáigazítása az éghajlatváltozáshoz Európában”, <http://www.eea.europa.eu/publications/adaptation-of-transport-to-climate>
- Az EEA 1/2019. sz. jelentése: „Alkalmazkodási kihívások és lehetőségek az európai energiarendszer számára – Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens, alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiarendszer kiépítése”: <https://www.eea.europa.eu/publications/adaptation-in-energy-system>

Végül pedig bevált irányítási gyakorlatként ajánlott, hogy a projektgazda végezzen folyamatos nyomon követést a beruházás teljes működési ideje alatt annak érdekében, hogy i. ellenőrizze az értékelés pontosságát, és megalapozza a jövőbeli értékeléseket és projekteket; valamint ii. megállapítsa, hogy valószínű-e egyes beavatkozási pontok vagy értékhatárok elérése, ami jelzi, hogy további alkalmazkodási intézkedésekre van szükség.

2.2.5. Klímasemlegesség és az éghajlatváltozás mérséklése ⁽⁴⁷⁾

2.2.5.1. Átvilágítás az éghajlatváltozás mérséklése szempontjából

Az éghajlatváltozás mérséklése olyan erőfeszítéseket takar, amelyek az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére vagy az üvegházhatású gázok fokozott megkötésére irányulnak. Ezeket az erőfeszítéseket **az EU 2030-ra és 2050-re vonatkozó kibocsátáscsökkentési céljai** vezérik. Az uniós célok és globális léptékben a Párizsi Megállapodás céljainak eléréséhez alapvető elmozdulásra van szükség a gazdaságokban a magas szén-dioxid-kibocsátású tevékenységektől az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és a nettó zéró kibocsátású – például megújuló energián alapuló – megoldások bevezetése és a szén-dioxid-megkötés felé, mindezt pedig jelentős előrelépéseknek kell kísérniük az energia- és erőforrás-hatékonyság terén. Az „első az energiahatékonyság” elve hangsúlyozza, hogy a befektetési döntésekben elsődlegesen kell kezelni az alternatív, költséghatékony energiahatékonysági intézkedéseket, különösen a költséghatékony végfelhasználási energiamegtakarítást stb. ⁽⁴⁸⁾ Az ÜHG-kibocsátás számszerűsítése és pénzbeli kifejezése támogatja az ezen az elven alapuló befektetési döntéseket.

Annak ellenőrzése és értékelése érdekében, hogy a javasolt projektek összeegyeztethetők-e az uniós klímasemlegességi célkitűzésekkel, a végrehajtó partnerek és a projektgazdák a lehetőségekhez mérten használhatják a jelentős károkozás elkerülését célzó kritériumokat, amelyeket az uniós taxonómiai rendelet rögzít. Alternatív megoldásként a végrehajtó partnerek és a projektgazdák hivatkozhatnak az EBB alacsony szén-dioxid-kibocsátással kapcsolatos, a Párizsi Megállapodáshoz igazodó, az EBB klímabankütemtervében közzétett kritériumaira, vagy más, nemzetközileg elismert és közzétett módszertan szerint is értékelhetik az alacsony szén-dioxid-kibocsátással kapcsolatos célok és a Párizsi Megállapodás összhangját.

Emellett a 2021–2027 között az InvestEU keretében támogatott projektek közül sok érint olyan eszközöket, amelyek élettartama a 2050 utáni időszakra is kiterjed. Ezért szakértői elemzés útján ellenőrizni kell, hogy a projekt pl. az üzemeltetés, a karbantartás és a majdani leszerelés tekintetében általánosan összeegyeztethető-e a nettó zéró ÜHG-kibocsátással és a klímasemlegességgel. A projektek különböző fejlesztési szakaszaiban az üvegházhatásúgáz-kibocsátás időszzerű és következetes figyelemmel kísérése elősegíti az éghajlatváltozás mérséklését. Különösen a tervezés és a kialakítás szakaszában számos választási lehetőség befolyásolhatja a projekt teljes ÜHG-kibocsátását a projekt élettartama során, a kivitelezéstől az üzemeltetésen át a leszerelésig.

Ebben az összefüggésben az InvestEU-művelet ÜHG-kibocsátás szempontjából történő átvilágításának **célja annak megállapítása, hogy indokolt-e elvégezni a javasolt projekt szénlábnyomának értékelését.** Ez annak meghatározásához fontos, hogy e tekintetben szükség van-e behatóbb értékelésre, valamint az ilyen externáliák pénzben kifejezett értékeinek a beruházás gazdasági értékelésében való figyelembevételére.

A szén-dioxid-kibocsátást minden projekt esetében meg kell becsülni, az alábbi 1. táblázat ugyanakkor – az InvestEU-átvilágítás alapjaként – bemutatja azokat a projekt kategóriákat, amelyeknél a kibocsátások a legnagyobb valószínűséggel lesznek, vagy nem lesznek jelentősek.

A 2021–2027 közötti időszakban az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatára vonatkozó iránymutatással összhangban az InvestEU-projektekhez szénlábnyom-értékelést kell elvégezni, amennyiben azok valószínűleg az alábbiak valamelyikével járnak:

- 20 000 tonna CO₂-egyenérték/év mértéket meghaladó abszolút kibocsátás (pozitív vagy negatív)
- 20 000 tonna CO₂-egyenérték/év mértéket meghaladó relatív kibocsátás (pozitív vagy negatív)

E tekintetben a *projektek 1. táblázatban bemutatott osztályozása csak iránymutatásul szolgál.*

A végrehajtó partnerek és a projektgazdák mennyiségi értékelés, valamint korábbi projekteken vagy más közzétett forrásokon alapuló szakértői ismeretek alapján határozhatják meg, hogy egy projekt várhatóan meghaladja-e a fenti határértékeket. **Bizonytalanság esetén szénlábnyom-számítással kell értékeln**i, hogy a projekt valószínűleg meghaladja-e a határértékeket.

⁽⁴⁷⁾ Ebben az iránymutatásban a „mérséklés” jelentése kontextustól függ annak megfelelően, hogy a kifejezés az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatra vagy a környezeti vizsgálatra vonatkozik. Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálattal összefüggésben például a „mérséklés” az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére vagy az üvegházhatásúgáz-nyelők növelésére irányuló emberi beavatkozást jelenti.

⁽⁴⁸⁾ Az „első az energiahatékonyság” elvet az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló 2018. december 11-i (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 328., 2018.12.21., 1. o.) 2. cikkének (18) bekezdése határozza meg: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.328.01.0001.01.HUN

1. táblázat

A szénlábnyommal kapcsolatos átvilágítási lista – tájékoztató példák projektkategóriákra

Átvilágítás:	Projektkategóriák
Általában véve ezeknél a kategóriáknál – a projekt léptékétől függően – NEM KÖTELEZŐ elvégezni a szénlábnyom értékelését, kivéve, ha a projekt várhatóan szén-dioxid vagy más üvegházhatású gáz jelentős kibocsátásával jár.	<ul style="list-style-type: none"> — Távközlési szolgáltatások — Ivóvízellátó hálózatok — Esővíz- és szennyvízgyűjtő hálózatok — Kisléptékű ipari szennyvíztisztítás és települési szennyvízkezelés — Ingatlanfejlesztések ⁽¹⁾ — Mechanikus/biológiai hulladékkezelő üzemek — K+F tevékenységek — Gyógyszerek és biotechnológia — Bármely más kategóriájú vagy léptékű projekt, amelynél egyértelműen és igazoltan megállapítható, hogy az abszolút és/vagy relatív kibocsátás 20 000 tonna CO₂-egyenérték/év alatt van (pozitív vagy negatív) ⁽²⁾
Általában véve KÖTELEZŐ a szénlábnyom értékelése	<ul style="list-style-type: none"> — Települési szilárdhulladék-lerakók — Települési hulladék-égető művek — Nagyléptékű szennyvíztisztító telepek — Feldolgozóipar — Vegyi anyagok és finomítás — Bányászat és fémalapanyagok — Papírost és papír — Vasúti jármű, hajó, járműpark beszerzése — Közúti és vasúti infrastruktúra ⁽³⁾, városi közlekedés — Kikötők és logisztikai platformok — Energiaátviteli vezetékek — Megújuló energiaforrások — Tüzelőanyag-előállítás, -feldolgozás, -tárolás és -szállítás — Cement- és mészgyártás — Üveggyártás — Hő- és villamosenergia-termelő létesítmények — Távfűtési hálózatok — Földgáz-cseppfolyósító és újragázosító létesítmények — Gázszállító infrastruktúra — Bármely más kategóriájú vagy léptékű projekt, amelynél az abszolút és/vagy relatív kibocsátás meghaladhatja a 20 000 tonna CO₂-egyenérték/év értéket (pozitív vagy negatív)

⁽¹⁾ Beleértve többek között a biztonságos és védett parkolást és a külső határok ellenőrzését is.

⁽²⁾ Bizonyos ágazatokban – például a városi közlekedésben – a projekteket gyakran integrált tervezési dokumentum (pl. fenntartható városi mobilitási terv) rögzíti, amelynek célja egy koherens beruházási program meghatározása. Bár az ilyen beruházási programokon belüli egyes beruházások vagy projektek nem feltétlenül haladják meg a fenti határértékeket, releváns lehet az ÜHG-kibocsátás teljes program szintjén történő értékelése annak megállapítása céljából, hogy a program összességében milyen jelentős mértékben járul hozzá az ÜHG-kibocsátás mérsékléséhez.

⁽³⁾ A közúti közlekedés biztonságára és az áruszállítási zaj csökkentésére irányuló intézkedések mentesíthetők.

Forrás: Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban.

A várhatóan a határérték feletti kibocsátású projekteknel az éghajlatváltozás mérséklésével kapcsolatos vizsgálat következő szakaszában további értékelés szükséges⁽⁴⁹⁾.

2.2.5.2. A szénlábnyom kiszámítása és az ÜHG-kibocsátás pénzbeli kifejezése

A fentieknek megfelelően az éghajlatváltozás mérséklése az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését és a globális felmelegedés korlátozását jelenti. Ehhez a projektek és más típusú beruházások is hozzájárulhatnak, például alacsony szén-dioxid-kibocsátású alternatívák kialakítása és kiválasztása révén.

Ebben az iránymutatásban a szénlábnyom kiszámítása nemcsak a megvalósításra készen álló beruházás ÜHG-kibocsátásának becslésére szolgál; az alacsony szén-dioxid-kibocsátással kapcsolatos megfontolások és megoldások előmozdítása érdekében ugyanilyen fontos célja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású megoldások figyelembevételének és integrálásának támogatása a tervezési és kialakítási szakaszok során, beleértve az alternatív befektetési lehetőségek rangsorolását és kiválasztását is⁽⁵⁰⁾. Ezért ajánlott az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatot már a kezdetektől beépíteni a javasolt befektetések előkészítésébe, a beruházás ÜHG-kibocsátására vonatkozó becsléseket pedig megfelelően figyelembe venni a lehetőségek elemzése, valamint a gazdasági értékelés vagy a költség-haszon elemzés során is.

Az olyan projekteknel, ahol az InvestEU-átvilágítás jelentős abszolút és/vagy relatív kibocsátás lehetőségét állapította meg, a végrehajtó partnerek felkérést kapnak, hogy – a projektgazdával együttműködve – erősítsék meg a javasolt projektek összeegyeztethetőségét az uniós klímasemlegességi célkitűzésekkel, vagy kérjék, hogy a projektgazda nemzetközileg elfogadott szénlábnyom-módszertan alkalmazásával számszerűsítse a projekt ÜHG-kibocsátását⁽⁵¹⁾.

Ezeket a kibocsátásokat ezt követően pénzben kell kifejezni, és integrálni kell a gazdasági értékelésbe és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású lehetőségek kiválasztásába, valamint a fenntarthatósági vizsgálat részeként be kell jelenteni a beruházási bizottságnak.

Az „Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban” című dokumentum az EBB szénlábnyom-módszertanát⁽⁵²⁾ használja a szénlábnyom kiszámításának elsődleges referenciapontjaként. Ez az ajánlott módszer többek között az alábbi ágazatok kibocsátásainak kiszámítására vonatkozó alapértelmezett megközelítéseket foglal magában:

- Szennyvíz- és iszapkezelés
- Hulladékkezelő és hulladékgazdálkodási létesítmények
- Települési szilárdhulladék-lerakók
- Közúti közlekedés
- Vasúti szállítás
- Városi közlekedés
- Épületfelújítás
- Kikötők
- Repülőterek
- Erdőgazdálkodás

⁽⁴⁹⁾ A halmozódó hatások miatt egyes kisebb ÜHG-kibocsátásoknak köszönhetően a projekt átkerülhet a nem jelentős hatású kategóriából a jelentős hatású kategóriába, ebben az esetben az érintett kibocsátásokat is el kell számolni.

⁽⁵⁰⁾ Ajánlott ugyanezt a megközelítést alkalmazni a tervezési szakaszban is, például a közlekedési ágazatban, ahol az ÜHG-kibocsátás csökkentésére vonatkozó legrelevánsabb döntések a hálózat működési felépítésével, valamint a közlekedési módok és szakpolitikák kiválasztásával kapcsolatos lehetőségeken belül merülnek fel.

⁽⁵¹⁾ A végrehajtó partner a szénlábnyomot kiszámíthatja a projektgazdától kapott információk alapján, vagy a projektgazdát is felkérheti a számítás elvégzésére. Amennyiben a szénlábnyom számítását a projektgazda végzi, ideális esetben a végrehajtó partner vagy külső független szakértő általi ellenőrzésre lenne szükség. Alternatív megoldásként a szénlábnyomot független szakértő is kiszámíthatja.

⁽⁵²⁾ EIB Project Carbon Footprint Methodologies for the Assessment of Project GHG Emissions and Emission Variations (2020. július), https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

A fentieknek megfelelően – a 2.2.1. alfejezetben kiemelt minimumkövetelmények teljesítése mellett – alternatív, nemzetközileg elfogadott és dokumentált szénlábnyom-módszertanok is alkalmazhatók.

A szénlábnyom-módszertannal kapcsolatban a végrehajtó partnerek az „Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban” című dokumentumból tájékozódhatnak részletesebben.

A szénlábnyom kiszámítása során sokféle formában, többek között a másodlagos hatások azonosításával, az alapforráskönyvekkel és az alapkibocsátásokra vonatkozó becslésekkel kapcsolatban merül fel bizonytalanság. Ezért az üvegházhatású gázokra vonatkozó becslések a természetükön fogva közelítő eredményt adnak. Az üvegházhatású gázokra vonatkozó becslésekben vagy számításokban rejlő bizonytalanságokat a megvalósítható mértékben csökkenteni kell, a becslési módszereknek pedig torzítástól menteseknek kell lenniük.

Bizonytalanság esetén az ÜHG-kibocsátást konzervatív adatok és feltételezések felhasználásával kell számszerűsíteni. Konzervatívnak azok az értékek és feltételezések tekinthetők, amelyek nagyobb valószínűséggel túlbecsülik az abszolút kibocsátást és a „pozitív” relatív kibocsátásokat (a nettó növekedést), és alábecsülik a „negatív” relatív kibocsátásokat (a nettó csökkentést).

Az ÜHG-kibocsátások számszerűsítését követően azokat pénzben is ki kell fejezni, és szerepeltetni kell a javasolt beruházási művelet gazdasági értékelésében. A pénzben kifejezett értéket a szén-dioxid meghatározott és nemzetközileg elfogadott „árnyékköltsége” alapján kell megállapítani. A szén-dioxid árnyékköltségét a projektből eredő kibocsátásváltozásra alkalmazva pénzben kifejezhető a projekt karbonintenzitása, amely alapján jutalmazhatók a kibocsátáscsökkentést eredményező projektek.

A jelen iránymutatás ajánlása szerint a szén-dioxid árnyékköltségét az EBB által a közelmúltban meghatározott formában célszerű felhasználni a Párizsi Megállapodás hőmérsékleti céljának (azaz az 1,5 °C-os célnak) az elérésével járó árnyékköltségre vonatkozóan rendelkezésre álló legjobb bizonyítékként⁽⁵³⁾. Ez az ajánlás összhangban van a 2021–2027 közötti időszakban az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatára vonatkozó iránymutatással, emellett elősegíti a beruházási bizottsághoz jóváhagyásra benyújtott különböző projektek adatainak összehasonlíthatóságát.

A 2. táblázat a 2020–2050 közötti időszak egyes éveire bontva mutatja be a szén-dioxid árnyékköltségét.

2. táblázat

A szén-dioxid ÜHG-kibocsátáshoz és -csökkentéshez kapcsolódó árnyékköltsége (EUR/tonna szén-dioxid-egyenérték, 2016. évi árak)

Év	EUR/tonna szén-dioxid-egyenérték	Év	EUR/tonna szén-dioxid-egyenérték	Év	EUR/tonna szén-dioxid-egyenérték	Év	EUR/tonna szén-dioxid-egyenérték
2020	80	2030	250	2040	525	2050	800
2021	97	2031	278	2041	552		
2022	114	2032	306	2042	579		
2023	131	2033	334	2043	606		
2024	148	2034	362	2044	633		
2025	165	2035	390	2045	660		
2026	182	2036	417	2046	688		
2027	199	2037	444	2047	716		
2028	216	2038	471	2048	744		
2029	233	2039	498	2049	772		

Forrás: Iránymutatás az infrastruktúra éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatához a 2021–2027 közötti időszakban.

⁽⁵³⁾ EIB Group Climate Bank Roadmap (2021–2025), https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_group_climate_bank_roadmap_en.pdf Említést érdemel, hogy itt nem a különböző éghajlatváltozási politikák (adók, engedélyek, rendeletek, szabványok stb.) explicit vagy implicit költségeiről, hanem a céloknak a gazdaság egészére kiterjedő elérésével járó teljes árnyékköltségről van szó.

A szén-dioxid-kibocsátás fent említett mérséklési költsége az ÜHG-kibocsátás pénzben kifejezett legkisebb ajánlott értéke. A szén-dioxid-kibocsátás költségének magasabb értékei is alkalmazhatók⁽⁵⁴⁾, például akkor, ha ezeket az értékeket egy adott tagállam vagy az érintett végrehajtó partner alkalmazza. Ezenkívül a szén-dioxid árnyékköltsége több információ birtokában kiigazítható.

A projekt által az éghajlatváltozásra gyakorolt hatások monetáris értékelése abba az átfogóbb gazdasági értékelésbe illeszkedik, amelyet általában a végrehajtó partnerek végeznek. A pénzben kifejezett ÜHG-kibocsátásnak az InvestEU-befektetések esetében elvárt gazdasági értékelésébe való beépítésére vonatkozó további információk a 2.6. alfejezetben találhatók.

2.2.6. Jelentéstétel és nyomon követés

Az **éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat** eredményeiről a végrehajtó partnernek a beruházási bizottsághoz benyújtandó, az általános fenntarthatósági vizsgálat eredményéről szóló, a 4.2.2. alfejezetben részletesebben ismertetett dokumentáció részeként kell beszámolnia.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tekintetében a beszámolóban össze kell foglalnia a végrehajtott folyamat eredményét, egyértelmű következtetéseket kell levonnia az azonosított, a beruházást érintő potenciális éghajlatváltozási kockázatokról, és ismertetnie kell a következőket:

- az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat során alkalmazott módszertan, az értékeléshez felhasznált adatok és információk forrásainak rövid megjelölésével,
- a megtett lépések és az alapul szolgáló adatok, elemzések esetleges bizonytalanságai,
- a projektfejlesztésnek az a szakasza, amelyben a sebezhetőségek és a kockázatok értékelését elvégezték, valamint
- adott esetben azok az azonosított kapcsolódó alkalmazkodási intézkedések, amelyeket a kockázatok elfogadható szintre csökkentése érdekében a beruházás körébe vontak.

Az értékelés következtetéseit a sebezhetőségi és kockázati szintek részletes ismertetésével kell indokolni és alátámasztani. A kockázatértékelés részletessége a projekt léptékétől (típusától, méretétől, relatív jelentőségétől), valamint a fejlesztési szakaszától függ. A dokumentációnak minden egyes azonosított jelentős kockázat esetében ismertetnie kell azt is, hogy az előnyben részesített alkalmazkodási intézkedés(ek)e)t hogyan építették, illetve építik majd be a projekt kialakításába és/vagy műveleteibe annak érdekében, hogy növeljék rezilienciáját a vonatkozó fejlesztési szakaszokban.

A dokumentációnak adott esetben ismertetnie kell az **éghajlatváltozás mérséklésével kapcsolatos szempontokra vonatkozó vizsgálat** eredményét is, annak pontos megjelölésével, hogy a vizsgálatot hogyan végezték el. A teljes körű éghajlatváltozás-mérséklési értékelésnek alávetett projektek esetében a végrehajtó partnernek a következőkről is be kell számolnia:

- a javasolt projektek összeegyeztethetősége az uniós csökkentési célokkal,
- az ÜHG-kibocsátás becslésére és pénzbeli kifejezésére használt módszertan, a jelentéstétel terjedelme (annak megjelölése, hogy a számítás mely projektelemekre terjed ki, és melyekre nem), az alkalmazott alapforgatókönyv részletei,
- a beruházás abszolút (bruttó) és relatív (nettó) ÜHG-kibocsátásának számszerűsítése,
- a számszerűsített ÜHG-kibocsátás pénzbeli kifejezésekor alkalmazott szén-dioxid-árak, valamint az, hogy az ÜHG-kibocsátás pénzbeli kifejezése hogyan került bele a beruházás átfogó gazdasági értékelésébe.

A beruházás működési szakaszában ajánlott, hogy a projektgazda vizsgálja felül az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatot és az ahhoz alapul vett feltételezéseket, és a releváns megfigyelésekkel, az éghajlatváltozásra vonatkozó legfrissebb tudományos eredményekkel, előrejelzésekkel és adatokkal, valamint a kiigazított éghajlat-politikai célkitűzésekkel való összevetést követően számoljon be megállapításairól a végrehajtó partnernek.

⁽⁵⁴⁾ Magasabb szén-dioxid-kibocsátási költség akkor alkalmazható, ha ezt nemzetközileg elfogadott elveken alapuló, megbízható módszertan megfelelően alátámasztja.

2.3. Környezeti dimenzió

2.3.1. A környezeti vizsgálat általános megközelítése

Az InvestEU programmal összefüggésben a környezeti vizsgálat az InvestEU-rendelet 8. cikkének (6) bekezdésében előírtak szerint **a projekt által a természeti tőke alapvető elemeire: a levegőre, a vízre, a földterületekre⁽⁵⁵⁾ és a biológiai sokféleségre gyakorolt összehatás figyelembevételének** módszere. Ez magában foglalja a közvetlen vagy közvetett pozitív és negatív hatásokat is.

A természeti tőke ökoszisztéma-szolgáltatások vagy az ökoszisztémából eredő előnyök áramlását eredményezi⁽⁵⁶⁾. Az ilyen szolgáltatások gazdasági, társadalmi, környezeti, kulturális vagy egyéb jóléti előnyökkel járhatnak. Összefüggéseiknek megfelelően ezeknek az előnyöknek az értéke minőségi és mennyiségi szempontból, utóbbi esetben pénzben kifejezve is értelmezhető.

Az alábbiakban a vizsgálat során figyelembe vett főbb környezeti fogalmak magyarázata található:

- **Természeti tőke:** Természeti tőkén a megújuló és nem megújuló erőforrások (pl. növények, állatok, levegő, víz, talaj és ásványi anyagok) állománya értendő. A projektek egyaránt hatással lehetnek ezeknek az erőforrásoknak a kiterjedtségére (pl. a földhasználat megváltoztatása révén) és minőségére (pl. az élőhelyek állapotára).
- **Ökoszisztéma-szolgáltatások:** A természeti tőke ökoszisztéma-szolgáltatásokat, például élelmiszert, faanyagot, tiszta levegőt, tiszta vizet, éghajlat-szabályozást és szabadidős lehetőségeket biztosít.
- **Hatások:** A természeti tőkében vagy az általa nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatásokban bekövetkező változások. A természeti tőke elszámolása e hatások mérésével azok jobb figyelembevételére törekszik a döntéshozatal során:
 - Számszerűsítéssel, amely gyakran áramlás formájában történik. A vízkivétel például hatással van a vízkészletre, és befolyásolhatja a víz jövőbeli rendelkezésre állását (ez m^3 /évben mérhető). További példa a szennyező anyagok kibocsátása, amely hatással van a levegő vagy a víz állapotára (ez a napi határértékek túllépésével mérhető). Szintén áramlásként számszerűsíthető a földhasználat megváltozása, amely befolyásolhatja az adott helyszínre tett szabadidős utak számát (évente) vagy az ilyen utazások élvezeti értékének csökkenését (utazásonként).
 - Amennyiben ez arányos (lehetséges és észszerű), a hatások pénzben történő kifejezésével. A monetáris értékelés segítségével a hatások becsült kárköltésekre (vagy becsült hasznokra) válthatók át, például: i. a használatból elvont víz értéke (EUR/ m^3 /évben); ii. az egészségügyi problémák légszennyezés miatt megnövekedett számából eredő költségek (euróban, betegségként és évente); vagy iii. a biológiai sokféleség csökkenése (euróban).

A 3. táblázat példákkal szemlélteti a természeti tőke és a hatások közötti összefüggéseket.

3. táblázat

A hatások kapcsolódása a fizikai környezet lényeges változásaihoz, valamint a károkhoz vagy hasznokhoz

Természeti tőke	Változás a természeti tőkében vagy az ökoszisztéma-szolgáltatásokban	Példák (pozitív és negatív) hatásokra
Levegő		
Légszennyezés	A kibocsátott szennyező anyagok mennyisége	<ul style="list-style-type: none"> — Az emberi egészségre gyakorolt hatások — Az épületekre gyakorolt hatások (pl. korrózió)
Víz		
Vízszennyezés	A kibocsátott szennyező anyagok mennyisége	<ul style="list-style-type: none"> — Az emberi egészségre gyakorolt hatások — A belvizek és tengervizek minőségére gyakorolt hatások

⁽⁵⁵⁾ Az útmutató alkalmazásában a földterületet a talajjal együtt kell figyelembe venni.

⁽⁵⁶⁾ A Természeti Tőke Koalíció (Natural Capital Coalition) fogalommeghatározása.

Természeti tőke	Változás a természeti tőkében vagy az ökoszisztéma-szolgáltatásokban	Példák (pozitív és negatív) hatásokra
Vízfogyasztás	A kinyert víz mennyisége	<ul style="list-style-type: none"> — A vízfüggő tevékenységekre gyakorolt hatások — A vízfüggő fizikai környezetre gyakorolt hatások — A hidrológiai körfolyamatra gyakorolt hatások (pl. árvíz, alacsony vízhozammal járó események)
Földterület		
Hulladékképződés	A keletkezett hulladék mennyisége	<ul style="list-style-type: none"> — A hulladékgazdálkodási költségekre gyakorolt hatások — A fizikai környezetre gyakorolt hatások (pl. a hulladéklerakás vagy az égetésből származó kibocsátások miatt) és az ezekből eredő áramlások
A földhasználat megváltozása	Fejlesztéssel vagy intenzívebb használattal érintett földterület (hektár)	<ul style="list-style-type: none"> — A földből származó outputok és anyagok változásai — Változások a szénmegkötésben és -tárolásban — Változások az olyan szolgáltatások nyújtásának költségeiben, amelyek nyújtása egyébként természetben történt volna — A helyszíni és a kültéri interakciókra gyakorolt hatások — A földterület kulturális értékének változásai
Biológiai sokféleség		
A fajokra gyakorolt hatások	Az érintett fajok aránya, a fenyegetettség szintje és/vagy az érintett fajok védelme	<ul style="list-style-type: none"> — Változások a fajok helyi populációjában és védettségi helyzetében — Változások a genetikai erőforrások értékében (alternatív költség is lehet) — Változások az olyan szolgáltatások (pl. a kártevők elleni védekezés) nyújtásának költségeiben, amelyek nyújtása egyébként természetben történt volna — A fajok kulturális értékének változásai
Az élőhelyekre és az ökoszisztémákra gyakorolt hatások	Az élőhely vagy az ökoszisztéma elveszített vagy csökkent állapotú területe	<ul style="list-style-type: none"> — Változások az élőhely védettségi helyzetében vagy az ökoszisztéma állapotában ⁽¹⁾ — A szárazföldről és a tengerből származó outputok és erőforrások változásai — Változások az olyan szolgáltatások nyújtásának költségeiben, amelyek nyújtása egyébként természetben történt volna — A szárazföld és a tenger kulturális értékének változásai — A reziliencia változásai (például természeti katasztrófák tekintetében)

⁽¹⁾ Az ökoszisztémáknak és szolgáltatásaiknak a döntéshozatalba történő integrálására vonatkozó uniós iránymutatással összhangban (SWD(2019) 305 final).

A 2.1. alfejezettel összhangban a környezeti dimenzió fenntarthatósági vizsgálata többlépcsős megközelítést igényel. E lépések közé tartozik egy – a projekt átvilágítása során egy vagy több elemre vonatkozóan azonosított kockázati szintnek megfelelő – döntési pont meghatározása, ahol az a döntés születhet, hogy nincs szükség további vizsgálatra a potenciálisan alacsony kockázat hatásai (olyan hatások, amelyek csekély valószínűséggel lehetnek jelentősek) tekintetében ⁽⁵⁷⁾.

A környezeti hatásvizsgálatot igénylő (az I. melléklet szerinti, vagy a II. melléklet szerinti, az előzetes vizsgálat alapján KHV-köteles) projektek esetében a végrehajtó partner:

- Felülvizsgálja az azonosított hatásokat és kockázatokat, valamint az annak érdekében javasolt intézkedéseket, hogy elkerüljék, megelőzzék vagy csökkentsék (mérséklési intézkedések), vagy végső esetben ellensúlyozzák (kompenzációs intézkedések) a környezetre gyakorolt, valószínűleg jelentős negatív hatásokat. A fentieket szerepeltetni kell a KHV-jelentésben és az egyéb dokumentumokban, például az engedélyekben, a kiegészítő tanulmányokban, vagy a más értékelésekről készült jelentésekben.
- Felülvizsgálja, hogy sor került-e a mérséklést követően fennmaradó jelentős negatív hatások kockázatának értékelésére (ez feltételezi, hogy a fennmaradó hatásokat a KHV-jelentés keretében értékelték):
 - Amennyiben a KHV-jelentés közepes kockázatú és/vagy magas kockázatú fennmaradó hatásokat állapít meg, a végrehajtó partnernek vizsgálatot kell végeznie e hatásokra vonatkozóan. A vizsgálatnak lehetőség szerint magában kell foglalnia a hatás számszerűsítését és pénzben történő kifejezését. Az értékelés az e fejezetben később kifejtett módon további (kompenzációs/ellensúlyozó) intézkedéseket vonhat maga után.
 - Amennyiben a fennmaradó hatást a KHV-jelentés alacsony kockázatúként értékelte, további vizsgálatra nincs szükség.

Az átvilágítás alapján nem KHV-köteles, de mérséklési intézkedést igénylő projektek esetében a végrehajtó partner:

- Felülvizsgálja az azonosított hatásokat és kockázatokat, valamint az előzetes vizsgálati határozatban és az azt alátámasztó dokumentációban az egyébként jelentős negatív környezeti hatás elkerülése vagy megakadályozása érdekében javasolt mérséklési intézkedéseket:
 - Ha – például a vizsgálati dokumentációban vagy a felülvizsgálati eljárás során – azonosított fennmaradó hatások közepes és/vagy magas kockázatúak, a jelentős negatív hatásokra vonatkozóan vizsgálatot kell végezni. A vizsgálatnak lehetőség szerint magában kell foglalnia a hatás számszerűsítését és pénzben történő kifejezését.
 - Amennyiben csak alacsony kockázatú fennmaradó hatásokat azonosítottak, nincs szükség további vizsgálatra.

Az átvilágítás alapján nem KHV-köteles, mérséklési intézkedést sem igénylő, valamint a KHV-irányelv hatályán kívül eső projektek esetében a végrehajtó partner:

- A projektgazdával együttműködve megállapítja, hogy szükség van-e további tanulmányokra vagy jelentésekre, és felülvizsgálja az azokban azonosított hatásokat és kockázatokat, továbbá mérlegeli azokat a mérséklési intézkedéseket, amelyek az egyébként jelentős negatív környezeti hatás elkerülése vagy megakadályozása érdekében szükségesek lehetnek.
- Amennyiben ez arányos (lehetséges és észszerű), számszerűsíti és pénzben is kifejezi az azonosított hatásokat.

Valamennyi projekt esetében:

- A végrehajtó partner számára erősen ajánlott, hogy a pozitív ellenőrzőlista segítségével azonosítsa a projekt teljesítményének javítására kínálkozó lehetőségeket.
- A végrehajtó partnernek jelentést kell tennie az InvestEU beruházási bizottságának, és nyomon kell követnie a projektet.

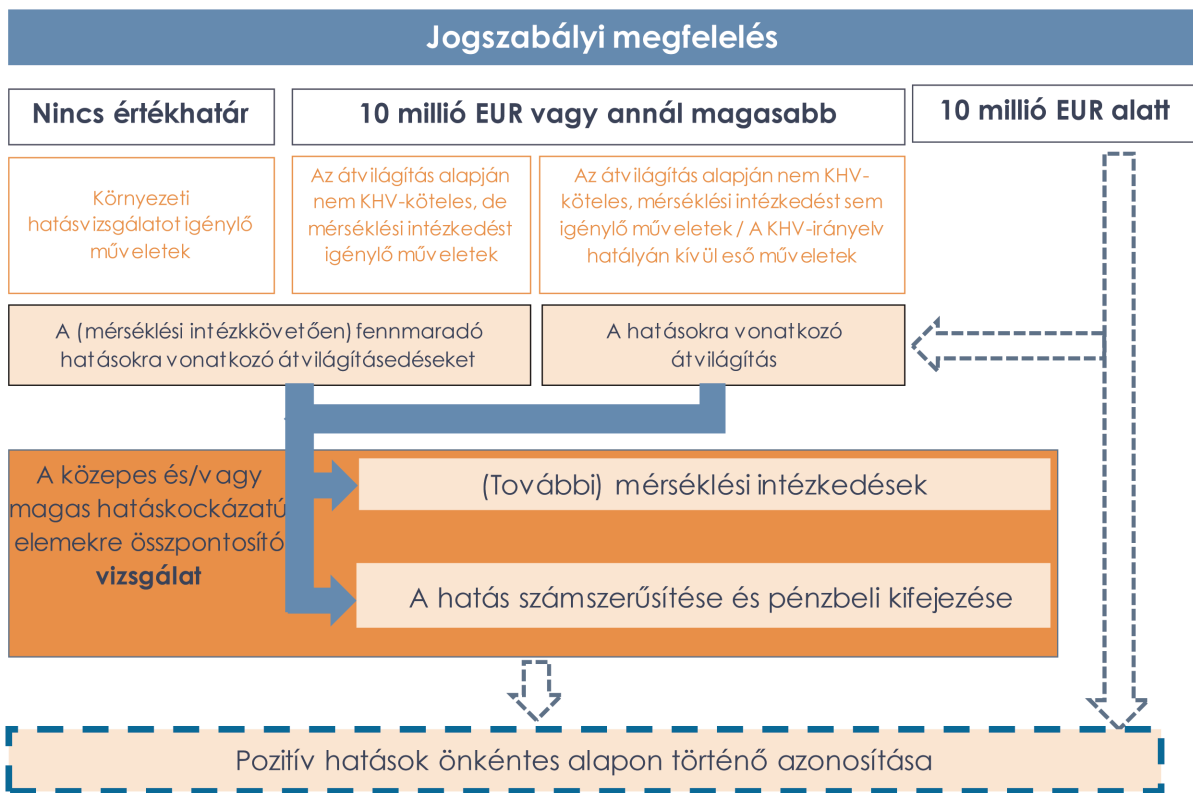
Biztosítani kell a természeti tőke különböző elemeire vonatkozó követelmények következetességét, ugyanakkor figyelembe kell venni azt is, hogy a vizsgálatnak arányosnak (lehetségesnek és észszerűnek) kell lennie. Az InvestEU Alap támogatásával finanszírozott projektek felülvizsgálatakor a végrehajtó partner a projektgazda által rendelkezésre bocsátott dokumentáció (azaz környezetvédelmi jelentések, határozatok, engedélyek) alapján végzi el az említett értékelési lépéseket. A dokumentáció kiegészíthető a projektgazda által pl. a végrehajtó partner saját kellő gondossági eljárásai alapján kitöltött kérdőívvel vagy egyéb, szükségesnek ítélt tanulmányokkal és jelentésekkel.

Végül a jogszabályi megfelelés minden projekt esetében követelmény.

⁽⁵⁷⁾ A szerepekkel és feladatkörökkel kapcsolatban további információk a 4.1. alfejezetben találhatóak.

8. ábra

A környezeti átvilágítás és vizsgálat vázlatos bemutatása

A következő alfejezetek arra vonatkozóan nyújtanak iránymutatást, hogy a végrehajtó partnerek a projektgazda támogatásával hogyan hajthatják végre az értékelés egyes lépéseit.

2.3.2. Jogszabályi megfelelés

Az InvestEU keretében támogatott valamennyi műveletnek – attól függetlenül, hogy fenntarthatósági vizsgálati kötelezettség alá tartozik-e – meg kell felelnie a vonatkozó uniós és nemzeti jogszabályoknak. A jogszabályi megfelelés minden támogatás előfeltétele. A végrehajtó partnereknek eljárásokat kell bevezetniük a megfelelés ellenőrzésére⁽⁵⁸⁾, illetve felül kell vizsgálniuk meglévő eljárásaikat.

Annak érdekében, hogy minden végrehajtó partner elfogadható normákat alkalmazzon, ez az alfejezet:

- felvázolja a jogszabályi megfelelés ellenőrzésének általános elveit, valamint
- célzott ellenőrzéseket javasol a főbb uniós környezetvédelmi irányelveknek való megfelelés tekintetében.

Az általános elveket az alábbi pontok ismertetik:

- Az előírt jogszabályi megfelelés a végrehajtó partner által szokásosan alkalmazott kellő gondossági eljárás menetét követi⁽⁵⁹⁾.

⁽⁵⁸⁾ Ennek körében megfelelési nyilatkozatokat kell bekérniük a végső kedvezményezettekől.

⁽⁵⁹⁾ Amikor a végrehajtó partnerek megkezdik a projektgazdával való együttműködést, a környezeti döntéshozatal még folyamatban lehet. Ez azt jelezheti, hogy kezdetben a végrehajtó partnerek csak a projektre alkalmazandó jogi keretet tudják meghatározni, és a környezeti döntéshozatal az átfogó kellő gondossági eljárással párhuzamosan történhet, a megfelelés megerősítésére pedig egy későbbi szakaszban kerülhet sor.

- **Mind a KHV-irányelv I. mellékletében felsorolt kategóriákba tartozó, KHV-t igénylő projektek, mind a II. melléklet szerinti** (jelentős és/vagy valószínűleg jelentős hatású) **projektek InvestEU-finanszírozását akkor ajánlott mérlegelni, ha azok kellően kiforrott állapotban vannak.** Ez lehetővé teszi a végrehajtó partner számára, hogy a források lekötése előtt elvégezze a megfelelőségi ellenőrzések többségét. Kivételes esetekben az ajánlás rugalmasan kezelhető, és a projektek finanszírozása már azok korábbi szakaszában megfontolható. E kivételes esetekben az eljárások véglegesítése és a megfelelési követelmények teljesítése lenne az adott kifizetés feltétele ⁽⁶⁰⁾. A KHV-irányelv I. mellékletében felsorolt projektek azonban csak kellően kiforrott szakaszban terjeszthetők a beruházási bizottság elé, vagyis akkor, ha a KHV-jelentést véglegesítették, és lezárult a nyilvános konzultáció.
- A nem kiforrott projektek (pl. amelyeknél a környezeti értékelés és/vagy az engedélyezési eljárás nem zárult le) kivételes eseteiben a projektet a rendelkezésre álló információk alapján kell értékelni. Első lépésben az értékelés az alkalmazandó főbb környezetvédelmi irányelvek azonosítására és annak egyértelmű jelzésére korlátozódhat, hogy a jogszabályoknak való megfelelés mikor erősíthető meg. A KHV-irányelv II. mellékletében felsorolt projektek esetében főszabályként az illetékes hatóságok által hozott előzetes vizsgálati határozatnak akkor kell rendelkezésre állnia, amikor a projektet jóváhagyásra benyújtják a beruházási bizottsághoz. Kellően indokolt esetben azonban – így akkor, ha alacsony kockázat várható, mint például a töltőállomás-projektek esetében – kiforrotlanabb projekt is elfogadható. Ilyenkor a végrehajtó partner csak a jelen iránymutatásban javasolt ellenőrző listák felhasználásával végezheti el a vizsgálatot. A potenciálisan problémás projektek esetében (pl. a Natura 2000 területekre gyakorolt várható jelentős hatású vagy a lakossági tiltakozás miatt) a végrehajtó partnernek javaslatot kell tennie a projektspecifikus környezeti feltételekre, és azokat bele kell foglalni a finanszírozási szerződésbe. Függetlenül a projektspecifikus feltételektől (amennyiben azokra szükség van) a finanszírozási szerződésnek az ilyen kiforrotlan projektek esetében mindig tartalmaznia kell a hiányzó értékelések és/vagy engedélyek benyújtására vonatkozó általános feltételt. E feltételeknek legkésőbb a vonatkozó kifizetés előtt teljesülniük kell, és a jogszabályi megfelelés ellenőrzését ebben a szakaszban le kell zárni, és jelenteni kell a beruházási bizottságnak ⁽⁶¹⁾. Amennyiben az értékelés arra a következtetésre jut, hogy a projekt túlságosan kiforrotlan és túl sok kockázattal jár, a projekt nem részesülhet támogatásban, és a végrehajtó partnernek egy későbbi szakaszban kell igényelnie az uniós garanciát.
- A jogszabályi megfelelés ellenőrzésének **elsődleges viszonyítási pontjaként** a nemzeti jogba átültetett **uniós környezetvédelmi irányelveket** kell alkalmazni.
- Egy projekt alkalmazandó uniós környezetvédelmi jogszabályoknak való megfelelésére vonatkozóan elvégzett ellenőrzésnek egyértelműen meg kell állapítania, hogy a projekt „megfelelő”, vagy „nem megfelelő”. Az ellenőrzést az illetékes hatóságok által a vonatkozó irányelvekre vagy az átültetett nemzeti jogszabályokra hivatkozással kiadott engedélyek és jóváhagyások formájában kell alátámasztani.
- Amennyiben **komoly kétségek** merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy egy projekt megfelel-e az uniós és/vagy nemzeti jogszabályoknak, a végrehajtó partnereknek egyeztetniük kell a tagállamokkal és/vagy a Bizottsággal ⁽⁶²⁾.

A következő alfejezetek a jogszabályi megfelelés ellenőrzésére vonatkozó főbb környezetvédelmi irányelveket tárgyalják.

a) A környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv

A KHV-irányelv az annak I. és II. mellékletében felsorolt köz- és magánprojektek széles körére alkalmazandó:

- **Kötelező környezeti hatásvizsgálat:** Az **I. mellékletben** felsorolt valamennyi projekt esetében úgy kell tekinteni, hogy azok jelentős hatást gyakorolnak a környezetre, ezért környezeti hatásvizsgálatot igényelnek.
- **Környezeti hatásvizsgálat a tagállami megállapítást (előzetes vizsgálatot) követően:** A **II. mellékletben** felsorolt projektek esetében a nemzeti hatóságoknak kell megállapítaniuk, hogy a projektet alá kell-e vetni környezeti hatásvizsgálatnak. Az erre vonatkozó határozatot „előzetes vizsgálati eljárás” keretében hozzák meg, amely **határértékek/kritériumok, vagy eseti vizsgálat alapján** határozza meg a projektek hatásait. A nemzeti hatóságoknak figyelembe kell venniük a KHV-irányelv III. mellékletében meghatározott kritériumokat.

⁽⁶⁰⁾ A többemű projektek esetében a jogszabályi megfelelésre minden egyes elem esetében sor kerül annak kidolgozása során. Bizonyos esetekben a projekt adott eleme szempontjából releváns minden egyes kifizetésre előfeltételek vonatkozhatnak. A projektek kidolgozására és az e tanulmányokhoz kapcsolódó kifizetések mentesülnek e követelmény alól.

⁽⁶¹⁾ Amennyiben a környezetvédelmi döntéshozatal eredményei alapján jelentős változások következnek be a végrehajtó partner kezdeti értékeléséhez képest, a vizsgálatot a változások figyelembevételével frissíteni kell. Ezt a 4.2. alfejezet rendelkezéseivel összhangban be kell jelenteni a Bizottságnak.

⁽⁶²⁾ A Bizottsággal folytatott egyeztetés részletes szabályait lásd a 4. fejezetben.

A környezeti hatásvizsgálat megfelelőség-ellenőrzése során meg kell győződni arról, hogy a projekt teljesíti a KHV-irányelv legfontosabb követelményeit. Ennek kapcsán említést érdemel, hogy néhány projektet valószínűleg még a korábbi, „nem felülvizsgált” KHV-rendszer (2011/92/EU irányelv) alapján, nem pedig a jelenlegi, „felülvizsgált” KHV-rendszer (a 2014/52/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel ⁽⁶³⁾ módosított 2011/92/EU irányelv) alapján engedélyezték. A környezeti hatásvizsgálat megfelelőség-ellenőrzését a KHV-eljárás megindításakor hatályos irányelv alapján kell elvégezni (részletesen lásd a 2014/52/EU irányelv 3. cikkét).

A **0. ellenőrzőlista** (lásd a 3. mellékletet) javasolt kérdéssora iránymutatással szolgál a végrehajtó partnerek számára a KHV-irányelvnek való megfelelés ellenőrzéséhez.

b) A madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelv

A Natura 2000 hálózatot az élőhelyvédelmi irányelv ⁽⁶⁴⁾ alapján hozták létre. Az irányelv értelmében a tagállamoknak különleges természetmegőrzési területeket kell kijelölniük a következők kedvező védettségi helyzetének biztosítása érdekében: i. az irányelv I. mellékletében felsorolt élőhelytípusok azok teljes uniós kiterjedésében; valamint ii. az irányelv II. mellékletében felsorolt fajok azok teljes EU-n belüli elterjedési területén. A madárvédelmi irányelv ⁽⁶⁵⁾ értelmében a hálózatnak 194 különösen veszélyeztetett faj és valamennyi vonuló madárfaj számára kijelölt különleges madárvédelmi területeket kell magában foglalnia.

Minden olyan tervre vagy projektre vonatkozóan, amely valószínűleg jelentős hatást gyakorol egy Natura 2000 területre akár önmagában, akár más tervvel vagy projekttel együttesen, a tagállamnak a 6. cikk szerint **megfelelő vizsgálatot** kell folytatnia. A vizsgálatnak meg kell állapítania a projektnek vagy tervnek a természeti területre gyakorolt hatásait, figyelembe véve a **természeti terület védelmével kapcsolatos célkitűzéseket** ⁽⁶⁶⁾. Az illetékes hatóságok csak akkor hagyhatják jóvá a tervet vagy projektet, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét (az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése) ⁽⁶⁷⁾.

Kivételes körülmények között a vizsgálat kedvezőtlen eredménye ellenére is engedélyezhető a projekt végrehajtása, ha: i. nincsenek alternatív megoldások; és ii. a tervet vagy projektet közérdeken alapuló kényszerítő indok támasztja alá, beleértve a társadalmi vagy gazdasági jellegű okokat is. Ilyen esetekben a tagállamnak megfelelő **kompenzációs intézkedéseket** kell hoznia a Natura 2000 hálózat általános egységességének megóvása érdekében (az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (4) bekezdése). A Bizottságot ezekről az intézkedésekről „Az Európai Bizottság tájékoztatása az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (4) bekezdése alapján” című egységes bejelentési űrlapon ⁽⁶⁸⁾ kell tájékoztatni. Bizonyos esetekben, amikor egy elsődleges fontosságú élőhely vagy faj jelentős mértékben érintett, és a projektet társadalmi-gazdasági okok indokolják, a Bizottság véleménye szükséges. A 92/43/EGK élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) és (4) bekezdésének rendelkezéseire vonatkozó módszertani iránymutatás ⁽⁶⁹⁾ további információkkal egészíti ki a jelen alfejezetben foglaltakat.

A **végrehajtó partnerek** számára az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelvnek való megfelelés ellenőrzése során három forgatókönyv lehetséges:

- a projekt a tagállami hatóságok által elvégzett előzetes vizsgálat alapján nem igényel megfelelő vizsgálatot (a projekt valószínűleg nem gyakorol jelentős negatív hatást Natura 2000 terület(ek)re), vagy
- a projektet a tagállami hatóságok megfelelő vizsgálatnak vetették alá, amelynek eredményeként a hatóságok arra a kedvező következtetésre jutottak, hogy a projekt az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerint nem lesz jelentős hatással Natura 2000 terület(ek)re, vagy
- a projektet megfelelő vizsgálatnak vetették alá, amelynek eredményeként a tagállami hatóságok kedvezőtlen következtetésre jutottak (a projektnek az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (4) bekezdése szerint jelentős negatív hatása van Natura 2000 terület(ek)re).

⁽⁶³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/52/EU irányelve (2014. április 16.) az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2011/92/EU irányelv módosításáról (HL L 124., 2014.4.25., 1. o.).

⁽⁶⁴⁾ A Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206., 1992.7.22., 7. o.), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:31992L0043>

⁽⁶⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről (HL L 20., 2010.1.26., 7. o.) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147>

⁽⁶⁶⁾ A természetvédelmi célkitűzések megállapításáról szóló bizottsági iránymutatás (2012) szerint a területi szintű természetvédelmi célkitűzések meghatározzák, hogy a területen található fajok és élőhelytípusok tekintetében milyen állapotot kell elérni ahhoz, hogy a terület országos, biogeográfiai vagy európai szinten hozzá tudjon járulni az e fajok és élőhelytípusok kedvező védettségi állapotára irányuló általános célkitűzéshez (lásd az irányelv 2. cikkének (2) bekezdését).

⁽⁶⁷⁾ A 6. cikk (3) bekezdése a madárvédelmi irányelv 4. cikke szerinti különleges madárvédelmi területekre is alkalmazandó.

⁽⁶⁸⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/form_art_6_4_hu.doc

⁽⁶⁹⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_en.pdf

A **0. ellenőrzőlista** (lásd a 3. mellékletet) javasolt kérdéssora iránymutatással szolgál az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelvnek való megfelelés ellenőrzéséhez attól függően, hogy az egyes műveletek esetében a fenti forgatókönyvek közül melyik valósul meg.

c) A víz-keretirányelv

A víz-keretirányelv (2000/60/EK) biztosítja a gazdasági és ökológiai szempontok teljes körű integrálását a minőségi és mennyiségi vízgazdálkodásba. Az irányelv az édesvizekre, a parti tengervizekre és az átmeneti vizekre kiterjedően olyan integrált vízgazdálkodási megközelítést nyújt, amely tiszteletben tartja a teljes ökoszisztémák épségét.

Legfőbb célkitűzése annak elérése, hogy (2015-re ⁽⁷⁰⁾) az Unió több mint 111 000 felszíni vize (pl. folyók, tavak, parti tengervizek) és több mint 13 000 felszín alatti vize megkapja a „jó állapotú” besorolást. A „jó állapot” a felszíni vizek esetében jó ökológiai és kémiai állapotot, míg a felszín alatti vizek – az ivóvízkinyerés fő forrásai – tekintetében jó mennyiségi és kémiai állapotot jelent.

A víz-keretirányelv bevezeti azt a követelményt is, hogy a folyógazdálkodás vízgyűjtőkön (tehát a természetes földrajzi és hidrológiai egységen), és ne közigazgatási vagy politikai határokon alapuljon. A vízgyűjtő-gazdálkodási terv részletezi, hogy a vízgyűjtőre meghatározott célkitűzéseket (ökológiai állapot, mennyiségi állapot, kémiai állapot és védett területre vonatkozó célkitűzések) hogyan kell elérni az előírt határidőn belül.

A **végrehajtó partnerek** számára a víz-keretirányelvnek való megfelelés ellenőrzése során két forgatókönyv lehetséges:

- Az első forgatókönyv szerint a projekt egy felszíni víztest fizikai jellemzőinek olyan új megváltozásával, vagy a felszín alatti víztestek szintjének olyan módosulásával jár, amely NEM okozza a víztest állapotának romlását, vagy akadályozza a víz jó állapotának/potenciáljának elérését. Ebben az esetben a végrehajtó partnernek felül kell vizsgálnia a projektgazda által e következtetés alátámasztására benyújtott indokolást.
- A második forgatókönyv szerint a projekt egy felszíni víztest fizikai jellemzőinek olyan új megváltozásával, vagy a felszín alatti víztestek szintjének olyan módosulásával jár, amely a víztest állapotának romlását okozza, vagy akadályozza a víz jó állapotának/potenciáljának elérését. Ilyen esetekben a végrehajtó partnereknek meg kell győződnie arról, hogy a 4. cikk (7) bekezdésében foglalt feltételek mindegyike teljesült, nevezetesen:
 - a negatív hatások kapcsán valamennyi lehetséges mérséklési intézkedésre sor került,
 - a projekt előnyei meghaladják a víz-keretirányelv célkitűzéseinek megvalósításával járó előnyöket, és/vagy a projekt kiemelkedően fontos közérdeket szolgál,
 - környezeti szempontból nincsenek olyan lényegesen jobb lehetőségek a projekt célkitűzésének elérésére, amelyek műszakilag megvalósíthatók és nem aránytalanul költségesek, valamint
 - a projekt és az említett indokolások szerepelnek a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben.

A **0. ellenőrzőlista** (lásd a 3. mellékletet) javasolt kérdéssora iránymutatással szolgál víz-keretirányelvnek való megfelelés ellenőrzéséhez.

d) Egyéb vonatkozó irányelvek

Az adott támogatási tétel alá tartozó műveletek jellegétől függően a végrehajtó partnereknek a projektgazdák által adott felhatalmazások, engedélyek stb. alapján ellenőrizniük kell az egyes vonatkozó irányelveknek való megfelelést. Ezek közé tartozhatnak az alábbiak:

⁽⁷⁰⁾ A víz-keretirányelv célravezetőségi vizsgálatának megállapítása szerint az irányelv sikeresen létrehozta az integrált vízgazdálkodás irányítási keretét az EU több mint 110 000 vízteste számára, ezáltal lelassította a víz állapotának romlását, és csökkentette a vegyi szennyezettséget.

Ugyanakkor az irányelv végrehajtása jelentős késedelmet szenvedett, és az EU víztesteinek kevesebb mint fele van jó állapotban, noha az ennek elérésére kitűzött határidő – a kellően indokolt esetek kivételével – 2015 volt.

A stratégiai környezeti vizsgálatról szóló 2001/42/EK irányelv ⁽⁷¹⁾

A jellegüknél, méretüknél vagy elhelyezkedésüknel fogva környezetvédelmi szempontból érzékeny műveletek esetében a végrehajtó partner számára javasolt annak felülvizsgálata, hogy a projekt összhangban áll-e a tervezési kerettel (pl. ágazati vagy rendezési tervvel), különösen az alternatívák vagy a halmozódó hatások tekintetében.

Az ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU irányelv ⁽⁷²⁾

A végrehajtó partnernek a következők alapján kell megerősítenie, hogy a projekt megfelel az ipari kibocsátásokról szóló irányelvnek:

- Engedély (a pályázat benyújtásának időpontjában nem mindig alkalmazható, és nem mindig áll rendelkezésre), amely igazolja, hogy a projekt megfelel az irányelv szerint meghatározott kibocsátási határértékeknek és adott esetben az elérhető legjobb technikákról szóló végrehajtási határozatokban meghatározott kapcsolódó kibocsátási szinteknek (BAT-AEL), vagy
- a pályázat részeként benyújtott környezetvédelmi projektdokumentáció (pl. környezetvédelmi engedélyek stb.).

A 2008/98/EK irányelv ⁽⁷³⁾ – a hulladékokról szóló keretirányelv

A végrehajtó partner ellenőrzi, hogy a projekt megfelel-e a hulladékokról szóló keretirányelvnek, beleértve az irányelv kulcsfontosságú követelményein alapuló indokolást is. Az indokolásnak különösen a következőket kell ismertetnie:

- a projekt hulladékhierarchiával való összhangja (4. cikk),
- a projekt hozzájárulása az újrafelhasználásra való előkészítésre és az újrafeldolgozásra vonatkozó célértékek eléréséhez (11. cikk (2) bekezdés),
- a projekt összhangja a vonatkozó hulladékgazdálkodási tervvel (és abban elengedhetetlen feltételként való szerepeltetése) és hulladékmegelőzési programmal (28. és 29. cikk).

2012/18/EU irányelv ⁽⁷⁴⁾ – a Seveso-III. irányelv

A Seveso-III. irányelv (2012/18/EU) célja a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése. Mivel azonban balesetek mégis előfordulhatnak, az irányelv arra is törekszik, hogy korlátozza az ilyen balesetek következményeit nem csupán az emberi egészség, hanem a környezet tekintetében is. Az irányelv hatálya azokra az üzemekre terjed ki, ahol bizonyos határértékeket meghaladó mennyiségben lehetnek jelen veszélyes anyagok (pl. feldolgozás vagy tárolás során). Nem tartoznak az irányelv hatálya alá egyes olyan ipari tevékenységek, amelyekre más, hasonló szintű védelmet előíró jogszabályok vonatkoznak (pl. nukleáris létesítmények vagy veszélyes anyagok szállítása).

A jelen lévő veszélyes anyagok mennyiségétől függően az üzemek alsó vagy felső küszöbértékű üzemnek minősülnek, az utóbbira szigorúbb követelmények vonatkoznak. A végrehajtó partner a pályázat részeként benyújtott környezetvédelmi projektdokumentáció (pl. KHV, környezetvédelmi engedélyek stb.) alapján ellenőrzi, hogy a projekt megfelel-e a Seveso-III. irányelvnek. A végrehajtó partner különösen azt ellenőrzi, hogy a Seveso-irányelv hatálya alá tartozó projekteknek a befejezésük után meg kell-e felelniük az alsó vagy felső küszöbértékre vonatkozó követelményeknek (különösen a projektgazda azon kötelezettségének, hogy készítsen a súlyos balesetek megelőzésére vonatkozó stratégiát vagy biztonsági jelentést, amelyet be kell nyújtani a tagállam illetékes hatóságához).

2.3.3. A környezeti dimenzióra vonatkozó InvestEU-átvilágítás

Az olyan projektek esetében, amelyek KHV-t igényelnek, vagy amelyeknél meg kell állapítani, hogy szükséges-e KHV, ez a folyamat és munka várhatóan érdemben hozzájárul az InvestEU-átvilágítás és -vizsgálat folyamatához, mivel az irányelv előírja az alábbiakat:

- A KHV-t igénylő projektek esetében a KHV-jelentésnek ismertetnie kell a projekt jellemzőit és/vagy a környezetre gyakorolt jelentős kedvezőtlen hatások elkerülése, megelőzése vagy csökkentése, és ha lehet, ellentételezése érdekében tervezett intézkedéseket.

⁽⁷¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelve (2001. június 27.) bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról (HL L 197., 2001.7.21., 30. o.).

⁽⁷²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2010/75/EU irányelve (2010. november 24.) az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) (HL L 334., 2010.12.17., 17. o.).

⁽⁷³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/98/EK irányelve (2008. november 19.) a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 312., 2008.11.22., 3. o.).

⁽⁷⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/18/EU irányelve (2012. július 4.) a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről (HL L 197., 2012.7.24., 1. o.).

— Azon projektek esetében, amelyeknél az előzetes vizsgálat azt állapítja meg, hogy nincs szükség KHV-ra, a megállapítás megjelöli a projekt azon jellemzőit és/vagy azokat az esetlegesen javasolt intézkedéseket, amelyek az egyébként jelentős kedvezőtlen környezeti hatás elkerülésére vagy megakadályozására irányulnak.

Ezekben az esetekben az InvestEU-átvilágítás lépésében célszerű felülvizsgálni a KHV-jelentésben meghatározott, a környezeti eljárás során azonosított mérséklési intézkedéseket követően fennmaradó hatásokat a négy környezeti elemre (levegő, víz, föld és talaj, biológiai sokféleség), valamint a zaj- és a szaghatás átfogó témáira vonatkozóan.

A KHV-irányelv hatályán kívül eső, valamint az előzetes vizsgálat alapján nem KHV-köteles, a nemzeti szinten meghatározott határértékek vagy kritériumok alkalmazása eredményeként mérséklési intézkedést sem igénylő projektek esetében az InvestEU-átvilágítás lépése az ugyanezen elemekre gyakorolt hatásokat és ugyanezeket az átfogó témákat vizsgálja.

Első lépésként a (fennmaradó ⁽⁷⁵⁾) környezeti hatásokat az **1. ellenőrzőlista** ⁽⁷⁶⁾ használatával kell felülvizsgálni (lásd a 3. mellékletet). Az 1. ellenőrzőlista 1. oszlopának tükröznie kell a (fennmaradó) hatások meglétét vagy hiányát.

Az előzőekben említett módon a felülvizsgálatot a projektgazda által átadott környezetvédelmi dokumentáció alapján végzik el. A dokumentáció tartalmazhat környezeti vizsgálatról szóló jelentéseket, döntéseket és engedélyeket, valamint szükség esetén további tanulmányokat vagy jelentéseket. **A (fennmaradó) hatás azonosítása után a hatást kockázati szempontból kell értékelni, jelentőségének és előfordulási valószínűségének együttes figyelembevételével.**

A végrehajtó partnernek a projektgazda által szolgáltatott információk alapján három minősítés egyikével kell jelölnie a **(fennmaradó) hatás jelentőségét** (az 1. ellenőrzőlista 2. oszlopa):

Csekély → Mérsékelt → Jelentős/kedvezőtlen

A hatás jelentőségének besorolásához a végrehajtó partner az alapul szolgáló környezeti dokumentációt, szükség esetén a kiegészítő jelentéseket, valamint a kibocsátási mennyiségekre, az azonosított hatás jellegére és hasonló elemekre vonatkozó szakértői véleményeket használja fel. Az egyes természetitőke-elemekre vonatkozóan a „Technikai támogatási dokumentum a beruházások környezeti vizsgálatához” című dokumentumban és a következő táblázatokban található részletesebb információk:

Levegő S3–1. táblázat	A levegőminőségre gyakorolt hatások
Víz S2–5. táblázat és Víz S3–3. táblázat	A vízi környezetre gyakorolt hatások
Föld S2–2. táblázat és Föld S3–1. táblázat	A talajra/földre gyakorolt hatások
Biológiai sokféleség S2–1. táblázat és Biológiai sokféleség S3–1. táblázat	A biológiai sokféleségre gyakorolt hatások
CC S3–1. táblázat	Zajhatások
CC S3–2. táblázat	Szaghatások

A végrehajtó partnernek a projektgazda által átadott információk és elvégzett értékelések alapján jeleznie kell a hatás valószínűségét is (1. ellenőrzőlista, 3. oszlop):

Csekély (valószínűleg nem következik be) → **Mérsékelt** (ugyanakkora az esélye annak, hogy bekövetkezik, mint annak, hogy nem) → **Jelentős** (valószínűleg bekövetkezik)

A kockázat szintjét (1. ellenőrzőlista, 4. oszlop) ezután minden egyes hatás esetében az azonosított jelentőség és valószínűség együttes figyelembevételével kell értékelni (lásd a 8. ábrán található mátrixot). A KHV-t igénylő projektek esetében a kapcsolódó jelentéseknek tartalmazniuk kell a fennmaradó hatások jelentőségének értékelését.

⁽⁷⁵⁾ Környezeti hatásvizsgálatot igénylő, valamint az előzetes vizsgálat alapján nem KHV-köteles, de mérséklési intézkedést igénylő műveletek esetében.

⁽⁷⁶⁾ A rendelkezésre bocsátott ellenőrzőlistákat a végrehajtó partner az adott projekt vagy projektkategória követelményeihez igazíthatja.

9. ábra

Az egyes azonosított hatások kockázati minősítése

		Hatás		
		Csekély	Mérsékelt	Jelentős/kedvezőtlen
Valószínűség	Alacsony	Alacsony kockázat	Alacsony kockázat	Közepes kockázat
	Mérsékelt	Alacsony kockázat	Közepes kockázat	Magas kockázat
	Magas	Közepes kockázat	Magas kockázat	Magas kockázat

A közepes és/vagy magas kockázatú hatások esetében a végrehajtó partnernek vizsgálatot kell végeznie. Az alacsony kockázatú hatások esetében nincs szükség további vizsgálatra.

A fentiekén túl a végrehajtó partner számára erőteljesen ajánlott a pozitív menetrend szerinti vizsgálat elvégzése (lásd a 2.3.5. alfejezetet).

2.3.4. Vizsgálat: Mérséklés, számszerűsítés és pénzbeli kifejezés

Környezeti hatásvizsgálatot igénylő, valamint az átvilágítás alapján nem KHV-köteles, de mérséklési intézkedést igénylő projektek: A közepes és/vagy magas kockázatúként azonosított fennmaradó hatások mindegyike tekintetében a végrehajtó partner előírja a projektgazda számára, hogy – önkéntes jelleggel – vizsgálja meg olyan további (például mérséklési) intézkedések megvalósíthatóságát, amelyek csökkenthetik a fennmaradó kockázat szintjét.

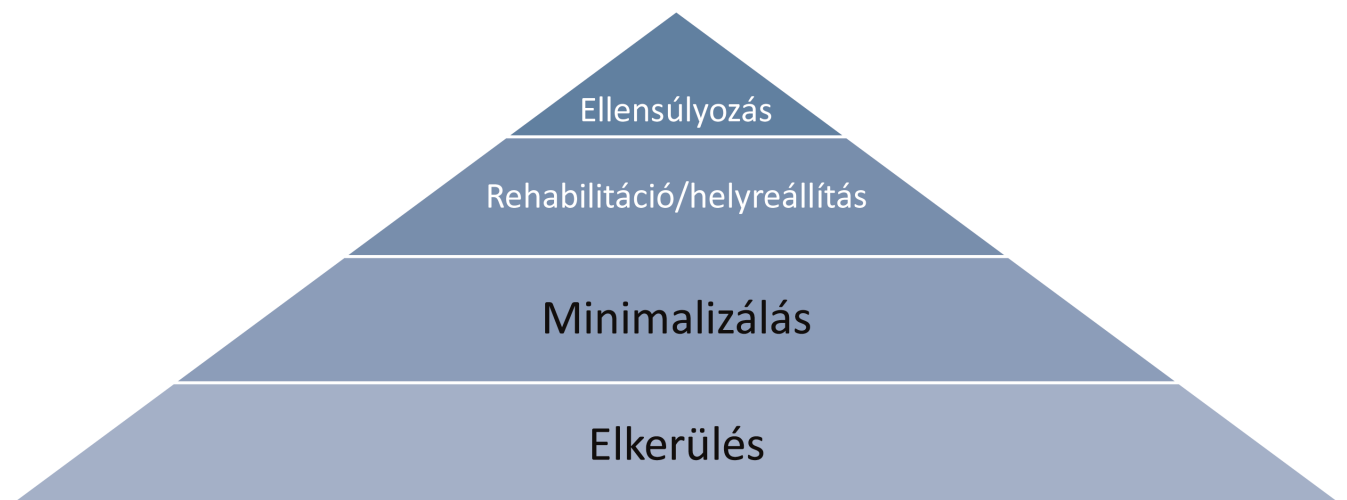
A KHV-irányelv hatályán kívül eső, valamint az átvilágítás alapján nem KHV-köteles, mérséklési intézkedést sem igénylő projektek: Ha a végrehajtó partner a projektgazdával együttműködve az 1. ellenőrzőlista alapján közepes és/vagy magas kockázatú hatásokat azonosít, akkor lehetőség szerint mérséklési intézkedéseket kell meghatározniuk a kockázat szintjének csökkentése érdekében.

A fentiekből eredő intézkedéseknek a természetitőke-elem szempontjából releváns mérséklési hierarchia alapelveit kell követniük:

- A negatív hatások elkerülése (lehetőség szerint).
- Az elkerülhetetlen hatások mértékének csökkentése, figyelembe véve a hatás időtartamát, intenzitását és típusát (közvetlen, közvetett és halmozódó).
- Rehabilitáció és helyreállítás annak érdekében, hogy a projekt következtében leromlott vagy általa negatívan érintett készleteket helyreállítsák vagy megújítsák.
- Az ellensúlyozás végső eszköznek tekinthető az olyan – középestől magas kockázatúig terjedő – negatív hatások kezelésére, amelyek helyreállítás útján nem kerülhetők el, minimalizálhatók, vagy semlegesíthetők.

10. ábra:

A mérséklési hierarchia

Forrás: Európai Bizottság – Technikai támogatási dokumentum a beruházások környezeti vizsgálatához.

A megfelelő mérséklés az adott körülményekre és a helyszínre jellemző, továbbá függ a mérsékelni kívánt hatástól is. A mérséklési intézkedésekre a „Technikai támogatási dokumentum a beruházások környezeti vizsgálatához” című dokumentum mutat be példákat.

Amennyiben a projektgazda tud megvalósítható kiegészítő intézkedéseket javasolni, a végrehajtó partnernek fel kell kérnie a projektgazdát a fennmaradó kockázat újraértékelésére (lásd az 1. ellenőrző listát).

A projektgazdával együttműködve a végrehajtó partner a meglévő dokumentáció (környezetvédelmi jelentés, engedélyek stb.) alapján számszerűsíti azokat a fennmaradó hatásokat, amelyek a környezeti eljárásokból származó és/vagy az InvestEU fenntarthatósági vizsgálata keretében javasolt mérséklés után is közepes és/vagy magas kockázatúak.

A számszerűsítéssel kapcsolatos iránymutatás a „Technikai támogatási dokumentum a beruházások környezeti vizsgálatához” című dokumentumban és a következő táblázatokban található:

Levegő S3–1. táblázat	A levegőminőségre gyakorolt hatások
Víz S3–3. táblázat	A vízi környezetre gyakorolt hatások
Föld S3–1. táblázat	A talajra/földre gyakorolt hatások
Biológiai sokféleség S3-1. táblázat és Biológiai sokféleség S3-2. táblázat	Biológiai sokféleség
CC S3-1. táblázat	Zajhatások
CC S3–2. táblázat	Szaghatások

A számszerűsítés lehetővé teszi a végrehajtó partnerek számára, hogy megértsék a (fennmaradó) környezeti hatások nagyságrendjét, miután minden mérséklési intézkedést meghatároztak és belefoglaltak a javasolt projektbe. A számszerűsítés annak is előfeltétele, hogy e hatások pénzbeli értékelését – amennyiben arányos és észszerű egy ilyen értékelés elvégzése – szerepeltessék a projekt átfogó gazdasági értékelésében.

A „Technikai támogatási dokumentum a beruházások környezeti vizsgálatához” című dokumentumban és a befektetési projektek költség-haszon elemzéséről szóló 2014. évi európai bizottsági útmutatóban foglaltak szerint a környezeti hatások pénzbeli értékelése jellemzően a teljes gazdasági értéken alapul, amely használati és használattól független értékből áll⁽⁷⁷⁾. Ennek mérésére számos – gyakran (de nem kizárólagosan) felméréseken és/vagy választott kísérleti módszereken alapuló – értékelési technika alkalmazható.

Ezek a technikák általában erőforrás-igényesek (nagy mennyiségű projektspecifikus adatot és elemzést igényelnek). Ezért gyakoribb az átadott előnyökön alapuló megközelítés akkor, ha a szakirodalomban szereplő tanulmányok a környezeti hatásokra vonatkozóan már tartalmaznak országspecifikus referenciaértékeket (azaz egységköltségeket), amelyeket az értékelési folyamat során fel lehet használni.

A „Technikai támogatási dokumentum a beruházások környezeti vizsgálatához” című dokumentum 4–8. szakaszában az egységértékekről közölt áttekintés megkönnyíti az átadott előnyökön alapuló megközelítés pénzbeli értékelés céljára történő alkalmazását⁽⁷⁸⁾. Emellett a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságnál a JASPERS program támogatásával készülő gazdasági értékelési vademecum több kiválasztott ágazatra vonatkozóan szemlélteti a környezeti hatások gazdasági értékelésének bevált gyakorlatait.

A pénzbeli kifejezés használata ezért számos tényezőtől, többek között a rendelkezésre álló adatoktól, a projekt léptékétől, a hatás típusától stb. függ.

⁽⁷⁷⁾ Lásd különösen a 4.3. alfejezetet (A környezet helyreállítása és védelme, környezeti kockázatmegelőzés).

⁽⁷⁸⁾ Ezek az egységértékek azonban megbízhatóságukat és elfogadottságukat tekintve eltérőek. Mára például az EU-ban a megnövekedett légköri kibocsátással és zajjal összefüggő kárköltségek tekintetében elfogadott és egységes gyakorlattá vált a meglévő egységértékek használata. Ezzel szemben a vízre, a földre és a biológiai sokféleségre gyakorolt hatásokhoz kapcsolódó meglévő egységértékeket – azok helyspecifikusabb jellege miatt – ritkábban használják.

E technikák alkalmazhatósága a végrehajtó partner/projektgazda szakmai megítélésére van bízva, ideértve azt is, hogy az arányosság elvét követve el kell-e végezni a mérséklést követően fennmaradó környezeti hatások pénzügyi értékelését, és ha igen, hogyan.

Elvégzése esetén a projekt által kifejtett környezeti hatások pénzbeli értékelését szerepeltetni kell a projekt átfogóbb gazdasági értékelésében, amelyet az EU által támogatott projektek keretében általában a végrehajtó partnerek végeznek el a jelen iránymutatás 2.6. alfejezetében (Gazdasági értékelés) tárgyaltak szerint.

2.3.5. Pozitív menetrend

A projektgazdák számára erősen ajánlott, hogy vegyék figyelembe a pozitív menetrend – az egyes környezeti elemekre külön kidolgozott – **2. ellenőrzőlistáját** (lásd a 3. mellékletet) azon lehetséges intézkedések tekintetében, amelyek hozzájárulhatnak a projekt pozitív hatásainak megerősítéséhez. A pozitív menetrend önkéntes ellenőrzőlistája az értékhatár alatti és feletti projekteket is beleértve minden projekttypusnál, valamint minden kockázati kategóriában használható. A projektgazdák számára ajánlott, hogy a pozitív menetrend kitöltött ellenőrzőlistája alapján javasoljanak kiegészítő intézkedéseket a művelet környezeti teljesítményének javítására. Ha a projekt környezeti teljesítményének javítását célzó kiegészítő intézkedéseket határoznak meg és vesznek fel a projektbe, a projektgazdák számára ajánlott, hogy számszerűsítsék az ebből eredő pozitív hatásokat, és – amennyiben ez arányos és észszerű – azokat pénzben is fejezzék ki a projekt átfogó gazdasági értékelésében való szerepeltetés céljából.

A pozitív menetrend ellenőrzőlistája többek között a következőket foglalhatja magában:

- **levegő** (az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások használatának előmozdítása, a szennyező kibocsátások és a veszélyes anyagok használatának minimalizálása),
- **vízi környezet** (az édesvíz és a tengervizek minőségének javítása, a hatékony vízfelhasználás előmozdítása, a kivétel és a kibocsátás korlátozása),
- **föld és talaj** (az erózió csökkentésének előmozdítása, a talaj szervesanyag-tartalmának és biológiai sokféleségének javítása, a talajromlás csökkentése, a szennyezett területek helyreállítása),
- **biológiai sokféleség** (a nagy biodiverzitású és/vagy védett területek megőrzése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák helyreállítása, az ökoszisztémák rezilienciájának növelése, az idegenhonos fajok szabályozása vagy eltávolítása, az őshonos fajok vagy a genetikai sokféleség megőrzése),
- **zaj** (a zajszint csökkentése),
- **szag** (szagkibocsátás csökkentése).

2.3.6. Jelentéstétel és nyomon követés

A 4. fejezetben leírtak szerint a környezeti átvilágítási és vizsgálati folyamat végén a végrehajtó partnernek a fenntarthatósági vizsgálatról szóló összefoglalót kell benyújtania az InvestEU beruházási bizottsághoz, amely a következő kulcsfontosságú elemekre terjed ki:

- Valamennyi projekt esetében a kulcsfontosságú uniós környezetvédelmi jogszabályoknak való jogi megfelelés megerősítése (a 0. ellenőrzőlistán bemutatottak szerint).
- Az átvilágítási folyamat eredménye:
 - vannak-e közepes és/vagy magas kockázatúként azonosított hatások (1. ellenőrzőlista, 4. oszlop),
 - a közepes és/vagy magas kockázatú hatások kezelését célzó (kiegészítő) önkéntes kockázatcsökkentő intézkedések (1. ellenőrzőlista, 5. oszlop), valamint az, hogy ezek eredményeként csökkent-e a kockázat.
- Az InvestEU-vizsgálattal összefüggésben javasolt további mérséklés utáni (fennmaradó) kockázat (1. ellenőrzőlista, 6. oszlop).
- A közepes és/vagy magas kockázatú fennmaradó hatások (lehetőleg számszerűsített) értékelése (1. ellenőrzőlista, 6. oszlop), valamint – amennyiben ez arányos ráfordítással jár (azaz észszerű és lehetséges) – e hatások pénzbeli kifejezése.
- A pozitív menetrenddel kapcsolatos megfontolások (lásd a 2. ellenőrzőlistát).

Az InvestEU keretében előírt nyomon követéssel összefüggésben a végrehajtó partnernek a belső eljárásai részeként elvégzett és/vagy a projektgazdák által kért nyomon követés alapján meg kell erősítenie és jelentenie kell a következőket:

- az eredetileg bejelentett vizsgálati eredményt érintő jelentős változások, amelyek az engedélyezési eljárások lefolytatásából eredően következnek be,
- a kedvezőtlen és magas kockázatú hatásokhoz kapcsolódó mérséklési intézkedések végrehajtása,
- az esetleges környezeti feltételek és kötelezettségvállalások projektgazda általi teljesítése.

2.4. Társadalmi dimenzió

2.4.1. A társadalmi fenntarthatósági vizsgálat általános megközelítése

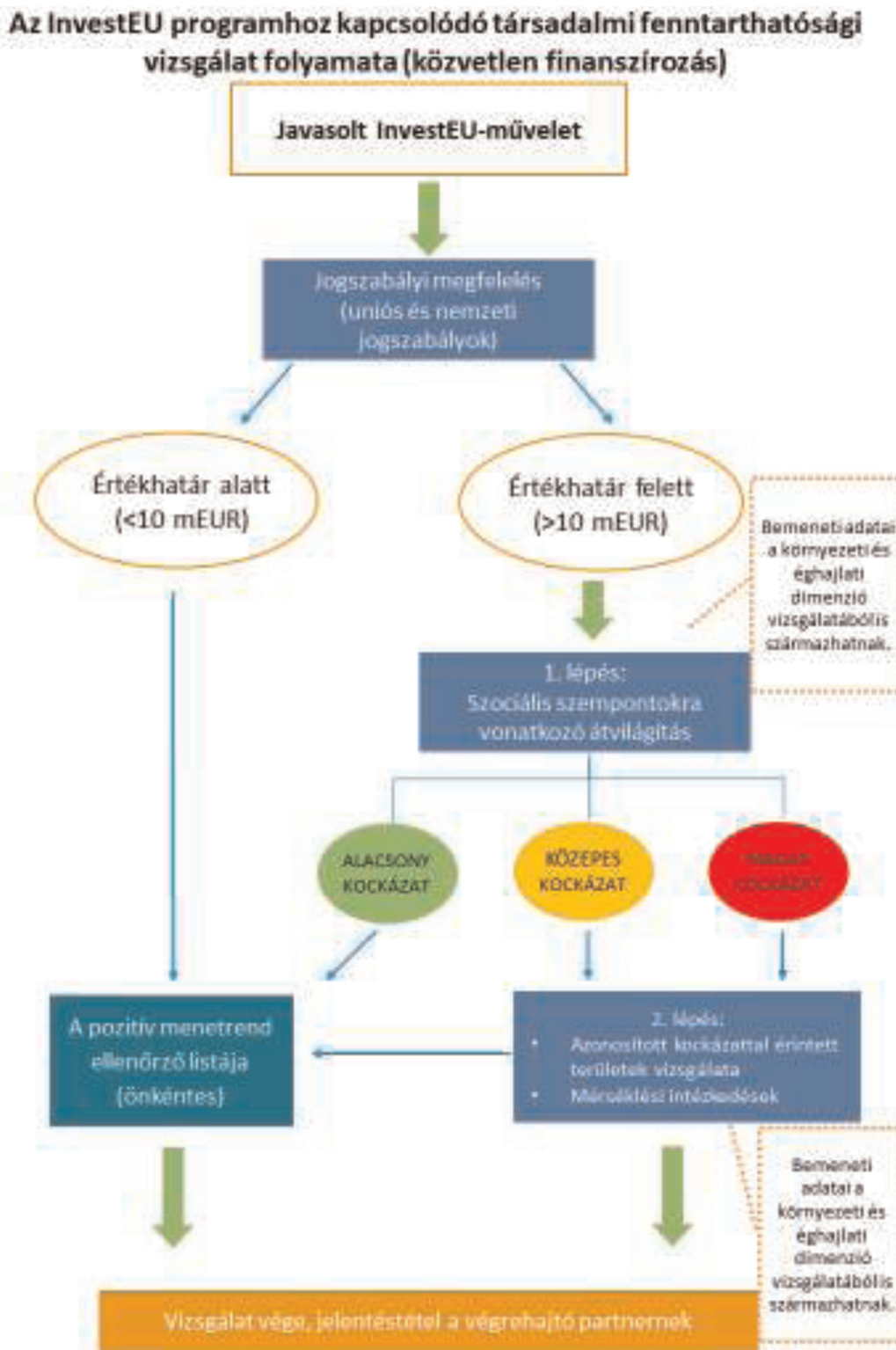
Az InvestEU finanszírozási és beruházási műveleteinek célja, hogy pozitív hatást gyakoroljanak a társadalom egészére. Bizonyos projektek azonban egyes egyénekre vagy közösségekre nézve hátrányos következményekkel járhatnak. Előfordulhat például, hogy egy infrastrukturális projekt hatást gyakorol a területi egyenlőtlenségek fokozására vagy a közegészségügyre, beleértve a földhasználat megváltozását és/vagy a polgárok életének különböző vetületeit érő hatásokat is. A társadalmi feltételeket negatívan befolyásoló potenciális hatásokat a lehető leghamarabb azonosítani kell, és az ilyen projektek kialakítását lehetőség szerint ki kell igazítani e hatások elkerülése vagy minimalizálása érdekében, és/vagy megfelelő mérséklési intézkedéseket kell meghatározni az elkerülhetetlen hatások kezelésére. A vizsgálati folyamat biztosítja, hogy a projektgazdák azonosítsák, értékeljék és megfelelően kezeljék az ilyen helyzeteket.

A társadalmi dimenzió értékelésére vonatkozó ágazati normák nagyrészt igazodnak egymáshoz. Ennek ellenére piaci szereplőnként kissé továbbra is eltérnek. A műveletek kezdeti átvilágításának a lehető legnagyobb mértékben az alapvető társadalmi szempontokat érő közvetlen, közvetett és halmozódó hatások azonosítására kell irányulnia. A társadalmi vizsgálat, vagyis az eredeti javaslat javítása hozzájárul a káros hatások minimalizálásához, valamint szükség esetén a társadalmi dimenzió előnyeinek maximalizálásához.

Ennek eléréséhez a projektek társadalmi szempontjaira vonatkozó felülvizsgálatnak ki kell terjednie legalább a következő kulcsfontosságú elemekre:

- a projektek pozitív hatásainak és a kapcsolódó kockázatoknak az átvilágítása és meghatározása,
- az értékhatár feletti közvetlen finanszírozású projektek kockázatainak besorolása a lehetséges negatív hatások értékelése alapján,
- a projekt társadalmi teljesítményének átvilágítása a következő alfejezetekben ismertetett társadalmi átvilágítási kritériumok alapján, szükség esetén a projektre vonatkozó feltételek figyelembevételével,
- a pozitív társadalmi hatások fokozására vonatkozó ajánlások a pozitív menetrend jelen iránymutatás 2.4.6. alfejezetében ismertetett ellenőrzőlistája alapján.

Az alábbi folyamatábra teljes egészében mutatja be a társadalmi fenntarthatósági vizsgálat folyamatát.

2.4.2. A társadalmi dimenzió jogszabályi megfelelési kerete

Koncepciója és kialakítása révén az InvestEU hozzájárul az EU társadalmi fenntarthatóságához is, elősegítve a gazdaság megújulását, a minőségi munkahelyek létrehozását, valamint az élet- és munkakörülmények javítását. Az InvestEU Alap bármely keretéből támogatandó projektekre és műveletekre vonatkozó uniós és tagállami jogszabályi követelmények képezik a társadalmilag fenntartható hatások elérésének biztosítékát.

A környezeti szempontokhoz hasonlóan a társadalmi fenntarthatósági vizsgálat folyamatához az alkalmazandó társadalmi vonatkozású jogszabályok nyújtanak szilárd alapot. Az EU erős jogszabályi kerettel rendelkezik, amely garantálja az európaiak jogait polgárként, (állampolgárságtól függetlenül) munkavállalóként, valamint számos terület, többek között a munkahelyi egészségvédelem és biztonság, a munkafeltételek, az információk közzététele, a munkavállalókkal és a nyilvánossággal folytatott konzultációk, valamint a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség érdekeltjeként⁽⁷⁹⁾. A környezetvédelmi jogszabályokhoz képest azonban az EU hatáskörei társadalmi hatások tekintetében korlátozottabbak, így a társadalmi szempontokkal elsősorban a nemzeti jogszabályok foglalkoznak. Mindazonáltal az InvestEU-rendelet kifejezetten előírja a projektek társadalmi hatásának felmérését többek között a nemek közötti egyenlőség, egyes területek vagy népességcsoportok társadalmi befogadása, valamint olyan területek és ágazatok gazdasági fejlődése tekintetében, amelyek strukturális kihívásokkal, így például a gazdaság dekarbonizációjának szükségességével szembesülnek.

Ezért az e területekre vonatkozó nemzeti és uniós jogszabályoknak való megfelelést figyelembe véve a társadalmi haladás InvestEU-beavatkozásokkal történő elérése képezi majd a társadalmi fenntarthatósági vizsgálat alapját. A megfelelés vizsgálata a teljes folyamatot átfogja, mivel a korai szakaszban nem feltétlenül ismert minden vonatkozó jogi követelmény (lásd a jogszabályi megfelelés keretét az 1. mellékletben)⁽⁸⁰⁾. Ezért a projektgazdáknak biztosítaniuk kell a jogszabályoknak való megfelelést, figyelemmel kell lenniük a pozitív menetrend lehetőségeire (lásd a 2.4.6. alfejezetet), és kérésre bizonyítékokat kell bemutatniuk⁽⁸¹⁾ a végrehajtó partnereknek.

2.4.3. A műveletek társadalmi átvilágítása

A jogszabályi megfelelés ellenőrzését követően – a beruházás teljes projektköltségétől függően – a műveletek átkerülnek az átvilágítási szakaszba.

A lehetséges társadalmi hatások és kockázatok mértékének és összetettségének azonosítása érdekében a végrehajtó partnernek át kell vizsgálnia a javasolt projektet. A társadalmi kérdések mértéke és összetettsége projektenként változó. A projekteknek negatív és pozitív társadalmi hatásai is lehetnek. A végrehajtó partnernek biztosítani kell: i. a projektek kedvezőtlen társadalmi hatásainak az alábbiakban ismertetett átvilágítási folyamat útján történő azonosítását; valamint ii. pozitív társadalmi hatásaik ösztönzését a pozitív menetrend ellenőrzőlistájának alkalmazásával⁽⁸²⁾. Az átvilágítási folyamat során azonosítható pozitív hatások maximalizálására kínálgató lehetőségeket szintén figyelembe kell venni.

A végrehajtó partnerek a meglévő normákra és eljárásokra építve, azokat felhasználva, valamint szükség szerint a jelen iránymutatás követelményei alapján kiegészítve végzik el a társadalmi fenntarthatósági vizsgálatot.

A 10 millió eurós értékhatár alatti projektek esetében a vizsgálati folyamat elvileg itt véget ér. Az értékhatár alatti, de a KHV-irányelv értelmében vizsgálatot igénylő projektek esetében⁽⁸³⁾ egyes társadalmi szempontok értékelésére a KHV-eljárás keretében kerülne sor. Ilyen esetekben a végrehajtó partnerek számára erősen ajánlott, hogy a KHV-eljárást egészítsék ki a jelen iránymutatásban ismertetett társadalmi átvilágítással. Hasonlóképpen erősen ajánlott, hogy a projekt méretétől függetlenül a pozitív menetrend ellenőrzőlistája alapján mérlegeljék a pozitív társadalmi hatások növelésére vonatkozó ajánlásokat. Minden esetben érvényesíteni kell az uniós jogban meghatározott munkaügyi, egészségügyi, biztonsági és egyéb releváns társadalmi fenntarthatósági követelményekkel kapcsolatos minimumgaranciákat.

⁽⁷⁹⁾ E tekintetben a legrelevánsabb társadalmi elveket és normákat az uniós szerződések és az Alapjogi Charta, valamint különböző irányelvek rögzítik, amelyeket a tagállamok kötelesek átültetni nemzeti jogrendszerükbe.

⁽⁸⁰⁾ Az InvestEU elsősorban az EU-n belüli műveleteket támogat majd. Korlátozott mértékben azonban szomszédos országok is érintettek lehetnek (pl. határokon átnyúló vagy hasonló projektekben). E korlátozott esetekben a projektgazdák felkérést kapnak arra, hogy a vonatkozó uniós jogszabályok szellemének és elveinek megfelelően vegyék figyelembe a társadalmi szempontokat.

⁽⁸¹⁾ Ilyen bizonyíték lehet a jogszabályban előírt engedélyek, határozatok, vélemények másolata, vagy ezek hiányában a projektgazda nyilatkozata a vonatkozó jogszabályi követelményeknek való megfelelésről.

⁽⁸²⁾ Lásd a 3. mellékletet.

⁽⁸³⁾ A 2014/52/EU irányelvvel módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2011/92/EU irányelv.

A 10 millió eurós értékhatárt meghaladó projekteket a releváns társadalmi hatások és kockázatok szempontjából át kell világítani. A társadalmi dimenzió előzetes értékelése során figyelembe veendő legfontosabb társadalmi szempontok a következők:

1. munkajogi és munkafeltételek;
2. munkahelyi egészségvédelem és biztonság, közegészség-védelem és közegészségügyi biztonság;
3. a kiszolgáltatott személyek és/vagy csoportok védelme és befogadása ⁽⁸⁴⁾;
4. a nemek közötti egyenlőség;
5. földfelvásárlás és -kisajátítás ⁽⁸⁵⁾;
6. a kulturális örökség védelme;
7. az érdekeltek bevonása ⁽⁸⁶⁾.

A projektek kezdeti átvilágításának célja, hogy a projektgazda mérlegelje, a végrehajtó partner pedig a lehető legnagyobb mértékben azonosítsa a projekt várható főbb társadalmi hatásait és kockázatait. Ennek során a végrehajtó partnernek figyelembe kell vennie a projektgazda kapacitását, valamint a projekt összefüggéseit, helyszínét, ágazatát és típusát is.

A társadalmi átvilágítási folyamatot az éghajlati és környezeti elemekkel együttesen kell értelmezni, és annak során a KHV-irányelv szerint értékelendő műveletek esetében figyelembe kell venni a KHV-eljárásból származó valamennyi releváns társadalmi elemet. A társadalmi szempontok a vizsgálati szakaszban a projektgazdákra vonatkozó releváns követelményeknek felelnek meg. A szolgáltatott információknak lehetővé kell tenniük a végrehajtó partnerek számára annak megállapítását, hogy nincsenek-e nyilvánvaló jogsértések, vagy folyamatban lévő vizsgálatok. Az e szempontok szerinti kezdeti átvilágításnak arra is ösztönöznie kell a végrehajtó partnert, hogy a lehetséges káros hatások kezelése és/vagy a pozitív hatások maximalizálása érdekében tegyen javaslatot a projekt kialakítás javítására, beleértve a technikai segítségnyújtás révén nyújtott támogatást is.

A végrehajtó partner az InvestEU-átvilágítás folyamatának eredményeként megállapíthatja, hogy az alábbiakban ismertetett társadalmi szempontok közül egy vagy több nem megfelelően érvényesül, és a jelen iránymutatás 2.4.4. alfejezetében ismertetett kockázati kategóriák szerint közepes vagy magas kockázatokat hordoz. Ebben az esetben a szóban forgó területre vonatkozóan vizsgálatot kell indítani, a végső kedvezményezett pedig felkérést kap arra, hogy végezze el a megfelelő további értékelést és orvosolja a helyzetet.

Munkajogi és munkafeltételek

E társadalmi szempont vizsgálatának általános célja, hogy biztosítsa a munkavállalók alapvető jogainak védelmét, és előmozdítsa a munkavállalók és a vezetés hatékony kapcsolatát, amely a méltányos munkafeltételek kialakításán alapul, és összhangban áll a nemzeti munkaügyi, foglalkoztatási és társadalombiztosítási jogszabályokkal, valamint az uniós jogban és az ILO alapegyezményeiben foglalt alapvető elvekkel és normákkal.

A projektgazdáknak/végső kedvezményezetteknek, valamint az elsődleges beszállítóknak meg kell felelniük az említett munkaügyi jogszabályoknak valamennyi projekt-munkavállaló tekintetében, beleértve a teljes és a részmunkaidőben, a határozott idejű szerződés alapján, a munkaerő-kölcsönzés és az ideiglenes munka keretében foglalkoztatottakat is attól függetlenül, hogy a munkavállalókat közvetlenül az ügyfél, vagy harmadik fél foglalkoztatja ⁽⁸⁷⁾.

⁽⁸⁴⁾ Egyes esetekben bizonyos személyek vagy csoportok társadalmi-gazdasági jellemzőik alapján kiszolgáltatottak, marginalizálódnak, szisztematikusan hátrányos megkülönböztetésben részesülnek, vagy kirekesztettek. E jellemzők közé tartozik többek között a nem, a szexuális irányultság, a társadalmi nem, a nemi identitás, az etnikai hovatartozás, a kasztt, az őslakos vagy társadalmi származás, az életkor, a fogyatékoság, a vallás vagy meggyőződés, a politikai vagy más vélemény, az aktivizmus, a szakszervezethez vagy bármely más formájú munkavállalói szervezethez való kötődés, az állampolgárság, a nyelv, a családi állapot, az iskolázottság és/vagy írástudás, az egészségi állapot, migráns/menekült státusz, a kisebbségi vagy gazdasági státusz (jövedelem és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében).

⁽⁸⁵⁾ Ideértve a fizikai lakóhelyelhagyást és a gazdasági kiszorítást is.

⁽⁸⁶⁾ Az uniós jogi keretben társadalmi részvételenként is ismert (az információhoz való hozzáférést és a konzultációs folyamatot is beleértve), például az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, a 2014/52/EU irányelvvel módosított 2011/92/EU irányelv, és az ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU irányelv (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) érvényesítése kapcsán.

⁽⁸⁷⁾ Az elsődleges beszállítók folyamatosan, közvetlenül biztosítják a projekt számára a projekt alapvető funkcióihoz szükséges árukat vagy anyagokat.

Az átvilágítási szakaszban a végrehajtó partner:

- meghatározza a következő kockázatok valószínűségét: gyermekmunka, kényszermunka, a migráns vagy külföldi munkavállalókkal szembeni hátrányos megkülönböztetés és egyenlőtlen bánásmód, a nemek közötti egyenlőtlenség, az egyesülési szabadság korlátozása és/vagy hátrányos megkülönböztetés annak gyakorlása miatt, vagy az alapvető munkajog megsértésének az adott ország összefüggései vagy a projekt ágazata, gazdája, vállalkozója vagy ellátási lánc miatti egyéb kockázataai ⁽⁸⁸⁾,
- feltárt munkaügyi kockázatok esetén mérlegeli, hogy a projektgazdák rendelkeznek-e a munkaerőnek és a projekt méretének megfelelő és a nemzeti jogszabályokkal összhangban lévő irányítási kapacitással.

Munkahelyi egészségvédelem és biztonság, közegészség-védelem és közegészségügyi biztonság ⁽⁸⁹⁾

A szociális jogok európai pillérének 10. alapelvével („Egészséges, biztonságos és megfelelően kialakított munkakörnyezet; adatvédelem”) összhangban e társadalmi szempont vizsgálatának célja a projektben részt vevő személyek egészségének, biztonságának és védelmének biztosítása, előmozdítása és megóvása. Ezt egészséges, biztonságos és védett munkafeltételek biztosításával, az egészségi, biztonsági és védelmi kockázatok értékelésével és kezelésével, valamint az egészséggel, biztonsággal és védelemmel kapcsolatos káros hatások megelőzésével kell elérni. A vizsgálati folyamat során figyelembe veendő konkrét szempontok a veszélyes anyagok biztonságával, a természeti veszélyekkel, a védelemmel, a betegségeknek való kitettségével, a közúti közlekedésbiztonsággal, valamint szükség esetén – a helyzettől függő mértékben – a veszélyhelyzeti felkészültséggel kapcsolatosak.

Az átvilágítási szakaszban a végrehajtó partner:

- azonosítja a projekt kedvezőtlen hatásainak valószínűségét, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság, a közegészség-védelem és a közegészségügyi biztonság kapcsán felmerülő kockázatokat ⁽⁹⁰⁾;
- azonosított káros hatások és kockázatok esetén mérlegeli a projektgazda irányítási kapacitását a munkahelyi egészségvédelem és/vagy biztonság, a közegészség-védelem és a közegészségügyi biztonság terén.

A kiszolgáltatott személyek és/vagy csoportok védelme és befogadása ⁽⁹¹⁾

A szociális jogok európai pillérének a nemek közötti egyenlőségre, az esélyegyenlőségre és a fogyatékkal élő személyek társadalmi befogadására vonatkozó 2., 3. és 17. alapelvével összhangban e társadalmi szempont vizsgálatának általános célja a kiszolgáltatott csoportok és/vagy egyének jogainak és érdekeinek védelme és előmozdítása, az őket érintő kockázatok és/vagy hátrányos hatások azonosítása, valamint annak biztosítása, hogy megfelelő intézkedések védjék ezeket a csoportokat és/vagy egyéneket a projekt teljes időtartama alatt. Adott esetben ennek keretében mérlegelni kell a vonatkozó kötelezettségeket, és/vagy pozitív intézkedéseket kell hozni a fogyatékoságuk miatt a fejlődési folyamatból gyakran kirekesztettek előtt álló akadályok felszámolására, hogy ők is élhessenek jogaikkal, és teljes mértékben részt vehessenek a társadalomban és a gazdaságban.

Az őslakos népeket ⁽⁹²⁾ érintő projektek esetében a cél annak biztosítása, hogy a projekt előmozdítsa jogaik, törekvéseik, identitásuk, kultúrájuk és megélhetésük maradéktalan tiszteletben tartását, továbbá a projekt által érintett őslakos népekkel szabad, előzetes és tájékoztatáson alapuló beleegyezésük megszerzésére irányuló, jóhiszemű tárgyalásokra kerüljön sor ⁽⁹³⁾.

⁽⁸⁸⁾ Különösen a nemzetközi ellátási láncok miatt az EU-n kívüli műveleteket magukban foglaló projektek esetében.

⁽⁸⁹⁾ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 153. cikke alapján a munkahelyi biztonságra és egészségvédelemre vonatkozó uniós intézkedések széles körét fogadták el. Az európai irányelvek jogilag kötelező erejűek, és azokat a tagállamoknak át kell ültetniük a nemzeti jogukba. A munkahelyi biztonságról és egészségvédelemről további információk az Európai Bizottság Foglalkoztatás, Szociális Ügyek és Társadalmi Befogadás Főigazgatósága honlapján található.

⁽⁹⁰⁾ A környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó projektek esetében e szempontok némelyikével (beleértve a közösségi és közegészségügyi és -biztonsági hatásokkal és kockázatokkal kapcsolatos szempontokat is) az engedélyezési eljárás során foglalkozni lehet, és az erre vonatkozó információk bekerülhetnek a KHV-jelentésbe, amennyiben az ebben a szakaszban rendelkezésre áll.

⁽⁹¹⁾ A fogalom meghatározását lásd a 84. lábjegyzetben.

⁽⁹²⁾ Az európai Északi-sarkvidéken élő őslakos népek közé tartozik a számi és az inuit (kalaallit). A számiak Finnország, Svédország, Norvégia és Északnyugat-Oroszország sarkkörüli területein, a nyenyecsek, az evenkik és a csukcsok Oroszországban, az inuitok (kalaallitok) Grönlandon élnek. A végrehajtó partnerek az Unió legkülső régióiban, valamint tengerentúli országaiban és területein is jelen lehetnek.

⁽⁹³⁾ A FAO kézikönyvet állított össze a szabad, előzetes és tájékoztatáson alapuló beleegyezéssel kapcsolatos bevált gyakorlatokról: <https://www.refworld.org/pdfid/57fdec864.pdf>

Az átvilágítási szakaszban a végrehajtó partner:

- megállapítja, hogy a projekt milyen valószínűséggel gyakorol aránytalanul káros hatást a kiszolgáltatott, marginális, hátrányos megkülönböztetéssel sújtott egyénekre és/vagy csoportokra, többek között az egyenlőtlenségek súlyosbításával, például a szolgáltatások – az energiát, az oktatást és az egészségügyet is beleértve – és a lakhatás megfizethetőségének, elérhetőségének és minőségének befolyásolása révén,
- megállapítja a fogyatékossgal élő személyeket aránytalan mértékben érintő kockázatok és/vagy kedvezőtlen hatások valószínűségét a tisztességes munkakörnyezettel, a megkülönböztetésmentességgel, az erőszak bármely formájának megelőzésével, a szolgáltatásokhoz vagy a projekt előnyeikhez való hozzáférés esetleges akadályaival összefüggésben ⁽⁹⁴⁾,
- megállapítja, hogy a projekt milyen valószínűséggel érint őslakos népeket,
- ha a projekt valószínűleg hatással lesz az említett személyekre vagy csoportokra, mérlegeli, hogy a projektgazda képes-e mérséklési intézkedéseket hozni annak érdekében, hogy a projekt ne érintse aránytalanul ezeket a személyeket és/vagy csoportokat.

A nemek közötti egyenlőség

A szociális jogok európai pillérének a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó 2. alapelvével összhangban e társadalmi szempont vizsgálatának átfogó célja a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség biztosítása a munkahelyen, a nemi alapú megkülönböztetés megakadályozása, a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód előmozdítása, valamint nemtől függetlenül minden munkavállaló számára egyenlő egészségügyi, biztonsági és védelmi intézkedések meghozatala. Bár a nők munkaerőpiaci részvétele nőtt Európában, az olyan egyenlőtlenségek, mint a nemek közötti bérszakadék, továbbra is fennállnak, és befolyásolják a nők társadalmi szerepvállalását. A 2020–2025 közötti időszakra szóló uniós nemi esélyegyenlőségi stratégia ⁽⁹⁵⁾, valamint a fenntartható fejlődési célok ⁽⁹⁶⁾ kulcsfontosságú elemeként a nemek közötti egyenlőség előmozdítja a nők és férfiak egyenlő esélyeit, felelősségét és részvételét.

Az átvilágítási szakaszban a végrehajtó partner:

- megállapítja, hogy a projekt milyen valószínűséggel jár a nőket és a lányokat esetlegesen aránytalanul érintő jelentős hatásokkal, illetve hordoz konkrét nemi alapú kockázatokat, vagy erősít nemi alapú megkülönböztető társadalmi normákat,
- megállapítja, hogy a projekt milyen valószínűséggel hordoz jelentős kockázatot a nemi alapú megkülönböztetés és/vagy a nemi alapú erőszak és zaklatás tekintetében, többek között az e szempontokkal kapcsolatos korábbi panaszok, valamint a projekttel és/vagy a projektgazdával szemben a média/nem kormányzati szervezetek negatív megítélése alapján,
- azonosított kockázatok esetén mérlegeli, hogy a projektgazda képes-e megfelelően kezelni azokat.

A kulturális örökség védelme

E szempont vizsgálatának általános célja, hogy segítse a kulturális örökség megőrzését az InvestEU-projektek keretében, megvédje a kulturális örökséget a projekttevékenységek káros hatásaitól azáltal, hogy előmozdítja a kulturális örökség hatásvizsgálatát és kezelését, valamint adott esetben és amennyiben megvalósítható, fokozza a kulturális örökség ismertségét és megbecsülését. A projektgazdának ezért a kulturális örökség kezelésével kapcsolatos feladatköre is lesz. Ezek a feladatok az InvestEU Alap által támogatott műveletek kulturális örökségre gyakorolt hatására vonatkozó döntések azonosítása, értékelése, meghozatala és végrehajtása érdekében intézkedéseket kívánnak meg a projektgazdától.

Az átvilágítási szakaszban a végrehajtó partner:

- megállapítja, hogy a projekt milyen valószínűséggel lesz hatással a tárgyi és/vagy szellemi kulturális örökségre, többek között a kulturális örökség jelentősége szempontjából,
- mérlegeli, hogy a projektgazda képes-e kezelni a kulturális örökségre gyakorolt, azonosított hatást, és azonosított hatások esetén konzultál az érdekelt felekkel,
- az engedélyezési dokumentáció részeként figyelembe veszi a kulturális örökségért felelős illetékes hatóság véleményét (amennyiben az ebben a szakaszban rendelkezésre áll).

⁽⁹⁴⁾ A 2010–2020 közötti időszakra szóló európai fogyatékossgügyi stratégiával összhangban. A 2021–2030 közötti időszakra új stratégiát fogadnak el.

⁽⁹⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_hu

⁽⁹⁶⁾ 5. fenntartható fejlődési cél: „A nemek egyenlőségének megvalósítása, minden nő és lány társadalmi szerepének megerősítése”.

Földfelvásárlás és -kisajátítás

E társadalmi szempont vizsgálatának általános célja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült és a gazdaságilag kiszorított személyek megfelelő lakhatáshoz, megfelelő életszínvonalhoz és tulajdonhoz való jogának előmozdítása, valamint a javaik elvesztéséből, illetve az azokhoz való hozzáférés és/vagy a földhasználat korlátozásából eredő kedvezőtlen hatások kezelése. Azoknál a projekteknél, ahol emberek fizikai lakóhelyelhagyására vagy gazdasági indíttatású áttelepítésére van szükség, a projektgazdának meg kell felelnie a földfelvásárlásra és/vagy -kisajátításra vonatkozó nemzeti vagy regionális jogszabályoknak. A projektgazdának emellett meg kell felelnie az Európai Unió Alapjogi Chartájának (elsősorban annak 17. cikkének), az Európai Szociális Chartának (elsősorban annak 31. cikkének és 34. cikke (3) bekezdésének), valamint a szociális jogok európai pillére 19. alapelveinek. Különös figyelmet kapnak azok a projektek, amelyek olyan személyek – például nyomornegyedek lakói, földfoglalók, egyéb kiszolgáltatott csoportokhoz tartozók – kényszerű lakóhelyelhagyását vagy gazdasági indíttatású áttelepítését teszik szükségessé, akik hivatalos jogcím nélkül foglalnak el vagy használnak más módon földterületet vagy javakat.

Az átvilágítási szakaszban a végrehajtó partner azonosítja:

- annak valószínűségét, hogy a projekt földfelvásárlást és -kisajátítást igényel,
- annak valószínűségét, hogy a projekt kényszerű lakóhelyelhagyást vagy gazdasági indíttatású áttelepítést tesz szükségessé, vagy befolyásolja a nemhivatalos földtulajdonosok vagy nemhivatalos földhasználók földhasználatát.

Az érdekeltek bevonása ⁽⁹⁷⁾

E társadalmi szempont vizsgálatának általános célja, hogy az érdekeltek hatékony és inkluzív szerepvállalásának előmozdításával biztosítsa a következő jogokat: i. a környezeti információkhoz való hozzáférés; ii. a nyilvánosság részvétele a döntéshozatali folyamatban; valamint iii. az igazságszolgáltatáshoz való jog ⁽⁹⁸⁾. E szerepvállalásnak arányosnak kell lennie a projekt jellegével és méretével, valamint a projekt lehetséges hatásaival és kockázataival. A projektgazdával szemben elvárás, hogy támogassa az illetékes hatóságokat a vonatkozó társadalmi részvételi folyamat végrehajtásában, többek között határokon átnyúló összefüggésben is.

Az átvilágítási szakaszban a végrehajtó partner:

- megállapítja, hogy a projekt milyen valószínűséggel hordozhat jelentős reputációs kockázatokat, vagy vezethet a helyi közösségek ellenállásához, illetve járhat örökölt problémákkal (pl. folyamatban lévő vagy várható bírósági ügyel, panasszal, tiltakozással és/vagy civil társadalmi szervezetek általi vizsgálattal),
- mérlegeli, hogy a projektgazda képes-e megfelelő módon bevonni az érdekelteket, és/vagy azonosított kockázatok esetén támogatja az illetékes hatóságokat a nyilvánosság részvételére irányuló folyamat végrehajtásában,
- Az azonosított környezeti és társadalmi hatások és kockázatok alapján mérlegeli az érdekeltek bevonásának mértékét, ideértve a projektekkel kapcsolatos információk közzétételét, a konzultációt és – a projekt kapcsán valószínűleg szükséges – panasztételi lehetőséget, illetve előrehaladott projektek esetében az érdekelt felek eddigi bevonását.

2.4.4. A társadalmi kockázatok besorolása

Az átvilágítási folyamat eredményeként és az e folyamat során azonosított társadalmi hatások alapján a végrehajtó partnereknek meg kell tudniuk határozni a javasolt projekt társadalmi kockázatainak szintjét. A társadalmi kockázati szintek meghatározásakor a végrehajtó partnernek azt is figyelembe kell vennie, hogy a projektgazdák mennyire képesek mérsékelni ezeket a társadalmi hatásokat és kockázatokat.

⁽⁹⁷⁾ Az érdekeltek olyan személyek és/vagy közösségek, akik (amelyek): i. közvetlenül vagy közvetve érintettek a projektben, beleértve törvényes képviselőiket is; ii. érdekeltek a projektben és/vagy képesek akár pozitívan, akár negatívan befolyásolni annak eredményét; valamint iii. részt vesznek a projektben a) a projekten belüli különböző intézményi, csoport- és egyéni szerepkörök ellátásával; vagy b) projektmunkatársak biztosításával. Az uniós jogi keretben „érintett nyilvánosság” néven is ismert, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, a 2014/52/EU irányelvvel módosított 2011/92/EU irányelv, valamint az ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU irányelv (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) meghatározása szerint.

⁽⁹⁸⁾ Összhangban az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottságának (ENSZ EGB) a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezményével (a továbbiakban: Aarhusi Egyezmény), <https://unece.org/DAM/env/pp/documents/cep43e.pdf> A „környezeti információ” meghatározását lásd az 1. mellékletben.

A kezdeti átvilágításnak azt is meg kell mutatnia, hogy a projekt elfogadható-e az InvestEU-támogatás igénybevétele szempontjából. Ha például az átvilágítás eredményeként a végrehajtó partner arra a következtetésre jut, hogy a javasolt projekt jelentős és tartós hatásai nem mérsékelhetők vagy kompenzálhatók, és a projekt nagyon magas fennmaradó társadalmi kockázatokkal járna, a projekt nem tekinthető az InvestEU keretében történő finanszírozásra elfogadhatónak. Az alábbi táblázat a mérséklési intézkedések alkalmazása előtti társadalmi kockázatok besorolási módszerét tekinti át.

4. táblázat

A társadalmi kockázatok besorolása

Kockázati kategória	Meghatározás	Példák a hatások és kockázatok típusaira	Lehetséges vizsgálati vonatkozások
Alacsony kockázat	Nincsenek negatív társadalmi hatások, vagy csak elhanyagolhatóak és átmenetiek, vagy maradandóak ugyan, de jelentős kárt nem okoznak, és teljes mértékben mérsékelhetők.	<ul style="list-style-type: none"> — A projekt nem érint kiszolgáltatott személyt és/vagy csoportot, vagy csak nagyon keveset. — A projekt nem jár jelentős munkaügyi kockázattal. — Az egészségi és biztonsági kockázat minimális. — Az érdekelt felek eddigi bevonása megfelelő volt, ennek kapcsán nem azonosítható kockázat. 	Az ilyen típusú művelet esetében nincs szükség további vizsgálatra.
Közepes kockázat	A társadalmi hatások könnyen azonosíthatók, de a korrekciós és/vagy mérséklési intézkedések várhatóan csökkentik vagy korlátozzák a főbb kedvezőtlen hatásokat.	<ul style="list-style-type: none"> — A projekt szükségessé teszi az illegális telepesek vagy földhasználók lakóhelyelhagyását vagy gazdasági indíttatású áttelepítését, azonban e hatások nagyságrendje korlátozott, és mérséklési intézkedésekkel könnyen kezelhetők. — A projekt negatívan és közvetlenül érint kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeket, azonban a lehetséges hatások korlátozottak, és mérséklési intézkedésekkel könnyen kezelhetők. — Az egészségi és biztonsági kockázat közepes. — A projekt valószínűleg olyan hatással lesz a kulturális örökségre, amely megfelelő mérséklési intézkedéseket tesz szükségessé. 	Az ilyen típusú művelet az azonosított hatások és kockázatok tekintetében további értékelést és/vagy kezelési intézkedéseket tehet szükségessé. Konkrét társadalmi szerződési feltételeket is eredményezhet, és az azonosított társadalmi kérdésekre vonatkozóan rendszeres nyomon követést és/vagy jelentéstételt igényelhet.
Magas kockázat	Rendkívül jelentős, kedvezőtlen és/vagy hosszú távú társadalmi hatások jelentkezhetnek, amelyek súlyossága az átvilágítási szakaszban nehezen határozható meg.	<ul style="list-style-type: none"> — A projekt szükségessé teszi az illegális telepesek vagy földhasználók lakóhelyelhagyását vagy gazdasági indíttatású áttelepítését, és e hatások nagyságrendje jelentős, így megfelelő mérséklési intézkedések indokoltak. — A projekt jelentős közvetlen negatív hatást gyakorol kiszolgáltatott személyekre, amely megfelelő mérséklési intézkedéseket tesz szükségessé. — A projekt valószínűleg jelentős hatást gyakorol őslakos népekre (pl. a földjükre, lakóhelyükre, megélhetésükre vagy kulturális örökségükre). — Az országkontextus, az ágazat, a projektgazda, a vállalkozó vagy az ellátási lánc⁽¹⁾ miatt fennáll a gyermekmunka, a kényszermunka, a megkülönböztetés és/vagy az egyesülési szabadság korlátozása vagy az alapvető munkavállalói jogok megsértésének egyéb kockázata. 	Az ilyen típusú művelet az azonosított hatások és kockázatok tekintetében rendszerint további megfelelő értékelést és kezelési intézkedéseket tesz szükségessé. Konkrét társadalmi szerződési feltételeket is eredményezhet, és az azonosított társadalmi kérdésekre vonatkozóan rendszeres nyomon követést és/vagy jelentéstételt igényelhet.

Kockázati kategória	Meghatározás	Példák a hatások és kockázatok típusaira	Lehetséges vizsgálati vonatkozások
		<ul style="list-style-type: none"> — Az egészségi és biztonsági kockázat magas. — A projekt egy örökségi helyszín végleges megsemmisítéséhez vezet. — A projekt jelentős reputációs kockázattal jár (pl. folyamatban lévő vagy várható bírósági ügy, panasz, tiltakozás és/vagy civil társadalmi szervezetek általi vizsgálat esetén). 	
Nem elfogadható	A tartós társadalmi hatások vagy kockázatok jelentősége nem elfogadható mértékű.	<ul style="list-style-type: none"> — A projekt a gyermekmunka, kényszermunka vagy adósrabszolgaság alkalmazásához kapcsolódik. — A projekt az emberek személyhez fűződő jogainak és szabadságának korlátozásához vezethet, vagy emberi jogokat sérthet. 	Az ilyen típusú művelet nem tekinthető az InvestEU keretében történő finanszírozásra elfogadhatónak.

(¹) Különösen az elsődleges beszállítóknál.

A projekt fenti módszertan szerint meghatározott társadalmi kockázati szintje alapján a végrehajtó partnereknek mérlegelniük kell a következő alfejezetben részletezett vizsgálati szakaszba való továbblépést, és végre kell hajtaniuk a következő intézkedéseket:

i. Magas társadalmi kockázatú projektek

Az azonosított társadalmi hatásokat és kockázatokat részletesen értékelni kell, és szükség lehet mérséklési vagy korrekciós intézkedésekre:

- A végrehajtó partner azonosítja az alkalmazandó jogszabályi követelményeket, és gondoskodik arról, hogy a projektgazda ismerje és megtegye az engedélyek beszerzéséhez szükséges lépéseket, valamint a nemzeti joggal és a nemzetközi előírásokkal összhangban járjon el.
- A végrehajtó partner azonosítja a potenciálisan jelentős társadalmi kockázatokat, a projekt által érintett érdekelteket, a megkeresendő illetékes hatóságokat:
 - a) gondoskodik arról, hogy az érdekeltek bevonása – ideértve a nyilvános konzultációt is – megfeleljen a jogszabályi követelményeknek, és a kapcsolódó dokumentáció adott esetben nyilvánosan hozzáférhető legyen;
 - b) a projekt aktuális állapotától függően (kezdeti kialakítási szakasz, vagy már engedélyezett projekt) – a kialakítás módosítására vagy a következő alfejezetben leírt mérséklési intézkedésekre vonatkozó javaslatételre lehet szükség.
- A projektgazda feladata, hogy adott esetben elvégezze a környezeti hatásvizsgálatot, vagy elkészítse a végrehajtó partner által szükségesnek ítélt egyéb tanulmányt.
- A finanszírozási szerződés kikötésekkel egészíthető ki, a kifizetések pedig a jogszabályban előírt engedélyek beszerzéséhez, az egyeztetett mérséklési intézkedések végrehajtásához stb. köthetők.

ii. Közepes társadalmi kockázatú projektek

E projektek esetében korlátozott értékelésre lesz szükség azon területek alapján, ahol konkrét hatásokat állapítottak meg. Bizonyos szintű korrekciós/mérséklési intézkedésekre továbbra is szükség lehet, ezek terjedelmét azonban pontosított beavatkozásokra kell szűkíteni:

- a. a végrehajtó partner azonosítja az alkalmazandó jogszabályi követelményeket, és gondoskodik arról, hogy a projektgazda ismerje és megtegye az engedélyek beszerzéséhez szükséges lépéseket, ideértve adott esetben a KHV-jelentés elkészítését stb. is;

- b. az érintett területek esetében változatlanul szükség van társadalmi értékelésre;
- c. a végrehajtó partner konkrét tanulmányokat írhat elő az azonosított pontszerű hatásokra vonatkozóan;
- d. pontszerű mérséklési/korrektív intézkedések továbbra is meghatározhatók, és a végrehajtó partner tanácsot adhat a projektgazdának azok végrehajtásával kapcsolatban.

iii. Alacsony társadalmi kockázatú projektek

Az ilyen projekteknél nincs szükség részletes elemzésre és a társadalmi dimenzió további vizsgálatára. Sor kerülhet arra a lépésre, amelyben a pozitív menetrend ellenőrző listájának vizsgálata történik.

2.4.5. Társadalmi vizsgálat ⁽⁹⁹⁾

Ha az InvestEU-átvilágítás azt állapítja meg, hogy egy projekt társadalmi hatással jár és alaposabb vizsgálatot igényel, a társadalmi dimenzióra vonatkozóan fenntarthatósági vizsgálatot kell végezni. Másképpen fogalmazva: **vizsgálatot csak a támogatott művelet által jelentősen érintett szempont(ok)ra vonatkozóan kell végezni.** Az InvestEU-rendelet 8. cikkének (5) bekezdésével összhangban ha a végrehajtó partner arra a következtetésre jut, hogy nincs szükség fenntarthatósági vizsgálat elvégzésére, e megállapítását indokolja a beruházási bizottság felé.

A projektgazdának/végző kedvezményezettnek biztosítania kell, hogy a 2.4.2. alfejezetben említett hét területen alkalmazandó uniós és nemzetközi normákat megfelelően figyelembe vegyék az új projektek kialakításánál, valamint a korai fejlesztési szakaszban lévő projekteknél. Értékelni kell a hatásokat, és kezelésüket integrálni kell a környezeti és/vagy társadalmi értékelés egyéb elemeivel, a lehetséges mértékben támogatva ezzel a kockázatkezelés holisztikus és átfogó megközelítését.

E művelet során a teljesség igénye nélkül az alábbi projekttevékenységeket kell figyelembe venni:

- a projektgazda képessége az azonosított hatások és a kapcsolódó belső standardok és gyakorlatok kezelésére,
- a hatás súlyossága a terjedelem (a hatás típusa), a lépték (az érintett személyek száma és a hatások időtartama), valamint a korrigálhatóság (a hatás elkerülésének vagy mérséklésének lehetséges mértéke) függvényében,
- a projekthez kapcsolódó vállalkozók, illetve állami vagy magán-biztosítéknyújtók korábbi teljesítménye,
- az esetlegesen örökölt problémák.

A **közepes és magas társadalmi kockázatúként** azonosított projekteket ugyanazon társadalmi szempontok tekintetében további vizsgálatnak kell alávetni, amelynek célja:

- i. további megfelelő hatásvizsgálatok vagy vonatkozó tanulmányok készítése; és/vagy
- ii. megfelelő mérséklési intézkedések kidolgozása az átvilágítási szakaszban azonosított hatásokra vonatkozóan.

A társadalmi szempontok alapján végzett társadalmi vizsgálat menetét az alábbiakban mutatjuk be.

Munkajogi és munkafeltételek. E szempont kapcsán a végrehajtó partner ellenőrzi a projektnél azoknak a rendszereknek a meglétét, amelyek biztosítják a vonatkozó uniós és nemzetközi munkajogi és munkafeltételek érvényesítését. Amennyiben a projekt-munkavállalók egyéni és/vagy kollektív munkavállalói jogaival kapcsolatban jelentős kockázatok és hatások merülhetnek fel, megfelelő további értékelést kell végezni, és megfelelő mérséklési intézkedéseket kell bevezetni. A magas munkaügyi kockázatúnak minősített projekteknél a végrehajtó partner kérheti a projektgazdától a nemzeti munkaügyi felügyelőség legfrissebb rendelkezésre álló jelentéseinek vagy véleményének átadását, a projekt előkészítése során a munkaügyi értékelések alkalmazását, vagy a projekt végrehajtása során rendszeres munkaügyi ellenőrzések végzését.

⁽⁹⁹⁾ A mérséklési intézkedésekre az „Iránymutatás a beruházási és finanszírozási műveletek társadalmi fenntarthatósági vizsgálatához” című dokumentum mutat be példákat.

Ha az értékelések megerősítik a lehetséges hatásokat és kockázatokat, akkor a projektgazdának intézkedéseket kell hoznia ezek korrekciójára. Az érintett területtől függően előfordulhat, hogy a projektgazdának eljárások bevezetésével kell biztosítania, hogy a munkavállalók szerződéses jogait megfelelően megállapítsák és tiszteletben tartsák, a vitarendezési mechanizmusok működjenek, és megfelelő kommunikációs rendszer álljon a munkavállalók rendelkezésére a meglévő mechanizmusokhoz való hozzáféréshez.

Így különösen a végrehajtó partner megvizsgálja, hogy a projektgazda bevezetett-e a projekt méretével és típusával arányos belső eljárásokat az alábbiak tekintetében:

- humánerőforrás-politikák, pl. írásban rögzített humánerőforrás-politikák és irányítási rendszerek vagy eljárások elfogadása és fenntartása, amelyek kiterjednek többek között a gyermekmunkával és a kényszermunkával kapcsolatos kockázatokra,
- a megkülönböztetésmentességre és az esélyegyenlőségre vonatkozó iránymutatások: a munkakörből elválaszthatatlan követelményekhez nem kapcsolódó személyes jellemzőkön – például nemen, fajon, állampolgárságon, politikai véleményen, migráns jogálláson, szakszervezethez tartozáson, etnikai, társadalmi vagy őslakos származáson, valláson vagy meggyőződésen, családi állapoton, fogyatékonyságon, életkoron, szexuális irányultságon vagy nemi identitáson – alapuló foglalkoztatási döntések,
- olyan vitarendezési mechanizmus vagy alternatív csatornák megléte, amelyek segítségével a munkavállalók megfogalmazhatják munkahelyi aggályaikat.

Példák a munkajogi és munkafeltételekre vonatkozó vizsgálatokra

Azonosított hatások és kockázatok	Példák a lehetséges további értékelésre azonosított kockázatok esetén	Példák a lehetséges mérséklési intézkedésekre azonosított kockázatok esetén
<p>Humánerőforrások, munkaerő, szerződéses megállapodások</p> <ul style="list-style-type: none"> — Nagyszámú migráns munkavállaló [a magasan képzett külföldiek kivételével], akiket az állampolgároktól eltérő feltételek mellett foglalkoztatnak. <p>Munkavállalói szerepvállalás és egyesülési szabadság</p> <ul style="list-style-type: none"> — A szakszervezeti tagokkal szembeni megkülönböztetésre vagy megtorlásra vonatkozóan megfogalmazott (nyilvános) állítások. <p>Kényszerítési formák</p> <ul style="list-style-type: none"> — A munkáltató visszatartja a munkavállalók iratait. — A munkavállalóknak felvételi díjat kell fizetniük, meg kell téríteniük a munkáltatónak az utazási költségeket. <p>Fiatal munkavállalók</p> <ul style="list-style-type: none"> — 18 év alatti fiatalok dolgoznak a projekten. 	<p>A korai szakaszban lévő projekteknél munkaügyi vizsgálat végezhető a munkaügyi kockázatok azonosítása és további értékelése céljából.</p> <p>A végrehajtási szakaszban lévő projekteknél rendszeres időközönként munkaügyi ellenőrzés végezhető.</p>	<p>Megfelelő mérséklési intézkedések az észlelt hiányosságok kezelésére (pl. a migráns munkaerőt a helyi munkaerővel azonos feltételek mellett, méltányos felvételt követően foglalkoztatják); a javulásról való jelentéstételben felhasználható mutatók (pl. jobb munkakörülmények, a kiszolgáltatott csoportok támogatása).</p> <p>Különös figyelmet igényelhet az, ahogyan a vállalkozók, alvállalkozók és/vagy beszállítók kezelik a munkavállalókat.</p> <p>A végrehajtó partner és a projektgazda a kifizetés előtt megállapodhat a minimálisan elfogadható normák érvényesítésére vonatkozó szabályokról, és azokat a végrehajtó partner számára elfogadható módon szerepeltetheti a szerződéses dokumentációban.</p>

Munkahelyi egészségvédelem és biztonság, közegészség-védelem és közegészségügyi biztonság. E társadalmi szempont kapcsán a végrehajtó partner ellenőrzi, hogy a projektgazdák/végső kedvezményezettek megőrzik és előmozdítják-e a munkavállalók egészségét, biztonságát és védelmét azért, hogy megfelelő irányítási terveket és intézkedéseket vezetnek be, amelyek egyrészt garantálják a biztonságos, egészséges és védett munkafeltételeket, másrészt kezelik a projekt által érintett közösségeket és fogyasztókat fenyegető, a projekt életciklusa során a rutinszerű és nem rutinszerű tevékenységekből eredő egészségi, biztonsági és védelmi kockázatokat.

Például a végrehajtó partnernek ellenőriznie kell, és elő kell írnia a projektgazda/végső kedvezményezett számára, hogy a projekt végrehajtása során a munkavállalók rendelkezzenek a védelmüket megfelelően biztosító eszközökkel, továbbá működjenek az egészségi és biztonsági problémák kezelését szolgáló eljárások, és adott esetben legyenek pénzügyi kompenzációs mechanizmusok.

A végrehajtó partner különösen azt ellenőrzi, hogy a végső kedvezményezett – a projekt mérete és típusa alapján releváns esetben – gondoskodott-e arányos mértékben az alábbiakról:

- kockázateértékelés, amelynek segítségével értékelhetők a projekt tevékenységeivel összefüggő, a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot, valamint a közegészség-védelmet és a közegészségügyi biztonságot érintő fenyegetések és kedvezőtlen hatások,
- egészségügyi, biztonsági és védelmi irányítási terv (ezt rendszeresen frissíteni kell),
- megfelelő egyéni védőeszközök, amelyek biztosítják a munkavállalók védelmét a projekt végrehajtása során. A projekt helyszínein tartózkodó személyeket, köztük a munkavállalókat, a látogatókat, a vevőket, az ügyfeleket és az alvállalkozókat az egészségügyi, biztonsági és védelmi irányítási tervvel összhangban megfelelő és ingyenes eszközökkel kell ellátni,
- megfelelő felügyelet, amely a projekt teljes életciklusa során garantálja a munkavállalók egészségét, biztonságát és védelmét,
- a projekt tevékenységeihez kapcsolódó veszélyhelyzet-reagálás megszervezése a helyi hatóságokkal és az érintett közösségekkel együttműködve annak érdekében, hogy veszélyhelyzet esetén hatékony intézkedéseket lehessen hozni,
- az átvihető betegségek – többek között a Covid19 – kockázatának értékelése, valamint a projekt felülvizsgálata során azonosított Covid típusú betegségekre vonatkozó irányítási terv elkészítése.

Példák a munkahelyi egészségvédelem és biztonság, a közegészség-védelem és a közegészségügyi biztonság vizsgálatára

Azonosított hatások és kockázatok	Példák a lehetséges további értékelésre azonosított kockázatok esetén	Példák a lehetséges mérséklési intézkedésekre azonosított kockázatok esetén
<ul style="list-style-type: none"> — A projekt által a helyi lakosságra gyakorolt jelentős egészségügyi hatások — A munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot érintő közepes vagy magas kockázatok 	<p>A munkahelyi egészségvédelem és biztonság, a közegészség-védelem és/vagy a közegészségügyi biztonság területeit érintő kockázatok értékelése, adott esetben önálló vagy átfogóbb értékelések és jelentések (például a KHV-jelentés) formájában.</p>	<p>A vonatkozó egészségvédelmi és biztonsági irányítási tervek elkészítése és végrehajtása, beleértve adott esetben a veszélyhelyzet-megelőzési, -készültségi és -reagálási, valamint a járvány megelőzési és -védelmi terveket, a forgalomirányítást, a biztonságirányítási terveket és a beáramlás kezelését. Ez kiterjedhet a biztonsági erők megfelelő képzésére és magatartási szabályaira, valamint az egyéb helyszíni biztonsági irányítási rendszerekre is.</p>

A kiszolgáltatott személyek és/vagy csoportok védelme és befogadása. E társadalmi szempont kapcsán a végrehajtó partner megteszi az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy azonosítsa és elkerülje a projekt által a kiszolgáltatott, marginalizált vagy hátrányosan megkülönböztetett személyek és csoportok, valamint az őslakos népek életére és megélhetésére gyakorolt lehetséges kockázatokat és hatásokat. Amennyiben e hatások és kockázatok nem kerülhetők el, a végrehajtó partner a projektgazdával közösen lépéseket tesz e hatások csökkentése, minimalizálása, mérséklése, illetve hatékony kompenzálása vagy korrekciója érdekében. Az ellenőrzésnek figyelembe kell vennie az InvestEU-támogatásra javasolt beruházás típusát, és tekintettel kell lenni arra, hogy ez egyes projektek (például a szociális infrastruktúra) esetében relevánsabb. Az őslakos népekre gyakorolt lehetséges hatások tekintetében a végrehajtó partner megköveteli a projektgazdától, hogy ellenőrizzék e népek jelenlétét a javasolt projekt területén, vagy az ahhoz való kollektív kötődésüket. Őslakos nép jelenléte esetén a projektgazdák beszerzik annak szabad, előzetes és tájékoztatáson alapuló beleegyezését, valamint megfelelő terveket dolgoznak ki a hatások mérséklésére és kompenzálására, beleértve az előnyök megosztását szolgáló mechanizmusokat is.

A végrehajtó partner különösen azt ellenőrzi, hogy a végső kedvezményezett – a projekt mérete és típusa alapján releváns esetben – gondoskodott-e arányos mértékben az alábbiakról:

- a projektgazda/végső kedvezményezett megfelelő intézkedéseket hoz a veszélyeztetett személyeket és/vagy csoportokat, köztük a fogyatékossgal élő személyeket érintő kockázatok és kedvezőtlen hatások elkerülésére és/vagy minimalizálására (pl. egyenlő bánásmód biztosítása, valamint a hátrányos megkülönböztetés hatásainak elkerülése és/vagy minimalizálása a projektciklus során),
- őslakos népeket érintő projektek esetében i. megfelelő folyamat a szabad, előzetes és tájékoztatáson alapuló beleegyezés beszerzésére; ii. a hatások mérséklésére és/vagy az előnyöknek az őslakos közösségekkel való megosztására irányuló megfelelő terv; valamint iii. aláírt megállapodás, amely megerősíti az őslakos népek – feltételes vagy feltétel nélküli – hozzájárulását a projekthez kapcsolódó tervhez (a tervnek reálisnak kell lennie, és megfelelő költségvetéssel kell rendelkeznie).

Példák a kiszolgáltatott személyek és/vagy csoportok védelmének és befogadásának vizsgálatára

Azonosított hatások és kockázatok	Példák a lehetséges további értékelésre azonosított kockázatok esetén	Példák a lehetséges mérséklési intézkedésekre azonosított kockázatok esetén
<ul style="list-style-type: none"> — A projekttevékenységek és/vagy a kapcsolódó létesítmények aránytalan mértékű kedvezőtlen hatást gyakorolhatnak veszélyeztetett csoportokra, többek között az őslakos népességre. — A projekt tovább nehezítheti a szolgáltatásokhoz való hozzáférést a már marginalizált és kirekesztett személyek és/vagy csoportok, például a fogyatékossgal élők számára. 	<p>Önállóan vagy a környezeti hatásvizsgálat részeként végzett társadalmi értékelés, amely kiterjed a projekt által e személyekre és/vagy csoportokra gyakorolt pozitív és negatív hatások típusára, hatókörére, jellegére és jelentőségére ⁽¹⁾.</p> <p>Amennyiben a projekt őslakos népeket érint, indokolt az őslakos közösségek kulturális és társadalmi-gazdasági sajátosságaihoz és érzékenységéhez igazodó társadalmi értékelés.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — A hátrányos hatások elkerülését, minimalizálását, mérséklését vagy korrekcióját, valamint adott esetben a kiszolgáltatott személyekre és/vagy csoportokra gyakorolt pozitív hatások megerősítését célzó intézkedések, beleértve az érintett közösségek, ideértve az olyan lehetőségek és intézkedések meghatározását is, amelyek révén e csoportok számára előmozdítók az előnymegosztási módok. — Őslakos népeket érintő művelet esetén az alábbiak megléte szükséges: <ul style="list-style-type: none"> i. megfelelő folyamat a szabad, előzetes és tájékoztatáson alapuló beleegyezés beszerzésére; ii. a hatások mérséklésére és/vagy az előnyöknek az őslakos közösségekkel való megosztására irányuló megfelelő terv; valamint iii. aláírt megállapodás, amely megerősíti az őslakos közösségek – feltételes vagy feltétel nélküli – hozzájárulását a projekthez kapcsolódó tervhez, amelynek reálisnak kell lennie, és megfelelő költségvetéssel kell rendelkeznie.

⁽¹⁾ Az IAIA nemzetközi hatásvizsgálati elveivel összhangban: <http://www.socialimpactassessment.com/documents/IAIA%202015%20Social%20Impact%20Assessment%20guidance%20document.pdf>

Nemek közötti egyenlőség. Az olyan projektek esetében, amelyeknél a nemek közötti egyenlőség kapcsán potenciális kedvezőtlen hatások és kockázatok azonosíthatók, a végrehajtó partner megköveteli a projektgazdától, hogy végezze el a beruházások nőkre és férfiakra gyakorolt lehetséges hatásának további értékelését, lehetővé téve ezáltal a műveletek szempontjából releváns, meglévő egyenlőtleneségek, bérszakadékok, megkülönböztetés, kihívások, sebezhetőségek és egyébként rejtett károkozási kockázatok kiemelését.

A projektgazdának azonosítania kell továbbá minden lehetséges és releváns, a nemek közötti egyenlőség szempontját figyelembe vevő korrekciós intézkedést az erőszak, a zaklatás – többek között a szexuális zaklatás, kizsákmányolás és bántalmazás, valamint a nemi alapú erőszak, megfélemlítés és/vagy kizsákmányolás – hatékony megelőzése és kezelése érdekében. Ilyen intézkedések lehetnek különösen a következők: i. támogató szervezeti kultúra kialakítása, amely komolyan veszi a nemi alapú erőszak, valamint a szexuális zaklatás, kizsákmányolás és bántalmazás bejelentett eseteit; ii. hozzáférhető panasztételi mechanizmusok megléte a munkavállalók, a szolgáltatást igénybe vevők és a közösségek számára az incidensek bejelentésére vagy a nemi alapú erőszakkal, valamint a szexuális zaklatással, kizsákmányolással és bántalmazással kapcsolatos aggályok felvetésére; iii. képzési és figyelemfelkeltő tevékenységek biztosítása a munkavállalók és a külső érdekeltek számára annak érdekében, hogy megismerhessék a vállalat nemi alapú erőszakkal, valamint szexuális zaklatással, kizsákmányolással és bántalmazással szembeni zéró toleranciáját, továbbá azt, hogy mi minősül nemi alapú erőszakkal, illetve szexuális zaklatással, kizsákmányolással és bántalmazással.

A végrehajtó partner különösen azt ellenőrzi, hogy a projektgazda/végző kedvezményezett – a projekt mérete és típusa alapján releváns esetben – gondoskodott-e arányos mértékben az alábbiakról:

- Olyan politikák és eljárások, amelyek a projekt teljes időtartama alatt biztosítják a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmódot, a nemi alapú erőszak és zaklatás megelőzését, valamint a nemi alapú megkülönböztetés valamennyi formájának megelőzését. E politikák és eljárások keretében kialakítható a nemek közötti egyenlőségre, a sokszínűségre és a társadalmi befogadásra vonatkozó vállalati politika is, amely – külön politikaként vagy átfogóbb politikákba integrálva – kiterjedhet a nemi alapú erőszak és zaklatás kezelésére is.
- Megfelelő válaszigazgatások az erőszak bármely formája, például nemi alapú erőszak, megfélemlítés, kizsákmányolás, zaklatás, szexuális zaklatás és/vagy bántalmazás esetén.

Példák a nemek közötti egyenlőség vizsgálatára		
Azonosított hatások és kockázatok	Példák a lehetséges további értékelésre azonosított kockázatok esetén	Példák a lehetséges mérséklési intézkedésekre azonosított kockázatok esetén
<ul style="list-style-type: none"> — A projekt növeli a nők olyan problémák miatti kiszolgáltatottságát, mint a megkülönböztetés, a társadalmi attitűdök, valamint a döntéshozatal tekintetében való marginalizálódás. — Hátrányos megkülönböztetés és esélyegyenlőtlenség a projekthez kapcsolódó munkaerőben, továbbá a nemi alapú erőszak, valamint a szexuális zaklatás, kizsákmányolás és bántalmazás kockázata a projekttel összefüggésben. 	<p>A nemek közötti összehasonlító elemzés végezhető annak értékelése céljából, hogy a művelet milyen hatást gyakorolhat a nőkre és a férfiakra, valamint a nemek közötti kapcsolatokra (a férfiak és nők közötti gazdasági és társadalmi kapcsolatokra, amelyeket a szociális intézmények hoznak létre és erősítenek meg).</p>	<ul style="list-style-type: none"> — A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó cselekvési terv vagy hasonló dokumentum, amely meghatározza azokat a beavatkozásokat, amelyek kezelik a nemek közötti egyenlőtlenségeket, és megfelelnek a nők és férfiak eltérő igényeinek. — A nemek közötti egyenlőség szempontját érvényesítő irányítási tervek, a nők érdemi szerepvállalása a projektek kialakításában és végrehajtásában. — Hatékony rendszerek, politikák és magatartási kódex kidolgozása a nemi alapú erőszak, valamint a szexuális zaklatás, kizsákmányolás és bántalmazás kockázatainak csökkentésére.

Földfelmérés és -kiszájtítás. A földfelmérést vagy -kiszájtítást igénylő projektek esetében a végrehajtó partner releváns információkat gyűjt a projektgazdától arról, hogy a projekt megfelel-e a földfelmérésre és/vagy -kiszájtításra vonatkozóan alkalmazandó nemzeti vagy regionális jogszabályoknak.

A természeti erőforrások közösségek általi felhasználását vagy az azokhoz való hozzáférést érintő projektek esetében a végrehajtó partnernek ellenőriznie kell, hogy a rendelkezésre álló jelentésekben (például a KHV-jelentésben) megfelelően értékelték és mérsékeltek-e ezeket a hatásokat. Amennyiben ezeket a hatásokat nem vették figyelembe, a végrehajtó partnereknek fel kell kérniük a projektgazdákat a vonatkozó értékelések elvégzésére.

A földet vagy egyéb javakat hivatalos jogcím nélkül elfoglaló személyek (például nyomornegyedek lakói, földfoglalók) kényszerű lakóhelyelhagyását vagy gazdasági indíttatású áttelepítését igénylő projektek esetében a végrehajtó partner ellenőrzi, hogy a projektgazda/végső kedvezményezett – a projekt mérete és típusa alapján releváns esetben – gondoskodott-e arányos mértékben az alábbiakról:

- A lakóhelyelhagyás és gazdasági indíttatású áttelepítés kezelésére vonatkozó dokumentált megközelítés, továbbá annak érdekében elfogadott végrehajtási és nyomkövetési intézkedések, hogy a folyamatot a földfelvásárlásra és/vagy -kisajátításra vonatkozó nemzeti vagy regionális jogszabályokkal és az Európai Unió Alapjogi Chartájával (17. cikk), az Európai Szociális Chartával (elsősorban a 31. cikk és a 34. cikk (3) bekezdése), valamint a szociális jogok európai pillérével (19. alapelv) összhangban hajtsák végre.

Példák a földfelvásárlás és a kényszerű áttelepítés vizsgálatára		
Azonosított hatások és kockázatok	Lehetséges további értékelés azonosított kockázatok esetén	Lehetséges mérséklési intézkedések azonosított kockázatok esetén
A földterülethez fűződő tulajdonjoggal nem rendelkező személyek – földfoglalók, nyomornegyedek lakói, – kényszerű fizikai lakóhelyelhagyása vagy gazdasági indíttatású áttelepítése.	Egyes esetekben népszámlálásra ⁽¹⁾ és társadalmi-gazdasági alapfelmérésre ⁽²⁾ lehet szükség a lakóhelyüket elhagyni kényszerülő és a megélhetésükben érintett személyek számának, valamint a kompenzálendő tulajdon meghatározásához.	Mérséklési és/vagy kompenzációs intézkedések (esetleg cselekvési terv formájában) annak érdekében, hogy a projekt által érintettek életkörülményei legalább helyreálljanak, ideális esetben pedig javuljanak.

(¹) A népszámlálásnak magában kell foglalnia a javak, és az erőforrásokhoz vagy szolgáltatásokhoz való hozzáférés stb. tekintetében keletkezett a veszteségek összeírását, az elvesztett javak részletes felmérését és értékelését, és ki kell terjednie a teljes érintett népességre.

(²) A mintavételre alapuló felmérésből is levezethető társadalmi-gazdasági alapfelmérés döntő fontosságú az érintett személyek jelenlegi társadalmi-gazdasági, kulturális és politikai profiljának, általános rezilienciájuk vagy kiszolgáltatottságuk mértékének, valamint az ebből következő hatások mértékének és típusának meghatározásában.

Kulturális örökség. E társadalmi szempont kapcsán a végrehajtó partner biztosítja, hogy a projektgazda/végső kedvezményezett integrálja műveleteibe a kulturális örökség kezelését annak érdekében, hogy elkerülje vagy enyhítse a projektjeivel vagy tevékenységeivel a kulturális örökségre gyakorolt kedvezőtlen hatásokat. Amennyiben e hatások elkerülhetetlenek, a végrehajtó partner követelményeket vezet be annak érdekében, hogy az InvestEU-műveletekkel összefüggésben támogassa a kulturális örökség kedvezőtlen hatásoktól való megóvását, és ezáltal előmozdítsa a kulturális örökség hatásvizsgálatát és kezelését, a kulturális örökség használatából származó előnyök méltányos megosztását, valamint a kulturális örökség ismertségét és megbecsülését. A KHV-t igénylő projektek esetében az engedélyezési eljárás során foglalkozni kell a tárgyi kulturális örökségre (azaz a fizikai kulturális erőforrásokra) gyakorolt hatásokkal, és az erre vonatkozó információkat elérhetővé kell tenni a KHV-jelentésben.

E célból a végrehajtó partner ellenőrzi, hogy a projektgazda/végső kedvezményezett a releváns esetben gondoskodott-e az alábbiakról:

- a projekt által a tárgyi és/vagy szellemi kulturális örökségre, ezen belül a kulturális örökség jelentőségére gyakorolt hatás értékelése,
- a kulturális örökségért felelős illetékes hatóság véleményének beszerzése és az érdekeltekkel folytatott konzultáció megerősítése,
- mérséklési intézkedések, valamint a véletlen leletekre vonatkozó eljárás és program végrehajtása.

Példák a kulturális örökség vizsgálatára		
Azonosított hatások és kockázatok	Példák a lehetséges további értékelésre azonosított kockázatok esetén	Példák a lehetséges mérséklési intézkedésekre azonosított kockázatok esetén
<ul style="list-style-type: none"> — A művelet nagyszabású feltárással, bontással, földmozgatással, elárasztással, vagy a fizikai környezet egyéb megváltoztatásával jár. — A művelet a művelet helye szerinti ország által elismert kulturális örökség helyszínén vagy annak közelében zajlik. — A művelet kedvezőtlen hatással van a helyi közösségek kultúrájára, tudására és gyakorlataira. 	<p>Szakértői értékelés a kulturális örökség jelentőségéről, a nemzeti jogszabályok és a vonatkozó nemzetközi egyezmények követelményeiről, valamint az érintett közösségekkel folytatott konzultációk eredményeiről.</p> <p>A kulturális örökségre gyakorolt hatások értékelése és mérséklése a nemzeti és/vagy helyi törvények, rendeletek és a védett területek gazdálkodási terveinek vonatkozó rendelkezéseivel, a nemzetközi jog szerinti nemzeti kötelezettségekkel, valamint a nemzetközileg elfogadott, bevált gyakorlattal összhangban történik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — A kulturális örökségre gyakorolt kedvezőtlen hatások csökkentése és mérséklése céljából hozott megfelelő mérséklési intézkedések, azok végrehajtási ütemtervével és szükséges költségvetési keretével együtt. — A véletlen leletek kezelésére vonatkozó szabályok megállapítása. — Eljárások és rendszerek a kulturális örökség operatív és kulturális örökségi összefüggéseknek megfelelő kezelésére. — A kulturális örökség kezelésével kapcsolatos szempontok beépítése a vonatkozó művelési tervekbe és eljárásokba, például a talajbolygatás engedélyezési rendszerébe, a humán erőforrás-politikákba, valamint az egészségvédelmi és biztonsági eljárásokba.

Az érdekeltek bevonása. E társadalmi szempont kapcsán a végrehajtó partner biztosítja a javasolt projekteknél azok környezeti és társadalmi kockázataival arányos, az érdekeltek bevonására irányuló folyamatok meglétét. Ezeknek a folyamatoknak az érdekeltekkel való konstruktív együttműködés érdekében inkluzív és szisztematikus megközelítésen kell alapulniuk. A végrehajtó partner mérlegeli, hogy a projektgazda már a környezeti döntéshozatali folyamat korai szakaszában – amikor még minden lehetőség nyitva áll – együttműködik-e az érdekeltekkel, hogy lehetővé tegye érdemi hozzájárulásukat, és az optimális eredmény elérése érdekében biztosítsa véleményük, érdekeik és aggályaik figyelembevételét.

A társadalmi részvételre vonatkozó jogi követelményekkel rendelkező projektek esetében a végrehajtó partnernek információkat kell gyűjtenie a projektgazda, az érintett közösségek és más érdekeltek között a projekt teljes életciklusa során zajló vagy tervezett párbeszédéről.

A különösen összetett, vagy jelentős kockázatot hordozó projektek esetében szükség lehet az érdekeltek bevonására vonatkozó terv vagy azzal egyenértékű dokumentált folyamat kidolgozására a főbb érdekeltek azonosítása, valamint a szerepvállalás megfelelő formáinak és szintjének kialakítása céljából.

A végrehajtó partner különösen azt ellenőrzi, hogy a projektgazda/végző kedvezményezett – a projekt terjedelme és hatásai alapján releváns esetben – gondoskodott-e arányos mértékben az alábbiakról:

- Bizonyíték arra, hogy a releváns információkat kellő időben, elektronikus úton vagy egyéb megfelelő módon közzéteszik, hogy azokhoz a nyilvánosság könnyen és hatékonyan hozzáférjen. Az információk kiterjednek a projekt céljára, kockázataira, kedvezőtlen hatásaira és lehetőségeire, az érdekelt felek bevonásának folyamatára, a panasztételi mechanizmusra, valamint szükség esetén a tervezett nyilvános konzultációkra.
- A konzultációs folyamat részletes szabályai, adott esetben határokön átnyúló összefüggésben is.
- Az átfogó konzultációs folyamat eredményeinek összefoglalása, valamint az eredmények beépítésének vagy egyéb felhasználásának módja az uniós jogi keretben meghatározott követelményeknek megfelelő érintett illetékes hatósági határozatok szerint.

- Az érdekelték bevonására vonatkozó terv vagy azzal egyenértékű, dokumentált folyamat az érdekeltékekkel való együttműködés stratégiáinak meghatározására. Ezt a dokumentumot a projekt végrehajtása során változás esetén frissíteni kell.
- Hatékony panasztételi mechanizmus megléte annak érdekében, hogy az érdekelték hangot adhassanak aggályaiknak, továbbá biztosított legyen a megfelelő panaszkezelési eljárás, beleértve szükség esetén a bizalmas kezelést és a védelmi intézkedéseket is.
- Tervezett intézkedések az érdekeltéket érintő jogellenes vagy visszaélészerű cselekményekkel kapcsolatos állítások kivizsgálására. A megismétlődés elkerülése érdekében megfelelő intézkedéseket kell hozni, beleértve szükség esetén az illetékes hatóságok felé történő jelentéstételt is.

Példák az érdekelték bevonásának vizsgálatára		
Azonosított hatások és kockázatok	Példák a lehetséges további értékelésre azonosított kockázatok esetén	Példák a lehetséges mérséklési intézkedésekre azonosított kockázatok esetén
<ul style="list-style-type: none"> — Jelentős környezeti és/vagy társadalmi hatások, amelyek szükségessé teszik a projektekkel kapcsolatos információk közzétételét és/vagy a társadalmi részvételt. — A művelet jelentős reputációs kockázatokkal jár, ellenállást váltott ki a helyi közösségek részéről, vagy, örökölt problémákkal jár. 	<p>A jogszabályi követelményeken túl célszerű lenne az érdekelték elemzése is annak érdekében, hogy azonosítsák, elemezzék és dokumentálják a különböző érdekeltéket – mind azokat, akiket a projekt közvetlenül vagy közvetve, pozitívan vagy negatívan érint vagy valószínűleg érinteni fog, mind pedig azokat, akiknek érdeke fűződhet a projekthez vagy befolyásolhatják azt (egyéb érdekelték). Ez a KHV-folyamat részeként végezhető el.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Összetett és kockázatos projektek esetében az érdekelték bevonására vonatkozó terv vagy azzal egyenértékű dokumentum, amely ismerteti az érdekelték projektbe történő bevonásának teljes folyamatát, meghatározza a tevékenységeket, felvázolja a szerepeket, az erőforrásokat és az ütemtervet, és a teljes projektciklus során irányadó dokumentumként szolgál. — Projektszintű panasztételi mechanizmus, amely lehetővé teszi az érdekelték aggályainak és panaszainak fogadását, és megkönnyíti azok orvoslását.

2.4.6. Pozitív menetrend

A jelen fenntarthatósági vizsgálat célja az InvestEU keretében támogatott projektek megfelelő átvilágítása egy minimális társadalmi kritériumrendszer alapján. A folyamat rendkívül sokrétű kontextusban zajlik: a projektgazdák és a pénzügyi szerződő felek különböző szintű társadalmi értékeléseket alkalmaznak, és maguk a projektek is a szociális kérdések sokrétű összetettségét tükrözik.

A társadalmi kritériumok a lehetséges kedvezőtlen hatások azonosítására, értékelésére és kezelésére összpontosítanak. Mindazonáltal erősen ajánlott, hogy a projektgazdák vegyék figyelembe a pozitív menetrend ellenőrzőlistáját azon lehetséges intézkedések esetében, amelyek hozzájárulhatnak a projekt pozitív hatásainak megerősítéséhez. A pozitív menetrend ellenőrzőlistájának használata erősen ajánlott önkéntes lépés minden forgatókönyvben: az értékhatárt el nem érő és azt meghaladó projekteknél, valamint minden kockázati kategóriában egyaránt. A pozitív menetrend ellenőrzőlistájának használata a művelet kapcsán további pontozásos értékelést igényel ⁽¹⁰⁰⁾.

A pozitív menetrend az alábbi három kulcsfontosságú elemre összpontosít:

A nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának növelése: A projektgazdák/végző kedvezményezettek számára ajánlott, hogy a végrehajtó partnerekkel együttműködve mérleljék a projekteknek a nők, férfiak, lányok és fiúk eltérő igényeit szem előtt tartó megtervezését és kialakítását. A projektek ily módon történő megtervezése és kialakítása jobb és fenntarthatóbb műveleteket tesz lehetővé, amelyek több ember életminőségét javítják, és jelentős multiplikátorhatást fejtenek ki. A nemek közötti egyenlőség szempontja növeli a befektetések által biztosított eszközökhöz vagy szolgáltatásokhoz való hozzáférést és azok használatát, ezáltal növelve a társadalmi megtérülést.

⁽¹⁰⁰⁾ A részleteket lásd a 3. mellékletben.

Például a nemek közötti egyenlőség szempontjának a közlekedési ágazatban való figyelembevétele hozzájárulhat az erőteljesebb hatáshoz. A hosszú, megbízhatatlan vagy nem biztonságos ingázás az általában kereskedelmi és üzleti központokban koncentrálódó, jobban fizetett, formális munkahelyektől a nőket az otthonukhoz közelebb találhatók, rosszabbul fizetett, informális szektorba vagy részmunkaidős állásokba tereli. Ebben az esetben a nemi szempontok figyelembevétele növeli a közlekedési szolgáltatások igénybevételét, és hatékonyabbá teszi ezeket a szolgáltatásokat. Emellett a munkalehetőségek tekintetében nagyobb választást biztosít a nők számára. Hasonlóképpen a vízügyi ágazatban is bőséges bizonyíték van arra, hogy a nők a helyi vízellátás irányítóiként és a helyes higiénés magatartás közvetítőiként vállalt szerepükben hozzájárulnak a vízellátás és a szennyvízelvezetési rendszerek fenntarthatóbbá tételéhez.

A munkaerő sokfélesége és a nők vállalati döntéshozatalban való részvétele jelentősen befolyásolhatja a vállalkozások teljesítményét és a befektetések megtérülését. A nagyobb nemi diverzitású vállalatok nagyobb valószínűséggel érnek el magasabb pénzügyi megtérülést ágazatuk nemzeti mediánjához képest. A vállalkozások és az országok bizonyítottan akkor a legsikeresebbek, ha a lehető legjobban hasznosítják mind a nőket, mind a férfiak innovatív és kreatív képességeit.

A végrehajtó partnereknek különösen az alábbiak támogatását kell megfontolniuk:

- olyan **projektek, amelyek elsődleges célja** a nemek közötti, ismert szakadék kezelése, vagy amelyek kedvezményezettjei túlnyomórészt nők (pl. reprodukív egészséggel foglalkozó klinikák vagy a női mezőgazdasági termelők hitelhez jutásának támogatása),
- olyan **ágazat**, amelynek átalakító hatása lesz a nemek közötti egyenlőségre és a nők időmegtakarítására (pl. ápolási-gondozási ágazat, a méhnyakrák kutatása),
- olyan **kialakítási jellemzők** beépítése az infrastrukturális projektekbe, amelyek biztosítják a nők és férfiak egyenlő hozzáférést (pl. a nők utazási szokásaihoz és igényeihez igazított buszjáratok és menetrendek, a nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő építészeti vagy várostervezés),
- Közvetlen és közvetett **munkahelyteremtés** a nők számára – ez olyan **különleges intézkedéseket** foglal magában, amelyek célja a nők nagyobb arányú foglalkoztatása vagy a foglalkozási szegregáció megszüntetése a projektgazda szintjén és/vagy a projektüzemeltetés során (pl. gyermekgondozási létesítmények, sokszínűséggel kapcsolatos politikák, amelyek túlmutatnak a meglévő jogszabályoknak való pusztán megfelelésen).

Társadalmi befogadás: A projektgazdák/végső kedvezményezettek számára ajánlott, hogy a végrehajtó partnerekkel együttműködve mérleljék a projekteknek a társadalmi befogadást és az egyenlőséget szem előtt tartó megtervezését és kialakítását. A társadalmi kirekesztés és a szegénység továbbra is problémát jelent az EU-ban⁽¹⁰¹⁾. A 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend mellett globális kötelezettségvállalással összhangban többletpontszámot kap minden olyan projekt, amely átülteti a gyakorlatba a „senki sem maradhat le” elvet.

A végrehajtó partnereknek különösen az alábbiakat előmozdító projektek támogatását kell megfontolniuk:

- **Megfizethetőség:** megfizethető szolgáltatások vagy infrastruktúra, amelynek célja a lakosság veszélyeztetettebb rétegeinek elérése vagy az egyenlő hozzáférés növelése (pl. a tömegközlekedési vagy úthasználati díjak, a szociális lakhatás, a díjköteles egészségügyi ellátás és/vagy oktatás, valamint a hitelbiztosítékok tekintetében).
- **Hozzáférhetőség és az egyenlőtlenségek orvoslása:** csatlakozás a közműhálózatokhoz (pl. a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű területek lakossága számára), a földrajzi egyenlőtlenségek orvoslása az olyan szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén, mint az egészségügy és az oktatás, az elszigetelt területek összekapcsolása, továbbá a szolgáltatási hiányosságok kezelése a rossz ellátottságú területeknél vagy csoportoknál, például ingyenes iskolajáratokkal.
- **Megkülönböztetésmentesség:** a szolgáltatásokhoz való hozzáférésben akadályozott konkrét csoportok megcélzása, a befogadást előmozdító konkrét intézkedések bevezetése (pl. az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést korlátozó társadalmi normák felszámolása a női szakemberek elérhetővé tételével), akadálymentes infrastruktúra kialakítása (pl. a fogyatékosokkal élő hozzáférése érdekében).

Rezilienciaépítés: A projektgazdák/végső kedvezményezettek számára ajánlott, hogy a végrehajtó partnerekkel együttműködve támogassák azokat a befektetéseket, amelyek csökkentik a jövőbeli sokkok valószínűségét, azok bekövetkezése esetén viszont növelik a társadalom rezilienciáját. Az évek során nőtt az ilyen sokkok – többek között a világjárvány, a globális gazdasági válságok, a természeti katasztrófák és az éghajlatváltozás – gyakorisága és intenzitása. Az olyannyira szükséges rezilienciaépítés megközelítésének középpontjában a jólétnek és az inkluzívitásnak kell állnia.

⁽¹⁰¹⁾ 2017-ben az EU népességének még mindig a 22,4 %-a – köztük az összes európai gyermek 24,9 %-a, a nők 23,3 %-a és a 65 év felettiek 18,2 %-a – volt kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának. Az európaiak mintegy 7 %-a továbbra is súlyos anyagi nélkülözésben élt, és ez a szám a világjárvány gazdasági következményei miatt valószínűleg növekedni fog.

A végrehajtó partnereknek különösen az alábbiakat előmozdító projektek támogatását kell megfontolniuk:

- **Társadalmilag befogadó éghajlat-politika:** a „senki sem maradhat le” elv érvényesítése annak biztosításával, hogy az éghajlat-politika előmozdítsa az alacsony szén-dioxid-kibocsátású társadalomra való inkluzív és méltányos átállást, többek között az éghajlatváltozás által leginkább érintett emberek számára is (pl. éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az éghajlatváltozás okozta kockázatok elleni megfizethető biztosítás, a mezőgazdasági termelők számára elérhető éghajlattudatos technológiák, a hálózatfüggetlen megújuló energiaforrások stb. útján).
- **Gazdasági reziliencia:** az előre nem látható sokkok elviselésére irányuló kapacitás kiépítése a sokkhatásokkal szemben kiszolgáltatottabb – e hatásoknak fokozottan kitett, de azokkal szemben kevésbé ellenálló – földrajzi területeken, vagy olyan területeken végrehajtott befektetések révén, amelyekre a jövőben várhatóan nagyobb nyomás nehezedik; fenntartható magánszektorbeli ökoszisztémák kiépítése a pénzügyi kirekesztés felszámolására és a munkahelyteremtésre irányuló befektetésekkel.

2.4.7. Jelentéstétel és nyomon követés

A 4. fejezetben leírtak szerint a vizsgálati folyamat végén a végrehajtó partnernek a fenntarthatósági vizsgálatról szóló összefoglalót kell benyújtania az InvestEU beruházási bizottságához, amely a következő kulcsfontosságú elemekre terjed ki:

- a jogszabályi megfelelés ellenőrzésének megerősítése,
- az értékhatár feletti közvetlen finanszírozású projektek kockázatainak besorolása a lehetséges negatív hatások értékelése alapján,
- alacsony kockázatú projektek esetében a további vizsgálat mellőzésének indokolása,
- a vizsgálati szakaszban végzett további értékelés eredménye, szociális eredménytábla elkészítése,
- szükség esetén az azonosított kockázatok és hatások kezelésére vonatkozó tervek,
- adott esetben a pozitív társadalmi hatások erősítését célzó intézkedések összefoglalása.

A következő kulcsfontosságú szakasz a projektgazda általi nyomon követés, amely a társadalmi dimenzió esetében nem egyetlen fellépés, hanem megszakítás nélkül ismétlődő folyamat. Ezért alapvető fontosságú, hogy a környezeti és társadalmi kérdések figyelmet kapjanak a projektek átfogó ellenőrzése során.

Ha a végrehajtó partner olyan jelentős hatásokat azonosít, amelyek befolyásolhatják a projekt társadalmi teljesítményét, a projektgazdával együttműködve mérséklési intézkedéseket javasolhat (például a fenti alfejezetekben bemutatottakat), és feltételelesen jóváhagyhatja a műveletet. A végső kedvezményezettel kötött szerződéses megállapodás nyomonkövetési követelményeket is tartalmazhat.

2.5. A három dimenzióra vonatkozó horizontális rendelkezések

Ez az alfejezet általános, mindhárom dimenzióra érvényes ajánlásokat fogalmaz meg a végrehajtó partnerek számára. Az ajánlások a következőkre terjednek ki: i. hogyan ítéltethető meg, hogy a projektgazda/végső kedvezményezett képes-e kezelni a jelen iránymutatásban leírt valamennyi éghajlati, környezeti és társadalmi szempontot; valamint ii. szükség esetén milyen típusú szerződéses megállapodásokat tervez a végrehajtó partner.

2.5.1. A projektgazda kapacitása

Az éghajlati, környezeti és társadalmi kellő gondossági eljárás során az intézkedések sikerét vagy a fenntarthatósági kérdések zökkenőmentes kezelését meghatározó egyik alapvető tényező az, hogy a projektgazda/végső kedvezményezett rendelkezik-e az összes kapcsolódó követelmény teljesítéséhez szükséges kapacitással. Minél tapasztaltabb a projektgazda/végső kedvezményezett, annál nagyobb eséllyel képes kezelni az éghajlati, környezeti és társadalmi hatásokat.

A projektgazda/végső kedvezményezett kapacitásainak mérlegelésekor a végrehajtó partner ellenőrizheti a következőket ⁽¹⁰²⁾:

- a projektgazda rendelkezik-e a fenntarthatósági kérdések kezelésére szolgáló eljárásokkal és rendszerekkel, továbbá egyértelműen elkötelezett-e a természeti erőforrások hatékony felhasználása, az emberi jogok tiszteletben tartása, az egyenlő bánásmód és más társadalmi szempontok mellett,

⁽¹⁰²⁾ A 2.7. alfejezetben ismertetett információk szintén hasznosak lehetnek a projektgazda kapacitásainak értékelésekor.

- a projektgazda rendelkezik-e erre vonatkozó célkitűzéssel, az igazgatótanács részt vesz-e annak teljesítésében, és a kötelezettségvállalásokat elismerik-e szervezeti szinten,
- a projektgazda rendelkezik-e megfelelő eszközökkel a különböző hatások értékeléséhez szükséges kötelezettségvállalások, módszerek és eszközök végrehajtásához, képes-e reagálni a megállapításokra, továbbá nyomon követni azokat és jelentést tenni azokról,
- a projektgazda rendelkezik-e EMAS vagy ISO 14001, ISO 45001 vagy azzal egyenértékű szabvány szerinti, illetve annak követelményeihez igazodó vagy annak alapján tanúsított környezet- és társadalomközpontú irányítási rendszerrel (ESMS), vagy azzal egyenértékű rendszerrel, és ha igen, a rendszert auditálják-e,
- elegendő humán- és pénzügyi erőforrás áll-e rendelkezésre a fenntarthatósági kérdések kezeléséhez,
- az eddigiek során milyen teljesítmény jellemezte a fenntarthatósági szempontok kezelését és a végrehajtó partnerrel való kapcsolattartást.

2.5.2. Szerződéses megállapodások

A fenntarthatósággal kapcsolatos kellő gondossági eljárás során a végrehajtó partner arra a következtetésre juthat, hogy: i. a projektgazdának/végző kedvezményezettnek kiegészítő intézkedéseket kell hoznia (pl. ESMS bevezetése, mérési intézkedések); vagy ii. egyes engedélyek csak későbbi szakaszban mutathatók be; vagy iii. egyes elfogadott intézkedéseket nyomon kell követni stb. Ebben az esetben a végrehajtó partner a következő intézkedéseket hozhatja:

- Szerződéses záradékokat és kikötéseket vezethet be, amelyekkel biztosíthatja a helyénvaló fenntarthatósági intézkedések végrehajtását, illetve szankcionálhatja a nem megfelelő vagy elmaradt végrehajtást. Ezek lehetnek:
 - szerződéskötési feltételek – a függőben lévő kérdéseket a finanszírozási szerződés aláírása előtt véglegesíteni kell,
 - folyósítási feltételek – a pénzeszközök folyósítására csak bizonyos feltételek teljesülése esetén kerülhet sor,
 - speciális kikötések – meghatározott kötelezettségvállalások be nem tartása szankciót vonhat maga után, szélsőséges esetekben pedig akár a finanszírozás megvonásához is vezethet.
- Nyomonkövetési és jelentéstételi követelményeket vezethet be a projektre vonatkozóan (pl. előírhatja a negatív hatások csökkentésére, kiküszöbölésére vagy ellensúlyozására irányuló megelőző, korrekciós, mérési és kompenzációs intézkedések végrehajtását, valamint a különböző intézkedések végrehajtásának állapotáról és a művelet fenntarthatósági teljesítményéről szóló előrehaladási jelentések készítését, a peres ügyekkel kapcsolatos tájékoztatást stb.).

Ezeket a követelményeket egyértelműen kell megfogalmazni, hogy ne legyen félreértés a szerepekkel, a tartalommal, valamint a projektgazdák/végző kedvezményezettekkel szembeni elvárásokkal kapcsolatban.

2.6. A műveletek gazdasági értékelése

A projekt által a környezetre, a társadalomra és az éghajlatváltozásra gyakorolt hatások értékelése abba az átfogóbb gazdasági értékelésbe illeszkedik, amelyet gyakran végeznek nyilvánosan az uniós támogatásban részesülő projekteknél.

A gazdasági értékelés célja annak felmérése, hogy egy beruházási projekt milyen mértékben járul hozzá az általános szociális jóléthez és a gazdasági növekedéshez. Figyelembe veszi a projekt által a társadalom számára biztosított előnyöket és költségeket, és a projekt által az érdekelték számára létrehozott érték teljes körű felméréseivel meghatározza, hogy a projekt a társadalom egésze számára hasznos-e.

A gazdasági értékelés felhasználható a beruházási projektek társadalmi-gazdasági értékük alapján történő rangsorolására, és segítheti a rendelkezésre álló finanszírozási és egyéb erőforrások különböző befektetések és fogyasztási lehetőségek közötti felosztását. A projekt költségeire és hasznaira vonatkozóan rendelkezésre álló és azonosítható adatoktól függően a gazdasági értékeléshez különböző eszközök – például költség-haszon elemzés (CBA), költséghatékonysági elemzés (CEA), a legkisebb költségére irányuló elemzés (LCA), korlátozottabb mértékben többkritériumos elemzés (MCA) – használhatók fel⁽¹⁰³⁾.

⁽¹⁰³⁾ Említést érdemel, hogy ezek az eszközök nem feltétlenül egymás alternatívái, így egymást kiegészítve is használhatók. Például a projektciklus kezdeti szakaszában a stratégiai opciók MCA-elemzés segítségével szűrhetők. A stratégiai opció megválasztását követően a konkrét műszaki megoldások összehasonlítása CBA/CEA/LCA alkalmazásával végezhető el.

Az InvestEU finanszírozási és beruházási műveletei esetében a beruházási bizottság több kritériumot is figyelembe vesz annak eldöntésekor, hogy nyújtson-e uniós garanciát. E kritériumok egyike a projekt hozzájárulása a fenntartható növekedéshez. A gazdasági értékelés eredményei felhasználhatók e kritérium vizsgálatához. Például a költség-haszon elemzés alkalmazásakor a gazdasági megtérülési ráta (ERR) jelzi a projektből származó jövedelmet. Más esetekben a projekt gazdasági teljesítménye referenciaértékek alapján ellenőrizhető.

A gazdasági értékelés főbb formáit és jelenlegi gyakorlatait a következő alfejezetek mutatják be. Az InvestEU esetében a költség-haszon elemzés nem előfeltétel, a gazdasági értékelés alternatív megközelítései is elfogadhatók.

2.6.1. A gazdasági értékelés formái

A **költség-haszon elemzés** az előnyben részesített megközelítés a beruházási projektek értékelésekor, amelyhez megbízható, objektív és tényeken alapuló elemzési keretet biztosít. A költség-haszon elemzés a projekt várható hasznának és költségáramainak pénzben kifejezett számszerűsítésén alapul, és jellemzően a köz- és magánbefektetések széles körének értékelésére szolgál. Ha a hasznok meghaladják a költségeket, a projekt gazdaságilag életképesnek tekinthető, amennyiben a várható gazdasági megtérülési ráta meghaladja a társadalmilag elvárt hozamot.

Költség-haszon elemzés alkalmazásakor a környezeti, társadalmi és éghajlati hatásokat pénzben kell értékelni (amennyiben e hatások pénzben ésszerűen kifejezhetőek), majd ⁽¹⁰⁴⁾ (pozitív vagy negatív) pénzáramlási tételek formájában meg kell jeleníteni a gazdasági teljesítménymutatók, köztük a gazdasági megtérülési ráta számításában.

A költség-haszon elemzés jellemző formája a „projektrel rendelkező” és a „projekt nélküli” forgatókönyv összehasonlítása.

A **költséghatékonysági elemzés** (CEA) akkor ajánlott, ha a projektnek egyetlen kimenete van, és a döntéshozók az azonos célkitűzést – adott esetben eltérő intenzitás mellett – megvalósító lehetőségek közül meg akarják állapítani a legkisebb költségűt. Jellemzően kisprojektek vagy olyan projektek esetében használják, amelyek nem önálló elemzési egységek, hanem egy nagyobb befektetéshez szükséges összetevők, ilyen például a technológia megválasztása, a berendezések vagy gépek beszerzése, vagy egy adott tevékenység vagy program kifejlesztése. A legkisebb költségűre irányuló elemzés (LCA) akkor használatos, ha az opciók ugyanazt a kimenetet ugyanolyan intenzitással, de eltérő költségekkel érik el. Ebben az esetben az opciókat életciklusköltségeik alapján hasonlítják össze.

A CEA (vagy LCA) eszköz alkalmazásakor a környezeti és éghajlati hatások értékelése gyakran nem szerepel a gazdasági elemzésben, mivel az nem tekinthető arányosnak a projekt típusával és méretével/fontosságával (vagy mert a hatásokat valamennyi figyelembe vett projektalternatíva esetében egyenértékűnek tekintik). Ebben az esetben – vagy ha egyáltalán nem készül gazdasági értékelés – javasoljuk e hatások külön-külön történő értékelését (a projekt környezeti, társadalmi és éghajlati szempontú értékelésének részeként, a jelen iránymutatásban bemutatott elvek szerint). Alternatív megközelítésként a költséghatékonysági eredmény (általában a költségek és a kimenet aránya formájában) kiigazítható a főprojekthez kapcsolódó gazdasági externáliák, például a CO₂- és légszennyezőanyag-kibocsátások figyelembevételével (ez pl. az energiaágazatban is megszokott gyakorlat). Negatív érték esetén az externáliák költségként vehetők figyelembe (a költséghatékonysági arány számlálójának megadásával).

A **többkritériumos elemzés** (MCA) eszközzel a döntéshozók arról tájékozódhatnak, hogy a projekt és az egyes projektalternatívák milyen mértékben felelnek meg az átfogó szakpolitikai keretnek, és mennyiben járulnak hozzá a szakpolitikai célkitűzésekhez. Jellemzően több ágazatot érintő vagy olyan projektekhez használják, ahol sok output vagy hatás esetében azok pénzbeli kifejezése nem mindig lehetséges. Az MCA különösen alkalmas a projektfejlesztési ciklus tervezési szakaszában a különböző befektetési forgatókönyvek értékelésére.

Az MCA alkalmazásakor a környezeti, társadalmi és éghajlati hatásokat mennyiségi és minőségi szempontból értékelik. Ezek a hatások olyan szakpolitikai célkitűzésként határozhatók meg, amelyekhez kritériumok, súlyok és pontozási mutatók rendelhetők (annak értékelésére, hogy a projekt várhatóan milyen mértékben teljesíti ezeket). Az MCA módszertan kritériumai között szerepeltethetők a projekt teljesítményének mennyiségi szempontjai. A lehetséges kritériumok egyike például az éghajlatváltozás mérséklésére gyakorolt hatás pénzbeli értékelése, amelyre vonatkozóan minimumérték is előírható. A költség-haszon elemzésre jellemző egyes kimenetek így integrálhatók az MCA módszerrel.

⁽¹⁰⁴⁾ A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozóan az (EU) 2015/207 bizottsági végrehajtási rendelet (HL L 38., 2015.2.13., 1. o.) előírta a *társadalmi diszkontrata* referenciaértékeit (a kohéziós tagállamok esetében 5 %, az egyéb tagállamok esetében 3 %), amelyek a 2021–2027 közötti időszakban is használható hivatkozási alapot jelentenek. Hasonló értékeket ajánl a költség-haszon elemzésről szóló 2014. évi európai bizottsági útmutató is. A Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságnál a JASPERS program támogatásával, a Bizottság más főigazgatóságaival együttműködésben készülő gazdasági értékelési vademecum szintén bemutat egyes bevált gyakorlatokat.

2.6.2. A gazdasági értékelés jelenlegi gyakorlata

A kohéziós politika részeként a 2014–2020 közötti esb-alapokról szóló rendelet szigorú kötelezettségként írta elő a nagyprojektekre vonatkozó költség-haszon elemzést (CBA). A költség-haszon elemzésnek a beruházási projektek költség-haszon elemzéséről szóló 2014. évi európai bizottsági útmutatóban⁽¹⁰⁵⁾ ismertetett módszertant kell követnie. A 2021–2027 közötti időszakra javasolt megközelítést rugalmasabb és arányosabb, és összhangban áll az EBB és más potenciális végrehajtó partnerek által követett gazdasági értékelési megközelítéssel (lásd alább). Az új megközelítést a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságnál a JASPERS program támogatásával, a Bizottság más főigazgatóságaival együttműködésben készülő, 2021 elején megjelenő gazdasági értékelési vademecum is ismerteti majd.

A gazdasági értékelési vademecum nem helyettesíti a Bizottság költség-haszon elemzéséről szóló 2014. évi útmutatóját, hanem olyan forrásként egészíti ki, amely a 2021–2027 közötti időszak pénzügyi tervében különböző alapokra kiterjedően is használható. Bár számos bizottsági finanszírozású kezdeményezés esetében továbbra is a költség-haszon elemzés az alapértelmezett értékelési eszköz, bizonyos körülmények között más eszközök alkalmazása javasolt.

Az InvestEU keretében egyes potenciális végrehajtó partnerek a szokásos projektértékelési eljárásuk részeként gazdasági értékelést is végezhetnek az alábbi mintában szereplő nemzetközi pénzügyi intézményeknél bemutatott módon.

- Az **Európai Beruházási Bank (EBB)** gazdasági értékelést végez az általa finanszírozott projektekről. Az EBB alapértelmezett módszerként a költség-haszon elemzést használja egy projekt gazdasági megtérülési rátájának becslésére, amely a projekt társadalmi hasznát és költségeit, többek között a környezeti externáliákat is figyelembe veszi. Az EBB az egyes ágazatok változó körülményeinek figyelembevételével a CEA, valamint újabban az MCA módszert is alkalmazza. A projektek környezeti és társadalmi hatásainak értékelése a Bank környezet- és társadalompolitikai kézikönyvében közzétett normákon alapul. A gazdasági értékelés eredményei beépülnek az EBB-hitelt igénylő projektek átfogó értékelési keretébe. A Bank által a projektek gazdasági életképességének értékelésekor alkalmazott módszereket „A beruházási projektek gazdasági értékelése az EBB-nél (2013)”⁽¹⁰⁶⁾ című dokumentum határozza meg.
- Az **Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD)** fenntarthatósági megközelítése szerint valamennyi banki finanszírozású projekt értékelése és végrehajtása során érvényesülniük kell a környezetvédelmi és társadalmi követelményeknek. Minden EBRD-finanszírozású projektnél környezeti és társadalmi értékelésre kerül sor az EBRD környezet- és társadalompolitikai és kapcsolódó teljesítménybeli követelményei, valamint az EU alapvető környezetvédelmi normái alapján. Emellett az EBRD 2019 januárjában megkezdte a magas ÜHG-kibocsátású projektek gazdasági értékelését. A gazdasági értékelés alkalmazásakor általában költség-haszon elemzést végeznek, kivéve, ha a magas ÜHG-kibocsátású EBRD-projektek gazdasági értékelésének 2019.évi módszertanában⁽¹⁰⁷⁾ leírt költséghatékonysági elemzés meghatározott körülmények között megfelelőbbnek bizonyul.
- Hasonlóképpen az **Északi Befektetési Bank (NIB)** saját fenntarthatósági politikájának és iránymutatásainak megfelelően megvizsgálja a projektek lehetséges hatásait, valamint környezeti és társadalmi kockázataikat⁽¹⁰⁸⁾. A Bank áttekinti a hitelfelvevőktől kapott releváns információkat, például a környezeti hatásvizsgálatot, valamint a vonatkozó engedélyeket. A fenntarthatóság mellett a NIB mennyiségi és minőségi értékelés alapján elemzi a projektek műszaki és gazdasági minőségét is.

2.6.3. Az InvestEU-ra vonatkozó ajánlások

A költség-haszon elemzés és/vagy más gazdasági értékelési módszerek InvestEU keretében történő alkalmazása a végrehajtó partnerek szokásos (jelenlegi vagy tervezett) projektértékelési folyamatától függ. A legmegfelelőbb eszközöket a végrehajtó partner általában saját szakmai megítélése alapján választhatja ki, figyelembe véve az érintett ágazatot, az empirikus adatok rendelkezésre állását és a projekt összetettségét.

Azon végrehajtó partnerek számára, amelyek – szokásos projektértékelési eljárásuk részeként – (még) nem alakítottak ki a gazdasági értékelés elvégzésére vonatkozó megközelítést vagy eljárást, a készülő gazdasági értékelési vademecum és a 4. mellékletben szereplő egyéb referenciadokumentumok nyújthatnak használható keretet a befektetések egyes típusai esetében legmegfelelőbb gazdasági értékelési módszerek kiemelésével.

⁽¹⁰⁵⁾ Lásd: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

⁽¹⁰⁶⁾ Lásd: https://www.eib.org/attachments/thematic/economic_appraisal_of_investment_projects_en.pdf

⁽¹⁰⁷⁾ Lásd: <https://www.ebrd.com/news/publications/institutional-documents/methodology-for-the-economic-assessment-of-ebrd-projects-with-high-greenhouse-gasemissions.html>

⁽¹⁰⁸⁾ Lásd: https://www.nib.int/filebank/a/1332328414/506da9436eb1c0d4ec17b8b5a929d820/56-Sustainability_Policy_Guidelines-2012.pdf

Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálattal foglalkozó 2.2. alfejezetben említett módon az éghajlatváltozásra gyakorolt hatások monetáris értékelésének ajánlott módszertana az EBB szénlábnyom-módszertanán alapul. A módszertan a projekt által generált (vagy elkerült) ÜHG-kibocsátás mennyiségének a megfelelő kibocsátási tényezőkön alapuló becsléséből, valamint a kibocsátásoknak a szén-dioxid árnyékköltsége alapján történő értékeléséből áll.

Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat szempontjából fontos, hogy a projekt gazdasági elemzése olyan hiteles alapforrástól támaszkodjon, amely összhangban van az uniós éghajlat-politika általános irányával. Bár az átmenet gyorsaságát és jellegét illetően továbbra szerepet kap a szakmai megítélés, a bevált gyakorlat szerint az alapfeltevéseket tisztázni kell. Így különösen valószínűtlen, hogy hitelesnek minősülne egy olyan alapforrástól, amely a magas szén-dioxid-kibocsátással járó tevékenységek 2050-ig tartó folyamatos fenntartását feltételezi.

A környezeti vizsgálatról szóló 2.3. alfejezetben tárgyalt módon a környezeti hatások monetáris értékelése jellemzően a teljes gazdasági értéken alapuló megközelítésre épül, amely különböző technikákkal, külső referenciaértékekhez viszonyítva becsülhető meg. Egyes konkrét hatások, például a zaj- vagy a légszennyezés tekintetében a szakirodalomban fellelhető tanulmányok országspecifikus referenciaértékeket (egységköltségeket) közölnek. E referenciaértékek felhasználhatók a számszerűsíthető negatív és pozitív hatások pénzügyi kifejezésére, és szerepeltethetők az értékelési folyamatban ⁽¹⁰⁹⁾.

Általában (amennyiben arányos ráfordítással megvalósítható) a környezeti és társadalmi hatások, valamint a projekt által generált vagy elkerült ÜHG-kibocsátás pénzben kifejezett értékét egyaránt szerepeltetni kell a projekt gazdasági megtérülési rátájának meghatározása céljából végzett gazdasági értékelésben ⁽¹¹⁰⁾ vagy az InvestEU beruházási bizottságának bejelentett alternatív releváns mutatókban.

2.7. Általános célú vállalati finanszírozás

Az InvestEU-rendeletben és a beruházási iránymutatásban (a szakpolitikai prioritások, az addicionalitás, a piaci hiányosságok vagy az optimálistól elmaradó befektetési helyzetek stb. kezelésére vonatkozóan) meghatározott feltételek teljesítésére tekintettel InvestEU-támogatásra jogosult általános célú finanszírozási ügylet ⁽¹¹¹⁾ esetében az értékelhető feletti vizsgálat egyszerűsített változatát kell alkalmazni. Ebben az esetben nincs konkrét, elemezhető eszköz vagy cél, amelynek hatásait azonosítani és értékelni lehetne.

Ebben a helyzetben a végrehajtó partner értékelésének arra kell összpontosítania, hogy i. a végső kedvezményezett milyen megközelítésben integrálja a folyamataiba a fenntarthatósági megfontolásokat; valamint ii. a végső kedvezményezett általában véve rendelkezik-e a környezeti és társadalmi kockázatok kezeléséhez szükséges kapacitással.

Ilyen esetekben a végrehajtó partner számára ajánlott intézkedések a következők:

- Annak ellenőrzése, hogy a végső kedvezményezett olyan ágazatban folytat-e tevékenységet, amely általában magasabb környezeti és társadalmi kockázatokat hordoz.
- Annak ellenőrzése, hogy a végső kedvezményezett rendelkezik-e környezet- és társadalomközpontú irányítási rendszerrel (ESMS), ezen belül a környezeti és társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó politikával, valamint igazolható készségekkel, illetve képességgel az üzletmenetéből vagy tevékenységéből eredő releváns éghajlati, környezeti vagy társadalmi kockázatok és hatások kezelésére. A végrehajtó partner ellenőrizheti:
 - a szükséges szervezeti struktúrák és eljárások, ezen belül a meghatározott szerepek és feladatkörök, valamint a kijelölt szakképzett személyzet meglétét (a külső kommunikáció terén is),
 - az EMAS vagy ISO 14001, ISO 45001 vagy azzal egyenértékű szabvány szerinti, illetve annak követelményeire igazodó vagy annak alapján tanúsított ESMS eredményes bevezetéséhez szükséges pénzügyi erőforrások meglétét,
 - külső szakértő által auditált ESMS esetén a legutóbbi ellenőrzési jelentést,

⁽¹⁰⁹⁾ A Környezetvédelmi Főigazgatóság által „Technikai támogatási dokumentum a beruházások környezeti vizsgálatához” címmel készített dokumentumban az egységértékekről közölt áttekintés megkönnyíti az átadott előnyökon alapuló megközelítés monetáris értékelés céljára történő alkalmazását. Erre vonatkozó információkat és szakirodalmi hivatkozásokat az Európai Bizottság költség-haszon elemzésről szóló útmutatója is tartalmaz. Emellett a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságnál a JASPERS program támogatásával készülő gazdasági értékelési vádemecum több kiválasztott ágazatra vonatkozóan szemlélteti a környezeti hatások gazdasági értékelésének bevált gyakorlatait.

⁽¹¹⁰⁾ A választott – a fenntarthatósági vizsgálat dokumentációjában ismertetett és megindokolt – diszkontráta alkalmazásával kapott diszkontált értéket.

⁽¹¹¹⁾ Olyan ügylet, amelynek nincs meghatározott, konkrét terjedelme, és célja inkább az, hogy folyó finanszírozást biztosítson egy vállalkozás számára annak rövid távú működési szükségletei (pl. működőtőke-tételek) fedezésére.

- végső kedvezményezettől függően – éves jelentés készítése esetén – az ESG-információknak a jelentésben való szerepeltetését, valamint a jelentésben közölt ESG-információk terjedelmét, részletességét és megfelelőségét.
- A végső kedvezményezett eddigi fenntarthatósági teljesítményének ellenőrzése:
 - a tevékenysége és működése szempontjából releváns környezetvédelmi és társadalmi vonatkozású jogszabályoknak való megfelelés (például működési engedélyek alapján),
 - a környezetvédelmi és társadalmi vonatkozású jogszabályok megsértése az előző években ⁽¹¹²⁾: az elmúlt években jelentős környezeti kárt, súlyos személyi sérülést vagy halált okozó jogsértések, balesetek vagy váratlan események miatt kiszabott bírságok és büntetések, az érdekeltek vagy egyéb harmadik felek által (pl. szennyező anyagok véletlen kiömlése, tűzeset, munkahelyi baleset stb. kapcsán) kezdeményezett jogorvoslati eljárások,
 - társadalmi kérdések, közösségi kapcsolatok, lakossági tiltakozások, érdeksérelmek vagy panaszok, munkavállalói sztrájkok stb.

Ugyanezt a megközelítést figyelembe lehet venni a közvetlen tőkebefektetések esetében is, amennyiben a tárgyalást követően a garanciamegállapodásokba foglalt pénzügyi termékek lehetővé teszik ezt a fajta beavatkozást. A felsoroltakon túl a közvetlen tőkebefektetések esetében adott esetben a következőkre is szükség lesz:

- Azoknál az ETS keretébe tartozó vállalkozásoknál ⁽¹¹³⁾, amelyek beruházása 30 %-nál kisebb arányban részesült InvestEU-támogatásban: aktívan ösztönözni kell őket, hogy fogadjanak el zöld átállási/dekarbonizációs terveket,
- Azoknál az ETS keretébe tartozó vállalkozásoknál, amelyek beruházása 30 %-nál nagyobb arányban részesült InvestEU-támogatásban: aktívan kötelezni kell őket arra, hogy fogadjanak el zöld átállási/dekarbonizációs terveket.

3. A KÖZVETETT FINANSZÍROZÁSI MŰVELETEK FENNTARTHATÓSÁGI VIZSGÁLATÁVAL KAPCSOLATOS MEGKÖZELÍTÉS

Közvetített finanszírozás esetében a végrehajtó partner nem értékeli közvetlenül az alapul szolgáló egyedi projekteket vagy műveleteket. Ennek oka, hogy a végrehajtó partner és a végső kedvezményezett között legalább egy pénzügyi közvetítő található ⁽¹¹⁴⁾. Ezenkívül a közvetített finanszírozás jóváhagyási folyamata is eltér a közvetlen finanszírozásától ⁽¹¹⁵⁾. Ebben az esetben az alapul szolgáló finanszírozott projekteket vagy tevékenységeket (a továbbiakban: ügyletek ⁽¹¹⁶⁾) nem nyújtják be jóváhagyásra a beruházási bizottsághoz.

Közvetített finanszírozás esetében az alapul szolgáló ügyletek fenntarthatóságának biztosítása mindhárom dimenzió tekintetében a pénzügyi közvetítőre hárul. A vizsgálati követelmények szintje a nyújtott finanszírozás típusától, az alapul szolgáló ügyletek lehetséges típusától és kockázati szintjétől ⁽¹¹⁷⁾, valamint a végső kedvezményezettek típusától ⁽¹¹⁸⁾ függ.

3.1. Általános vizsgálati követelmények

A közvetített finanszírozás típusától függetlenül a fenntarthatósági vizsgálat megközelítésének magában kell foglalnia a következőket:

- a végrehajtó partner által végzett értékelést arról, hogy a pénzügyi közvetítő milyen kapacitással, valamint rendszerekkel és/vagy eljárásokkal rendelkezik az üzleti tevékenységhez kapcsolódó környezeti, éghajlati és társadalmi kockázatok átvilágítására, értékelésére és kezelésére, valamint
- az alapul szolgáló ügyletekre vonatkozó, az általuk hordozott kockázat szintjével arányos minimumkövetelményeket.

⁽¹¹²⁾ Ez a médiamegjelenések, a nem kormányzati szervezetek jelentései és honlapjai, a közösségi média, a nyilvánosan hozzáférhető adatbázisok stb. vizsgálatával oldható meg. A vizsgálatot az elmúlt öt év távlatában ajánlott, ha ez nem lehetséges, legalább az utolsó két évre kiterjedően szükséges elvégezni.

⁽¹¹³⁾ A kibocsátáskereskedelmi rendszerbe tartozó ágazatokat az ETS-irányelv I. melléklete sorolja fel: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:02003L0087-20200101&qid=1604659666744&from=HU#toclid68>

⁽¹¹⁴⁾ Az esetlegesen bevonható pénzügyi közvetítőkre vonatkozóan további részletek a beruházási iránymutatásban találhatóak (2.3.1., 6.1.2.1., 6.2.2.1., 6.3.2.1. és 6.4.2.1. alfejezet).

⁽¹¹⁵⁾ A beruházási bizottság elé terjesztett információk tekintetében.

⁽¹¹⁶⁾ Az infrastrukturális alapokról szóló alfejezet kivételével, amely a „projekt” vagy a „beruházási művelet” kifejezést alkalmazza.

⁽¹¹⁷⁾ Ebben az alfejezetben a kockázat a környezeti és társadalmi szempontokra, nem pedig a pénzügyi kockázatra vonatkozik. A környezeti és társadalmi kockázatok osztályozására vonatkozóan tájékoztató jellegű iránymutatásért lásd az EBRD környezeti és társadalmi kockázatokkal kapcsolatos osztályozási jegyzékét: <https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-emanual-toolkit.html>

⁽¹¹⁸⁾ A végső kedvezményezettek nem ismertek abban a pillanatban, amikor a pénzügyi közvetítő kellő gondossági eljárására sor kerül.

3.2. A finanszírozás típusai

A közvetített finanszírozás körébe sokféle finanszírozási típus mellett a pénzügyi közvetítők változatos csoportja tartozik, amelyek eltérő üzleti tevékenységet folytatnak. Ezért különbséget kell tenni a közvetítés különböző típusai között, mivel az alapul szolgáló ügyletek különböző hatásokat válthatnak ki, és eltérő megközelítéseket igényelhetnek. A fenntarthatósági vizsgálat megfelelő megközelítésének meghatározásához a közvetített finanszírozás következő típusait szükséges megkülönböztetni: i. infrastrukturális alapok; ii. nem infrastrukturális alapok; valamint iii. a kkv-kat, a közepes piaci tőkeértékű kisvállalkozásokat és más támogatható vállalkozásokat célzó közvetített hitelkeretek vagy egyéb hitel-finanszírozási termékek.

3.2.1. Infrastrukturális alapok

A három dimenzióra a legnagyobb valószínűséggel az infrastrukturális projektek gyakorolnak kedvezőtlen hatást. Éppen ezért vonatkoznak szigorúbb követelmények az infrastrukturális alapokra.

A projekt teljes beruházási költsége alapján fenntarthatósági vizsgálat szükséges azon alapul szolgáló projekteknél, amelyek teljes projektköltsége (héa nélkül) legalább 10 millió EUR.

Ebben az esetben a végrehajtó partner és az alapkezelő eltérő felelősségi körökkel rendelkezik.

3.2.1.1. A végrehajtó partnerre vonatkozó követelmények

Kellő gondossági eljárása keretében a végrehajtó partnernek meg kell vizsgálnia, hogy az alapkezelő képes-e elvégezni a környezeti, társadalmi és éghajlati szempontok értékelését a fenntarthatósági vizsgálat elveivel és célkitűzéseivel összhangban, az InvestEU-rendelet 8. cikkének (5) és (6) bekezdése szerint ⁽¹¹⁹⁾.

E célból a végrehajtó partnernek vizsgálnia kell a környezet- és társadalomközpontú irányítási rendszer (ESMS) ⁽¹²⁰⁾ meglétét. A rendszerrel kapcsolatban a következő szempontokat is ellenőriznie kell:

- Az alap befektetési stratégiái és politikái, figyelembe véve az éghajlati, környezeti és társadalmi tényezőket. Azt is ellenőriznie kell, hogy ezek a befektetési stratégiák összhangban vannak-e a Párizsi Megállapodásban meghatározott hőmérsékleti és alkalmazkodási célokkal, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens fejlődés felé tartó pályával.
- Az alap szervezeti kapacitása és kompetenciája, beleértve annak ellenőrzését, hogy az alapkezelő rendelkezik-e képzet, a feladatra kijelölt és elkötelezett személyzettel.
- Azok az eljárások, amelyeket az értékelési és ellenőrzési folyamat során az alap alkalmaz a támogatott műveletekhez kapcsolódó kockázatok azonosítására és kezelésére.
- Az alap átvilágítási folyamata, beleértve az alap meglévő eszközeit és eljárásait a beruházási műveletek értékelésére, továbbá az átvilágítás eredményéről, valamint a fenntarthatósági vizsgálat elveivel és célkitűzésével való összhangról az alap irányító szerveinek történő jelentéstételre.
- A megfelelő jelentéstételi és nyomonkövetési eszközök és folyamatok megléte.

Amennyiben a fenti ellenőrzések alapján a végrehajtó partnernek nincs érdemi fenntartása az alap ESMS megfelelőségével, valamint az alap azon képességével kapcsolatban, hogy azonosítsa és kezelje az alapul szolgáló befektetések környezeti, éghajlati és társadalmi kockázatait, a végrehajtó partner támaszkodhat az alap ESMS rendszerére az InvestEU Alap által támogatott projektek értékelése során.

Az alapkezelő kötelezően jelentést tesz a végrehajtó partnernek az alapul szolgáló projektek környezeti, éghajlati és társadalmi teljesítményéről. A végrehajtó partner fenntartja magának a jogot, hogy tájékoztatást kérjen az alapkezelőtől ⁽¹²¹⁾ az egyes projektekről annak ellenőrzése érdekében, hogy az alap hogyan hajtja végre az éghajlati, környezeti és társadalmi szempontú kellő gondossági eljárást.

⁽¹¹⁹⁾ Ennek részletesebb kifejtését lásd a 2. fejezetben.

⁽¹²⁰⁾ Az ESMS olyan szakpolitikák, folyamatok és gyakorlatok összessége, amelyek alkalmasak a pénzügyi közvetítő által finanszírozott projektekhöz vagy tevékenységekhez kapcsolódó környezeti, éghajlati és társadalmi kockázatok és hatások azonosítására, értékelésére, kezelésére és nyomon követésére.

⁽¹²¹⁾ Az információkérésnek összemérhetőnek és arányosnak kell lennie az alapul szolgáló projektekkal, emellett figyelembe kell vennie az esetleges jogszabályi és titoktartási kötelezettségeket is.

Amennyiben a végrehajtó partner általi értékelés időpontjában az alapkezelő nem rendelkezik ESMS rendszerrel, vagy a végrehajtó partner bizonyos hiányosságokat ⁽¹²²⁾ állapít meg, az alapnak az első lehívásig, de legkésőbb a végső lezárásig megfelelő ESMS rendszert kell bevezetnie, vagy javítania kell a meglévőt.

3.2.1.2. Az alapkezelőre vonatkozó követelmények

Ez az alfejezet az alapkezelők számára az ESMS rendszerük fejlesztésére ajánlott megközelítést ismerteti.

Az alapkezelőnek ESMS rendszert kell létrehoznia, és azt fenn kell tartania az alap élettartama, de legalább az InvestEU-támogatás felhasználásának időtartama alatt. Az ESMS meghatározza a szükséges politikákat, szervezeti felépítést, tervezési tevékenységeket, felelősségi köröket, gyakorlatokat, eljárásokat és erőforrásokat. Ez biztosítja a befektetések szisztematikus és strukturált értékelését, valamint annak nyomon követését, hogy azok folyamatosan megfeleljenek-e az alábbi környezeti, éghajlati és társadalmi követelményeknek:

- i. az összes projekt átvilágítása az InvestEU-támogatásból kizárt tevékenységek listája, illetve a végrehajtó partner által a saját belső politikáinak megfelelően összeállított egyéb kizárási lista alapján;
- ii. a vonatkozó uniós és nemzeti környezetvédelmi, éghajlati, szociális jogszabályoknak, ezen belül az uniós és a nemzeti jogban meghatározott, alkalmazandó környezetvédelmi, éghajlati, szociális és munkajogi kötelezettségeknek való megfelelés ellenőrzése;
- iii. a fenntarthatósági vizsgálat elveivel és célkitűzéseivel való összhang biztosítása; valamint
- iv. a végrehajtó partner saját normáival, továbbá belső szabályaival és eljárásaival való összhang biztosítása.

A befektetési folyamat részeként a végrehajtó partner előírja az alapkezelő számára, hogy:

- i. azonosítsa a potenciálisan jelentős környezeti, éghajlati és társadalmi kockázatokat;
- ii. jelentőségük szerint osztályozza a befektetéshez kapcsolódó kockázatokat;
- iii. a környezeti, éghajlati és társadalmi követelmények alapján vizsgálja felül a projektgazda által bevezetendő mérséklési intézkedéseket;
- iv. a projektgazdával közösen fogadjon el cselekvési tervet, amennyiben az alapul szolgáló projekt nem felel meg a környezeti, éghajlati és társadalmi követelményeknek.

Az alapkezelő az értékelés során a lehető legnagyobb mértékben, a legnagyobb gondosság elve alapján figyelembe veheti az uniós taxonómiában meghatározott, a jelentős károkozás elkerülését célzó kritériumokat is.

Éghajlati dimenzió

Az alapkezelőnek a projektgazdával együttműködve be kell építenie ESMS rendszerébe az alábbi éghajlati szempontokat ⁽¹²³⁾:

- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tekintetében: Az értékhatár feletti projektek esetében az ESMS-nek megfelelő eljárásokat kell tartalmaznia a jelentőség felmérésére, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással és a kiszolgáltatottsággal kapcsolatos kockázatok integrálására, valamint adott esetben a megfelelő kialakítási/mérséklési intézkedésekre. Jelentős kockázatok azonosítása esetén az alapkezelőnek ellenőriznie kell, hogy a projektgazda bevezeti-e az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó megfelelő intézkedéseket ⁽¹²⁴⁾.
- Az éghajlatváltozás mérséklése tekintetében: Az ESMS-nek biztosítania kell a 20 000 tonna CO₂-egyenérték/év feletti kibocsátású projektek ÜHG-kibocsátásának megfelelő elemzését, számszerűsítését és jelentését.

Környezeti dimenzió

A környezeti hatásvizsgálatot igénylő projektek esetében az alapkezelő felkérésre i. ellenőrzi, hogy a környezetvédelmi eljárások a nemzeti jogszabályokkal összhangban zajlanak-e; ii. összegyűjti a vonatkozó dokumentációt; iii. ellenőrzi, hogy sor került-e a nyilvános konzultációra és az érdekeltek bevonására; valamint iv. ellenőrzi, hogy a projektgazda végrehajtja-e az értékelésben szereplő mérséklési intézkedéseket.

⁽¹²²⁾ Az alapkezelő azon képességét illetően, hogy a jelen iránymutatásban részletezett fenntarthatósági vizsgálat elveivel és célkitűzéseivel, továbbá a végrehajtó partner normáival, valamint belső szabályaival és eljárásaival összhangban végezze el az alapul szolgáló projektek értékelését.

⁽¹²³⁾ További útmutatásért lásd még a 2.2. alfejezetet.

⁽¹²⁴⁾ Például ha a környezeti hatásvizsgálati eljárás keretében jelentős éghajlati kockázatokat azonosítottak, az alapkezelőnek ellenőriznie kell, hogy a projektgazda végrehajtja-e a KHV-jelentésben vagy az előzetes vizsgálati határozatokban megjelölt mérséklési intézkedéseket.

Az eseti átvilágítás alapján nem KHV-köteles, a KHV-irányelv II. melléklete szerinti projektek esetében az alapkezelőnek be kell kérnie az előzetes vizsgálati határozatot, és ellenőriznie kell, hogy a projektgazda végrehajtja-e az illetékes hatóságok által előírt mérséklési intézkedéseket.

Az élőhelyvédelmi irányelv és/vagy a madárvédelmi irányelv követelményeinek hatálya alá tartozó projektek⁽¹²⁵⁾ esetében az alapkezelőnek különösen az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének való megfelelést, valamint az illetékes hatóság arra vonatkozó megállapítását kell ellenőriznie, hogy:

- a projekt a tagállami hatóságok által elvégzett előzetes vizsgálat alapján nem igényel megfelelő vizsgálatot (a projekt valószínűleg nem gyakorol jelentős negatív hatást Natura 2000 terület(ek)re), vagy
- a projektet a tagállami hatóságok megfelelő vizsgálatnak vetették alá, amelynek eredményeként a hatóságok arra a kedvező következtetésre jutottak, hogy a projekt az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerint nem lesz jelentős hatással Natura 2000 terület(ek)re, vagy
- a projektet megfelelő vizsgálatnak vetették alá, amelynek eredményeként a tagállami hatóságok arra a kedvezőtlen következtetésre jutottak, hogy a projektnek az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (4) bekezdése szerint jelentős negatív hatása van Natura 2000 terület(ek)re.

A KHV-irányelv hatályán kívül eső projektek esetében erősen ajánlott, hogy az alapkezelő vagy a 2. fejezetben szereplő iránymutatás (és az 1. ellenőrzőlista) alapján azonosítsa a lehetséges hatásokat, vagy olyan elismert nemzetközi normákat alkalmazzon, mint az IFC teljesítményszabványai, az EBB környezeti és társadalmi normái, az EBRD teljesítményszabványai, vagy az egyenlítői elvek.

Társadalmi dimenzió

A projekteknek összhangban kell lenniük az 1.4. alfejezetben ismertetett minimális társadalmi biztosítékokkal.

Ezen túlmenően az alapkezelőnek ellenőriznie kell, hogy a projektgazda megfelelő eljárásokkal rendelkezik-e legalább a nemzeti jogszabályoknak való megfelelés biztosítására (többek között a foglalkoztatásra, a munkaügyi szempontokra, valamint a munkahelyi és közösségi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozó szabályok tekintetében). Az alapkezelőnek azt is ellenőriznie kell, hogy a projektgazda rendelkezik-e a munkavállalók egészségének, biztonságának és védelmének megőrzésére és előmozdítására szolgáló rendszerekkel. A veszélyes anyagok biztonságával, a természeti veszélyekkel, a védelemmel, a betegségeknek való kitettséggel, a közúti közlekedésbiztonsággal, valamint szükség esetén – a helyzettől függő mértékben – a veszélyhelyzeti felkészültséggel kapcsolatos konkrét szempontokat figyelembe kell venni.

Az alapkezelőnek azt is ellenőriznie kell, hogy sor került-e az érdekelt bevonására és a vonatkozó környezetvédelmi és szociális irányelvek által előírt nyilvános konzultációra.

Ha egy környezeti hatásvizsgálatot igénylő projektnél jelentős társadalmi hatásokat azonosítottak, az alapkezelőnek ellenőriznie kell, hogy a projektgazda végrehajtja-e a KHV-jelentésben vagy az előzetes vizsgálati határozatokban megjelölt mérséklési intézkedéseket.

Ajánlott, hogy az alapkezelő mérlegelje a társadalmi szempontok elemzésének kiterjesztését a 2.4. alfejezet rendelkezéseivel összhangban⁽¹²⁶⁾.

A pozitív menetrend alkalmazásának előmozdítása érdekében az alapkezelő számára erősen ajánlott, hogy a projektgazdákkal, illetve a végső kedvezményezettekkel együttműködve fontolja meg, hogy milyen lehetőségek vannak az általa finanszírozott projektek pozitív környezeti, éghajlati és társadalmi hatásainak fokozására, és ezáltal általános fenntarthatósági teljesítményük növelésére⁽¹²⁷⁾.

Az alapkezelő köteles rendszeresen beszámolni a végrehajtó partnernek az alap befektetéseinek fő környezeti, éghajlati és társadalmi teljesítményéről, többek között az elfogadott ágazati és a releváns környezeti, társadalmi és éghajlati mutatókról (ÜHG-kibocsátás, munkahelyteremtés, a biológiai sokféleségre gyakorolt hatás hiánya stb.), továbbá a minőségi, valamint (amennyiben megvalósítható) a mennyiségi értelemben vett gazdasági hasznokról.

3.2.2. Nem infrastrukturális magántőke- vagy hitelalapok

A nem infrastrukturális alapok keretében végrehajtott InvestEU-befektetéseknek a három dimenzióra gyakorolt kedvezőtlen hatása az alap által várhatóan kezelendő fenntarthatósági kockázati kitettségtől, azaz a várható alapul szolgáló ügyletek fenntarthatósági kockázati profiljától függ.

⁽¹²⁵⁾ További információk a 2.3.2. alfejezetben találhatóak.

⁽¹²⁶⁾ Ajánlott továbbá megfelelően figyelembe venni a szociális jogok európai pillérében meghatározott elveket is.

⁽¹²⁷⁾ A pozitív menetrenddel kapcsolatban további útmutatás a 2. fejezetben és a 3. mellékletben található.

A végrehajtó partnernek vizsgálnia kell az ESMS rendszer vagy ahhoz hasonló eljárások (környezeti, éghajlati és társadalmi kockázatok kezelésére szolgáló eljárások) meglétét; továbbá ellenőriznie kell, hogy az ESMS vagy az eljárások arányosak-e az alap fenntarthatósági kockázati profiljával.

Az alapkezelőnek rendelkeznie kell legalább az alábbiakhoz szükséges kapacitással:

- i. Az összes ügylet átvilágítása az InvestEU-támogatásból kizárt tevékenységek listája, illetve a végrehajtó partner által a saját belső politikáinak megfelelően összeállított egyéb kizárási lista alapján.
- ii. Annak előírása, hogy minden finanszírozott ügylet megfeleljen a vonatkozó nemzeti környezetvédelmi, éghajlat-politikai és szociális jogszabályoknak és rendelkezéseknek, beleértve adott esetben a környezetvédelmi, a munkaügyi és a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági előírásokat, valamint a tervezési és működési engedélyeket és engedélyeket.
- iii. A jelentős környezeti, éghajlati vagy társadalmi kockázatot hordozó ügyletek azonosítása, és e magas kockázatú projektek esetében adott esetben legalább a következő biztosítékok meglétének biztosítása:
 - a) Környezeti hatásvizsgálatot igénylő projektek esetében: Az alapkezelőnek ellenőriznie kell, hogy minden engedélyt beszereztek-e, továbbá valamennyi értékelésre és engedélyezésre az alkalmazandó nemzeti jogszabályokkal összhangban került-e sor.
 - b) Amennyiben az alap várhatóan az ETS hatálya alá tartozó vállalkozásokba fektet ⁽¹²⁸⁾, a következő követelmények alkalmazandók:
 - i. Az olyan alapok esetében, ahol az InvestEU-támogatásban részesített befektetések aránya < 30 %: Az ETS hatálya alá tartozó vállalkozásokat aktívan ösztönözni kell a zöld átállási/dekarbonizációs tervek elfogadására.
 - ii. Az olyan alapok esetében, ahol az InvestEU-támogatásban részesített befektetések aránya > 30 %: Az ETS hatálya alá tartozó vállalkozásokat aktívan kötelezni kell a zöld átállási/dekarbonizációs tervek elfogadására.
 - c) Az olyan alapokban végrehajtott befektetések esetében, amelyeknél a társadalmi hatással kapcsolatos célok a pénzügyi közvetítő által követett stratégia szerves részét képezik (környezet- és társadalomtudatos befektetés): biztosítani kell a hatásuk elérésével kapcsolatos elszámoltathatóságot.

3.2.3. *A kkv-kat, a közepes piaci tőkeértékű kisvállalkozásokat és más támogatható vállalkozásokat célzó közvetített hitelkeretek vagy egyéb hitelfinanszírozási termékek*

Az arányosság elvével összhangban, valamint figyelembe véve, hogy a környezetvédelmi, éghajlat-politikai és társadalmi dimenziót átfogó szakértelem kiépítése időt és anyagi ráfordítást igényel a pénzügyi közvetítők részéről, **egyszerűsített megközelítést kell alkalmazni a fenntarthatósági vizsgálat tekintetében.**

A végrehajtó partnernek értékelnie kell, hogy a pénzügyi közvetítő rendelkezik-e megfelelő környezetvédelmi, éghajlat-politikai és társadalmi kockázatkezelési eljárásokkal, valamint az alábbiakhoz szükséges kapacitással:

- i. az összes ügylet átvilágítása az InvestEU-támogatásból kizárt tevékenységek listája, illetve a végrehajtó partner által a saját belső politikáinak megfelelően összeállított egyéb kizárási lista alapján;
- ii. annak előírása, hogy minden ügylet megfeleljen a vonatkozó nemzeti környezetvédelmi, éghajlat-politikai és szociális jogszabályoknak és rendelkezéseknek, beleértve adott esetben a környezetvédelmi, a munkaügyi és a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági előírásokat, valamint a tervezési és működési engedélyeket és engedélyeket;
- iii. a környezeti hatásvizsgálatot igénylő ügyletek azonosítása, valamint annak ellenőrzése, hogy minden engedélyt beszereztek-e, továbbá valamennyi értékelésre és engedélyezésre az alkalmazandó nemzeti jogszabályokkal összhangban került-e sor;
- iv. ezen túlmenően az olyan ügyletek, amelyek kiszolgáltatott csoportok vagy szociális vállalkozások körében valósítanak meg szociális célkitűzéseket – jelenleg ilyenek a mikrofinanszírozási műveletekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok európai gyűjteményének hatálya alá tartozó mikrofinanszírozási műveletek –, szigorú pénzügyi etikai elveken alapuló, megfelelő védelmet igényelhetnek – ezt pontosan meg kell határozni a végrehajtó partnerrel kötött garanciaállapodásban.

⁽¹²⁸⁾ A kibocsátáskereskedelmi rendszerbe tartozó ágazatokat az ETS-irányelv I. melléklete sorolja fel: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:02003L0087-20200101&qid=1604659666744&from=HU#tocId68>

A végrehajtó partner arra ösztönzi a pénzügyi közvetítőt, hogy valamennyi üzleti tevékenysége során mindhárom fenntarthatósági dimenzióra kiterjedően alkalmazza a bevált gyakorlatokat, függetlenül attól, hogy ezeket az InvestEU keretében támogatják-e vagy sem.

A pénzügyi közvetítő számára különösen javasolt, hogy:

- ESMS bevezetésével dolgozzon ki és tartson fenn megbízható környezet-, éghajlat- és társadalomközpontú irányítási gyakorlatokat, beleértve a környezeti, éghajlati és társadalmi kockázatok kezeléséhez szükséges szervezeti kapacitás fejlesztését és fenntartását, valamint megfelelő emberi és pénzügyi erőforrások elkülönítését e funkció számára,
- adott esetben tárja fel a jelentős környezeti, éghajlati és/vagy társadalmi haszonnal járó finanszírozási megoldások kidolgozásának lehetőségeit az éghajlati és környezeti nyomon követésre vonatkozó iránymutatás és az InvestEU pénzügyi termékekre vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően, lehetőség szerint figyelembe véve a fenntartható finanszírozásra vonatkozó uniós taxonómiát, valamint támogatva az európai zöld megállapodást. A pénzügyi közvetítőnek vizsgálnia kell továbbá az olyan finanszírozási megoldás kidolgozásának lehetőségeit is, amely hozzájárul a strukturális kihívások által különösen érintett területeken és ágazatokban a nemek közötti egyenlőséghez, a társadalmi befogadáshoz és a gazdasági fejlődéshez.

Amennyiben a végrehajtó partner hiányosságokat tár fel, e hiányosságok kezelése céljából technikai segítségnyújtás vehető igénybe.

4. SZEREPEK, FELADATKÖRÖK ÉS AZ INVESTEU-FOLYAMAT

4.1. Szerepek és feladatkörök

Ez a dokumentum elsősorban azzal a céllal készült, hogy segítse a végrehajtó partnereket az InvestEU-rendelet fenntarthatósági vizsgálattal kapcsolatos követelményeinek teljesítésében. Ugyanilyen fontos azonban, hogy a különböző érintett szereplők szerepe és feladatköre egyértelmű legyen. A fenntarthatósági vizsgálatban sok érdekelt vesz részt, és az elsődleges felelősség mindig a projektgazdát/végső kedvezményezettet terheli.

Ez az alfejezet az egyes felek részvételét mutatja be a folyamatban. **Nem törekszik kimerítő részletességre**, ugyanakkor megkülönbözteti a közvetlen és a közvetett finanszírozást.

4.1.1. A projektgazda/végső kedvezményezett szerepe és feladatkörei

A projektgazda/végső kedvezményezett a projekt kidolgozásának és végrehajtásának elsődleges felelőse. Figyelembe véve a közvetlen és a közvetett finanszírozás vizsgálatáról szóló iránymutatást (2. és 3. fejezet), a projektgazda/végső kedvezményezett az alábbiakban ismertetett felelősségi körökkel rendelkezik.

Közvetlen finanszírozás vagy infrastrukturális alapok esetében a projektgazda/végső kedvezményezett:

- felelős i. a vonatkozó uniós, nemzeti vagy nemzetközi jogszabályoknak való megfelelés biztosításáért; ii. a szükséges alakosságokkal kapcsolatos tájékozódásért; iii. a szükséges engedélyek beszerzéséért és az azokban meghatározott feltételek teljesítéséért,
- felelős azért, hogy minden szükséges információt és dokumentációt megfelelő részletességgel a végrehajtó partner (vagy az alapkezelő) rendelkezésére bocsásson annak érdekében, hogy a végrehajtó partner (vagy az alapkezelő) lefolytathassa a kellő gondossági eljárását, és eleget tehessen a jelen iránymutatás követelményeinek,
- felelős a további tanulmányok vagy hatásvizsgálatok elvégzéséért a jogszabályokban (pl. a KHV-irányelvben) foglaltak szerint, amennyiben azokat illetékes hatóság vagy a végrehajtó partner (alapkezelő) előírja. A projektgazda/végső kedvezményezett ezenkívül – az illetékes hatóságok vagy a végrehajtó partner (alapkezelő) kérése esetén – felelős az érdekeltekkel folytatott konzultáció vagy az érdekeltek bevonási folyamatának a vonatkozó jogszabályban (pl. a KHV-irányelvben) előírt módon történő lebonyolításáért,
- a megadott engedélyek tartalmától függően a projektgazda/végső kedvezményezett felelős a projekt éghajlati, környezeti és/vagy társadalmi hatásainak folyamatos nyomon követéséért, értékeléséért és kezeléséért. A projektgazda/végső kedvezményezett az azonosított hatások kezelése érdekében felelős továbbá egy éghajlati, környezeti és/vagy társadalmi szempontú irányítási terv, vagy – mivel a KHV-irányelv nem írja elő kifejezetten e terv meglétét – azzal egyenértékű terv kidolgozásáért. A terv mérséklési intézkedéseket határozhat meg a negatív hatások csökkentése érdekében, vagy olyan intézkedéseket, amelyekkel fokozhatók a projekt pozitív hatásai,

- köteles teljesíteni a finanszírozási szerződést, valamint az esetlegesen szerződésben rögzített éghajlati, környezetvédelmi és társadalmi kötelezettségeket. Ez magában foglalja a projekt éghajlati, környezeti és/vagy társadalmi teljesítményéről szóló, a jelen iránymutatás alapján vagy a meglévő szabályokkal és eljárásokkal összhangban esetlegesen bekért időszakos jelentéseknek a végrehajtó partner (alapkezelő) részére történő benyújtására vonatkozó követelmény teljesítését,
- szükség esetén létrehozza a környezeti és társadalmi problémák hatékony azonosítását és kezelését szolgáló szervezeti struktúrákat,
- időben és dokumentált módon tájékoztatja a végrehajtó partnert (vagy az alapkezelőt) minden olyan lényeges változásról, amely valószínűleg jelentősen befolyásolja a projekt fenntarthatósági állapotát vagy eredeti kialakítását, és módosítja az elvégzett értékelést (pl. az engedélyek közigazgatási vagy bírósági felfüggesztése vagy érvénytelenítése, balesetek esetén), vagy bármely olyan peres eljárásról, amely a finanszírozás időtartama alatt felmerülhet,
- időben és dokumentált módon haladéktalanul tájékoztatja a végrehajtó partnert (vagy az alapkezelőt) minden olyan eseményről/balesetről, amely hatással lehet a projekt éghajlatára, környezeti és/vagy társadalmi teljesítményére, illetve az érdekeltekkel/közösségekkel fenntartott kapcsolataira,
- kezeli a projekt fenntarthatósági vizsgálatából eredő egyéb követelményeket.

Közvetett finanszírozás (az infrastrukturális alapok kivételével)

A fent tárgyalt infrastrukturális alapok kivételével a közvetített finanszírozás fennmaradó részére egyszerűsített megközelítést kell alkalmazni a 3. fejezetben leírtak szerint. Ebben az esetben a végső kedvezményezettnek legalább a következő kötelezettségei vannak:

- felelős i. a vonatkozó uniós, nemzeti vagy nemzetközi jogszabályoknak való megfelelés biztosításáért; ii. a szükséges alakosságokkal kapcsolatos tájékozódásért; iii. a szükséges engedélyek beszerzéséért és az azokban meghatározott feltételek teljesítéséért,
- a pénzügyi közvetítő vagy adott esetben más szereplő kérésére (a nemzeti jogszabályokban előírt engedélyek, határozatok formájában) igazolja a hivatalos engedélyezési eljárásokat,
- adott esetben nyilatkozatban igazolja a jogszabályoknak való megfelelést,
- felelős azért, hogy minden szükséges információt és dokumentációt a pénzügyi közvetítő rendelkezésére bocsásson annak érdekében, hogy az lefolytathassa a kellő gondossági eljárását, és eleget tehessen a jelen iránymutatás követelményeinek,
- adott esetben felelős a dekarbonizációs tervek végrehajtásáért (a 3.2.2. alfejezet szerint).

4.1.2. A végrehajtó partner szerepe és feladatkörei

Közvetlen finanszírozás

A közvetlen finanszírozás tekintetében a végrehajtó partner a következő feladatokat látja el:

- Az összes projektet átvilágítja az InvestEU-támogatásból kizárt tevékenységek listája alapján (az InvestEU-rendelet V.B. melléklete).
- Ellenőrzi, hogy a projekt megfelel-e a vonatkozó jogi keretnek, és ellenőrzi, hogy valamennyi engedély megfelel-e a jogszabályi követelményeknek.
- Adott esetben a jelen iránymutatással összhangban elvégzi az InvestEU-átvilágítást és -vizsgálatot. Ez az alábbiakra terjedhet ki:
 - a projektgazda/végső kedvezményezett által benyújtott dokumentáció ellenőrzése,
 - annak megállapítása és ellenőrzése, hogy a projekt okoz-e fennmaradó negatív hatást, a negatív és a pozitív hatások számszerűsítése, valamint lehetőség szerint pénzbeli kifejezése a projekt gazdasági értékelésében való szerepeltetés céljából,
 - további tanulmányok és jelentések előírása, amennyiben az értékelés eredményeként ez szükséges, valamint az azonosított hatásokra vonatkozó, a projektgazda által javasolt mérséklési intézkedések ellenőrzése,

- szükség esetén a lehetséges mértékben tanácsadás és támogatás nyújtása a projektgazdának/végző kedvezményezettnek a projekt éghajlati, környezeti és/vagy társadalmi kockázatainak kezelése során,
- annak értékelése, hogy a projektgazda/végző kedvezményezett rendelkezik-e a vizsgálattal kapcsolatos követelmények teljes körű kezeléséhez és teljesítéséhez szükséges kapacitással,
- adott esetben a projekt gazdasági értékelésének elvégzése,
- a projekt és annak fenntarthatósági állapota nyomon követése a projektgazdával kötött szerződés időtartama alatt, valamint a finanszírozási szerződésben foglalt feltételek teljesítése,
- a fenntarthatósági vizsgálat összefoglalása (vagy a fenntarthatósági vizsgálat mellőzésének indokolása) a beruházási bizottság számára, pontosítási igény esetén egyeztetés.

Közvetett finanszírozás

A közvetített finanszírozás tekintetében a végrehajtó partnernek a fenntartható finanszírozás elveit támogató eszközként kell előmozdítania az InvestEU-t, emellett fenntarthatósági szempontból felelősségteljes magatartásra kell ösztönöznie a pénzügyi közvetítőket. A közvetítés típusától függően ez a következőket foglalhatja magában:

- az infrastrukturális alapok esetében a 3. fejezetben leírt követelményekkel összhangban annak értékelése, hogy az alapkezelő adott esetben rendelkezik-e a fenntarthatósági vizsgálatra vonatkozó követelmények teljesítéséhez szükséges kapacitással,
- annak értékelése, hogy a pénzügyi közvetítő milyen kapacitással, valamint rendszerekkel és/vagy eljárásokkal rendelkezik az üzleti tevékenységhez kapcsolódó környezeti, éghajlati és társadalmi kockázatok jelen iránymutatás követelményei szerinti átvilágítására, értékelésére és kezelésére,
- konkrét követelmények beillesztése a pénzügyi közvetítővel kötött megállapodásokba, mivel ez szükséges lehet a jelen iránymutatás alkalmazandó rendelkezéseinek megfelelő figyelembevételéhez.

Amennyiben lehetséges, ajánlott, hogy a végrehajtó partner segítse a pénzügyi közvetítőket saját környezeti és társadalmi szempontú irányítási rendszereik kialakításában, továbbá olyan pénzügyi termékek kifejlesztésére ösztönözze a pénzügyi közvetítőket, amelyek hozzájárulnak az európai zöld megállapodás teljesítéséhez.

4.1.3. A pénzügyi közvetítő szerepe és feladatkörei

A pénzügyi közvetítő szerepét és feladatkörét a 3. fejezet ismerteti részletesen.

4.1.4. A beruházási bizottság szerepe ⁽¹²⁹⁾

A **közvetlen műveletek** esetében a beruházási bizottságnak a döntéshozatali folyamat során figyelembe kell vennie a végrehajtó partnerek által a 4.2. alfejezet rendelkezéseivel összhangban közölt információkat.

A beruházási bizottság kiegészítő információkat kérhet a végrehajtó partnerektől a fenntarthatósági szempontokra és a vizsgálat eredményeire vonatkozóan, amennyiben ezt szükségesnek tartja, vagy ha megítélése szerint az indokolás nem támasztja alá kellőképpen a vizsgálat mellőzését.

4.1.5. A Bizottság szerepe

A Bizottság a végrehajtó partnerekkel együttműködve nyomon követi, hogy a jelen iránymutatást következetesen és koherensen alkalmazzák-e az InvestEU Alap szakpolitikai keretei kapcsán.

A Bizottság az érintett irányító szerveken és a kapcsolódó dokumentáción keresztül tájékoztatja a végrehajtó partnereket az uniós szakpolitikai prioritások és fenntarthatósági kötelezettségvállalások alakulásáról, valamint arról, hogy ezek hogyan tükröződnek az InvestEU-ban.

⁽¹²⁹⁾ A beruházási bizottságra vonatkozó szabályok és eljárások, valamint a jóváhagyási eljárás nem tartoznak ezen iránymutatás hatálya alá. Az itt közölt információk célja, hogy – tájékoztató jelleggel – feltérképezze a vizsgálat eredményeit a különböző szakaszokra és érdekeltekre vonatkozóan.

A Bizottság feladata a jelen iránymutatás aktualizálása, különösen a féldős felülvizsgálat során elvégzendő értékelés eredményeinek beemelése. Feladata továbbá a jelen iránymutatás aktualizálása minden olyan releváns módszertani vagy jogi fejlemény alapján, amely javíthatja a fenntarthatósági vizsgálat alkalmazását vagy a támogatott finanszírozási és beruházási műveletek fenntarthatósági teljesítményét.

4.1.6. Illetékes hatóságok ⁽¹³⁰⁾

Az illetékes hatóságok különleges érdekelti kategóriát alkotnak, amelynek tagjai fontos szerepet játszanak a fenntarthatósági vizsgálat folyamatában, bár abban közvetlenül nem vesznek részt. Az illetékes hatóságoknak kell biztosítaniuk, hogy a jogszabályi követelményeket valamennyi gazdasági szereplő megfelelően végrehajtsa és betartsa. Felelősek a jogszabályok végrehajtásáért, az összes előírt ellenőrzés elvégzéséért, valamint a különféle engedélyek kiadásáért.

Egyes esetekben az illetékes hatóságok elvben segíthetik a projektgazdákat a teljes jogi eljárásban. Segíthetik továbbá a végrehajtó partnereket vagy a pénzügyi közvetítőket abban, hogy megértsék a projektek környezeti vagy társadalmi hatásait és tágabb összefüggéseit az e dimenziókat érő halmozódó hatások tekintetében.

4.2. Az InvestEU-folyamat

A fenntarthatósági vizsgálat eredményei beépülnek a különböző kapcsolódó munkafolyamatokba, valamint a döntéshozatali folyamatba. A következő alfejezet kifejti, hogy a vizsgálat hogyan hangolható össze ezekkel az egyéb folyamatokkal. Emellett foglalkozik a közvetlen és a közvetett finanszírozás közötti különbséggel is. Mivel azonban a fenntarthatósági vizsgálat egy általánosabb keretbe illeszkedik, a jelen iránymutatásból eredő követelményeket össze kell hangolni az InvestEU program átfogó folyamataival ⁽¹³¹⁾.

4.2.1. Szakpolitikai ellenőrzés

Valamennyi finanszírozási és beruházási műveletnél szakpolitikai ellenőrzésre kerül sor, amelyhez kapcsolódóan a végrehajtó partnereknek szakpolitikai ellenőrzésre vonatkozó igénylőlapot kell benyújtaniuk a Bizottsághoz ⁽¹³²⁾. Az EBB esetében a 19. cikk szerinti eljárást kell alkalmazni. Az eljárás terjedelme annak biztosítására terjed ki, hogy a javasolt művelet összességében megfeleljen az uniós jogszabályi követelményeknek ⁽¹³³⁾, és – többek között a fenntarthatóság kapcsán is – összhangban legyen az uniós szakpolitikai célokkal és törekvésekkel, vagy hozzájáruljon azok megvalósításához. Kizárólag a szakpolitikai ellenőrzésen megfelelt műveletek terjeszthetők a beruházási bizottság elé. A szakpolitikai ellenőrzés lépése az InvestEU keretében a finanszírozási és beruházási műveletek általánosabb benyújtási és jóváhagyási folyamatának része ⁽¹³⁴⁾.

Közvetlen finanszírozás esetében szakpolitikai ellenőrzésre önálló befektetések (beruházási projektek, általános vállalati finanszírozás stb.) kapcsán kerül sor. A szakpolitikai ellenőrzés időpontjában előfordulhat, hogy a végrehajtó partnerek rendelkezésére álló információk nem teszik lehetővé a lehetséges fenntarthatósági hatások azonosítására irányuló teljes InvestEU-átvilágítás alaposabb értékelését vagy elvégzését. Ezért a végrehajtó partner a legnagyobb gondossággal elve alapján **előzetes tájékoztatást** nyújt a fenntarthatóság három dimenziója tekintetében a javasolt műveletre alkalmazandó jogi és szabályozási keretről.

A szakpolitikai ellenőrzéshez szükséges környezeti és társadalmi információknak tömörnek kell lenniük, és világos képet kell adniuk a Bizottság számára a projekt szempontjából releváns jogi és szabályozási szempontokról. A kiegészítő tájékoztatás a lehetőségekhez mérten magában foglalhatja i. a helyszín és a közeli védett területek sajátosságait; valamint ii. a nyilvános konzultációk megindítására és a hasonló körülményekre vonatkozó részleteket. A kapott tájékoztatás alapján a végrehajtó partner várhatóan képes meghatározni az alkalmazandó jogi és szabályozási keretet, különösen, ha a projekt a KHV-irányelv hatálya alá tartozik, vagy ágazati jogszabályok (pl. élőhelyvédelmi irányelv, víz-keretirányelv, ipari kibocsátásokról szóló irányelv) alkalmazandók.

A konzultáció során a Bizottság visszajelzést adhat a különböző ágazatok vagy területek sajátosságairól, illetve az uniós környezetvédelmi jogszabályok alkalmazhatóságáról. A konzultációs folyamatot a garanciamegállapodás rögzíti nagyobb pontossággal és részletességgel.

⁽¹³⁰⁾ Az alfejezet kizárólag az illetékes hatóságok fontos szerepét kívánja elismerni. Egyáltalán nem célja, hogy további ellenőrzési követelményeket vezessen be a végrehajtó partnerek számára.

⁽¹³¹⁾ A konkrét kötelezettségeket a garanciamegállapodás rögzíti.

⁽¹³²⁾ Az InvestEU-rendelet 22. cikkével összhangban.

⁽¹³³⁾ Jogszabályi megfelelésen itt általános megfelelés értendő, amely nem terjed ki a vizsgálati folyamattal kapcsolatos jogszabályi megfelelésre (ez utóbbit a 2. és a 3. fejezet részletezi).

⁽¹³⁴⁾ Az InvestEU céljára kialakított átfogó folyamatot a benyújtási és jóváhagyási folyamat külön munkafolyamatában felvázoltak szerint kell követni.

Összefoglalva tehát a végrehajtó partner a szakpolitikai ellenőrzésre vonatkozó igénylőlapon a következő információkat közölheti:

- A projektre alkalmazandó átfogó jogi és szabályozási keret, amennyiben az ebben a szakaszban azonosítható ⁽¹³⁵⁾, a projekt kifarrottságától függően (pl. a három dimenzió szempontjából releváns uniós, nemzetközi vagy nemzeti jogszabályok lehetőség szerinti megjelölése).
- A projekt a KHV-irányelv (I. vagy II. melléklet) hatálya alá tartozik-e, és lezárult-e a környezeti hatásvizsgálattal kapcsolatos határozathozatal. Ha a projekt a II. melléklet hatálya alá tartozik, az illetékes hatóság által folytatott átvilágítási eljárás lezárult-e, és ha igen, szükséges-e környezeti hatásvizsgálat.
- A felülvizsgált KHV-irányelv alkalmazandó-e a projektre, teljesülnek-e az éghajlatváltozással kapcsolatos vonatkozó rendelkezések.
- A lehetséges mértékben hivatkozás a víz-keretirányelvre, az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelvre, az ipari kibocsátásokról szóló irányelvre stb., amennyiben azok alkalmazandók.

4.2.2. Garancia-igénylőlap

Közvetlen műveletek kapcsán arra vonatkozó megállapítás születhet, hogy az InvestEU-átvilágítás alapján nincs szükség vizsgálatra. Ebben az esetben indokolást kell benyújtani a beruházási bizottsághoz (lásd a 2. mellékletben található mintát).

Azokban az esetekben, amikor kötelező a vizsgálat, a végrehajtó partnernek az iránymutatással összhangban el kell készítenie az **éghajlati, környezeti és társadalmi dimenziókra** vonatkozó fenntarthatósági vizsgálat összefoglalását ⁽¹³⁶⁾. Az összefoglalót a garancia-igénylőlap mellékleteként kell benyújtani. Az összefoglaló mintája az InvestEU program jóváhagyási folyamatával és irányításával összefüggésben elfogadott minta.

Az összefoglalónak tömör információkat kell tartalmaznia a javasolt projekt fenntarthatósági teljesítményéről, ezáltal segítve a beruházási bizottságot a művelet éghajlati, környezeti és társadalmi profiljának jobb megértésében. Az összefoglalónak tartalmaznia kell a vonatkozó dimenziók részleteit. Amennyiben egy vagy két dimenzió esetében nincs szükség vizsgálatra, az erre vonatkozó információt fel kell tüntetni az említett indokolásban.

Az összefoglaló célja, hogy szemléltesse i. az azonosított (negatív vagy pozitív) hatásokat; ii. a végrehajtott kulcsfontosságú intézkedéseket; valamint iii. az összes mérséklési intézkedés bevezetését követően fennmaradó kockázatokat ⁽¹³⁷⁾. Ki kell fejtenie továbbá, hogy ezek a fennmaradó kockázatok vagy mérsékelt hatások miért elfogadhatók a projekt további finanszírozása szempontjából, és miért felelnek meg az InvestEU célkitűzéseinek. Adott esetben ki kell térnie a negatív és pozitív hatások pénzügyi kifejezésére, ezen belül az externáliák gazdasági értékelésben történő figyelembevételére is. Ajánlott, hogy nyelvhasználata ne legyen túlságosan technikai jellegű. Ez elősegíti a szélesebb nyilvánosság megszólítását, és világos képet ad a beruházási bizottság számára a javasolt projekt fenntarthatóságáról.

A fenntarthatósági vizsgálat összefoglalójának lehetséges tartalmáról a 2. mellékletben található részletesebb útmutatás.

4.2.3. Eredménytábla

A projekt fenntarthatósági vizsgálatának eredményeit a garancia-igénylőlapot kísérő eredménytáblában is szerepeltetni kell. A fenntarthatósági vizsgálat az egyik olyan szempont, amelyet figyelembe kell venni az uniós garancia igénybevételére javasolt műveletek értékelése során. Az eredménytáblára vonatkozó konkrét követelményeket és kritériumokat a vonatkozó felhatalmazáson alapuló jogi aktus tartalmazza.

4.2.4. Jelentéstétel a Bizottságnak

Az InvestEU-rendelet szabályozza a jelentéstételi és nyomonkövetési kötelezettségeket – lásd az 17. és 28. cikket, valamint a III. mellékletet.

Elvben a Bizottságnak készített jelentésben a fenntarthatósági vizsgálat következő eredményeiről szükséges beszámolni:

1. A fenntarthatósági vizsgálat összefoglalója – ezt évente kell benyújtani a végrehajtó partnerek által a Bizottságnak készített jelentésekkel együtt minden (utólagos) vizsgálatnak alávetett projektre vonatkozóan (közvetlen finanszírozás esetén).

⁽¹³⁵⁾ A végrehajtó partnerrel szemben elvárás, hogy a lehető legnagyobb gondosság elve alapján jelezze az adott időpontban reális lehetőségeket.

⁽¹³⁶⁾ Közvetétel során adott esetben kellő figyelmet kell fordítani a bizalmas és üzleti szempontból érzékeny információkra vonatkozó szabályokra és gyakorlatokra.

⁽¹³⁷⁾ A fennmaradó kockázatokat csak a KHV-t igénylő projektek esetében kell bemutatni, amennyiben azokat az illetékes hatóságok számítják ki.

Az infrastrukturális alapok esetében évente be kell nyújtani a fenntarthatósági vizsgálat összefoglalójának egyszerűsített változatát (a végrehajtó partner és az alapelkező között megállapított egyéb jelentéstételi követelményekkel, valamint a jelentéstétel általános munkafolyamatával összhangban). Ennek az egyszerűsített változatnak tartalmaznia kell legalább az ügylet típusára, az ágazatra, a jogszabályi megfelelés megerősítésére, az azonosított hatásokra és (adott esetben) bevezetett mérséklési intézkedésekre vonatkozó információkat, a szénlábnyom meghatározásához használt módszertanokat, valamint – amennyiben lehetséges – a pozitív menetrend javítására vonatkozó ajánlásokat.

2. A fenntarthatósági profilban vagy a jóváhagyott művelet végrehajtásában bekövetkező lényeges változás; jogvita, annak felmerülése esetén haladéktalanul; a szerződés megszegése a végső kedvezményezett részéről; a finanszírozási megállapodásba beillesztett feltételes záradék, a beillesztést követően haladéktalanul. Lehetőség szerint a bevezetett korrekciós intézkedésekre vonatkozó információk is fel tüntethetők.

Ez közvetlen finanszírozás esetében kötelező. Közvetett finanszírozás esetében a végrehajtó partnereknek saját szabályait és eljárásait kell alkalmazniuk, és nem szükséges jelentést tenniük a Bizottságnak.

3. A projekt éves ÜHG-kibocsátása, amennyiben ezek a kibocsátások meghaladják a szénlábnyom kiszámításához használt határértékeket (ezeket az operatív jelentéstételi követelményekben kell meghatározni). Ez közvetlen finanszírozás és az infrastrukturális alapok esetében szükséges.
4. Az ÜHG-kibocsátás csökkentésének/elkerülésének éves összesített mértéke CO₂-egyenértékben (az operatív jelentéstételi követelményekben kell meghatározni). Ez közvetlen finanszírozás esetében kötelező.
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozóan teljes körű éghajlati kockázat- és sebezhetőségi értékelésnek alávetett projektek száma. Ez közvetlen finanszírozás és az infrastrukturális alapok esetében szükséges.
6. Közvetített finanszírozásnál a végrehajtó partnereknek jelentést kell tenniük arról, hogy hány pénzügyi közvetítő rendelkezik ESMS rendszerrel.

A jelentéstételi követelményeket a garanciamegállapodás részletezi.

1. MELLÉKLET

A jogi előírások felsorolása

A következő felsorolás csak tájékoztató jellegű, nem fedi le teljeskörűen azokat a jogi előírásokat, amelyek alkalmazandók lehetnek a három dimenzióban a különböző finanszírozási és beruházási műveletekre. A célja, hogy támogassa a végrehajtó partnereket és adott esetben a pénzügyi közvetítőket annak felülvizsgálatában, hogy az InvestEU keretében javasolt finanszírozási és beruházási műveletek megfelelnek-e a jogi előírásoknak.

Éghajlati dimenzió – jogi megfelelési keret

ETS-irányelv (Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/410 irányelve (2018. március 14.) a 2003/87/EK irányelvnek a költséghatékony kibocsátáscsökkentés és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákba történő beruházások növelése érdekében történő módosításáról és az (EU) 2015/1814 határozat módosításáról).

CCS-irányelv (Az Európai Parlament és a Tanács 2009/31/EK irányelve (2009. április 23.) a szén-dioxid geológiai tárolásáról, valamint a 85/337/EGK tanácsi irányelv, a 2000/60/EK, a 2001/80/EK, a 2004/35/EK, a 2006/12/EK és a 2008/1/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint az 1013/2006/EK rendelet módosításáról).

Környezeti dimenzió – jogi megfelelési keret

Az iránymutatásban meghatározott, környezeti dimenzióra vonatkozó legfontosabb irányelvek felsorolása az alábbiakban található.

A konkrét támogatási tétel alá tartozó műveletek jellegétől függően, közvetlen finanszírozás esetén a végrehajtó partnereknek a projektgazdák által adott felhatalmazások, engedélyek, licencek stb. alapján ellenőrizniük kell a konkrét irányelveknek való megfelelést.

A környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv (a 2014/52/EU irányelvvel módosított 2011/92/EU irányelv) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32014L0052>

A stratégiai környezeti vizsgálatról szóló irányelv (2001/42/EK) - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32001L0042>

Az élőhelyvédelmi irányelv (1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:31992L0043>

A madárvédelmi irányelv (a 2009. november 30-i 2009/147/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147>

A víz-keretirányelv (a 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:32000L0060>

Az ipari kibocsátásokról szóló irányelv (a 2010. november 24-i 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32010L0075>

A hulladékokról szóló keretirányelv (a 2008. november 19-i 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32008L0098>

A Seveso III-irányelv (a 2012. július 4-i 2012/18/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0018>

Társadalmi dimenzió – jogi megfelelési keret

Az EU és tagállamai szilárd jogi kerettel rendelkeznek az emberi jogokra, a munkajogra és a szociális védelemre vonatkozó normák tekintetében. Az átvilágítási folyamat keretében az InvestEU-támogatást igénylő projektgazdáknak/végső kedvezményezetteknek bizonyítékot kell szolgáltatniuk a végrehajtó partner számára arról, hogy a javasolt műveletek megfelelnek az alkalmazandó uniós és nemzeti jogszabályoknak.

Az alábbi ellenőrzőlista célja, hogy segítséget nyújtson a végrehajtó partnereknek és adott esetben a pénzügyi közvetítőknél annak felülvizsgálatában, hogy az InvestEU keretében javasolt finanszírozási és beruházási műveletek a társadalmi dimenzió szempontjából megfelelnek-e a jogi előírásoknak.

A végrehajtó partnernek ellenőriznie kell, hogy a javasolt művelet megfelel-e az alábbi vonatkozó uniós jogszabályoknak:

- Az Európai Unió Alapjogi Chartája: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>
- A foglalkoztatásra, szociális ügyekre és társadalmi befogadásra vonatkozó főbb uniós jogszabályok a következő területeken:
 - Munkajog
 - Munkahelyi egészségvédelem és biztonság
 - A munkavállalók szabad mozgása
 - A szociális biztonsági rendszerek koordinálása

Az európai jogszabályok (irányelvek, rendeletek, határozatok stb.) és más hivatalos dokumentumok (közlemények stb.) teljes szövege elérhető az EU Eur-Lex weboldalán.

Jogi eszköz	Alkalmazási kör
A Tanács 2000/43/EK irányelve (2000. június 29.)	A személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód
Az Európai Parlament és a Tanács 2010/41/EU irányelve (2010. július 7.)	Az önálló vállalkozói tevékenységet folytató férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód
Az Európai Parlament és a Tanács 2003/88/EK irányelve (2003. november 4.) a munkaidő-szervezésről	A munkaidő-szervezésről szóló irányelv
A Tanács 1999/70/EK irányelve (1999. június 28.)	Keretmegállapodás a határozott ideig tartó munkaviszonyról
A Tanács 97/81/EK irányelve (1997. december 15.)	Keretmegállapodás a részmunkaidős foglalkoztatásról
Az Európai Parlament és a Tanács 2008/104/EK irányelve (2008. november 19.)	Munkaerő-kölcsönzés keretében történő munkavégzés
A Tanács állásfoglalása (1998. november 30.) a Közösség és a tagállamok fejlesztési együttműködésének keretében	Óslakos népek
89/391/EGK irányelv – A munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi keretirányelv További uniós munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi jogszabályok	<ul style="list-style-type: none"> — Munkahelyi egészségvédelem és biztonság — Szakmai igényekhez igazított munkakörnyezet — A munkaerőpiaci részvétel meghosszabbítását lehetővé tevő munkakörnyezet
Az 1989. november 30-i 89/654/EGK irányelv	Munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelmények
Az Európai Parlament és a Tanács 2009/104/EK irányelve (2009. szeptember 16.)	A munkavállalók által a munkájuk során használt munkaeszközök biztonsági és egészségvédelmi minimumkövetelményei
A Tanács 89/656/EGK irányelve (1989. november 30.)	A munkavállalók által a munkahelyen használt egyéni védőeszközök egészségvédelmi és biztonsági minimumkövetelményei

Jogi eszköz	Alkalmazási kör
A Tanács 94/33/EK irányelve (1994. június 22.)	A fiatal személyek munkahelyi védelme
A Tanács 92/85/EGK irányelve (1992. október 19.)	A várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések
Az (EU) 2019/882 irányelv	A fogyatékossgal élő személyeknek szánt termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelmények
A Tanács határozata (2010/48/EK)	A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény Európai Közösség általi elfogadása
Az Európai Parlament és a Tanács 2011/92/EU irányelve (2011. december 13.) (KHV-irányelv) Módosította az Európai Parlament és a Tanács 2014/52/EU irányelve (2014. április 16.).	A nyilvánosság részvétele az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálati folyamatában
Az Európai Parlament és a Tanács 2010/75/EU irányelve (2010. november 24.)	A nyilvánosság részvétele az ipari kibocsátásokkal kapcsolatban (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése)
Az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelve (2001. június 27.) (stratégiai környezetvédelmi vizsgálat)	A nyilvánosság részvétele bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálati folyamatában
Az Európai Parlament és a Tanács 2003/4/EK irányelve (2003. január 28.)	A környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférés
A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény (Aarhusi Egyezmény, Aarhus, 1988)	A környezeti információkhoz való hozzáférés, a nyilvánosság részvétele a döntéshozatalban és az igazságszolgáltatáshoz való jog
Az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló egyezmény (Espooi Egyezmény, Espoo, 1991)	A nyilvánosság részvétele és konzultáció határokon átnyúló összefüggésben
Az (EU) 2019/1152 irányelv az átlátható és kiszámítható munkafeltételekről	<ul style="list-style-type: none"> — Tájékoztatás a munkával kapcsolatos szempontokról — Próbaidő — További foglalkoztatás — Visszaélés elleni jogszabályok a nulla órás szerződések esetében — Áthelyezési kérelmek
A 2011/98/EK irányelv	A harmadik országból származó, valamely tagállam területén jogszerűen tartózkodó munkavállalók közös jogai
A 2006/54/EK irányelv	A férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód a foglalkoztatás, az előmenetel, a díjazás és a munkakörülmények tekintetében

Jogi eszköz	Alkalmazási kör
A 2002/14/EK irányelv	Az Európai Közösség munkavállalóinak tájékoztatására és a velük folytatott konzultációra vonatkozó általános keret
A 2000/78/EK irányelv	<ul style="list-style-type: none"> — A munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenység megkezdésének feltételei — Foglalkoztatás és munkakörülmények — Tagság és részvétel olyan munkáltatói vagy munkavállalói szervezetben vagy bármely más szervezetben, amelynek tagjai egy bizonyos szakmát gyakorolnak — Megkülönböztetés és egyenlő bánásmód — Fogyatékossgal élő személyek elhelyezése
A 94/33/EK irányelv	<ul style="list-style-type: none"> — Gyermekmunka — A fiatalok kiszolgáltatottsága — A fiatalok munkakörülményei és éjszakai munkavégzése — Éves pihenőidő és szünetek
A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1967-ben kiadott, a panaszok kivizsgálására vonatkozó (130. sz.) ajánlása (Grievances Recommendations)	<ul style="list-style-type: none"> — A munkavállalók joga panaszok hátrányos következmények nélküli benyújtásával kapcsolatban — Panaszvizsgálati eljárások
Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/821 rendelete	A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ón, tantál, volfrám, ezek ércei és arany uniós importőrei körében a kellő gondosság elvének megfelelő ellátási láncra vonatkozó kötelezettségek megállapítása

2. MELLÉKLET

Az InvestEU beruházási bizottsága számára szolgáltatandó információk (2. fejezet)

I. **Annak indoklása, hogy miért nem végezték el a vizsgálatot** – az InvestEU-rendelet követelményei szerint ((13) preambulumbekzdés és a 8. cikk (5) bekezdése)

A projekt meghatározása

A projekt összköltsége (héta nélkül):

10 millió EUR alatt

10 millió EUR felett

InvestEU-átvilágítás eredményei ⁽¹⁾

Ha a projekt a küszöbérték alapján mentesül az átvilágítás/vizsgálat alól, kérjük, tüntesse ezt fel, és röviden erősítse meg a jogszabályi megfelelést

Ha nem mentesül:

Éghajlat

Alkalmazkodás:

Az éghajlati sebezhetőségi elemzés eredményei alapján röviden ismertesse az éghajlati kockázattertelés elmaradásának okát.

Mérséklés:

Ajánlott-e a projekttel összefüggésben a szénlábnyom meghatározása a fenntarthatósági vizsgálattal kapcsolatos iránymutatás 2.2. fejezete szerint?

Igen Nem

Annak rövid indoklása, hogy miért nincs szükség a szénlábnyom meghatározására, vagy más figyelembe vett megfontolások.

Környezet

Ismertesse röviden a projekt szempontjából releváns, környezeti kérdésekre vonatkozó jogi keretet:

Például: rövid információ arról, hogy a projekt összhangban áll-e a tervezési kerettel (azaz hogy stratégiai környezeti vizsgálat tárgyát képező tervből/programból származik-e); a projekt a KHV-irányelv, az élőhely- és madárvédelmi irányelv, a víz-keretirányelv, az ipari kibocsátásokról szóló irányelv stb. hatálya alá tartozik-e (vagy sem).

Röviden írja le a fenntarthatósági vizsgálatra vonatkozó iránymutatás 3. mellékletében található 1. ellenőrzőlista alapján elvégzett InvestEU-átvilágítás eredményeit.

Például adjon rövid indokolást a következőkre vonatkozóan: i. miért gondolja úgy, hogy a projekt nincs hatással a természeti tőke elemekre és a két átfogó témára, vagy az ilyen hatás/hatások miért csak csekély mértékű(ek);

ii. a projekthez környezeti hatásvizsgálatra van szükség, de nem azonosítottak jelentős fennmaradó hatásokat.

Társadalmi	<p>Röviden írja le a fenntarthatósági vizsgálatra vonatkozó iránymutatás 3. mellékletében található ellenőrzőlista alapján elvégzett InvestEU-átvilágítás eredményeit.</p> <p>Például adjon rövid indokolást arra vonatkozóan, miért gondolja úgy, hogy a projekt nem vagy csak csekély hatással/hatásokkal jár a fenntarthatósági vizsgálatról szóló iránymutatás 2.4. fejezetében ismertetett, a társadalmi dimenzióra vonatkozó kritériumok dimenzióira nézve.</p>
-------------------	---

(¹) A fenntarthatósági vizsgálatról szóló iránymutatás arányosságra vonatkozó követelményeivel összhangban.

II. A fenntarthatósági vizsgálat összefoglalójában szerepeltethető információk:

- a) *A projekt meghatározása:* a projektre vonatkozó általános információk (ágazat és a támogathatóság területe, a finanszírozás típusa, összeg, teljes projektköltség, végső kedvezményezett, helyszín stb.);
- b) *A környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv:* környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó projekt (amely a projekt összköltségétől függetlenül környezetvédelmi szempontú ellenőrzést igényel);
- c) *A fenntarthatósági vizsgálat folyamatának rövid leírása:* ez a rész átkerül a Garanciaigénylési űrlapba, és magában foglalja majd a projekt legfontosabb fenntarthatósági szempontjait:
 - A művelet megfelelése és összhangja a releváns területen/területeken alkalmazandó uniós jogszabályoknak és uniós szakpolitikáknak, valamint az egyéb vonatkozó nemzetközi egyezményeknek és a nemzeti jognak, és azokkal való összhangja, illetve a megfeleléssel kapcsolatos problémák ismertetése (ha vannak);
 - A fenntarthatósági vizsgálat eredményei: i. a pozitív és negatív éghajlati/környezeti/szociális hatások összefoglalása; ii. a javasolt mérséklési vagy kompenzációs intézkedések és költségeik (amennyiben rendelkezésre állnak); iii. a fennmaradó kockázatok (ha vannak); és iv. a pénzügyi kifejezés szempontjai (adott esetben) stb.;
 - Adott esetben konkrét intézkedések: pl. a korábbi feltételekre és megállapodásokra vonatkozó különleges szerződéses rendelkezések, egyedi nyomonkövetési szabályok stb.; azon infrastrukturális projektek azonosítása, amelyek esetében a végrehajtó partner korlátozott mérséklési intézkedéseket azonosított, valamint annak ismertetése, hogy ezek az intézkedések szerepeltek-e az ajánlásokban és végrehajtásra kerültek-e.
- d) *Éghajlati dimenzió* – ebben a szakaszban részletesebb információk találhatóak az éghajlati dimenzióról, amennyiben azok a projekt szempontjából alkalmazandók és relevánsak:
 - A projektre éghajlati szempontból alkalmazandó jogi keret; például a felülvizsgált KHV-irányelv (2014) alkalmazandó-e a projektre, és a KHV-jelentés megfelelően foglalkozott-e az éghajlattal kapcsolatos megfontolásokkal;
 - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás: az éghajlati sebezhetőségi elemzés összefoglaló leírása és eredményei, az azonosított kockázatok és az éghajlati kockázattérkékelés leírása, a bevezetett alkalmazkodási intézkedések és költségeik, a fennmaradó kockázatok (ha vannak ilyenek), valamint azok kezelésének módja a projekt végrehajtási és működési szakaszában;
 - Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése: a szénlábnyom teljesítésének alapja, ha a szénlábnyomot a végrehajtó partner vagy egy másik fél (projektgazda vagy független szakértő) számította ki, az alkalmazott módszertan, az ÜHG-kibocsátások pénzügyi kifejezésének (vagy az ettől való eltekintésnek) az alapja, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású lehetőségek azonosítása, a szénfelhasználás árnyékköltsége és az alapul szolgáló módszertan (amennyiben eltér az ajánlottól), meg kell adni az infrastruktúra várható élettartamát, és ismertetni kell a projekt klímasemlegességi feltételekkel való összeegyeztethetőségét;
 - Olyan önkéntes intézkedések, amelyek végrehajtását a végső kedvezményezett a projekt éghajlati teljesítményének javítása érdekében vállalta (az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás a küszöbérték alatt, az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását jobban csökkentő technológiák alkalmazása stb.).

- e) *Környezeti dimenzió* – ebben a szakaszban részletesebb információk találhatóak a környezeti dimenzióról, amennyiben azok a projekt szempontjából alkalmazandók és relevánsak:
- A projektre alkalmazandó szabályozási és jogi keretnek, a KHV-irányelvnek (a rendelkezésre álló KHV- vagy előzetes vizsgálati határozatok), más vonatkozó irányelveknek való megfelelés, az engedélyezés és a szükséges engedélyek helyzete, a megfeleléssel kapcsolatos problémák ismertetése (ha vannak);
 - Ha a vizsgálat elvégzéséhez szükséges információkat a jogszabályok által előírt hivatalos jelentésekből vették át, és/vagy a végrehajtó partner további tanulmányokat kért;
 - Az ezen iránymutatásban részletesen bemutatott környezeti elemek bármelyikére vonatkozóan azonosított hatások rövid leírása, az alternatívák értékelése, a kumulatív hatások bemutatása, a javasolt mérséklési és kompenzációs intézkedések és azok költségeinek ismertetése, a fennmaradó kockázatok számszerűsítése és pénzbeli kifejezése, adott esetben a projekt gazdasági értékelésében foglaltak szerint;
 - Annak indoklása, hogy a fennmaradó kockázatok vagy az azonosított/mérsékelt hatások miért tekinthetők elfogadhatónak, valamint az azonosított és (a jogszabályoknak való megfelelés miatt szükséges mértéken túl) végrehajtott mérséklési intézkedések leírása;
 - A projektgazda/végző kedvezményezett által a projekt környezeti teljesítményének javítása és költségeinek mérséklése érdekében a 3. mellékletben található eredményközpontú ellenőrzőlista alapján tett önkéntes intézkedések, valamint annak megerősítése, hogy ezen intézkedések szerepelnek a projekt gazdasági értékelésében.
- f) *Társadalmi dimenzió* – ebben a szakaszban részletesebb információk találhatóak a társadalmi dimenzióról, amennyiben azok a projekt szempontjából alkalmazandók és relevánsak:
- A művelet megfelelése az alkalmazandó munkügyi és szociális jogszabályoknak, valamint a nemzetközi egyezményeknek és chartáknak, és a megfeleléssel kapcsolatos problémák ismertetése (ha vannak);
 - Az ezen iránymutatásban részletesen bemutatott szociális kritériumok bármelyike tekintetében azonosított hatások rövid leírása, a javasolt mérséklési és kompenzációs intézkedések, illetve azok költségeinek ismertetése, és (adott esetben) a végrehajtó partner által előírt további jelentések;
 - Annak indoklása, hogy a fennmaradó kockázatok vagy az azonosított/mérsékelt hatások miért tekinthetők elfogadhatónak, és miért állnak összhangban az InvestEU célkitűzéseivel;
 - A projektgazda/végző kedvezményezett által a projekt szociális teljesítményének javítása és költségeinek mérséklése érdekében a 3. mellékletben található eredményközpontú ellenőrzőlista alapján tett önkéntes intézkedések;
 - A beruházási célkitűzések hatása, különös tekintettel a nemek közötti egyenlőségre, a társadalmi befogadásra vagy a társadalmi rezilienciára és/vagy adott esetben a strukturális kihívások által érintett területekre és ágazatokra.
- g) *Egyéb fenntarthatósági szempontok* – a projektre vonatkozó fenntarthatósági értékelés egyéb releváns szempontjai:
- Nyilvános konzultációk és az érdekelt felek egyéb módon történő bevonása: amennyiben ezekre KHV-eljárás keretében került sor vagy azokat a projektgazda hajtotta végre önkéntes alapon, az ebből eredő kötelezettségek és azok teljesítésének módja, a kulturális örökség védelme érdekében végrehajtott további mérséklési intézkedések stb.;
 - Tájékoztatás arról, hogy a projektgazda/végző kedvezményezett képes-e kezelni az azonosított hatásokat és végrehajtani az ajánlott intézkedéseket, valamint képes-e működtetni a meglévő rendszereket, ha ezek a rendszerek valamilyen típusú ellenőrzés tárgyát képezik vagy a kialakításukra konkrét előírások alapján került sor;
 - Tájékoztatás a szerződéses megállapodásokról, a finanszírozási szerződésben foglalt feltételes rendelkezésekről, a projektgazda/végző kedvezményezett által teljesítendő további kötelezettségvállalásokról, a különleges folyósítási feltételekről, a fenntarthatósági kötelezettségeknek a finanszírozási szerződésbe való beépítéséről, jelentéstételi és ellenőrzési követelményekről.
-

A végrehajtó partnerek által az egyes dimenziók vizsgálatokhoz használandó ellenőrzőlisták

A vizsgálatok ellenőrzőlistái – Éghajlati dimenzió (2. fejezet)

Éghajlati dimenzió – Átvilágítási és vizsgálati ellenőrzőlisták

Az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia – az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás

Átvilágítási szakasz

Ellenőrzőlista:	Igen / Nem	A végrehajtó partnerek által a fenntarthatósági vizsgálatokra vonatkozó iránymutatás szerinti dokumentációban a beruházási bizottság számára benyújtandó észrevételek és információk
Rendelkezésre bocsátottak-e információt arra vonatkozóan, hogy a projekt kidolgozásának mely szakaszában mérlegelték az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással/az éghajlatváltozás hatásaival szembeni ellenálló képességgel kapcsolatos kérdéseket, és hogy ez miként történt?		
Van-e leírás a sebezhetőségi értékelés és kockázatértékelés folyamatában alkalmazott módszertanról, és ez a módszertan logikusnak és teljesnek tűnik-e, illetve végső soron összhangban van-e a fenntarthatósági vizsgálatokra vonatkozó iránymutatással?		
Vannak-e utalások a jelenlegi és jövőbeli éghajlatra vonatkozó releváns (!) előrejelzésekre és adatforrásokra? Ezek adott esetben kiterjednek-e mind a rövid, mind a hosszú távú forogatókönyvekre (azaz a projekt élettartamára és/vagy az elemzett időszakra)?		
Figyelembe vettek-e minden releváns veszélyt (éghajlatváltozási tényezőt)?		
Értékeltek-e a projekt (és összetevői) sebezhetőségét (a projekt típusa és a projekt helyszíne alapján)?		
Kérjük, adja meg a sebezhetőségi értékelés részletes következtetéseit és a) a vizsgálat leállítására vagy b) a kockázatértékelési szakaszba lépésre vonatkozó döntés részletes indokolását.		
Éghajlati kockázatértékelés		
Végeztek-e kockázatértékelést (az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos kockázatok valószínűségét és hatását egyaránt értékelve), ha a projektet bizonyos éghajlati tényezőkre érzékenynek találták (vagyis az átvilágítási szakaszban megállapították, hogy felmerülhetnek az éghajlatváltozás okozta kockázatok)?		

Az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia – az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tekintetében azonosítottak-e a projekttel kapcsolatban jelentős kockázatot?		
Ha igen, végrehajtottak-e releváns intézkedéseket a projektben (a tervezés és/vagy üzemeltetés és karbantartás terén)?		
Bizonyított-e, hogy az intézkedések elfogadható szintre csökkentik a kockázatokat?		
Kérjük, adja meg az éghajlati kockázatértékelés részletes következtetéseit.		
Ellenőrizték és megerősítették-e az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós és adott esetben nemzeti, regionális és helyi stratégiákkal és tervekkel, valamint más releváns stratégiai és tervezési dokumentumokkal való összhangot?		

(¹) Arányban állnak a projekt hatáiraival, beleértve a tárgyi eszközök várható élettartamát is.

Klímasemlegesség – az éghajlatváltozás mérséklése

Átvilágítási szakasz

Ellenőrzőlista:	Igen / Nem	A végrehajtó partnerek által a fenntarthatósági vizsgálatokra vonatkozó iránymutatás szerinti dokumentációban a beruházási bizottság számára benyújtandó észrevételek és információk
A projekt a várhatóan korlátozott kibocsátási szinttel rendelkező projektkategóriák egyikébe tartozik-e, és mely projekt esetében NEM KELL elvégezni a szénlábnyom értékelését?		
Az abszolút és/vagy relatív kibocsátás várhatóan 20 000 tonna CO ₂ -egyenérték/év alatt lesz-e (pozitív vagy negatív)?		
Kérjük, adja meg az átvilágítás részletes következtetéseit és a) az éghajlatváltozás-mérséklési vizsgálat leállítására vagy b) az ÜHG-kibocsátások becslését és pénzbeli kifejezését célzó lépésre vonatkozó döntésének részletes indokolását.		

Összhang az uniós éghajlat-politikai célkitűzésekkel és a szénlábnyom csökkentésére irányuló törekvésekkel

A projekt a taxonómia jelentős károkozás elkerülésére vonatkozó kritériumai vagy más nemzetközileg elfogadott módszertan alkalmazása alapján összeegyeztethető-e az EU klímasemlegességi célkitűzéseivel? Kérjük, részletezze az összeegyeztethetőség igazolását megalapozó módszertant és a levont következtetéseket.		
--	--	--

Klímasemlegesség – az éghajlatváltozás mérséklése

A projekt ÜHG-kibocsátását nemzetközileg elismert módszerrel számították-e ki? Kérjük, adja meg a fenntarthatósági vizsgálatokra vonatkozó iránymutatásban előírt részleteket.		
Megadták-e a projekt becsült éves üvegházhatásúgáz-kibocsátását a projekt működésének egy normál (vagy átlagos) évében, mind a) abszolút, mind b) relatív értékben (vagyis egy „projekt nélküli” alapforgatókönyvhöz képest), tonna CO ₂ -egyenérték/év mértékegységben kifejezve?		
Megtörtént-e a projekthez kapcsolódó ÜHG-kibocsátások növekedésének pénzbeli kifejezése (a szénfelhasználás standard árnyékköltsége alapján), és szerepeltették-e azt a gazdasági értékelésben vagy a költség-haszon elemzésben?		
A projekt az ÜHG-kibocsátás növekedését vagy csökkenését eredményezi? Kérjük, részletezzék.		
Ellenőrizték és megerősítették-e a projekt összeegyeztethetőségét az ÜHG-kibocsátás csökkentésével kapcsolatos, 2030-ra és 2050-re vonatkozó átfogó célok felé vezető hiteles pályával? Ennek részeként a 2050-en túli élettartammal rendelkező infrastruktúra esetében ellenőrizték és megerősítették-e, hogy a projekt összeegyeztethető a klímasemlegesség feltételei melletti üzemeltetéssel, karbantartással és esetleges leszereléssel?		

A vizsgálatok ellenőrzőlistái – Környezeti dimenzió (2. fejezet)

Környezeti dimenzió – Jogi megfelelés – 0. ellenőrzőlista

A.1. A művelet és a tervezési keret összhangja	Igen/Nem
A.1.1. A művelet helyi, regionális vagy nemzeti szintű terv/program/stratégia része-e?	
A.1.2. Ha igen, úgy a 2001/42/EK SKV-irányelvvel összhangban végeztek-e a tervvel/programmal/stratégiával kapcsolatban környezeti vizsgálatot?	
(A végrehajtó partner a projektgazda saját nyilatkozatára támaszkodik)	
A.2. A módosított, 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv („KHV-irányelv”) alkalmazása	
A.2.1. Szerepel-e a művelet a KHV-irányelv alábbi mellékleteiben:	
— a KHV-irányelv I. melléklete (lépjen tovább az A.2.2. kérdéshez)	
— a KHV-irányelv II. melléklete (lépjen tovább az A.2.3. kérdéshez)	
— a két melléklet egyikében sem (lépjen tovább az A.2.4. kérdéshez)	
(Adjon rövid indokolást arra vonatkozóan, hogy a műveletet miért nem sorolják a mellékletekben szereplők hatálya alá)	
A.2.2. Amennyiben a művelet a KHV-irányelv I. mellékletének hatálya alá tartozik, csatolja a KHV-jelentést, a nem szakmai összefoglalót és az illetékes hatóság KHV-eljárást lezáró határozatát ⁽¹⁾ , és az alábbi szövegdobozban adjon meg további információkat és magyarázatokat:	
1) Elkészítették-e a KHV-irányelv 5. cikkének (1) bekezdése és IV. melléklete szerinti jelentést?	
2) A KHV-irányelv 6. és 7. cikkével összhangban tartottak-e konzultációkat a környezetvédelmi hatóságokkal, a projekt által érintett regionális és helyi hatóságokkal, a nyilvánossággal és adott esetben más tagállamokkal?	
3) Hozzáférhetővé tették-e a nyilvánosság számára az illetékes hatóság határozatát (ha már elfogadták)?	
A.2.3. Amennyiben a művelet a KHV-irányelv II. mellékletének hatálya alá tartozik:	
1) Amennyiben végeztek környezeti hatásvizsgálatot, kérjük, mellékelje az A.2.2. pontban felsorolt szükséges dokumentumokat.	

2) Amennyiben nem végeztek környezeti hatásvizsgálatot, kérjük, csatolja a KHV-irányelv 4. cikke (5) bekezdésének b) pontjában ⁽²⁾ előírt határozatot (gyakori elnevezéssel: „előzetes vizsgálati határozat”), és erősítse meg, hogy azt nyilvánosságra hozták, és figyelembe vették a III. melléklet kritériumait.	
3) Ha nem került sor határozathozatalra, kérjük, adja meg a nemzeti joggal és a KHV-irányelv 4. cikke (2) bekezdésének b) pontjával összhangban alkalmazott küszöbértékeket vagy szempontrendszert.	
A.2.4. Amennyiben a művelet nem tartozik a KHV-irányelv mellékleteinek hatálya alá, kérjük, adja meg az építési engedélyt (egyéb vonatkozó jóváhagyási engedélyt), amennyiben rendelkezésre áll.	
A.3. A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43/EGK irányelv (1) alkalmazása (élőhely- és madárvédelmi irányelv); a Natura 2000 területekre gyakorolt hatások vizsgálata	
A.3.1. A művelettel kapcsolatban elvégezték-e az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében ⁽³⁾ előírt megfelelő vizsgálatot?	
A.3.2. Az A.3.1. kérdésre adott igenlő válasz esetén kérjük, csatolja:	
1) az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően elvégzett értékelést;	
2) adott esetben „Az Európai Bizottság tájékoztatása az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (4) bekezdése alapján” című, a Bizottság (Környezetvédelmi Főigazgatóság) számára benyújtott egységes bejelentési űrlap másolatát és/vagy	
3) az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (4) bekezdésének megfelelően a Bizottság véleményét az elsődleges fontosságú élőhelyekre és/vagy fajokra jelentős hatással lévő és – az emberi egészségtől, a közbiztonságtól vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyöktől eltérő egyéb – kiemelkedően fontos közérdek által indokolt projektek esetén.	
A.3.3. Az A.3.1. kérdésre adott nemleges válasz esetén kérjük, csatolja:	
1) annak indoklását, hogy miért nem tartották szükségesnek a megfelelő értékelést (a környezeti hatásvizsgálati határozatok részeként vagy önálló dokumentumként);	
2) a művelet helyszínét és az érintett Natura 2000 területeket feltüntető, (1:100 000 vagy az ahhoz legközelebbi lehetséges léptékű) térképet.	
A.4. A 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („víz-keretirányelv”) alkalmazása; a víztestekre gyakorolt hatások vizsgálata	
A.4.1. A művelet rontja-e a víztest állapotát, vagy megakadályozza-e a jó vízminőségi állapot/potenciál elérését?	

1) Az A.4.1. kérdésre adott igenlő válasz esetén ⁽⁴⁾ mellékelje annak értékelését és részletes ismertetését, hogy milyen módon tettek/tesznek eleget a víz-keretirányelv 4. cikkének (7) bekezdésében említett összes feltételnek.	
2) Ha az A.4.1. kérdésre adott válasz nemleges, kérjük, indokolja meg, hogy miért nem tartja szükségesnek a 4. cikk (7) bekezdésében felsorolt kivételek alkalmazását (pl. a víztest méretét tekintve a művelet valamennyi lehetséges hatása a víz-keretirányelv értelmében átmenetinek vagy jelentéktelennek bizonyult, és nem azonosítottak lehetséges kombinált hatásokat, illetve az azonosított hatásmérséklési intézkedések végrehajtása esetén a víztestre gyakorolt maradványhatást stb.).	
A.5. A más környezetvédelmi irányelveknek való megfeleléssel kapcsolatos információk, ha vannak	
A.5.1. A 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv („az ipari kibocsátásokról szóló irányelv”) alkalmazása –	
Kérjük, fejtse ki, hogy a projekt miként felel meg a 2010/75/EU irányelv követelményeinek, különösen az elérhető legjobb technikák (BAT) alkalmazásának és adott esetben az említett irányelvben meghatározott kibocsátási határértékeknek.	
A.5.2. Bármely más vonatkozó környezetvédelmi irányelv (kérjük, fejtse ki)	
<p>⁽¹⁾ A határozat lehet indokolt döntés (a KHV-irányelv 1. cikke (2) bekezdése g) pontjának iv. alpontja) vagy engedély (a KHV-irányelv 1. cikke (2) bekezdésének c) pontja).</p> <p>⁽²⁾ A környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv hatálya alá tartozó, az irányelv 2014-es felülvizsgálatát megelőzően végrehajtott előzetes vizsgálatok esetében a 4. cikk (4) bekezdése.</p> <p>⁽³⁾ Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a 6. cikk (3) bekezdése a madárvédelmi irányelv 4. cikke szerinti különleges védelmi területekre is alkalmazandó.</p> <p>⁽⁴⁾ Kérjük, vegye figyelembe, hogy amennyiben a projekt/művelet nem jár a víztest fizikai jellemzőinek újabb módosulásával vagy a felszín alatti víztest szintjének változásával, úgy a víz-keretirányelv 4. cikke (7) bekezdésének alkalmazása a kiváló állapotú felszíni víztestekre és a fenntartható emberi tevékenységekre korlátozódik. Ez utóbbin kívül azok a műveletek minősülnek nem megfelelőnek, amelyek rontják a víztest állapotát (vagy akadályozzák a kitűzött cél elérését).</p>	

Ellenőrzőlista a levegőre gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához						
Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés ⁽¹⁾ [1]	Milyen jelentős a hatás? [2] ⁽²⁾	Mennyire valószínű a hatás? [3] ⁽³⁾	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4] ⁽⁴⁾	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
1) Tartalmaz-e a projekt/művelet olyan intézkedéseket, amelyek hatással lesznek a levegőminőségre, például a porkibocsátás, az energiafogyasztás, a gyártási folyamatokból származó kibocsátások, illetve a közlekedési módok vagy az infrastruktúra jelentős változásai miatt?						
2) A projekt/művelet olyan levegőminőségi zónában valósul-e meg, amely nem felel meg a regionális/nemzeti levegőminőségi tervben meghatározott céloknak? A projektből származó kibocsátások ugyanazokhoz a célértékekhez kapcsolódnak-e?						
3) Vannak-e egyéb figyelembe veendő tényezők, mint például a levegőminőségre esetleg hatással levő későbbi fejlemény, vagy az a lehetőség, hogy a hatások az adott területen meglévő vagy tervezett egyéb tevékenységek hatásaival összeadódnak (pl. a gyártási klaszter létrehozásának részeként más ipari gyártási tevékenység fokozása révén)?						
4) Szükség lenne-e a projekt következtében más olyan tevékenységekre, amelyek a légköri kibocsátások növekedéséhez vezethetnek?						

⁽¹⁾ Teljes körű környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó, vagy a vizsgálat hatálya alá nem tartozó projektek esetében az igenlő vagy nemleges válasz a mérséklést követően (a környezetvédelmi döntéshozatali eredményeként jelentkező fennmaradó hatáson alapul).

⁽²⁾ A hatások jelentőségét (2. oszlop) a következő skálán kell értékelni: csekély–mérsékelt–jelentős/kedvezőtlen.

⁽³⁾ A hatások valószínűségét (3. oszlop) a következő skálán kell értékelni: csekély (valószínűleg nem fordul elő); mérsékelt (egyenlő esély van arra is, hogy megtörténjen, és arra is, hogy nem); nagy (valószínűleg előfordul).

⁽⁴⁾ Az egyes hatások kockázati szintjét (4. oszlop) a kockázat azonosított jelentősége és valószínűsége együttesen határozza meg (lásd a 29. oldalon, a 8. ábrán szereplő mátrixot).

Ellenőrzőlista a vízi környezetre gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
1) Tartalmaz-e a projekt olyan intézkedéseket, amelyek (ideiglenes vagy állandó jelleggel) hatással lesznek a felszíni vizekre, a felszín alatti vizekre vagy a tengervizekre?						
2) Vannak-e a projektnek olyan kockázatai, hogy a szennyező anyagoknak a felszíni vizekbe, a felszín alatti vizekbe, a parti tengervizekbe vagy a tengerbe történő kibocsátása következtében szennyeződik a vízi környezet? Illetve fennáll-e a szennyvízkezelő létesítményekbe juttatott szennyeződés jelentős növekedésének veszélye?						
3) A projekttel összefüggésben sor kerül-e olyan anyagok/keverékek (beleértve a biocidokat és a peszticideket is) felhasználására, tárolására, szállítására, kezelésére vagy előállítására, amelyek károsak lehetnek a vízi környezetre? E kérdés megválaszolásakor kérjük, vegye figyelembe az anyagok veszélyességi besorolását, valamint a REACH szerinti bármely egyéb besorolást (pl. PBT/vPvB vagy endokrinromboló tulajdonságok miatt különös aggodalomra okot adó anyagként történő besorolás).						
4) Vannak-e egyéb figyelembe veendő tényezők, mint például a vízminőségre esetleg hatással levő későbbi fejlemény, vagy az a lehetőség, hogy a hatások az adott helyen/területen meglévő vagy tervezett egyéb tevékenységek hatásaival összeadódnak (pl. a gyártási klaszter létrehozásának részeként más ipari gyártási tevékenység fokozása révén)?						
5) Vannak-e a projekt által esetleg érintett olyan területek a helyszínen vagy annak környékén, amelyek már eleve szennyezésnek vagy környezeti kárnak vannak kitéve, például ahol a meglévő környezetvédelmi jogi előírások nem érvényesülnek?						

Ellenőrzőlista a vízi környezetre gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
6) A projekt helyszíne kitett-e olyan erózióknak, áradásoknak vagy aszályoknak, amelyek hatással lehetnek a vízi környezetre?						

Ellenőrzőlista a földre és a talajra gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
1) Tartalmaz-e a projekt/művelet olyan intézkedéseket, amelyek eróziót okozhatnak?	Ilyenek lehetnek például: — a talaj bolygatása, pl. a lejtő és emelkedő területek szántása — vegetatív talajtakaró és/vagy sövények eltávolítása — nehézgépek nem megfelelő használata					
2) Tartalmaz-e a projekt/művelet olyan intézkedéseket, amelyek a talaj szervesanyag-tartalmának csökkenését okozhatják?	Ilyenek lehetnek például: — a földhasználat átalakítása — vizes élőhelyek lecsapolása — erdőirtás					

Ellenőrzőlista a földre és a talajra gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
3) Tartalmaz-e a projekt/művelet olyan intézkedéseket, amelyek talajtömörödést okozhatnak?	Ilyenek lehetnek például: — nehézgépek nem megfelelő használata — nagyon sűrű állatállomány — nagy volumenű építési munkálatok					
4) Tartalmaz-e a projekt/művelet olyan intézkedéseket, amelyek szikesevéssé okozhatnak?	Ilyenek lehetnek például: — nem megfelelő öntözési technológia — nem megfelelő vízelvezetés — a felszín alatti vizek túlzott kiaknázása					
5) Tartalmaz-e a projekt/művelet olyan intézkedéseket, amelyek földcsuszamlást okozhatnak?	Ilyenek lehetnek például: — a domborzati viszonyok megváltozása építési munkák miatt — a földhasználat megváltozása, pl. erdőirtás — anyagok kitermelése					
6) Tartalmaz-e a projekt/művelet olyan intézkedéseket, amelyek a talaj szennyeződését okozhatják?	Ilyenek lehetnek például: — ipari létesítmények — bányászati létesítmények — vegyi anyagok tárolása — veszélyes vegyi anyagok atmoszférikus lerakódása					

Ellenőrzőlista a földre és a talajra gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
7) Tartalmaz-e a projekt/művelet olyan intézkedéseket, amelyek a talajt vízzáróvá tehetik?	Ilyenek lehetnek például: — városszétfolyás — fokozott mértékű közlekedés					
8) Vannak-e a helyszínen vagy annak környékén történelmi vagy kulturális jelentőségű, a projekt által esetleg érintett területek vagy jellemzők?						
9) Befolyásolja-e a projekt a természeti erőforrások közösségek általi felhasználását vagy az azokhoz való hozzáférését?						
10) Vannak-e egyéb figyelembe veendő tényezők, mint például a területkiszajátításra esetleg hatással levő későbbi fejlemény, és az a lehetőség, hogy a hatások az adott helyen/területen meglévő vagy tervezett egyéb tevékenységek hatásaival összeadódnak (pl. a gyártási klaszter létrehozásának részeként más ipari gyártási tevékenység fokozása révén)?						
11) A projekt következtében szükség lenne-e más olyan tevékenységekre, amelyek terület- és talajhasználathoz vezethetnek?						

Ellenőrzőlista a biológiai sokféleségre gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
1) Vannak-e olyan kijelölt helyszínek, amelyeket érinthet a projekt?						
2) A projekt megépítése vagy megszüntetése von-e maga után olyan intézkedéseket, amelyek átmeneti hatást gyakorolnak valamely kijelölt helyszínre vagy a természetes ökoszisztémára?						
3) A projekt megvalósítása vagy megszüntetése von-e maga után olyan intézkedéseket, amelyek hatással lesznek a védett területekre vagy a helyi jelentőségű helyszínekre vagy a természetes ökoszisztémára?						
4) Képes-e maga a projekt az üzemeltetési fázisban hatást gyakorolni valamely kijelölt területre vagy helyi jelentőségű helyszínre vagy a természetes ökoszisztémára?						
5) Fennáll-e a projekt következtében a kijelölt helyszínek vagy a természetes ökoszisztéma szennyeződésének kockázata?						
6) A projekttel összefüggésben sor kerül-e olyan anyagok/keverékek (beleértve a biocidokat és a peszticideket is) felhasználására, tárolására, szállítására, kezelésére vagy előállítására, amelyek károsak lehetnek a növény- és állatvilágra?						
7) Vannak-e a helyszínen vagy annak környékén a projekt által esetleg érintett, ökológiai szempontból fontos vagy érzékeny más területek, ideértve a veszélyeztetett fajok jelenlétét is?						
8) Vannak-e olyan nem kijelölt, de a projekt által esetleg érintett élőhelyek vagy természetes ökoszisztémák, amelyek fontosak (pl. a madarak fészkelése miatt) vagy érzékenyek?						

Ellenőrzőlista a biológiai sokféleségre gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
9) Vannak-e egyéb figyelembe veendő tényezők, mint például a környező biológiai sokféleségre esetleg hatással lévő későbbi fejlemények?						
10) Vannak-e a helyszínen vagy annak környékén a projekt által esetleg érintett olyan kijelölt területek vagy helyi jelentőségű élőhelyek vagy természetes ökoszisztémák, amelyek már eleve szennyezésnek vagy környezeti kárnak vannak kitéve, például ahol a meglévő környezetvédelmi jogi előírások nem érvényesülnek?						

Ellenőrzőlista a zajszintre gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
1) Tartalmaz-e a projekt/művelet olyan intézkedéseket, amelyek a zavaró vagy negatív egészségügyi hatásokat okozó szintet meghaladó mértékű zajt és rezgést eredményezhetnek? Kérjük, vegye figyelembe mind a nappali, mind az éjszakai hatásokat.						
2) A projekt városi vagy lakóövezetben valósul-e meg, és az üzemeltetés során a nappali vagy éjszakai zajszint jelentős növekedését eredményezi-e?						

Ellenőrzőlista a zajszintre gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
3) Ha a projekt következtében megváltozik a közlekedési infrastruktúra vagy módosul az alkalmazásra kerülő járművek köre, úgy a zaj- és rezgésproblémákat figyelembe vették-e a projekttervezés vagy a berendezések tervezése során?						
4) Vannak-e a helyszínen vagy annak környékén a projekt által esetleg érintett olyan közlekedési útvonalak, amelyeken nagy forgalomra vagy torlódásokra lehet számítani, vagy amelyek környezeti zajproblémákat okoznak?						
5) Vannak-e egyéb figyelembe veendő tényezők, mint például olyan későbbi fejlemények, amelyek ahhoz vezethetnek, hogy a hatások az adott helyen/területen meglévő vagy tervezett egyéb tevékenységek hatásaival összeadódnak (pl. gyártási klaszter létrehozásának részeként a forgalom növekedése vagy más ipari gyártási tevékenység fokozása révén)?						
6) Vannak-e a helyszínen vagy annak környékén a projekt által esetleg érintett olyan területek, amelyek érzékeny földhasználati kategóriába tartoznak, pl. mert kórházak, iskolák, vallásgyakorlási helyek, közösségi létesítmények találhatók rajtuk? Vannak-e a helyszínen vagy annak környékén a projekt által esetleg érintett olyan területek, amelyek már eleve túlzott mértékű zajszennyezésnek vagy vibrációs hatásoknak vannak kitéve, például ahol a meglévő uniós célkitűzések nem teljesülnek?						

Ellenőrzőlista a szagszintre gyakorolt potenciálisan jelentős negatív hatások azonosításához

Kérdés	ÁTVILÁGÍTÁS				VIZSGÁLAT	
	Igen / Nem / Rövid ismertetés [1]	Milyen jelentős a hatás? [2]	Mennyire valószínű a hatás? [3]	Mekkora a hatás kockázati szintje? [4]	Javasolt (további) mérséklési intézkedések [5]	Fennmaradó kockázati szint a (további) mérséklés után [6]
1) Okoz-e a projekt üzemeltetése erőteljes szagkibocsátást?						
2) Előfordulhat-e olyan jellegű és intenzitású szagok keletkezése, amelyek zavaróak lehetnek vagy negatív egészségügyi következményekkel járhatnak?						
3) Előfordulhat-e, hogy a szélirányt stb. figyelembe véve a helyszínen a lakosságot és más érzékeny csoportokat szaghatások érik?						
4) Vannak-e egyéb figyelembe veendő tényezők, mint például olyan későbbi fejlemények, amelyek ahhoz vezethetnek, hogy a hatások az adott helyen/területen meglévő vagy tervezett egyéb tevékenységek hatásaival összeadódnak (pl. valamely klaszter részeként a tevékenységek fokozása révén)?						

Pozitív menetrend – Levegőminőség			
Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
1) Javítani fogja-e a projekt az energiahatékonyságot? Ennek lehetséges módjai például: — a gyártási tevékenységek alacsonyabb energiaigénye; — a szállítási követelményekhez kapcsolódó alacsonyabb energiaigény; — a szállítás/energia iránti kereslet csökkenése; — stb.			
2) Eredményezi-e a projekt megújuló energiaforrások használatát?			
3) A projekt magában foglalja-e energia hulladékanyagokból történő kinyerését?			
4) A projekt következtében nagyobb mértékben újrafelhasználhatók vagy újrafeldolgozhatók lesznek-e a végtermékek, így csökkentve a primer anyagok előállításához kapcsolódó energiafogyasztást?			
5) Olyan gyártási technológiákat választottak-e ki, amelyek biztosítják, hogy a szennyezés forrásánál a lehető legkisebb mennyiségű szennyező anyag kerüljön a levegőbe?			
6) A környezetbarát tervezésről szóló irányelvnek és az energiafogyasztás címkézéséről szóló rendeleteknek megfelelő gyártási technológiákat választottak-e ki?			

Pozitív menetrend – Levegőminőség			
Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
7) Úgy választották-e ki a gyártási technológiákat és a vegyi anyagokat, hogy minimálisra csökkentsék a hulladékgázok útján vagy technológiai kibocsátások révén a levegőbe kerülő veszélyes anyagok használatát?			
8) Hoztak-e a projekttervezés keretében a levegőbe történő szennyezőanyag-kibocsátások korlátozására irányuló egyéb intézkedéseket?			
9) Vannak-e egyéb olyan tényezők, amelyek jól szemléltetik a bevált környezetvédelmi gyakorlatoknak a projektműveletekben és a projekt megvalósítása során történő alkalmazását? Pl. a lakosság és a vállalkozások szemléletének formálása, a növekvő környezetvédelmi ágazatban rejlő lehetőségek kihasználása stb.			

Pozitív menetrend – Vízi környezet			
Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
1) Javítja-e a projekt a vízfelhasználás hatékonyságát? Ennek lehetséges módjai például: — a gyártási technológiák hatékonyabb technológiákkal történő felváltása; — egyéb víztakarékossági intézkedések bevezetése; — a vízkészletek fokozott újrafelhasználása vagy újrahasznosítása			
2) A projekt eredményeként csökken-e a vízkivétel a túlzott kivétel által érintett területeken (szezonálisan vagy évente)? Pl. téli tározó építése.			

Pozitív menetrend – Vízi környezet

Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
3) Csökken-e a projekt következtében a szennyező anyagok – akár csatornán keresztül, akár közvetlenül – vízkörnyezetbe történő kibocsátása?			
4) A projekt következtében nagyobb mértékben újrafelhasználható vagy újrafeldolgozható lesznek-e a végtermékek, így csökkentve a nagyon vízigényes primer anyagok iránti keresletet?			
5) A gyártási technológiákat és a vegyi anyagokat úgy választották-e ki, hogy a lehető legkisebbre csökkentsék a veszélyes anyagok vízbe történő kibocsátásának lehetőségét?			
6) Hoztak-e a projekttervezés keretében a vízkörnyezetre gyakorolt hatások korlátozására irányuló egyéb intézkedéseket?			
7) Vannak-e egyéb olyan tényezők, amelyek jól szemléltetik a bevált környezetvédelmi gyakorlatoknak a projektműveletekben és a projekt megvalósítása során történő alkalmazását? Pl. a lakosság és a vállalkozások szemléletének formálása, a növekvő környezetvédelmi ágazatban rejlő lehetőségek kihasználása?			

Pozitív menetrend – Föld/talaj

Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
1) Hozzájárul-e a projekt az erózió megállításához? Ennek lehetséges módja például: — újraerdősítés			

Pozitív menetrend – Föld/talaj

Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
2) Javítani fogja-e a projekt a talaj szervesanyag-tartalmának minőségét és mennyiségét?			
3) Csökkenti vagy megállítja-e a projekt a szikesedést?			
4) Csökkenti-e a projekt a hidrogeológiai kockázatot?			
5) Hozzájárul-e a projekt a szennyezett területek szennyeződésmérsékléséhez?			
6) Helyreállítja-e a projekt az ipari/városi területeken a természeti környezetet?			
7) Gazdagítja-e a projekt a talaj biológiai sokféleségét?			
8) A projekt által megvalósul-e a tájvédelem annak helyszínén vagy környékén?			
9) Létrehoz-e a projekt a helyszíneken vagy azok környékén a lakosság által szabadidős célokra használható útvonalakat vagy létesítményeket, illetve megvédi-e a már meglévőket?			
10) A projekt által védelemben részesülnek-e annak helyszínén vagy környékén a történelmi vagy kulturális jelentőségű területek, illetve jellemzők?			
11) Megvalósul-e a projekt keretében a szűkös erőforrások (pl. felszín alatti vizek, felszíni vizek, erdők, mezőgazdaság, halászat) minőségi javulása vagy mennyiségi növekedése?			
12) Javítja-e a projekt a levegő minőségét, vagy hozzájárul-e a légszennyező anyagokra vonatkozó nemzeti kibocsátási határértékek betartásához?			

Pozitív menetrend – Biológiai sokféleség

Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
<p>1) Eredményez-e a projekt olyan fizikai változásokat a településen, amelyek:</p> <ul style="list-style-type: none"> — segítséget nyújtanak az idegenhonos fajok elleni védekezésben vagy az ilyen fajok eltávolításában? — támogatják az őshonos fajok vagy a genetikai sokféleség megőrzését? — hozzájárulnak a nagy biodiverzitású és/vagy védett területek és/vagy vadon élő őshonos fajok, különösen a védett és/vagy veszélyeztetett fajok megőrzéséhez? — hozzájárulnak védett területek létrehozásához? — segítséget nyújtanak a természetes ökoszisztémák helyreállításához? 			
<p>2) Eredményez-e a projekt olyan új folyamatokat/rendszereket, amelyek következtében csökken vagy megszűnik a környezetre (növény- és állatvilág) veszélyes vagy mérgező anyagok használata?</p>			
<p>3) A projekt eredményeként kevesebb szilárd hulladék keletkezik-e? Vagy javul-e a talajt érő hulladékok (pl. szennyvíziszap) minősége?</p>			
<p>4) Csökkenti-e a projekt a védett területek vagy a biológiai sokféleség tekintetében gazdag területek vagy a természetes ökoszisztéma szennyeződésének kockázatát?</p>			
<p>5) Hoztak-e a projekttervezés keretében a biológiai sokféleségre gyakorolt hatások korlátozására irányuló egyéb intézkedéseket?</p>			

Pozitív menetrend – Biológiai sokféleség

Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
6) A projekt természetalapú megoldásokat is magában foglal-e? (Pl. zöld tetők, zöld falak stb.)			
7) Vannak-e egyéb olyan tényezők, amelyek jól szemléltetik a bevált környezetvédelmi gyakorlatoknak a projektműveletekben és a projekt megvalósítása során történő alkalmazását? Pl. a lakosság és a vállalkozások szemléletének formálása, a növekvő környezetvédelmi ágazatban rejlő lehetőségek kihasználása?			

Pozitív menetrend – A zaj-, a rezgés- és a szaghatás csökkentésével kapcsolatos intézkedések

Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
Kérdések a zaj- vagy rezgéscsökkentésre gyakorolt pozitív hatások azonosításához			
1) Csökkennek-e a projekt következtében a zajjal és/vagy a rezgéssel kapcsolatos hatások? Ennek lehetséges módjai például: — a zaj és a rezgés csökkentésére irányuló egyedi intézkedések; — az éjszakai vagy nappali zaj közvetett csökkentése a tevékenységek módosításával; — a rezgéshatások csökkenését eredményező infrastruktúra-fejlesztés.			
2) Megszűnnek-e a projekt eredményeként a zajjal járó tevékenységek a lakóterületeken vagy olyan helyek környékén, ahol érzékeny lakossági csoportok tartózkodnak (pl. kórházak)?			

Pozitív menetrend – A zaj-, a rezgés- és a szaghatás csökkentésével kapcsolatos intézkedések			
Kérdés	Igen / Nem / Rövid ismertetés	Várható-e, hogy ez jelentős pozitív hatással jár? Igen / Nem – Miért?	Önkéntes kötelezettségvállalás további intézkedések meghozatalára a tevékenység környezeti teljesítményének javítása érdekében
3) Sor kerül-e a projekt keretében a zaj- vagy a rezgéshatások csökkentését célzó konkrét intézkedésekre?			
4) Olyan gyártási technológiákat választottak-e ki, amelyek biztosítják, hogy a hatások forrásánál a lehető legkisebb mértékű legyen a terhelés?			
5) Hoztak-e a projekthelyszín kiválasztása és/vagy a projekttervezés keretében a hatások korlátozására irányuló egyéb intézkedéseket?			
Kérdések a szagcsökkentésre gyakorolt pozitív hatások azonosításához			
Új létesítmény építésével csökkenti-e a projekt a szagok kibocsátását? Ha igen, ez a szaghatás jellegét, gyakoriságát vagy időtartamát stb. befolyásolja-e?			
Megszűnnek-e a projekt eredményeként a szaghatással járó tevékenységek olyan helyek környékén, ahol nagy létszámú, érzékeny és/vagy kiszolgáltatott lakossági csoportok tartózkodnak?			
Sor kerül-e a projekt keretében a szagkibocsátások csökkentését célzó konkrét intézkedésekre?			
Olyan gyártási technológiákat választottak-e ki, amelyek biztosítják, hogy a hatások forrásánál a lehető legkisebb mértékű legyen a terhelés?			
Hoztak-e a projekthelyszín kiválasztása és/vagy a projekttervezés keretében a hatások korlátozására irányuló egyéb intézkedéseket, pl. helyi szellőztetőrendszerek és kipufogógáz-kezelési módszerek együttes alkalmazása?			

A vizsgálatok ellenőrzőlistái – Társadalmi dimenzió (2. fejezet)

Társadalmi dimenzió – Átvilágítási ellenőrzőlista

Egy projekt társadalmi dimenziójának átvilágítása során a végrehajtó partnerek számára iránymutatásként a következő ellenőrzőlista használata ajánlott. Az ellenőrzőlista célja a lehetséges káros hatások azonosítása az iránymutatásban leírt hét társadalmi szempont alapján.

A műveletek társadalmi szempontú átvilágításáról szóló 2.4.3. fejezetben foglalt iránymutatás és az alábbiakban javasolt átvilágítási kérdések alapján a végrehajtó partnereknek az alábbi „Igen” és a „Nem” oszlopban fel kell tüntetniük bizonyos társadalmi hatások és kockázatok relevanciáját. Ha egyes kérdésekre igenlő a válasz, javasoljuk a végrehajtó partnereknek, hogy a kockázati szint meghatározása és alacsony, közepes vagy magas kategóriába sorolása céljából tanulmányozzák a társadalmi kockázatok osztályozásáról szóló 2.4.4. fejezetben található, a szociális kockázat kategorizálására szolgáló táblázatot. Ha egy vagy több társadalmi szempont közepes vagy magas kockázatúnak minősül, a végrehajtó partnernek a vizsgálati szakaszba kell lépnie.

Társadalmi szempontok / hatások	Igen	Nem	áll rendelkezésre információ	Kockázati szint (magas / közepes / alacsony) Rövid leírás
<p>Munkaerő és munkakörülmények</p> <p>— Vannak-e nyilvánvaló problémák az alkalmazandó uniós és nemzeti jogszabályoknak való megfeleléssel kapcsolatban a jogszabályi megfelelési keret alapján, például a munkavállalói kapcsolatok és a munkavállalók díjazása tekintetében?</p> <p>— Hordozza-e a projekt az ország, az ágazat, a projektgazda, a vállalkozó vagy az ellátási lánc miatt a gyermekmunka, a kényszermunka, a megkülönböztetés és/vagy az egyesülési szabadság korlátozásának kockázatát, illetve az alapvető munkajog megsértésének egyéb kockázatait (!)?</p> <p>— Azonosított munkaügyi kockázatok esetén a projektgazda rendelkezik-e a munkaerőnek és a projektméretnek megfelelő, illetve a nemzeti jogszabályokkal összhangban lévő irányítási kapacitással?</p>				
<p>Munkahelyi egészségvédelem és közegészségügy, biztonság és védelem</p> <p>— Valószínűsíthető-e, hogy a projekt jelentős (közvetlen/közvetett) hatással lesz a munkahelyi egészségvédelemre, biztonságra és védelemre?</p> <p>— Valószínű-e, hogy a projekt jelentős (közvetlen/közvetett) hatással van a közösségi és a közegészségre, a biztonságra és a védelemre?</p> <p>— Azonosított hatások esetén a projektgazda rendelkezik-e a projekt várható hatásaival arányos, megfelelő munkahelyi egészségvédelmi, biztonsági és/védelmi kapacitással?</p>				

Társadalmi szempontok / hatások	Igen	Nem	áll rendelkezésre információ	Kockázati szint (magas / közepes / alacsony) Rövid leírás
<p>A kiszolgáltatók személyek és/vagy csoportok védelme és befogadása</p> <ul style="list-style-type: none"> — Valószínűsíthető-e, hogy a projekt kedvezőtlen hatást gyakorol a kiszolgáltató személyekre és/vagy csoportokra, többek között a fogyatékos-sággal élő személyekre? (Például az egyenlőtlenségek súlyosbítása a szolgáltatások és a lakhatás – többek között az energia, az oktatás és az egészségügy – megfizethetőségének, elérhetőségének és minőségének befolyásolása révén.) — Tartalmaz-e a projekt olyan elemeket, amelyek megszüntethetik a fogyatékos-sággal élő személyek szolgáltatásokhoz való hozzáférése előtt álló akadályokat? Ha igen, képes-e a projektgazda ezek végrehajtására? — Biztosítja-e a projekt a fogyatékos-sággal élő személyek számára a projekt tárgyához való hozzáférést? — Valószínűsíthető-e, hogy a projekt hatást gyakorol valamely őslakos népcsoportra (pl. a földjükre, lakhatásukra, megélhetésükre vagy kulturális örökségükre gyakorolt bármilyen hatás)? — Azonosított hatások esetén megfelelően felkészült-e a projektgazda e hatások kezelésére? 				
<p>Nemek közötti egyenlőség</p> <ul style="list-style-type: none"> — A projekt tervezésekor, végrehajtásakor, irányításakor és értékelésekor figyelembe vették-e a nemi szempontokat, ideértve a nemek szerint bontott adatokat is? — Várható-e, hogy a projekt aránytalanul nagy hatást gyakorol majd a nőkre és a lányokra? — Vannak-e a projektnek nemi alapú kockázatai vagy alkalmaz-e nemi alapon megkülönböztető társadalmi normákat? — Valószínűsíthető-e, hogy a projekt jelentős kockázatot jelent a nemi alapú megkülönböztetés és/vagy a nemi alapú erőszak és zaklatás tekintetében (beleértve a korábbi ilyen jellegű panaszokat, a projektnek és/vagy a projektgazdának a média/nem kormányzati szervezetek általi negatív megítélését)? — Azonosított kockázatok esetén a projektgazda képes-e mérsékelni ezeket a kockázatokat? — A projektgazda képes-e egyenlő hozzáférést biztosítani a projekt által generált előnyökhöz a férfiak és a nők számára egyaránt (kivéve a kifejezetten nőket célzó projekteket)? 				

Társadalmi szempontok / hatások	Igen	Nem	áll rendelkezésre információ	Kockázati szint (magas / közepes / alacsony) Rövid leírás
<p>A kulturális örökség védelme</p> <ul style="list-style-type: none"> — Valószínű-e, hogy a projekt káros hatást gyakorol a nem megkettőzhető kulturális javakra (pl. régészeti, történelmi vagy vallási helyszínek), az egyedülálló természeti értékekkel rendelkező helyszínekre vagy a szellemi kulturális örökségre (pl. társadalmi szokások, rituális és ünnepi események)? Ha igen, rendelkezésre áll-e a kulturális örökségért felelős illetékes hatóság véleménye? — Ha azonosítottak kockázatokat, képes-e a projekt kezelni a kulturális örökségre gyakorolt azonosított hatásokat? 				
<p>Földvásárlás, kisajátítás és a földhasználat megváltoztatása</p> <ul style="list-style-type: none"> — Szükség van-e a projekthez földvásárlásra, kisajátításra és a földhasználat megváltoztatására? — Valószínű-e, hogy a projekt következtében a földtulajdonosoknak vagy földhasználóknak el kell hagyniuk a területet, vagy a földhasználathoz való hozzáférésük más módon korlátozódik, illetve megszűnik? 				
<p>Az érdekelt felek bevonása</p> <ul style="list-style-type: none"> — Valószínűsíthető-e, hogy a projekt következtében jelentős reputációs kockázat merül fel a helyi közösségek ellenállása vagy korábbi problémák miatt (pl. folyamatban lévő vagy várható bírósági ügy, vizsgálat, panasz(ok), tiltakozás és/vagy civil társadalmi ellenőrzés)? — Képes-e a projektgazda megfelelő módon bevonni az érdekelt feleket, és/vagy támogatja-e az illetékes hatóságokat a nyilvánosság részvételére irányuló folyamat végrehajtásában? 				
<p>Egyéb vonatkozó szempontok</p> <ul style="list-style-type: none"> — A projektgazda általános környezeti és társadalmi kapacitása/teljesítménye megfelelő-e a környezetvédelmi és társadalmi kérdések kielégítő kezeléséhez? — Rendelkezik-e a projektgazda megfelelő és hatékony irányítási rendszerrel? — Volt-e korábban egy/több szociális vonatkozású panasz vagy média vagy nem kormányzati szervezet általi kedvezőtlen megítélés (hasonló) projekt vagy projektgazda esetén? Ha igen, akkor fejtse ki az okát és a kezelésének módját (mérséklés, kompenzáció, egyéb). 				

(¹) Idetartoznak az EU-n kívüli műveleteket is magukban foglaló projektek, többek között a nemzetközi ellátási láncok miatt.

Társadalmi dimenzió – Pozitív menetrend ellenőrzőlista (2. fejezet)

A végrehajtó partnereknek és adott esetben a pénzügyi közvetítőknek törekedniük kell arra, hogy módszeresen azonosítsák és alkalmazzák a pozitív menetrendhez kapcsolódó alábbi ellenőrzőlistát minden olyan projekt esetében, amely közvetlenül vagy közvetve az alábbiakra irányul:

- olyan gazdasági tevékenységbe történő beruházások, amelyek hozzájárulnak valamely társadalmi célkitűzéshez, különösen olyan beruházások, amelyek támogatják a kiszolgáltatott személyeket vagy csoportokat, elősegítik az egyenlőtlenségek kezelését, vagy előmozdítják a nemek közötti egyenlőség javulását és a nők társadalmi szerepvállalásának növelését, a társadalmi kohéziót, a társadalmi integrációt és a munkaügyi kapcsolatokat, vagy
- a humán tőkére, illetve a gazdaságilag vagy társadalmilag hátrányos helyzetű csoportokra vagy közösségekre irányuló beruházások.

Akkor beszélhetünk pozitív társadalmi hatást kiváltó projektről, ha:

1. a mérhető, pozitív társadalmi hatás elérése más beruházási célok mellett kifejezetten említésre kerül a beruházási javaslatban vagy más vonatkozó dokumentumokban, beleértve a következőket: például vállalati kötelezettségvállalás a fenntartható finanszírozás elveinek betartására és a fenntartható fejlődési célok végrehajtására; valamint
2. a beruházási munkaterv vagy bármely más, erre a célra készített megfelelő dokumentum:
 - a. előzetesen meghatározza a társadalmi hatásra vonatkozó azon célkitűzéseket, amelyekhez a projekt vagy a művelet hozzájárul; valamint
 - b. megfelelő jelentéstételt vezet be az elért eredmények utólagos bemutatására.

A művelet az InvestEU-eredménytáblán több pontot kap, amennyiben pozitívan kezeli az alábbi táblázatban felsorolt egy vagy több szempontot. A táblázatban szereplő kategorizálás csak iránymutatásként szolgál, és azt össze kell vetni az InvestEU eredménytáblájának végleges változatával.

	Közepes	Jó	Nagyon jó	Kitűnő
A nemek közötti egyenlőség és a nők gazdasági szerepvállalásának növelése	<p>A projekt nem gyakorol közvetlen, konkrét vagy jelentős pozitív hatást a nemek közötti egyenlőségre.</p> <p>Példa: olyan létező nagyvállalatok támogatása, amelyek HR-politikája megfelel a jogszabályoknak, és amelyek termékei a nemi jelleg szempontjából semlegesek – elemek.</p>	<p>A nők életszínvonala tekintetében érzékelhető bizonyos pozitív hatások, például a projekt révén javul a társadalmi vagy gazdasági előnyökhöz való hozzáférés.</p> <p>A projektnek nincsenek olyan konkrét elemei, amelyek hozzájárulnak a nemek közötti egyenlőség kezeléséhez vagy a nők jobb eléréséhez.</p> <p>Példa: új általános kórház</p>	<p>A nők számára előnyös kialakítás/cél a nemek közötti egyenlőség biztosítása, inkluzív foglalkoztatási politikák, a megfelelés követelményén túlmutató fokozott biztonság és védelem, nemi szempontú elemzés/cselekvési tervek.</p> <p>Példa: a tömegközlekedés ütemezése a nők és férfiak közlekedési szokásainak elemzése alapján; a projekt építési és/vagy üzemeltetési szakaszának kulcselemeként munkahelyek biztosítása nők számára.</p>	<p>A művelettel elsősorban a nemek közötti egyenlőségre kívánnak hatni, a projekt átfogó célja pedig a nemek közötti egyenlőség javítása és/vagy a nemek közötti valamely különbség mérséklése.</p> <p>A projekt/szolgáltatás:</p> <ul style="list-style-type: none"> — a nők vagy lányok egyedi igényeihez igazodik, — olyan problémákkal foglalkozik, amelyek a nőket és/vagy lányokat aránytalan mértékben érintik, és/vagy — lényegesen több szabadidőt biztosít a nők számára, és mentesíti őket a lélekölő munkák alól. <p>Összefüggéseken alapuló, nemi szempontú elemzésre épül, és a nemek közötti egyenlőség terén elért eredményeket jellemző mutatókat tartalmaz.</p> <p>Példa: A reprodukciós egészséggel foglalkozó klinikák támogatása; a túlnyomórészt nőket foglalkoztató területekre történő szállítás; a lányok oktatása; női vállalkozók.</p>
Társadalmi befogadás	<p>A projekt nem gyakorol közvetlen, konkrét vagy jelentős pozitív hatást a társadalmi befogadásra. A nemzeti jogszabályoknak való megfelelésen túl az egyenlőség, a befogadás, a megfizethetőség vagy az akadálymentesség fokozása nem releváns, és nincsenek konkrét intézkedések.</p>	<p>A projekt a kedvezményezettek számára azért előnyös, mert lehetővé teszi a számukra korábban nem elérhető szolgáltatásokhoz vagy infrastruktúrához való hozzáférést és azok elérhetőségét.</p>	<p>A projekt olyan elemeket tartalmaz, amelyek elősegítik bizonyos csoportok társadalmi és/vagy munkaerőpiaci befogadását vagy meghatározott területek számára a lehetőségekhez való hozzáférést, illetve javítják a kiszolgáltatott személyek és népesség, köztük a fogyatékossgal élők életszínvonalát. Ez magában foglalhatja a biztonságos, megfizethető, inkluzív, hatékony és fenntartható mobilitási és közlekedési rendszerekhez és infrastruktúrához való hozzáférés biztosítását; vagy a minőségi és elérhető oktatáshoz és az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés inkluzív és méltányos módon történő előmozdítását.</p>	<p>A projekt elsődleges célja/szándéka a konkrét és elismert – földrajzi és/vagy társadalmi – egyenlőtlenségek kezelése. Ennek keretében sor kerülhet olyan intézkedésekre, amelyek célja a projekt elsődleges kedvezményezettjeinek minősülő bizonyos csoportok, például a kiszolgáltatott helyzetben lévők vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett közösségek elsődleges elérése, illetve a nehéz helyzetben lévő konkrét földrajzi területek támogatása.</p>

	Közepes	Jó	Nagyon jó	Kitűnő
		<p>Példa: korábban nem elérhető, megfizethető ellátást nyújtó kórház; szélesebb körű hozzáférés szociális szolgáltatásokhoz, megfizethető oktatási lehetőségekhez, tömegközlekedéshez, szociális lakhatáshoz; megfizethető hozzáférés biztosítása az információs és kommunikációs technológiákhoz.</p>	<p>Ezek az elemek tartalmazhatnak a szolgáltatásnyújtás terén tapasztalható megkülönböztetés és elfogultság leküzdését célzó fizikai tervezési jellemzőket és/vagy intézkedéseket, illetve olyan intézkedéseket, amelyek a szolgáltatásnyújtást az alacsonyabb társadalmi-gazdasági csoportok számára megfizethetőbbé és/vagy a hátrányosabb helyzetű területeken élők számára hozzáférhetőbbé teszik.</p> <p>A projekt másokéval egyenlő hozzáférést biztosít a fogyatékossgal élő személyek számára.</p> <p>Példa: kiszolgáltatott helyzetben lévő, konkrét csoportok megfelelő, biztonságos és megfizethető szociális lakhatásának támogatása; a fogyatékossgal élők hozzáférését akadályozó tényezőket megszüntető infrastruktúra; célzott munkahelyteremtés a fiatalok számára.</p>	<p>Példa: a nagyszámú menekültet befogadó települések támogatása; hátrányos helyzetű külvárosok rehabilitációja; beruházások szociális vállalkozásokba; a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre irányuló, integrált lakhatásra épülő stratégiák támogatása.</p>
Az ellenálló képesség erősítése	Nincs közvetlen, konkrét vagy jelentős pozitív hatás az ellenálló képesség erősítése, illetve a „senkit nem hagyunk magára” elv tekintetében. Az éghajlatváltozás és a gazdasági ellenálló képesség nem releváns és nincsenek konkrét intézkedések.	A projekt a kedvezményezettek számára azért előnyös, mert lehetővé teszi a számukra korábban nem elérhető szolgáltatásokhoz vagy infrastruktúrához való hozzáférést, nincsenek konkrét tervezési intézkedések a „senkit nem hagyunk magára” elv tekintetében, a projekt nem összpontosít konkrét földrajzi területekre vagy az érintett terület legkedvezőtlenebb helyzetű csoportjaira.	A projekt olyan elemeket tartalmaz, amelyek javítják bizonyos csoportok társadalmi befogadását vagy meghatározott területek számára a lehetőségekhez való hozzáférést, vagy javítják az életszínvonalat, az alkalmazkodási képességet, előmozdítják a teljes és hatékony foglalkoztatáshoz és a tisztességes munkához való hozzáférést, többek között a kiszolgáltatott népességcsoportok számára is (a megfelelési követelményen túl).	A projekt elsődleges célja/szándéka: <ul style="list-style-type: none"> — katasztrófa utáni újjáépítés — az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás az éghajlatváltozás hatásaival szemben leginkább kiszolgáltatottak számára — a nehéz helyzetben lévőként elismert és a külső sokkhatásokkal szemben kiszolgáltatott régiók gazdasági ellenálló képessége — városfejlesztés a nagy vidéki migrációs hullámmal szembesülő régiókban — egészségügyi infrastruktúra a járványkezelés támogatására.

	Közepes	Jó	Nagyon jó	Kitűnő
		<p>Példa: a megújuló energiához való hozzáférés, a szükségleteket és a jövedelmet tükröző árképzés nélkül.</p>	<p>Az elemek közé tartozhatnak fizikai tervezési jellemzők és/vagy egyedi elemzések/regionális feltérképezések, amelyek iránymutatóval szolgálnak az időtálló projekttervezéshez és beruházási döntésekhez.</p> <p>Példa: a szociális lakások energiahatékony-sága, amelynek révén csökken a gazdasági-lag/társadalmilag perifériára szorult lakosok energiaszámlájának összege; energiahatékonyság az idősotthonokban, kórházakban és oktatási épületekben.</p>	<p>Ennek keretében sor kerülhet olyan intézkedésekre, amelyek célja a projekt elsődleges kedvezményezettjeinek minősülő bizonyos csoportok, illetve a nehéz helyzetben lévő konkrét földrajzi területek elérése.</p> <p>Példa: a biológiai sokféleséggel kapcsolatos területekre és a nők által működtetett, természetközeli erdőgazdaságokra irányuló beruházások; az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes lakhatás és városi infrastruktúra a hátrányos helyzetű kerületekben, valamint az alapvető szolgáltatások javítása; az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenálló közinfrastruktúra a természeti katasztrófák által leginkább sújtott, hátrányos helyzetű településeken a jövőbeli sokkhatásokkal – például a menekültek beáramlásával – szembeni ellenálló képességük fokozása érdekében.</p>

4. MELLÉKLET

Az InvestEU-hoz kapcsolódó fenntarthatósági vizsgálat szempontjából figyelembe vehető egyéb források és iránymutatások**Éghajlat**

Európai Bizottság, (előkészületben – 2021), a Bizottság közleménye az infrastruktúra 2021–2027-es időszakbeli éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatára vonatkozó technikai iránymutatásról

Nem papíralapú iránymutatások projektmenedzserek számára – A sebezhető beruházások éghajlatváltozással szembeni ellenállóvá tétele: <https://climate-adapt.eea.europa.eu/metadata/guidances/non-paper-guidelines-for-project-managers-making-vulnerable-investments-climate-resilient/guidelines-for-project-managers.pdf>

Az európai pénzügyi intézmények éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással foglalkozó munkacsoportja (EUFIWACC): <https://www.eib.org/attachments/press/integrating-climate-change-adaptation-in-project-development.pdf>

Az üvegházhatást okozó gázok elszámolásának harmonizált megközelítésére vonatkozó nemzetközi pénzügyi intézményi keret

Az EBB szénlábnomának módszertana: https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

Az EBB-csoport klímabankjának ütemterve: <https://www.eib.org/en/publications/the-eib-group-climate-bank-roadmap>

Környezet

Európai Bizottság, (előkészületben – 2021), Technikai támogatási dokumentum az InvestEU program keretében finanszírozott beruházások környezeti vizsgálatához

A Környezetvédelmi Főigazgatóság weboldala a környezeti hatásvizsgálatra vonatkozó iránymutatásról – <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>

A Környezetvédelmi Főigazgatóság weboldala a Natura 2000 területekre vonatkozó iránymutatásokról – https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

A Környezetvédelmi Főigazgatóság weboldala a víz-keretirányelvre vonatkozó iránymutatásról – https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/facts_figures/guidance_docs_en.htm

Víz-keretirányelv JASPERS ellenőrzőlista-eszköz – <http://www.jaspersnetwork.org/plugins/servlet/documentRepository/displayDocumentDetails?documentId=441>

A 2010/75/EU irányelvben („ipari kibocsátásokról szóló irányelv”) előírt elérhető legjobb technikákra vonatkozó referenciadokumentumok (BREF-ek) és kapcsolódó BAT-következtetések – <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference>

Környezetvédelem és éghajlatváltozás

Az uniós öko címke használatának kritériumai: <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html>

Az uniós zöld közbeszerzések kritériumai – https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

A szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló 1221/2009/EK rendelet 46. cikkének (1) bekezdése szerint elfogadott ágazati referenciadokumentumok – https://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/sectoral_reference_documents_en.htm

Társadalmi

Európai Bizottság, (előkészületben – 2021), InvestEU program: iránymutatás a beruházási és finanszírozási műveletek társadalmi fenntarthatóságának vizsgálatához

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8380&furtherPubs=yes>

Gazdasági értékelés

Források

Boardman, A. E., Greenberg, D. H., Vining, A. R. és Weimer, D. L. (2018), *Cost-Benefit Analysis, Concept and Practice*, 5. kiadás, Cambridge University Press.

CEDEX. (2010) *Economic evaluation of transport projects – Guidelines* (A közlekedési projektek gazdasági értékelése – Iránymutatások). <https://www.evaluaciondeproyectos.es/EnWeb/Results/Manual/PDF/EnManual.pdf>

De Rus, G. (2010), *Introduction to cost-benefit analysis: looking for reasonable shortcuts*. Edward Elgar Publishing.

MOBILITÁSPOLITIKAI ÉS KÖZLEKEDÉSI FŐIGAZGATÓSÁG *Handbook on the external costs of transport* (Kézikönyv a szállítás külső költségeiről) (2019). https://ec.europa.eu/transport/themes/sustainable/intenalisation-transport-extrenal-costs_en

Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (2019), *Methodology for the economic assessment of EBRD projects with high greenhouse gas emissions* (A magas üvegházhatásúgáz-kibocsátású EBRD-projektek gazdasági értékelésének módszertana). Technikai feljegyzés. <https://www.ebrd.com/news/publications/institutional-documents/methodology-for-the-economic-assessment-of-ebrd-projects-with-high-greenhouse-gasemissions.html>

Európai Bizottság (2014), *Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects* (Útmutató a beruházási projektek költség-haszon elemzéséhez). https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

Európai Bizottság, (előkészületben – 2021), *Economic Appraisal Vademecum*

Európai Beruházási Bank (2013), *The Economic Appraisal of Investment Projects at the EIB* (A beruházási projektek gazdasági értékelése az EBB-nél). https://www.eib.org/attachments/thematic/economic_appraisal_of_investment_projects_en.pdf

Florio, M. (2014), *Applied welfare economics: Cost-benefit analysis of projects and policies*. Routledge.

Laird, J. J., & Venables, A. J. (2017), *Transport investment and economic performance: A framework for project appraisal*. *Transport Policy*, 56, 1–11.

Markandya, A. (2016), *Cost benefit analysis and the environment: How to best cover impacts on biodiversity and ecosystem services* (Költség-haszon elemzés és környezetvédelem: Hogyan lehet a legjobbban lefedni a biológiai sokféleségre és az ökoszisztéma-szolgáltatásokra gyakorolt hatásokat), OECD Környezetvédelmi munkadokumentumok, 101. sz., OECD Publishing, Párizs. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5jm2f6w8b251-en.pdf?expires=1604056519&id=id&accname=guest&checksum=41F76E5FE73B4454CBB4C8ACED91173A>

Nordic Investment Bank (2012), *Sustainability Policy and Guidelines* (Fenntarthatósági politika és iránymutatások). https://www.nib.int/filebank/a/1332328414/506da9436eb1c0d4ec17b8b5a929d820/56-Sustainability_Policy_Guidelines-2012.pdf

OECD (2018), *Cost-Benefit Analysis and the Environment: Further Developments and Policy Use* (Költség-haszon elemzés és környezetvédelem: További fejlemények és szakpolitikai felhasználás), OECD Publishing, Párizs. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264085169-en.pdf?expires=1604056484&id=id&accname=ocid194786&checksum=3E0F811740359FD0A586F82414D62EBD>

Kapacitásépítési erőforrások

DG REGIO – JASPERS CBA fórum a közlekedési ágazatokról (2015)

DG REGIO – JASPERS CBA fórum a kutatási, fejlesztési és innovációs infrastruktúráról (2016)

DG REGIO – JASPERS CBA fórum a környezetvédelmi ágazatokról (2017)

DG REGIO – JASPERS CBA fórum az energiaszektorról (2018)

DG REGIO – JASPERS CBA fórum a szélessávú hálózatok ágazatáról (2019)

További forrásanyagok

1. A Világbank-csoport környezetvédelmi, egészségügyi és biztonsági iránymutatásai

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/policies-standards/ehs-guidelines/ehsguidelines

Általános környezetvédelmi, egészségügyi és biztonsági iránymutatások – <https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/29f5137d-6e17-4660-b1f9-02bf561935e5/Final%2B-%2BGeneral%2BEHS%2BGuidelines.pdf?MOD=AJPERES&CVID=jOWim3p>

Az általános környezetvédelmi, egészségügyi és biztonsági iránymutatások a következőkről tartalmazznak információkat:

- Környezeti tényezők;
- Munkahelyi egészségvédelem és biztonság;
- Közösségi egészségvédelem és biztonság;
- Építés és leszerelés;
- Referenciák és további forrásanyagok.

Ágazati iránymutatások:

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/policies-standards/ehs-guidelines/ehsguidelines

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/publications/publications_gpn_ehshydropter

2. EBB-forrásanyagok

<https://www.eib.org/en/publications/environmental-and-social-standards>

<https://www.eib.org/en/publications/guidance-note-on-indegenous-and-local-community>

<https://www.eib.org/en/publications/environmental-climate-and-social-guidelines-on-hydropower-development>

<https://www.eib.org/en/publications/the-eib-in-the-circular-economy-guide>

https://www.eib.org/attachments/thematic/climate_solutions_en.pdf

<https://www.eib.org/en/publications/guidance-note-on-biodiversity-and-ecosystems>

<https://www.eib.org/en/publications/the-eib-group-climate-bank-roadmap.htm>

3. EBRD-forrásanyagok

<https://www.ebrd.com/key-sustainability-downloads.html>

<https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-and-social-policy/implementation.html>

4. Közvetített finanszírozás

<https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-emanual-information.html>

<https://firstforsustainability.org/>

5. Egyéb hasznos forrásanyagok:

- A Bizottság iránymutatása az ökoszisztémáknak és szolgáltatásaiknak a döntéshozatalba történő integrálásáról;
- Az OECD dokumentumot dolgozott ki a biológiai sokféleséget károsító támogatásokról, és a G7-ek számára készített közelmúltbeli OECD-jelentés általánosabb tájékoztatást nyújt a biológiai sokféleség finanszírozásáról, bár tartalmazza a biológiai sokféleségre globális szinten nyújtott káros támogatásokra vonatkozó becsléseket és a legfontosabb ajánlásokat;
- A környezeti szempontból káros támogatásokról szóló 2005. évi OECD-jelentés;
- Ez a francia jelentés a biológiai sokféleségre káros állami támogatásokról szól;
- Egyenlítői elvek: <https://equator-principles.com/best-practice-resources/>;
- Az ENSZ Környezetvédelmi Programjának banki és fenntarthatósági útmutatója: <https://www.unepfi.org/wordpress/wp-content/uploads/2017/06/CONSOLIDATED-BANKING-GUIDE-MAY-17-WEB.pdf>;
- UNEP FI – A felelős banki tevékenység elvei: <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>;
- <https://www.unpri.org/pri/about-the-pri>

5. MELLÉKLET

Glosszárium

A következő fogalom meghatározások – amelyek az egyértelműséget és a könnyebb eligazodást szolgálják – csak az InvestEU összefüggésében alkalmazandók. Nem helyettesítik a hivatalos fogalom meghatározásokat. Egyes fogalmakat – amelyek az IPCC glosszáriumából⁽¹⁾ vagy más megjelölt forrásból származnak – az infrastruktúra 2021–2027-es időszakbeli éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatára vonatkozó iránymutatásból vettünk át:

Alkalmazkodás: az emberi rendszerekben a tényleges vagy várható éghajlathoz és annak hatásaihoz való alkalmazkodás folyamata a károk mérséklése vagy a kedvező lehetőségek kihasználása érdekében. a természeti rendszerekben a tényleges éghajlathoz és annak hatásaihoz való alkalmazkodás folyamata; az emberi beavatkozás megkönnyítheti a várt éghajlathoz és annak hatásaihoz való alkalmazkodást.

Alkalmazkodási lehetőségek: Az alkalmazkodás kezelésére rendelkezésre álló és megfelelő stratégiák és intézkedések. Strukturálisnak, intézményinek, ökológiaiak vagy magatartási jellegűnek minősíthető műveletek széles körét foglalják magukban.

Alkalmazkodóképesség: A rendszerek, intézmények, emberek és más szervezetek képessége a potenciális károsodáshoz való alkalmazkodásra, a lehetőségek kihasználására vagy a következményekre való reagálásra.

Éghajlatváltozás: Az éghajlatváltozás az éghajlat állapotának a megváltozása, amely a tulajdonságai középtérkének változásával és/vagy a tulajdonságok változékonyságával (pl. statisztikai vizsgálatok útján) mérhető, és amely hosszabb időszakon keresztül, általában évtizedekig vagy még tovább tart. Az éghajlatváltozás eredhet természetes belső folyamatokból vagy külső kényszerből, például a napciklusok módosulásából, vulkánkitörésekből és a légkör összetételében vagy a földhasználatban bekövetkező tartós antropogén változásokból. Megjegyzendő, hogy az Éghajlatváltozási Kerekasztal (UNFCCC) 1. cikke az éghajlatváltozást a következőképpen határozza meg: „az éghajlat megváltozása, amely közvetlenül vagy közvetve olyan emberi tevékenységekkel függ össze, amelyek megváltoztatják a globális légkör összetételét, és amely az összehasonlítható időtartamok során megfigyelt természetes éghajlati változékonyságon túli járulékos változásokként jelentkeznek”. Az UNFCCC tehát különbséget tesz a légkör összetételét megváltoztató emberi tevékenységeknek tulajdonítható éghajlatváltozás és az éghajlat természetes okoknak tulajdonítható változékonysága között.

Szélsőséges éghajlati jelenség (szélsőséges időjárási vagy éghajlati esemény): Egy időjárási vagy éghajlati változó értékének a változó megfigyelt értéktartomány felső (vagy alsó) vége közelében lévő küszöbérték felett (vagy alatt) történt előfordulása. Az egyszerűség kedvéért a szélsőséges időjárási eseményeket és a szélsőséges éghajlati eseményeket együttesen „éghajlati szélsőségeknek” nevezik.

Klímasemlegesség: Olyan állapot, amelyben az emberi tevékenységek nem gyakorolnak nettó hatást az éghajlati rendszerre. Egy ilyen állapot eléréséhez egyensúlyba kell hozni a (szén-dioxid) fennmaradó kibocsátásokat és a már kibocsátott szén-dioxid eltávolítását, valamint figyelembe kell venni az emberi tevékenységek regionális vagy helyi biogeofizikai hatásait, amelyek például a felszíni albedóra vagy a helyi éghajlatra gyakorolnak hatást.

Éghajlatváltozási prognózis: Az éghajlatváltozási prognózis az éghajlati rendszer szimulált válasza az üvegházhatást okozó gázok és aeroszolok jövőbeli kibocsátására vagy koncentrációjára vonatkozó forgatókönyvre, amelyet általában éghajlati modellek felhasználásával állítanak elő. Az éghajlatváltozási prognózisokat az éghajlati előrejelzésektől az különbözteti meg, hogy az alkalmazott kibocsátási/koncentrációs/radiatív forgatókönyvtől függenek, amely forgatókönyv viszont például olyan jövőbeli társadalmi-gazdasági és technológiai fejleményekre vonatkozó feltételezéseken alapul, amelyek megvalósulása bizonytalan.

Környezeti hatásvizsgálat (KHV): az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, a 2014/52/EU irányelvvel módosított 2011/92/EU irányelvben előírt környezeti hatásvizsgálati eljárás. A környezeti hatásvizsgálati folyamat főbb lépései a következők: a KHV-jelentés elkészítése, a hatóságokkal és az érintett nyilvánossággal folytatott konzultációk, döntéshozatal és a meghozott döntésre vonatkozó tájékoztatás.

Környezetvédelmi és szociális irányítási rendszer⁽²⁾: olyan szakpolitikák, folyamatok és gyakorlatok összessége, amelyek alkalmasak a szervezet üzleti tevékenységeihez, illetve pénzügyi közvetítő esetében az alapul szolgáló finanszírozott projektekhez vagy tevékenységekhez kapcsolódó környezeti, éghajlati és társadalmi kockázatok, illetve hatások azonosítására, értékelésére, kezelésére és nyomon követésére.

⁽¹⁾ Az 1,5 °C-os globális felmelegedésről szóló különjelentést kísérő IPCC glosszárium: <https://www.ipcc.ch/report/sr15/glossary/>

⁽²⁾ [https://firstforsustainability.org/risk-management/managing-environmental-and-social-risk-2_2_2/what-is-an-esms/](https://firstforsustainability.org/risk-management/managing-environmental-and-social-risk-2_2/managing-environmental-and-social-risk-2_2_2/what-is-an-esms/)

Kitétség ⁽³⁾: Emberek jelenléte; megélhetés; környezetvédelmi szolgáltatások és erőforrások; infrastruktúra; vagy gazdasági, társadalmi, illetve kulturális javak potenciálisan hátrányosan érintett helyeken.

Végső kedvezményezett: A valamely végrehajtó partner által – többek között pénzügyi közvetítőkön keresztül – nyújtott InvestEU pénzügyi támogatásban részesülő bármely olyan természetes vagy jogi személy, aki megfelel az adott InvestEU pénzügyi termékben meghatározott feltételeknek.

Finanszírozási és beruházási műveletek: A végső kedvezményezetteknek pénzügyi termékeken keresztül és az InvestEU-rendelet 15. cikkében felsorolt bármely típusú finanszírozás formájában közvetlenül vagy közvetve finanszírozást nyújtó olyan műveletek, amelyeket egy végrehajtó partner a saját nevében, a belső szabályaival, politikáival és eljárásaival összhangban hajt végre, a saját pénzügyi kimutatásaiban számol el, vagy az ezen pénzügyi kimutatásokhoz fűzött megjegyzésekben hoz nyilvánosságra. Megfelel az InvestEU finanszírozásának.

InvestEU-átvilágítás: az InvestEU-rendelet által előírt eljárás annak megállapítására, hogy az adott projekt milyen hatásokkal lehet végső soron a három dimenzió bármelyikére. Az InvestEU-átvilágítás magában foglalja a fenntarthatósági szempontokhoz kapcsolódó előzetes információk átfogó értékelését. Az átvilágítást a végrehajtó partner vagy (adott esetben) a pénzügyi közvetítő végzi a végső kedvezményezett által szolgáltatott információk alapján.

Az InvestEU-átvilágítás nem tévesztendő össze az érintett illetékes hatóságok által a KHV-irányelv szerint végrehajtott előzetes vizsgálattal.

InvestEU-vizsgálat: A javasolt projekt fenntarthatósági teljesítményének értékelésére, jelentésére és kezelésére szolgáló módszer. Magában foglalja a projektek környezetre gyakorolt várható hatásainak (pl. pozitív és/vagy negatív éghajlati, környezeti és/vagy társadalmi hatások), valamint a változó éghajlati, környezeti és társadalmi körülmények projektre gyakorolt hatásainak (pl. az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatoknak való kitétség vagy az erőforrások rendelkezésre állása miatt a projektre gyakorolt hatások) mennyiségi és minőségi értékelését.

Projekt: beruházás tárgyi eszközökbe és/vagy egyértelműen meghatározott hatókörrel és célkitűzésekkel rendelkező tevékenységekbe, mint például az infrastruktúra, a gépek, berendezések beszerzése vagy egyéb tőkekiadások, technológiafejlesztés, konkrét kutatási és innovációs tevékenységek, energiahatékonysági felújítások.

Projektgazda: a finanszírozási szerződés szerinti hitelfelvevő, a projektet kezdeményező jogi személy.

Fennmaradó hatás: Olyan káros hatás, amely még a mérséklési intézkedések bevezetése után is fennmarad.

Kockázat: A hátrányos következmények lehetősége, ha valamilyen érték forog kockán, és ha e következmény megvalósulása és mértéke bizonytalan. Az éghajlati hatások értékelésével összefüggésben a kockázat kifejezés gyakran arra utal, hogy az éghajlattal kapcsolatos veszély, illetve az ahhoz való alkalmazkodás vagy az ilyen veszély mérséklésére adott válasz potenciálisan káros következményekkel járhat az életre, a megélhetésre, az egészségre és jóllétre, az ökoszisztémákra és a fajokra, a gazdasági, társadalmi és kulturális javakra, a szolgáltatásokra (beleértve az ökoszisztéma-szolgáltatásokat is) és az infrastruktúrára nézve. A kockázat az (érintett rendszer) sebezhetősége, a (veszélynek való) időbeli kitétsége, valamint az (éghajlattal kapcsolatos) veszély és annak előfordulási valószínűsége kölcsönhatásából ered.

Kockázatértékelés: A kockázatok minőségi és/vagy mennyiségi tudományos becslése.

Kockázatkezelés: A kockázatok valószínűségének és/vagy következményeinek csökkentésére vagy a következményekre való reagálásra irányuló tervek, fellépések, stratégiák vagy politikák.

Érzékenység ⁽⁴⁾: A rendszerre milyen mértékben hat hátrányosan vagy előnyösen az éghajlat változékonysága vagy változása. A hatás lehet közvetlen (pl. a terméshozam változása a hőmérséklet középértékének, tartományának vagy változékonyságának módosulása miatt) vagy közvetett (pl. a part menti áradások gyakoriságának a tengerszint emelkedése miatti növekedése által okozott károk).

Stratégiai környezeti vizsgálat (SKV): a bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2001/42/EK irányelvben előírt környezeti vizsgálat elvégzésének folyamata. Az SKV-folyamat fő lépései az SKV-jelentés elkészítése, a jelentés nyilvánosságra hozatala és a konzultáció, valamint a döntéshozatal.

⁽³⁾ IPCC SREX glosszárium: https://archive.ipcc.ch/pdf/special-reports/srex/SREX-Annex_Glossary.pdf

⁽⁴⁾ IPCC AR4 glosszárium WG2: <https://archive.ipcc.ch/pdf/glossary/ar4-wg2.pdf>

Városi ellenálló képesség: A városi rendszerek és azok lakosságának mérhető képessége arra, hogy minden sokkhatás és stressz esetén fenntartsák a folytonosságot, miközben pozitív alkalmazkodás és változás révén biztosítják a fenntarthatóságot.

Sebezhetőség [IPCC AR4 ⁽⁵⁾]: A rendszer mennyire érzékeny az *éghajlatváltozás* káros hatásaira, és mennyire nem képes megbirkózni azokkal, ideértve az *éghajlat változékonyságát* és a szélsőségeket is. A sebezhetőség a rendszerre ható éghajlatváltozás és változékonyság jellegétől, nagyságrendjétől és ütemétől, a rendszer *érzékenységétől* és alkalmazkodóképességétől függ.

Sebezhetőség [IPCC AR5 ⁽⁶⁾]: Hajlam vagy fogékonyság arra, hogy a káros hatás érvényesülhessen. A sebezhetőség számos fogalmat és elemet foglal magában, többek között a kárérzékenységet vagy a károkozásra való hajlamot, valamint a kezelési és alkalmazkodási képesség hiányát.

Veszélyeztetett csoportok: Egyes esetekben bizonyos személyek vagy csoportok társadalmi-gazdasági jellemzőik alapján kiszolgáltatottak, perifériára szorulnak, szisztematikusan hátrányos megkülönböztetésben részesülnek vagy ki vannak zárva. Ilyen jellemző lehet többek között a nem, a szexuális irányultság, a társadalmi nem, a nemi identitás, az etnikai hovatartozás, a kaszt, a bennszülötti vagy társadalmi származás, az életkor, a fogyatékoság, a vallás vagy meggyőződés, a politikai vagy más vélemény, az aktivizmus, a szakszervezethez vagy a munkavállalói szervezetek bármely más formájához való kötődés, az állampolgárság, a nyelv, a családi állapot, a végzettség és/vagy írástudás, az egészségi állapot, a migráns/menekült, kisebbségi vagy gazdasági státusz (a jövedelem és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében).

⁽⁵⁾ IPCC AR4 Éghajlatváltozás 2007: Hatások, alkalmazkodás és sebezhetőség, I. függelék: Glosszárrium, <https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4-wg2-app-1.pdf>

⁽⁶⁾ IPCC AR5 SYR, Összefoglaló jelentés, II. melléklet: Glosszárrium, https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2019/01/SYRAR5-Glossary_en.pdf

További iránymutatás a közvetített finanszírozásra vonatkozóan (3. fejezet)

Környezetvédelmi jogi megfelelés – A pénzügyi közvetítőkre vonatkozó 0. egyszerűsített ellenőrzőlista

A.1. A módosított, 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv („KHV-irányelv”) alkalmazása	Igen/Nem
A.1.1. Szerepel-e a művelet a KHV-irányelv alábbi mellékleteiben:	
— a KHV-irányelv I. melléklete (lépjen tovább az A.1.2. kérdéshez)	
— a KHV-irányelv II. melléklete (lépjen tovább az A.1.3. kérdéshez)	
A.1.2. Amennyiben a művelet a KHV-irányelv I. mellékletének hatálya alá tartozik, erősítse meg a következőket:	
1) Elkészítették a KHV-irányelv 5. cikkének (1) bekezdése és IV. melléklete szerinti jelentést.	
2) Az illetékes hatóság a KHV-eljárást lezáró határozatát ⁽¹⁾ nyilvánosságra hozta (ha már rendelkezésre áll).	
A.1.3. Amennyiben a művelet a KHV-irányelv II. mellékletének hatálya alá tartozik:	
1) Amennyiben végeztek környezeti hatásvizsgálatot, kérjük, erősítse meg az A.1.2. pontban felsoroltakat.	
2) Amennyiben nem végeztek környezeti hatásvizsgálatot, kérjük, erősítse meg, hogy a KHV-irányelv 4. cikke (5) bekezdésének b) pontjában ⁽²⁾ előírt határozatot (gyakori elnevezéssel „előzetes vizsgálati határozat”) nyilvánosságra hozták (ha rendelkezésre áll).	
A.2. A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43/EGK irányelv (1) (élőhelyvédelmi irányelv) alkalmazása; a Natura 2000 területekre gyakorolt hatások vizsgálata	
A.2.1. A művelettel kapcsolatban elvégezték-e az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében előírt megfelelő vizsgálatot ⁽³⁾ ?	

A.2.2. Az A.2.1. kérdésre adott igenlő válasz esetén kérjük, erősítse meg, hogy a következő dokumentumok rendelkezésre állnak:	
1) az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően elvégzett értékelés;	
2) adott esetben „Az Európai Bizottság tájékoztatása az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (4) bekezdése alapján” című, a Bizottság (Környezetvédelmi Főigazgatóság) számára benyújtott egységes bejelentési űrlap, és/vagy	
3) az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (4) bekezdésének megfelelően a Bizottság véleményét az elsődleges fontosságú élőhelyekre és/vagy fajokra jelentős hatással lévő és – az emberi egészségtől, a közbiztonságtól vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyöktől eltérő egyéb – kiemelkedően fontos közérdek által indokolt projektek esetén.	
A.2.3. Az A.2.1. kérdésre adott nemleges válasz esetén kérjük, erősítse meg, hogy a következő dokumentumok rendelkezésre állnak:	
1) annak indoklása, hogy miért nem tartották szükségesnek a megfelelő vizsgálatot (a környezeti hatásvizsgálati határozatok részeként vagy önálló dokumentumként).	
<p>(¹) A határozat lehet indokolt döntés (a KHV-irányelv 1. cikke (2) bekezdése g) pontjának iv. alpontja) vagy engedély (a KHV-irányelv 1. cikke (2) bekezdésének c) pontja).</p> <p>(²) A környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv hatálya alá tartozó, az irányelv 2014-es felülvizsgálatát megelőzően végrehajtott előzetes vizsgálatok esetében a 4. cikk (4) bekezdése.</p> <p>(³) Amennyiben egy műveletet megfelelő vizsgálatnak vetnek alá, akkor az ennek megfelelő vizsgálati jelentés általában a KHV-jelentés külön része, és az illetékes hatóság döntése a KHV-eljárást lezáró határozat részét képezi. Azon műveletek esetében, amelyeknél a módosított KHV-irányelv nem volt alkalmazandó, előfordulhatnak olyan esetek, amikor a megfelelő vizsgálatról szóló jelentés és az illetékes hatóság határozata két külön dokumentumcsomag.</p>	

Információk a pénzügyi közvetítők környezetvédelmi és szociális irányítási rendszeréről (ESMS)

A pénzügyi közvetítők számára erősen ajánlott olyan környezetvédelmi és szociális irányítási rendszer (ESMS) kidolgozása, amelynek adatállománya nemzetközileg elismert szabványok és gyakorlatok alapján épül fel, és amely arányos a fenntarthatósági kockázatok azon szintjével, amelynek az intézmény a portfóliója révén ki van téve.

Annak értékelésekor, hogy a pénzügyi közvetítő képes-e kezelni az éghajlati, környezeti és társadalmi hatásokat és kockázatokat, a végrehajtó partner ellenőrizheti a következőket (!):

- A pénzügyi közvetítő rendelkezik-e környezetvédelmi és szociális politikákkal és eljárásokkal;
- Rendelkezésre áll-e elegendő személyzet és pénzügyi forrás a fent említett politikák és eljárások végrehajtásához, továbbá megfelelően felkészült-e a személyzet a fenntarthatósági témák kezelésére;
- Egyértelműen meghatározottak és ismertek-e a szervezeten belül a szerepek és felelősségi körök. Más egységek, például a jogi és a hitelkockázattal foglalkozó szervezeti egységek ismerik-e a környezetvédelmi és fenntarthatósági követelményeket. A legjobb esetben a környezeti és társadalmi kockázatértékelés az átfogó hitel- és kockázatkezelési folyamat szerves része (az intézmény fenntarthatóságikockázat-kitettséggel arányosan);
- Megfelelő rendszerek és technológiák állnak rendelkezésre a környezeti és társadalmi szempontok, illetve a kapcsolódó kellő gondosság szempontjainak érvényesítésére;
- A vezetőség részt vesz a folyamatban és rendszeresen ellenőrzi az eredményeket;
- Nyomonkövetési eljárások vannak érvényben, és fő teljesítménymutatókat határoztak meg;
- A pénzügyi közvetítő korábbi teljesítménye a környezetvédelmi és fenntarthatósági szempontok alapján.

Adott esetben a fenti pontok kiegészíthetők a végrehajtó partner ezzel kapcsolatos saját szabányaival.

További információk és iránymutatások az alábbi nyilvánosan elérhető tájékoztatókban találhatóak:

<https://firstforsustainability.org/risk-management/>

<https://www.ebrd.com/downloads/about/sustainability/14-env-social.pdf>

<https://www.eib.org/en/publications/environmental-and-social-standards.htm>

További forrásanyagok:

Az **EBRD környezeti és társadalmi kockázatkezelési kézikönyve (E-kézikönyv)** átfogó anyagokat és iránymutatásokat nyújt a pénzügyi közvetítők számára a hitelezési és befektetési ügyletekkel kapcsolatos környezeti és társadalmi kockázatkezelési tevékenységeknek az EBRD vonatkozó teljesítménykövetelményeinek megfelelő végrehajtásához – <https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-emanual-information.html>

- Iránymutatás a pénzügyi közvetítők számára a PR 2 (munka- és munkakörülmények) követelményeinek való megfelelésről

(!) Néhány információt a 3. fejezet is tartalmaz.

-
- Iránymutatás a pénzügyi közvetítők számára a PR 4 (Egészségügy, biztonság és védelem) követelményeinek való megfelelésről
 - A munkavállalói panaszkezelési mechanizmusok elvei a pénzügyi közvetítők vonatkozásában
 - Iránymutatás – Bevezetés a környezeti és fenntarthatósági kockázatok témakörébe
 - A pénzügyi közvetítők környezetvédelmi és szociális irányítási rendszerei (ESMS)
 - Iránymutatás – Helyszíni látogatás és a pénzügyi közvetítők ellenőrzőlistája
 - Iránymutatás – A szabályoknak való megfelelés ellenőrzése
 - Iránymutatás – Környezetvédelmi és szociális kérdésekben jártas szakértők alkalmazása
-

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU